

Михайло ШКРУМЕЛЯК

**ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ГУЦУЛЬСЬКИХ ГОВІРОК**

Івано-Франківськ
2016

**Івано-Франківський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і організацій**

ШКРУМЕЛЯК М.С.

**ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ГУЦУЛЬСЬКИХ ГОВІРОК**

Івано-Франківськ
2016

УДК 35.073.515(075.8)
ББК 65.05я73
Ш 67

Шкрумеляк Михайло Степанович. Тлумачний словник-довідник гуцульських говірок. – Івано-Франківськ : ІФОЦППК, 2016 – 176с

Словник містить понад дев'ять тисяч слів, які презентують гуцульську говірку мешканців сіл Білі Ослави, Чорні Ослави та Чорний Потік Надвірнянського району Івано-Франківської області

У словнику подано тлумачення багатьох слів, які широко вживаються у розмовній мові жителями названих сіл, але залишаються маловідомими і незрозумілими для жителів інших регіонів України

Словник розрахований для широкого кола читачів: мовознавців, етнографів, фольклористів, освітян, які працюють в діалектному оточенні, студентів, а також усіх, хто цікавиться народним словом та закоханий у гуцульський край

Відповідальний за випуск: Бойчук Л В
Комп'ютерна верстка: Шкварця Р О

© Шкрумеляк М. С., 2016

© Івано-Франківський обласний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і
організацій, 2016

ПЕРЕДМОВА ВІД АВТОРА

*Діалект, а ми його напишемо
Міццю духа і огнем любови
І нестертий слід його запишемо
Самостійно між культурні мови
Іван Франко*

Білі Ослави, Чорні Ослави та Чорний Потік сусідять між собою і створюють своєрідний трикутник на межі Надвірнянщини з Коломиїщиною та Косівщиною. Етнограф С. Витвицький у монографії «Про гуцулів», перелічуючи гуцульські села Чорний Потік, Білі та Чорні Ослави, об'єднує їх однією назвою – Ослави. В різних історичних джерелах події в цих селах висвітлюються так, що інколи важко визначити, в якому конкретно із цих сіл вони відбувалися.

В селах зберігається гуцульське коріння – народні звичаї та обряди, традиційні ремесла, архітектура, культура й мистецтво. Слід відзначити, що ця частина Гуцульщини століттями перебувала під юрисдикцією різних держав – Австро-Угорщини, Польщі, пережила загарбання території німецькими, угорськими, румунськими військами у роки Першої та Другої світових воєн. Тому й цілком природно, що у звичайній розмовній мові ославчан можна знайти впливи фольклору та мови цих країн.

При укладанні словника автор намагався щонайповніше забезпечити збір говіркового матеріалу і використав, насамперед, власні знання рідної говірки, так само й діалектні записи, передусім від рідних батьків, а також односельців, жителів сусідніх сіл, старожилів. Вивчені спільні елементи у говірках сусідніх сіл, зокрема Лючок та Березовів Косівського району, Заріччя, Делятина Надвірнянського району.

Зазначу, що не дивлячись на щільність розміщення цих сіл, мають місце відмінності у вимові окремих слів, зокрема: у наголосі – **Анно**, **Анто** (вживаються тільки в с.Чорні Ослави, рідше в с. Чорний Потік); у назві предметів – **шпінька** (тільки в с.Чорні Ослави), **церкова** (тільки в с. Білі Ослави) та ряд інших слів, до яких подано пояснення, у яких із цих сіл вони вживаються. Характерно, що у говірці жителів названих сіл домінує вимова букви **и**, а не **е** (**вжинитисі**, **ожинитисі** – вжитися, **диривійний** – дерев'яний, **зимльи** – земля).

У словнику застосовано буквосполучення **ьи** та **ьи**: **біньчьити** – неголосно мукати, **тьильи** – теля, **бльиха** – бляха, листове залізо; **визи** – шийний відділ хребта, **докупити** – докупувати, **завйизаний** – зав'язаний.

Подається список умовних скорочень. Для багатозначних слів першими подаються найпоширеніші значення, після чого подано переносні.

Сподіваюся, що ця праця заохотить всіх небайдужих до рідного краю й материнського слова, спонукає до укладання таких словників в інших гуцульських селах, для пізнання мовного світу гуцулів, для створення великого гуцульського словника.

Михайло Шкрумеляк

Гуцули (1902), мал. С. Обста

НАМИСТИНКИ МОВИ

У часи поспіху та поквапу ми так боїмося не встигнути за світом, що несемося заплющивши очі та затуливши вуха. Заселяємо наш простір іноземними новотворами і не помічаємо крихітні чорнобривці біля рідної хати. Так і з нашими діалектами, яким у нашому сучасному світі залишається усе менше місця. Тому поява словників діалектної лексики завжди на часі. Адже вони не дають можливості розгубити дорогіші намистинки нашої мови, в яких збережена історія поселень та регіонів.

Перед нами – «Тлумачний словник-довідник гуцульських говірок», в якому наведені слова гуцульської говірки з відповідниками літературної мовою та тлумаченням значення. Його об'єктом є слово як лексична цілісність із фіксацією фонетичних та граматичних особливостей, характерних для гуцульських говірок.

Гуцульські говірки – один із говорів галицько-буковинської групи південно-західного наріччя, їх називають також східнокарпатськими. Вони поширені у південно-західних районах Івано-Франківської області, гірських районах, а також в Рахівському районі. Документальні джерела про історію Гуцульщини сягають 14-15 століття. Це край зі власною матеріально-духовною культурою, особливим побутом, неповторними звичаями та традиціями. І все це об'єднано спільним говором, який чітко вирізняє Гуцульщину з-поміж інших регіонів України.

Характерні особливості гуцульських говірок можемо простежити на всіх мовних рівнях, особливо на фонетичному, морфологічному та лексичному. Досить часто вони співіснують з відповідними формами літературної мови, а також поповнюють, збагачують лексичний склад української мови.

Ці говірки мають давні традиції вивчення – понад 150 років. Відрадно, що їх вивчення і дослідження триває і зараз.

Словник, упорядкований Михайлом Степановичем Шкрумеляком є науково-популярним виданням, призначеним для вчителів та держслужбовців, що працюють у діалектному середовищі, для тих, хто цікавиться розвитком рідної мови, хто вивчає фольклорні та етнографічні матеріали Гуцульщини. Також цей словник полегшить читання художніх творів, у яких автори використовують гуцульські говірки.

«Тлумачний словник-довідник гуцульських говірок» відтворює мовний образ гуцульських говірок і презентує онтологічно-духовні особливості їх носіїв.

*Деркачова Ольга Сергіївна, кандидат філологічних наук,
доцент Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ:

<i>анат.</i> - анатомічне	<i>крав.</i> - кравецьке
<i>бот.</i> - ботанічне	<i>кулін.</i> - кулінарне
<i>буд.</i> - будівельне	<i>кушн.</i> - кушнірське
<i>вет.</i> - ветеринарія	<i>лайл.</i> - лайливе
<i>виг.</i> - вигук	<i>ласк.</i> - ласкаве
<i>військ.</i> - військове	<i>ліс.</i> - лісогосподарське
<i>вульг.</i> - вульгарне	<i>мед.</i> - медичне
<i>геогр.</i> - географічне	<i>мисл.</i> - мисливське
<i>дет.</i> - деталь	<i>міст.</i> - містичне
<i>дит.</i> - дитяче	<i>міф.</i> - міфічне
<i>евф.</i> - евфемізм	<i>мн.</i> - множина
<i>ентом.</i> - ентомологічне	<i>муз.</i> - музичне
<i>етногр.</i> - етнографічне	<i>обр.</i> - обрядове
<i>жарт.</i> - жартівливе	<i>образл.</i> - образливе
<i>жін.</i> - жіночий рід	<i>одн.</i> - одина
<i>закл.</i> - заклинання	<i>орн.</i> - орнітологічне
<i>заст.</i> - застаріле	<i>паст.</i> - пастуше
<i>збр.</i> - зброярське	<i>перен.</i> - переносне значення
<i>зверт.</i> - звертання	<i>пестл.</i> - пестливе
<i>зруб.</i> - зрубіле	<i>рідк.</i> - рідкісне
<i>здріб.</i> - здрібніле	<i>слюс.</i> - слюсарне
<i>зменш.</i> - зменшене	<i>спол.</i> - сполучник
<i>знев.</i> - зневажливе	<i>стол.</i> - столярське
<i>зоол.</i> - зоологічне	<i>техн.</i> - технічне
<i>інстр.</i> - інструмент	<i>ткац.</i> - ткацьке
<i>ірон.</i> - іронічне	<i>фізіол.</i> - фізіологічне
<i>істор.</i> - історичне	<i>церк.</i> - церковне
<i>іхт.</i> - іхтіологічне	<i>числ.</i> - числівник
<i>ков.</i> - ковальське	<i>шев.</i> - шевське

УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАВІТ

Аа [а]	Бб [бе]	Вв [ве]	Гг [ге]	Ґґ [ґе]
Дд [де]	Ее [е]	Єє [є]	Жж [же]	Зз [зе]
Ии [и]	Іі [і]	Її [ї]	Йй [йог]	Кк [ка]
Лл [ел]	Мм [ем]	Нн [ен]	Оо [о]	Пп [пе]
Рр [ер]	Сс [ес]	Тт [те]	Уу [у]	Фф [еф]
Хх [ха]	Цц [це]	Чч [че]	Шш [ша]	Щщ [ша]
Ьь [знак м'якшення]	Юю [ю]	Яя [я]		

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ГУЦУЛЬСЬКИХ ГОВІРОК

А

аби щоб
аби Бог боронів прохання про Божу поміч, заступництво, опіку
аби з тебе пари ни було чути замовкни
аби сі ни иригажьило *заст.* про всяк випадок
аби сі ни приказувало *заст.* аби такого більше не було, не повторювалося (про нещасний випадок)
аби так швидко помогло уживають як відповідь на запитання «нащо», «навіщо» (коли йдеться про ліки, зілля)
аби ті аби тебе, щоб тебе
абис аби ти, щоб ти
абисти аби ви, щоб ви
абіде будь-де
авто автомобіль
авус *заст.* кінець
авушь *виг.* уживають для відганяння курей
ага *виг.* здогад, пригадування; еге, так, ясно, зрозуміло
агі, агій *виг.* невдоволення, роздратування, обурення, подив, осуд, здивування, неприязнь
ад пекло
аді *виг.* диви, бач, ти глянь, поглянь, подивись, ось, оце, тут, там, отут, десь тут, де це
адрес адреса
адукат *заст.* адвокат

акафіст, акафіст *церк.* молитовно-хвалебна пісня на честь Ісуса Христа, Пресвятої Діви Марії та святих
акафіст читати сварити, лаяти
акурат якраз, точнісінько, саме
альбо *заст.* так, або так
алькогіль *заст.* алкоголь
альярм тривога
альярмово, алярмом негайно, швидко, дуже швидко, терміново
альяски шев. тепле чоловіче або жіноче взуття зі шкіри та грубого сукна
амба *виг.* кінець, по всьому
амінь *церк.* істинно так, хай буде так
амоньяк *кулін.* амоній (розпушувач)
ангил, ангіль ангел; маленька дитина
анджінір інженер
анджінірка жінка-інженер
Андрея *церк.* апостола Андрія Первозванного (13 грудня)
Андрі́ха дружина Андрія
Андрійови *геогр.* назва поля в с. Чорні Ослави
аніруш ні з місця, нерухома
анішпента анітрохи, аніскільки
Анни Зачатїї, Зачатїї *церк.* свято Зачаття праведною Анною Пресвятої Богородиці (22 грудня)
Анно *зверт.* Анно (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Анну́ні Анна
анте́рис справа

антире́с інтерес, зиск, вигода, користь, зацікавленість
антире́сний цікавий, оригінальний, викликає інтерес, вартий уваги
антиресува́тисі цікавитися, виявляти інтерес, намагатися дізнатися
Анто́ *зверт.* Антоне (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Антосі́ха дружина Антона
Анто́сь Антон
антре́минт, антриме́нт *заст.* чорнило
антриминто́вий чорнильний (про колір)
ану́ *виг.* спонукування до дії
анцига́нти, анцигува́ти сварити
анци́христ антихрист, диявол: той, хто не вірить у Бога, атеїст
а́нцук, а́нцуг чоловічий костюм
а́птека аптека
аптика́рь аптекар
аптка́рька аптекарка
ара́ва *зруб.* багато людей
Ардан *церк.* Йордан, Водохреща, Богоявлення Господнє, Хрещення Ісуса Христа (19 січня)
арихме́тика *заст.* арифметика
арка́н гуцульський чоловічий танець
арна́рія *заст.* продукти харчування видані в кредит (в основному лісорубам)
арні́ка *бот.* арніка гірська; гірська рослина, цілюща квітка
а́фини, чо́рні я́годи *бот.* чорниці
а́фині́вка *кулін.* наливка, настояна на афинах
а́финник *бот.* місце, де ростуть афини
ачу́й *виг.* слухай, чуєш
ашо́ш звичайно, певна річ, авжеж, неодмінно

а́й *виг.* уживають, щоб заперечити чинись думку
а́йкжи звичайно, певна річ, авжеж, неодмінно; ні, у жодному разі, коли б не так

Б

ба *спол.* а, та, то
ба се́, ба то́ то одне, то інше
ба́ба мати батька або матері; баба, бабуся; стара за віком жінка; жінка-повитуха; *образл.* жінка; перші два вали трави, скошені з протилежних боків один на одного, якими починають **кошіні**; *кулін.* солодка випічка, яку випікають на Великдень; *буд.* пристрій для утрамбовування та забивання палей
бабе́ц *іхт.* бабець-головач (річкова риба з великою головою родини бичкових)
бабі́, бо́вду́рі *тільки мн.* густі хмари, що клубочаться після дощу
бабі́зна, бабі́знина *заст.* майнова спадщина по смерті **баби**
Ба́бина Я́ма *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави
ба́бніне лі́то теплі дні на початку осені
бабі́й чоловік, який охоче виконує жіночу роботу (кулінарія, вишивання, прання тощо); боягуз
ба́бка *інстр.* невелике металеве ковадло для kleпання леза коси; *бот.* подорожник
ба́бник чоловік, ласий до жінок; ловелас
ба́бно́га *зруб., мн.* жінки
ба́брати, ба́братисі ритися пальцями рук або виделкою у страві, що

знаходиться у місці;
перемішувати, м'яти руками що-небудь, порпатися в чомусь брудному
бабулькі повітряні кульки на воді під час дощу; *бот.* насіння картоплі, утворене після її цвітіння
бабч'ярь дерев'яна частина пристрою для клепаання коси, на якій кріпиться **бабка**
бав'їт забавляють
бавина *заст.* вид ниток для вишивання
бавити розважати (людей); нянчити (дітей)
бавитисі дитячі забави; забавлятися, веселитися на гостині
бавійнка *мн.* **бав'їнкі** невеликий бавовняний чи вовняний, теплий, середньої товщини відріз тканини, якою обмотують ноги, взуваючись
багажі *тільки мн.* домашні речі (одяг, постільна білизна та ін.)
багакати, богакати *церк.* співати під час релігійних відправ (про священика, дяка): співати не до ладу, негарно
багно болото, драговина, мочар, болотиста місцевість, трясовина
багнути дуже чогось бажати, хотіти
бадати *мед.* оглядати, обстежувати, слухати хворого
баділі, білі, биліні товсті стебла високих трав'янистих рослин, бадилля
бадьї *буд.* велика ємкість для приготування розчину
бадьб, батько *образл.* чоловік, який народився не у гірській місцевості
базарувати, базарювати ярмаркувати
базь, базько, басько *пестл.* кличка барана

базька, баська *пестл.* вівця
байбарак *крав., змени*
байбарачіна, пётник, питчіна короткий чоловічий або жіночий верхній одяг із чорного або сірого домотканого сукна
байда великий шматок хліба
байка нехай; чутка, дурниця, дрібниця, нічого важливого; розповідь, неймовірна історія; казка; *ткац.* фланелева тканина
байкувати говорити, розмовляти
байніт *збр.* багнет
байц, бейц ґрунтовка, політура, якою наводять відтінки і колір на дерев'яних виробах
бакал скляний кухоль з ручкою (для пива)
бакёрство розбишацтво, гультяйство
бакір, батір *здріб.* **бакіріна**, **батіріна** батарея, гультяї, розбишака, шибеник, волошога, розпусник, авантюрист
бакірувати, батірувати вести гультяйське життя
балабонити, белемонити, белендіти, базікати *образл.* говорити дурниці, нісенітниці
балабух невеликий круглий хліб з білого борошна
баламкати дзвонити у великий дзвін
баламугити спантеличувати, вводити в оману, сіяти неспокій, підбурювати
балбес *образл.* невихований чоловік
балія широка й низька жерстяна кругла посудина, ванна, яку використовують для прання білизни
балта *інстр.* важка тупа сокира

баль бал, гостина, забава з частуванням і розвагами
бальбон, бомка м'яч
бальонівка *заст.* широка велосипедна шина
балюватисі забавлятися на гостині, веселитися
бамбётлі, бомбётлі, бомбётіль розкладна лавка з поручнями та спинкою для сидіння і спання
бамбурити, гаратати, перішити, латати, лупити, парити, прати бити, лупцювати, гамселити
бамкати, бемкати видавати глухий звук (про дзвін)
бандаж *мед.* бинт
бандігі вигалані веселі історії, небиліці, теревені
бандігі гнути розповідати веселі історії, жартувати
бандижувати *мед.* бинтувати
бандоблі *бот.* тичкова квасоля з великими плодами
банічок казанок
банкрот банкрут
банно сумно, тужно
банський *етногр.* житель с.Баня-Березів на Косівщині
банти підвішені жердини в курнику, на які на ніч сідають кури; *заст.* місце на горніші (де немає комина) для копчення м'ясних виробів
бантіна, мн. бантіні *буд.* поперечина, яка з'єднує дві крокви у верхній частині (зсередини), стаючи однією зі сторін утвореного трикутника
бантувати *буд.* з'єднувати навскіс брусом, дошкою, планкою будівельну конструкцію для надання їй стійкості

банувати сумувати, тужити, горювати
бануш, банош *кулін.* кукурудзяна каша, зварена на солодкому молоці зі сметаною та маслом, присипана зверху бринзою
баньїк чавунний казан, котел; *мев.* розумово недорозвинена особа
баньїни *мн. етногр., образл.* жителі с.Баня-Березів на Косівщині
банька металевий бідончик
Банькі *геогр.* скорочена назва с.Баня-Березів на Косівщині
банькі *мед., мн.* банки
барба *образл.* нахаба, грубіян, розбишака; *заст.* робітник-чужинець
барані *тільки мн.* білі пінисті хвилі на гірській річці
баранічий баранячий
баранчик *кулін.* випічка у формі баранчика; молодий баран
барахліти працювати з перебоями, неякісно
барахло, манаткі, ліонді *зрідб.* речі (про одяг)
барва ворс (переважно на ліжнику)
барда, голір *інстр.* широка сокира для обтисування дерева, загострена з одного боку
барілочка невелика дерев'яна бочка
барітисі довго десь перебувати, затримуватися
баріш перший знайдений білий гриб
барішівне нагорода за посередництво
барішнийк, барішівнік посередник купівлі-продажу
бархіт *ткац.* фланель
бархітовий *ткац.* фланелевий

басаліга довгий шматок ковбаси
басара́б *етногр.* молдаванин
Басара́бія Молдова
басара́бка *етногр.* молдаванка:
заст. ткац. велика напіввовняна
хустина молдавського
виробництва
батарі́йка, ля́мпка, ля́мпічка
кншеньковий електричний
ліхтарик
батері́я батарея. елемент
живлення
батчы́нка *образл.* жінка, яка
народилася і виросла не у гірській
місцевості
бату́га *ірон.* великий батіг
ба́хкати, бе́хкати стріляти, гримати,
ударяти чимось важким,
створюючи гучні короткі звуки
ба́хур, баху́ріна, бахуре́ц,
бахурчу́к, мн. баху́рі *знев.*
хлопчина, підліток
баху́ріці дівчина, яка поведінкою
схожа на хлопця
баху́ріши *знев.* неприємний на
вигляд підліток
баху́ріота *знев.* група хлопців-
підлітків
баху́рйчий хлопчачий
бацу́ли гроші
башта́ліга товстий шматок хліба,
сала тощо
ба́юр шнур із вовняних ниток, яким
зав'язують **бисаги, запаски** тощо
ба́яти *дит., пестл., рідк.* спати
бе́бні *мн., анат.* нутрощі
бе́вха *кулін.* пісний капустак,
заправлений кукурудзяним
борошном
бе́га сучкувата колода, яку важко
розрізати або розколоти

без бот бузок
бе́зовий бузковий
бе́йла *образл.* нерозумна людина,
недотепа
бе́мкати видавати звук (про дзвін)
бе́рви барви
бе́рда, бе́рдо, рі́па прірва, провалля,
стрімкий обрив, пропасть
бе́рнет *бот.* водостійке дерево
твердої породи; в'яз
бе́ріг берег річки; стрімкий схил;
гориста місцевість
бе́сіда розмова, бесіда; говірка
бе́скід висока недоступна вершина
гори, стрімка круча, кам'яні
розсипи
бе́филь *заст.* звістка, новина
бе́хнути стрілити; із розмаху кинути,
гепнути чимось чи кимось
бе́хнутисі, всади́тисі,
всаба́нітисі, вчинби́тисі упасти
(на землю), гепнутися
бзи́ня *бот.* бузина
би абн, щоб
би́га стан сильного нервового
збудження, нерівноваженості
бигова́тний збуджений,
нерівноважений, із часто
змінюваним настроєм
би́день, би́дкавка, би́цкавка
знервований стан великої рогатої
худоби через укуси **овадів** та
бриндзарів (проявляється у
найбільшу спеку)
бидз-з-з-з *виг.* уживають,
спонукаючи корів втікати від
укусів мух
би́дзкатисі, би́цкатисі *паст.*
оборона великої рогатої худоби
втечею після укусу або дзижчання
мух, **овадів** та **бриндзарів**

бизвладі безвладдя
бизго́лов'ї біда, нещастя, горе
бизді́тник бездітник (про чоловіка)
бизді́тнікі сім'я, в якій немає дітей
бизді́тніці бездітниця (про жінку)
бизлі́чний, бизлі́чник
безсоромний, безсовісний, лукавий
бизлю́ді безлюдна, необжита
місцевість; безлюддя
бизпе́читн запевняти, обіцяти,
гарантувати
бизпе́чний безстрашний; вневнений
у когось (чомусь), сповнений віри
у когось (шось)
бизпи́ристя́нку безулину,
безперервно, постійно
бизпо́рьідо́к безпорядок
бизпу́тний, бизпу́тник безталанний
бизро́га свиня
бизру́чий безрукий
бизсо́нниці безсоння
Бизсребні́ка *церк.* свято
безсрібників та чудотворців братів
Косми і Дем'яна (14 липня)
бизсти́жий безстидний, безсоромний
бизче́сний, бизчы́сник зухваллий,
нахабний, який втратив честь
бизчи́су раптово, моментально,
передчасно
бизща́сний нещасливий,
безталанний
бик *мисл.* самець оленя
бике́рнтисі нахилитися на один бік
(про завантажений снопами або
сіном віз)
бі́лінь коротша рухома частина
ціпа, яким б'ють по снопі: *образл.*
лайдакуватий молодий чоловік
біло́ здріб, бильце́ стебло, бадиллина
(про рослину)
бі́лиці *мн.* шаблі (про драбину)

билько́тїти бурмотати
бі́нда *ткац.* шовкова кольорова
стрічка
бинді́йна, бпнзі́йна бензин
бирби́ніці дерев'яна посудина
видовженої форми з двома днами
для зберігання бринзи; бочка
бирві́нок *бот.* барвінок
бире́за *бот.* береза; *церк.* старший
серед колядників (проводир)
Бире́зна *геогр.* назва кутка в с. Білі
Ослави
бирзні́к, бирпзі́к, бирі́знік *ліс.*
густий березовий молодий ліс або
гушавина; березняк
Бирзні́я *геогр.* загальна назва сіл:
Нижнього Березова, Середнього
Березова, Вижнього Березова та
Бані-Березова на Косівщині
бирзу́н *етногр.* житель одного із
сіл: Нижнього Березова,
Середнього Березова, Вижнього
Березова чи Бані-Березова
бирзу́ні *етногр.* загальна назва
жителів **Бирзовів**
бирзу́нка *етногр.* жителька одного
із сіл: Нижнього Березова,
Середнього Березова, Вижнього
Березова чи Бані-Березова
бирчи́ берегти
биркі́ць, бирке́ц *виг.* уживають для
підтвердження перекидання (воза)
бирку́льбоз *мед.* туберкульоз
бирлі́г барліг; *мисл.* зимове лежбище
ведмеда; *зруб* неохайне ліжко
бирфе́ла *заст., паст., техн.*
пристрій для підвішування і
перевертання казана над вогнем
під час виготовлення **будза** на
половині
бі́рчіга, бі́рчы́та ягнята, вівці

бирь *виг.* уживають. підганяючи овець

бірська *пестл., дит.* овечка

бисаги *тільки мн.* дві торби з домотканого сукна або полотна, з'єднані між собою та стягнуті зверху шнуром (носять через плече або кладуть на коня); сакви

бисажьїта *змени* **бисаги**

бісти аби ви, щоб ви (побажання)

бітн бандігі, бітн байднік, бітн бомкі байдикувати, вештатися, ледарювати

бітн поклін *обр.* вклонятися батькам перед тим, як брати шлюб (про молодих) та тоді, як забирають молоду до обійстя нареченого

бітн поклони молитися з поклонами, торкаючись чолом підлоги або землі

бітн ріні бити задніми ногами (про коня)

битьї биття

битьї сєрці *мед.* аритмія

бицїгіль *заст., техн.* мотоцикл

бич п'яниця, ледар

бичувати помагати конем (виконувати роботу); ледарювати, запивати

бичьї бичок

бичьїчий бичачий

бішіга *мед.* нарив темно-синього кольору; бешиха, ружа

бібковий *кулін.* лавровий (про лист)

бібула *заст.* промокальний папір

бігані бігання, біганина

біганка, черевінка *мед.* діарея

бігатнісі злучатися з биком (про корову, телицю)

бігме, бігми *закл.* клятва віднесена до Бога; дійсно, насправді, саме так

бігом, вмах, зараз, махом, раздвї, начьїс, цїкаво миттєво, дуже швидко

біда лихо, горе, нещастя, важкі умови життя, велика неприємність; невиліковна хвороба; вередлива, примхлива, невдячна людина

бідити бідувати

бідкатнісі розповідати комусь про свою біду

біднєчі убогість, злидні

бідновато *зорїб.* бідно

бідованнї який тривалий час бідував, прожив у нестатках

бік сторона предмета: напрямок або місцевість у цьому напрямку; позиція, розуміння

Бїла кірніці *геогр.* назва джерела, струмок якого утворює межу між Білими і Чорними Ославами в частині лісового масиву

білет, білет, заст. біліт, біліт квиток

білізннна білизна

білнні побїлка

білітн *буд.* проводити побїлку будинків, внутрішніх приміщень: *заст.* вибілювати полотно, верети

біліці *зоол., мисл.* білка

білі *мн., бот.* хрящ перцевий молочний. Умовно їстівний гриб білого кольору, при розламуванні виділяє біле молочко. Гриби споживають квашеними, дуже рідко смаженими після ретельного варіння. Придатні для збирання тільки до релігійного свята Іллі Пророка (2 серпня)

білкі в очєх *мед.* очне дно

білобрїснїй білобровий

білуні білої масті корова; *жарт., образл.* блондинка

білши більше

білшнїй більший; вищий

більмó *мед.* катаракта

білявіна, білявка кохана дівчина; світловолоса дівчина

біннітко *пестл.* біднятко

біньчїтн неголосно мукати (про корову, теля)

бічі бігти

бїи, бїо *виг.* уживають для підганяння коней

бїйкати, бїокати спонукати коней рухатись вперед, вигукуючи «бїи», «бїо»

благїй лагідний

благовїсннїй який несе благу, добру звістку

Благовїсннїк *церк.* Собор архангела Гавріїла (8 квітня)

Благовїшінї *церк.* Благовіщення Пресвятої Богородиці (7 квітня)

благословїні благословення

благословїтн благословляти

блєндати плєнтати

блєнькатнісі, блєнькати вештатися

блїгєйда волоцюга, ледар, нездара

блїзїтїсі, блїжитїсі наблизитися

блїзїніці близнючка

блїзньїга, блїзнїта близнята

блїмати, блїскати моргати світлом (ліхтариком)

блїск, блїскавнїці блискавка

блїхã *ентом.* блоха

блїшьїтн блищати

блїшьїтнїсі блищатися

блїшьїчїй, блїшьїчнїй блискучий

блїтн, блїятн бекати (про овець)

блїхãрні бляхаря

блїхãрь бляхар, майстер, який робить дах, ринви тощо із **блїхї**

блїховнїй, блїшіннїй бляшаний, жерстяний

блómба, глómба, гльómба пломба

бломбувãтн, гломбувãтн, гльómбувãтн пломбувати

блoштїці *ентом.* блощиця

блуд *заст.* помилка; *міст.* нечиста сила, яка збиває людину з дороги; статева розпуста, пияцтво

блуд вчпїївсі *міст.* учепилася нечиста сила (про людину, яка заблукала)

блудїтн блукати; втрачати розум

блудннїк, жїтн блудннїці особи, які живуть неправедно, грїшно

блунькãтн ходити, їздити без певної мети і напрямку

блїьхã бляха, листове залїзо, жерсть; форма для випїкання хлїба та солодкої випїчки; металева заслїнка до печї, у якїй випїкають хлїб

блїьшкã бляшка, маленький шматок бляхи; жерстяна форма для випїкання хлїба, тістечок

блїóтчнїк *заст.* квиток (проїзний документ)

блюзã, блюзкã *крав.* піджак

блїюзчкã *крав.* жїноча блузка

блїóхнутнїсі упасти у воду

блїят товстий металевий лист кухонної плити

бобовїйнкã *бот.* стебла бобу

бóвван, слудвãн *образл.* мовчазний чоловік; турень, недотепа

бóвванї *тільки мн.* густий туман у горах

бовваніти ставати замкнутим, мовчазним; стояти нерухомо в задумі

бовгáрти *паст.* випасати велику рогату худобу на полонині

бóвгáрь *паст.* пастух, який випасає велику рогату худобу

бóвгáрька *паст.* загорода для великої рогатої худоби; *паст.* палиця **бовгáря:** *паст.* невелике тимчасове приміщення для **бовгáря:** *рідк.* дружина **бовгáря**

бóвдур зламаний стовбур дерева: *образл.* дурень, недотепа, нероба

бóвдурі чорні дошові хмари

бóвдуритисі хмаритися, збиратися на дош

бóвкнути *зруб.* сказати щось незрозуміле або образливе

бóвтатнісі *зруб.* хлюпатися у воді

бовч природна заглибина в гірській річці, придатна для купання

Бог би ті боронів уживають як застереження від лихого, небажаного

Бог з ва́ми (тобóв) вираження заспокоєння, переконання, що все буде добре

Бог зна́ї де невідомо де: ніхто не знає де

Бог зна́ї до́ків невідомо до якого часу, перев. дуже довго

Бог зна́ї куди невідомо куди: ніхто не знає куди

бога́тий багатий

бога́тіти багатіти

бога́то багато

бога́тство, бага́цтво багатство

бога́цький багацький

бога́ч багач

бога́чка багачка

богда́й бодай, принаймі

Богоро́диці *церк.* Успіння Пресвятої Богородиці (28 серпня); Різдва Пресвятої Богородиці (21 вересня)

бодна́рти виготовляти дерев'яні бочки, цебри; бондарювати

бодна́рь бондар

бодні дерев'яна діжка, звужена до верху, для зберігання соленого сала, копченого м'яса, муки, для квашення капусти, огірків

Бо́жи помага́й вітання при зустрічі з людиною, яка прашає

Бо́жий чолові́к людина, яка живе за Божими заповідями

Бо́жинька, Бо́зя *дит.* Син Божий, Матір Божа або один із Святих, зображені на іконах

бойс́, а бойс́ *виг.* а. ага, справді, до речі (уживають, раптово згадавши щось або когось)

бойкі́ні *етногр.* бойківчанка

Бойкі́в *геогр.* назва урочища на межі сіл Білих і Чорних Ослав та Чорного Потюку

бокс *шев.* найвищий гатунок вичиненої з використанням солей хрому шкіри, із якої шиють чоботи, куртки, рукавиці тощо

бо́ксі́р, бо́ксер *збр.* кастет

боксóві пошиті з найвищого гатунку шкіри; хромові (про чоботи)

бокува́ти сторонитися, уникати зустрічей, спілкування

бо́кші *дет.* металева втулка в колесі воза

бола́ *мед.* хвороба, тяжка недуга, слабкість

болóті́ний болотяний, забруднений болотом

болотя́й суцільне болото

болы́голова, булы́грива *бот.* болиголов (отруйна трав'яниста рослина)

болы́чий болючий

болы́чка *мед.* нарив; болячка

бомбо́н китиця кулястої форми на спортивній шапці

бомборóснті, бомкóтіти, бумкóтіти *знев.* бубоніти собі під ніс, говорити нерозбірливо і неголосно, висловлюючи невдоволення

бомбóчка *заст.* ялинкова прикраса у формі кулі

бóндюх, бéндюх *анат.* коров'ячий або свинячий шлунок

бора́к, бура́к *бот.* буряк

борако́вний буряковий

бора́чийні бурякова гичка, бурячиння

бора́чкóвний темно-червоний із синюватим відтінком

бора́чо́к бурячок

бора́чийнка *кулі́н.* бурякова закуска для боршу; самогон із буряків

борде́й бордель

бо́рзний *заст., рідк.* швидкий

бо́рзо *заст.* швидко

бо́рик *заст. інстр.* свердло

бори́шкати́сі міряться силою рогами (про корів, баранів, козлів): розкидати рогами з копиці сіно (про корів)

борі́дка задній кінець сокири

бо́рмаші́на *техн., інстр.* дріль

бо́розда́ скиба

борони́тисі захишатися, оборонятися

Борсу́к *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави

бо́рши скоріш. швидше

борья́н бур'ян

босако́м, босяко́м босоніж

боте́й *паст. заст.* отара овець

бо́ти гумові низькі, до шиколотки, чобітки

боха́нни, буха́нни, буха́нка буханець хліба

бо́читисі скошувати очі, згинаючи голову вниз або вбік (про корову, яка б'є рогами); гніватися на когось

бо́чівка невелика бочка

бо́яри весільні гості нареченого - чоловіки, які разом із ним ідуть по наречену

бра́жка брага; *шев.* погане товариство

брай *інстр.* грубий буковий кіл з одного боку гладко затесаний (схожий на макогін), яким набивають у бочку **бри́дзю** або капусту

брак на се́рши *мед.* серцева хвороба

бра́ма ворота з дашком

братáни́ч син брата; племінник

братáничка, братáнка дочка брата, племінниця

брати́ наперед се́би плузувати, брати на посміх

брати́ браття, брати

брато́ва дружина брата

братру́ра духовка

бра́тчик *бот.* фіалка триколірна

брéнькати, бри́нькати невміла гра на струнному музичному інструменті

бри́дітисі гидувати, відчувати огиду, відразу

бри́жі нерівності на тонкій поверхні коси після клепаання

бри́згльі́к намоклий кусень дерева

бри́кати бігти навскач (про худобу)

брйкнути упасти, перекинутися (про людину)
бриндзәр *ентом.* велика комаха, яка своїм дзижчанням та укусами дошкуляє великій рогатій худобі
бріндзі *кулін* протертий солений сир довгого зберігання; бринза
бриндзолі *шев.* шкіряна смужка між підошвою і верхньою частиною взуття
бриніти починати, досягати (про ягоди, фрукти, зернові культури): дзижчати (про муху)
бринькотіти, бринчїти бринчати
брїсті іти водою
брїхати говорити неправду
брїхач брехун
брїхнїй, брїхнїй, брїхнїя, брїхнїя *мн.* брїхні неправда, брехня, плітки
брїцкати бризкати
брїцкатисі бризкатися
брїцки *тїльки мн.* бризки
брїч *інстр.* гострий ніж, зроблений з коси; бритва
брїд мілке місце в потоці або на ріці, де можна **перебрїсти** на другу сторону
брїнїйк *образл.* житель с. Чорний Потік
брїфташка портмоне; невелика чоловіча сумка для грошей та документів
брїхоннїці брехунка, пліткарка
брівнїк *збр., заст.* пістолет системи браунінг
броцак рюкзак
брукі *крав.* ватні штани
брукова *бот.* бруква
брус *інстр.* брусок; *буд.* обрізні пиломатеріали товщиною від 50мм і більше

брусторський *етногр.* той, який народився у с. Брустори на Косівщині
буба, змени **бубка** *дит., мед.* невеличка подряпина на тілі чи прищ
бубнїт *муз.* бубон
бубнїст, бубнїстїй той, що грає на бубні
бубонїти *образл.* монотонно, нерозбірливо говорити, бурмотїти
бувало було (уживають у розповідях про давнину)
бўга *зруб., образл.* дуже повний чоловік; розумово відстала людина
бўгднїнь несвятковий день; будень
бўда собача будка
бўджарні, бўжарні невелика будівля для копчення м'ясних виробів; коптильня
бўжєннїй, бўжєннїй копчений
бўжнїнїна, бўжнїнїці, бўжнїнїна *кулін.* копчене м'ясо, балик
бўжїїти, бўжїїти будити
бўдз *кулін.* напїтвтердий, з овечого або коров'ячого свіжого молока сир, з якого роблять бринзу
бўдзїк будильник
бўдн досить
бўдїти *кулін.* коптити
бўдїтисі коптитися
бўдóва *буд.* будівля
бўдуватисі будувати власний будинок
бўдучий майбутній
бўдїйк *бот.* будяк
бўждїгарні *заст.* накурене приміщення; стара дрантивна хата; буцегарня
бўк *бот.* бук (твердої породи дерево); прут

бўката *заст.* велика скибка, грудка (про хлїб, сир або масло)
бўкїт букет
бўковий жир насіння бука
Бўковина *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави; буковий лїс
бўлька пухир (під час дощу)
бўлькотїти булькати (про страву під час варіння)
бўнда *крав.* верхня одежа з грубого сукна
бўнт бунт, протест
бўрі буря
бўркало яма, заповнена водою
бўркі *тїльки мн.* жіноче, рідше чоловіче високе сукняне зимове взуття, утеплене ватином, яке носять з калошами
бурмїло огрядний чоловік
буртїхатисі рїгтися у речач недоволення; утворювати перекотисті звуки (у животі)
бусь *дит., виг.* застереження від небезпеки отримати травму
бўсьок, бўзьок *орн.* лелека
бўтїй *заст., рїдк.* отара овець
бўтнн *лїс* лісорозробка
бўтнїйр *лїс* лісоруб
бўтїти *образл.* плакати (про людей); ревіти (про велику рогату худобу)
бўтлі бутель, велика скляна банка з вузькою горловиною
бўтўк *лїс* довга дерев'яна колода
бўх *дит.* падати
бўхати, бўхкати гримати
бўхїкати сильно кашляти
бўхнути, б´ахнути гримнути
бўцкати ударяти когось лобом, граючись

бўцматїй, папуцатїй повнолиций, круглошокїй
бўчина, бўчїй *лїс* буки, букові дерева

В

в вуглї *буд.* спосїб з'єднання круглих колод, **брусів** або **плїннїць** під час будівництва дерев'яної хати
в канї *буд.* спосїб з'єднання **брусів** або **плїннїць** під час будівництва дерев'яної хати
в слўпн *буд.* каркасне будівництво дерев'яної хати
в їзатн *гóлову* одружуватися
вавалїя вайлувата, неповоротка людина; незграба
вавка прищ
вавкати, вавкотїти няквати
ваворити галасувати
ваг´а тягар, важкий предмет; прилад для зважування; важіль, підойма
вага тяговий причїпний пристрій до воза, саней
вагаш *лїс* ділянка для лісорозробки
вагуватн, вагуватисі вагатися, надумуватися
важїти зважувати, визначати масу; сумніватися, вагатися; посягати на чїсь здоров'я, життя; заїхати, претендувати на чїюсь власність; мати значення, значити
важїтисі визначати свою масу, зважуватися
важїй, лїци віжки
вазилїнка вазелїн
вазбннїк горщик для кімнатних квітів
вазбннок, вазбннок *бот.* кімнатна рослина; вазон

вака́ція канікули
вако́ваний евакуйований
вако́вані евакуація; евакуйовані
вакува́ти евакуювати
вакува́тисі евакуюватися
валанца́тисі надто повільно виконувати роботу; вештатися, волочитися, бити байдики
ва́лах, валаша́йник *вет.* той, який займається каstrуванням свиней
ва́лашіти, ха́рашіти *вет.* каstrувати, стерилізувати
ва́лба *заст.* дошка для тіста, стільниця
валі́в видовбане в колоді або виготовлене з дошок корито для напування худоби та годування свиней
валі́гура *знев.* нероба
валі́за, валі́зка чемодан
вало́к деталь дерев'яних грабелів, де закріплені зубці; рядок скошеної трави
ва́лом раптом, величезною хвилею (про повінь, яку спричинила гірська бурхлива річка під час грози)
валува́тисі паруватися (про овець і баранів)
валья́ти руйнувати, розвалювати (якусь споруду); примушувати впасти додолу: *ліс.* зрубувати дерева
валья́тисі валятися; руйнуватися, розвалюватися, падати; волочитися, байдикувати
ва́ндри *заст.* мандри
вандрі́вник *заст.* мандрівник
вандрува́ти *заст.* мандрувати
ванньо́нка велика продовгувата посудина з оцинкованої жерсті для

купання дітей, прання білизни та годівлі корів **січкою**
вапні́ий, вапньо́ий вапняний
вар *куліп.* узвар
варга́нити неакуратно, як-небудь взяти й понести (про сіно, солому, одяг тощо)
варга́тий губатий
ва́ргі *зруб., образл., мн.* губи
варини́ці *куліп.* вирізаний із розкатаного тіста квадратний або круглий шматок без начинки, який варять, як вареники
ва́рині варіння
варі́в слабкий, хворобливий; небезпечний, підступний
варіюва́ти поводитися агресивно, не контролюючи свої вчинки, впадати в лють; граючись, бігати, стрибати, реготати, качатися тощо
ва́ріят *образл.* божевільний
варня́гати варнякати, верзти, патякати, говорити невиразно
варста́т верстат
ва́рта, варт треба, доцільно, варто
вартя́рні невелика будівля при церкві для сторожа; вартівня
ва́ртий який заслуговує чогось
вартува́ти заслуговувати (на подяку, винагороду, повагу); стерегти
варца́ба *буд.* нижня частина віконної скриньки; підвіконня
васа́г товста дерев'яна прокладка на передній **тічці** воза
Васі́ *зверт.* Василю (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Василі́ *зверт.* Василю (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Василі́ха дружина Василя

Васі́лі *церк.* Свято Святого Васи́лія (14 січня)
васі́люк *бот.* васильок справжній, базилік
васирва́га *буд.* ватерпас. рівень
ватаг *паст.* той, хто виготовляє молочні продукти на полонині та підтримує вогонь у **колибі**; старший над пастухами на полонині
вата́жити *паст.* виготовляти молочні продукти на полонині; вівчарити
ваті́н ватин
ватова́ний ватний
ватова́нці *крав.* ватні штани
ва́тра, змени **ва́тирка** багаття, вогнище
ватри́ши велике багаття
ва́триши місце, де було вогнище
вату́лі *паст.* молода коза чи вівця до окоту
ва́цькати бруднити (про одяг)
ва́ші ваша
вба обидва
вбганя́тисі обганятися, боронитися, відганяючи від себе
вбе́ртані перевертання на зворотній бік скошеної трави під час її сушіння
вбзива́ти обзивати нецензурними словами, лаяти
вбзива́тисі відгукуватися, відкликатися, озиватися; обзивати одне одного, лаятися між собою
вбзира́ти оглядати, розглядати
вбзира́тисі оглядатися; розглядати на собі, обдивляти себе
вбидво́ї обидвоє
вбизві́читисі, обизві́читисі скалічитися

вбі́раний живаний, ношений (про одяг)
вбі́рані одягання
вбіра́ти одягати; прикрашати
вбіра́тисі, збіра́тисі одягатися
вбірта́ти повертати назад (про транспорт, про орання трактором, кінями); перевертати скошену траву; повертати, крутити навколо осі чи центра; спотворювати, перекручувати факти, інформацію, зумисно неправильно трактувати сказане
вбірта́тисі оглядатися; відвертатися; крутитися навколо осі чи центра; перебувати, знаходитися у невизначеному місці
вбі, обі обидві
вбібра́ти обібрати, познімати щось одне за одним; нечесно заволодіти чужим, пограбувати; обібрати (про збір урожаю)
вбібра́тисі, обібра́тисі взяти на себе певні функції, зобов'язатися, обібратися
вбід обід
вбіздрі́тисі оглянутися; роздивитися довкола себе
вбійма́ти обніматися
вбійти́ *паст.* завершити порання біля худоби
вбійти́сі обслуговувати себе без сторонньої допомоги; коштувати, вартувати (фінансових або інших затрат); обходитися (без когось, чогось)
вбіру́ч обіруч
вбістава́ти, оббастава́ти обступати зі всіх боків, оточувати; заступатися, захищати, боронити (когось)
вбісцья́тисі *зруб.* обпісятися

вбіськати шукати й бити воші
вбіщійти обіщати, зобов'язуватися
вбіщійтисі зобов'язуватися, давати обіцянку
вблізлий облізлий
вббова, уббова взуття
вббвані, уббвані взування
вбої обидвоє
вбранний, убранний, зібраний одягнений; прикрашений
вбрані, убрані одяг; одягнені
вбраньї, убраньї вбрання, одяг
вбрати одягти; прикрасити
вбратисі, убратисі одягнутися
вбріхтований відлущуваний, побитий; п'яний; зіпсований
вбріхтувати зіпсувати, відлущувати, побити, напоїти (горілкою)
вбріхтуватисі напитися (про алкоголь)
вбсапати обсапати довкола чогось; висапати все (комусь)
вбсапатисі завершити сапання у себе
вбстрічи обстригти
вбстрічисі постригтися
вбувати взувати
вбуватисі взуватися
вбути взути
вбутий взутий
вбходити поратися біля худоби: доглядати, турбуватися (про старих людей); обминати, проходити стороною; не зачіпати, уникати: обходити, рухатися навколо: цікавити, турбувати
вбшустувати обривати, оббрати, зсуваючи (дрібні листочки, насіння від центрального стебла або качана)

вважїти вважати, бути обережним, остерігатися; оберігати (когось, щось); поважати (когось)
ввалюватисі заходити куди-небудь важкою ногою, порушуючи тишу; заходити безцеремонно, без запрошення чи без попередження, неочікувано
вваритисі зваритися
вварюватисі зменшуватися в об'ємі, масі внаслідок варіння
ввасинї восени
вверх вверх, вгору
вверху вверху, вгорі
ввес, увес весь
ввечір, увечір ввечері
Ввиденіє, Увиденїї церк. Введення у храм Пресвятої Богородиці (4 грудня)
ввика́ти, увика́ти звикати; призвичаюватися (до когось, чогось), щось робити
ввиса́ти обвисати
ввіхані порання
ввиха́тисі, увиха́тисі поратися без відпочинку біля однієї або кількох робіт
вганя́тисі вганятися
вгарата́ти, вгати́ти, влупі́ти, впра́ти, вмалюва́ти, вмасти́ти, взолі́ти, впа́літи, впа́рити, вприза́ти, вріза́ти, всади́ти, втиса́ти, втулі́ти, вциди́ти, вшкромáдити, крémнути, крoпнути, мoрснути, чьва́хнути, шва́ркнути вдарити чимось з розмаху, із великою силою
вгаті́тисі, втиса́тисі, вцибині́тисі впасти, гепнутися, ударитися
вгідний, огідний працюватий і добрий

вгніздїтисі гніздитися (про птахів); довго вмошуватися, всідатися (про людину)
вгoвтати, угoвтати заспокоїти, вгамувати, утихомирити
вголобістї на босу ногу (про взування)
вгорнений вгорнутий
вгорну́ти одягнути (верхній одяг)
вгорну́тисі одягнутися (про верхній одяг)
вгорта́ти, угорта́ти одягати (про верхній одяг)
вгорта́тисі, угорта́тисі одягатися (про верхній одяг)
вгoртка *крав.* верхній одяг
вгору́ вгору
вгрива́тисі поступово теплішати, нагріватися
вдава́ти грати роль, видавати себе за людину іншого характеру тощо
вдава́тисі, удава́тисі народитися схожим на когось із батьків (зовні. характером, голосом, здібностями); подобатися
вдавї́тисі вдавитися
вдаря́ти вдаряти
вдаря́тисі вдарятися: кидатися (про домашню птицю та шуліку)
вдвої́ вдвоє, вдвічі, подвійно
вдивї́тисі, вдивльї́тисі вдивлятися
вдї́хатисі захекатися
вділювати вділяти
вдія́ти заподіяти, скоїти
вдовец вдівець
вдовї́ці вдовиця
вдоволь досхочу, вдосталь
вдолі́ні далеко в напрямку донизу
вдолі́ну вниз, у напрямку донизу
вежі́ вежа

вє́лийкий значний за розміром, кількістю; великий; дорослий(про дітей)
вє́лико багато, значно
Вє́ньгри *заст.* Угорщина
вє́прик поросля-самець
вє́рблик *техн.* деталь ланцюга, що запобігає скручуванню (коли прив'язують ним худобу)
вє́римні ясна, сонячна погода
верста́, верстє ровесники, однолітки; покоління
вертлю́х *інстр.* пристрій для виготовлення мотуззя
верхо́м, верхї́ їхати на коні
вє́ршик *заст., дит.* віршик
верьх вершина гори; *буд.* дах
Верьх *геогр.* назва урочища у с. Білі Ослави
вє́рхний верхній
верьхнинá *кулін.* вершки
вес весь
вилічкї́й який підріс (про підлітка)
вильoн *крав.* фата із весільною сукнею
виндзў́нка *кулін.* мариноване копчене м'ясо, сало
виснува́ти вести весняні посівні роботи
вжє́браги дістати або випросити незначну кількість чогось
вжинї́тисі, ожинї́тисі одружитися
вжирибї́тисі народити лоша
вжї́літи вжалити
вжї́літисі вжалитися
вжолу́док, ожолу́док *анат.* шлунок
вжї́ти вжати
вжї́тисі вжатися, порізатися серпом
вздрі́ти, уздрї́ти побачити

вздрітисі, уздрітисі побачитися; зустрітися
взір, узір візерунок; зразок
взлоститисі, узлоститисі, влютітисі, улютітисі розізлитися, розлютитися
взоліти, крѳпнути, фърнути, шарнути поцупити
взійти в тѳниц запросити до танцю
взійти до грѳший, взійти на вус взяти в борг
взійти собі в гѳлу мати нав'язливу думку; перейматися
взійти, узійти взяти
взійтисі за рѳзум почати жити, діяти розумно, розсудливо
взійтисі, узійтисі взятися
ввїдувати, вїпїтувати, вїпрѳбувати, допїтуватисі вивїдувати, випитувати, дізнаватися про щось таємне, приховуване
ввїд зір; вигляд
ввїдѳльці виделка
ввїдѳсі шастить, таланить
ввїдїти, ввїгїти бачити
ввїдко видно, світло, ясно: доступно зорові; виходить, значить, мабуть, напевно, очевидно
ввїкати шанобливо звертатися на «ви»
ввїлївкувати вихлюпувати, вилити невеликими порціями
ввїлїці *мн.* щелепи, скули
ввїнний винен; солодкокислий (про яблуко)
ввїпѳрь *вепр:* *мисл.* самець дикої свині
ввїпрїни, ввїпрїни *мн.* *бот* агрус

ввїрбѳвка вїїзд на сезонні сільськогосподарські роботи по договору
ввїргнути різко махнути рукою або ногою убїк
ввїргнутисі різко повернутися убїк усїм тїлом
ввїрѳта *ткац.* конопляне або лляне домоткане рядно
ввїрїтѳно ручне знаряддя для прядїння; веретено
ввїрїтьїнка шматок домотканого рядна
ввїрїщїїти верещати
ввїрїтка *змени.* *ткац.* невелика **ввїрѳта**
ввїрїїти, ввїрїїти рухати, повертати в різні боки, крутити навколо осї; свердлити
ввїрїїти повертатися; блювати
ввїрїїтисі повертатися
ввїрїтѳп *обр.* народна Рїздвяна вистава хлопцїв; непрохідне мїсце зі стрїмкими скелями
ввїрїїти класти останні пласти сїна на стїг чи копицю
ввїрїшѳк, ввїрїшѳк верхівка дерева
ввїрїшѳватий, з чубѳком із верхом, через край, із надлишком
ввїрїшѳвїдїти верховодити, бути головним
ввїсїлїці веселка
ввїсїлїний весїльний
ввїсїлїї, ввїсїлїї *обр.* весїлля
ввїскати вищати, пищати
ввїснїїний весняний
ввїснїїкї ластовиння
ввїснїїнкувїтий, ввїснїїнковїтий ластатий
ввїснѳванї весняні польовї роботи

ввїснувїти проводити весняні польовї роботи
ввїснївїти вистигати, втрачати тепло
ввїтїти вїтати
ввїтїтисі вїтатися, подаючи руку
ввїхїр, ввїхѳра сильний вїтер, вихѳр
ввїчѳрїти вечеряти
ввїчїрїшний, ввїчїрїшний, ввїчѳрїшний, ввїчїрїний вечїрній
ввїчѳрнїїці, ввїчїрнїїці вечѳрнїїці
ввїчѳрѳк вечїрка
ввїбїгїти ввїдумувати, ввїгадувати; мати забаганки
ввїбїчїїти пробачати, ввїбачати
ввїбїчїїтисі ввїбачатися
ввїбїваний оздоблений кольоровим металом
ввїбїрїти ввїямати; ввїбирати щѳ-небудь як зручне, придатне, допустиме; обирати когѳсь шляхом голѳсування; брати, отрїмувати належне від когѳсь
ввїбїрїтисі покидати житло чи село, виселятися
ввїбїти ввїбити, ввїтрусити (вїд порѳху)
ввїбїтїий ввїдлупцьований, побитий
ввїбїтисі забитися (на смерть)
ввїбїтисі в лїудї досягнути становища
ввїбѳри ввїбори
ввїбрїти ввїбрати
ввїбрїтисі пїдрости, ставши вродливїшим; покинути житло, забравши із собою речї
ввїбрїхати придумати неправду; задурити, добитися чѳгѳсь обманним шляхом
ввїбути пережити якусь бїду, хворѳбу, ввїжити

ввївагом *заст.* повїльно, поважно (про танець або пїсню)
ввївакѳвувати евакуїювати
ввївакѳвуватисі евакуїюватися
ввївакувати евакуїювати
ввївалиги *зруб.* висолопити (про язик); *вдльг.* виставити їнтїмнї частини тїла (про чоловїкїв)
ввїват *ви.* браво, хай живе тощо
ввївбїрїаний дуже гарно одягнений
ввївбїратисі, ввїштрїмуватисі гарно одягнутися у ввїшуканий одяг, причепуритися
ввївбїртїаний обернутий (про скошену траву)
ввївїрнїтисі ввївернутися (їз землї з корїнням, про дерево); *зруб.* лїгати, розкинувшись
ввївїд церковний обряд очищення породїлїї пїсля пологїв
ввївїдувати, ввївїрѳбувати дізнаватися, випитувати
ввївїз узвїз, дорога на пїдїюмї
Ввївїз *геѳгр.* назва крутого пїдїюму в с. Бїлї Ославї
ввївїтїрїватисі ввїпарѳвуватися, зникати
ввївїкати подавати прѳтяжний голѳс (перебуваючи у лїсї або на пасовїську з худѳбою); голѳсно кричати
ввївїмїрати повїмїрати
ввївїдѳжѳна *церк., обр.* яка одержала **ввївїд**
ввївїдїтисі ввїводитися, ввїлуплюватися з яйця; ввїходити, ввїзявшись за руки
ввївїрѳта *лїс.* повалене разом з корїнням дерево
ввїворѳть *лїс.* повалене разом з корїнням дерево; *крав.* ввїворїт,

зворотній бік (про тканину або одяг)
вівсьйний вівсяний
вівтинати вирубати
вівтирати акуратно, ретельно витерти
вівцьй, ласк. овéчка, ба́ська, бі́рька, нй́цька, згруб. крутьйк вівця
вівчитисі здобути освіту, набути фаху
вівчур самець вівчарської породи; цуцена вівчарської породи
вівчърити *паст.* вівчарити, випасати овець
вівчърь *паст.* вівчар
віганьбити, вігабзувати висварити
віганьйти виганяти
вігиблиний виструганий
вігиблити вистругати
віглонити *згруб.* жадібно випити
віглянцований ретельно начищений до блиску (взуття)
віглянцувати начистити (взуття)
вігнати вигнати
вігнений вигнутий
вігнути вигнути
віговорити висловити; промовити (про молитву)
віговорювати виворювати, вимовляти, промовляти
віговорьйтисі, віговорюватисі вирішувати конфлікт з опонентом за допомогою переговорів, що приводить до примирення сторін
вігода, вігідь вигода
вігодувати вигодувати
віголоднитисі, віголодатисі дуже зголодніти; перебути голодним упродовж довгого часу

віготовййти, віготовльйти виготовляти
вігудіти швидко вирости
вігулювати витанцьовувати
віда́в, віда́й мабуть, напевно
відава́тисі іти; вирушати в дорогу
відати дати покупцеві здачу; здати, запродати
відати доро́гу зробити вигляд, що кудись поїхав, але нікуди не їхати
віда́ток заробітна плата, яку видають робітникам продукцією власного виробництва
відбамбу́рити відлущувати
відбира́ти визначати об'єм заготовленої деревини або пиломатеріалів
відбїти утратити молоко (про корову)
відвага́ти відволожуватися, ставати вогким, вологим, увібравши вологу
відва́житисі наважитися, насмілитися
відвѣрчу́вати *слюс.* відкручувати (про гайку, болт, шуруп)
відвідини відвідування
відвінува́ти, вінувати наділити **віном**
відвйязаний відв'язаний
відвййзувати відв'язувати
відвййзуватисі відв'язуватися
відволóга прохолодна свіжість, вологість, сирість
відволóжити утамувати спрагу
відга́вкуватисі огризатися
відганьйти відганяти, гнати, переганяти; видавати неприємний запах
відглянцува́ти почистити, навести попередній блиск

відговорьйти відмовляти, переконувати не робити чогось
відгорожьйтисі відгороджуватися
відда́вані заміжжя
віддава́тисі виходити заміж
віддавнó віддавна
віддана заміжня
відданйці дівчина на виданні, відданиця
віддиха́ти відпочивати
віддихну́ти відпочити
віддільйти відділяти, відділювати
віддуба́тисі випинатися (про повні кишені)
віддүтий відстовбурчений
віддүтисі відстовбурчуватися із кишені або портфеля
віддья́чити віддячити
віддья́читисі віддячитися; попроситися
віджіти, відійти ожити, отямитися, оклигати
віджмака́ти відіпрати
віджолобати видовбати
відземо́к нижня частина стовбура дерева
віди вийди
відивитисі здивовано глянути
відивййтисі, відивльйтисі видивлятися
відка́зувати осуджувати, наговорювати, жалітися на когось; *заст.* заповідати, залишати у спадок; відмовляти
відка́зуватисі відмовлятися
відкара́цкатисі, відкара́скатисі відмовитися, зріктися, звільнитися від чогось нав'язливого (опіки, уваги, обов'язку)
відкі, відки звідки
відкіга́ти, відтіга́ти відтягувати

відкігну́ти, відтігну́ти відтягнути
відкі-нибу́дь звідки-небудь
відкісь звідкись
відкритьй відкриття
відкра́ювати, відкраювати відрізувати ножем частину від цілого
відкья́гувати, відтьйгувати, відкіга́ти, відтіга́ти відтягувати
відкья́йти, відтьййти відтяти, відрізати, відсікти; різко і коротко відповісти
відлѣжіти відлежати, тяжко перехворіти
відлѣжитисі відлежатися
відлива́ти обливати водою неприємну людину для приведення її до тями
відлóжувати відкладати
відлóm'ювати відломлювати
відлóm'юватисі відломлюватися
відломльйти, відломййти відламувати
відлупй́ти, відлупа́сити набити когось
відлүпувати відлуплювати, колупаючи, відокремлювати частину від цілого
відлучй́ти відокремити телицю чи вівцю від отари або стада; не дати теляті ссати корову
відлучьйти, відлүчувати відлучати
відлю́да, відлюдíник відлюдник
відмачу́лити одужати, очуняти
відмінй́ти відміняти
відмовй́йти, відмовльйти відмовляти, лікувати замовлянням
відмовййтисі, відмовльйтисі відмовлятися
відновй́йти, відновльйти відновлювати

відньїкуватисі, відпиратисі
відмовлятися. не признаватися,
заперечувати

відобраний відібраний

відобрати відібрати

відогнаний відігнаний

відогнати відігнати

відогнєний відогнутий

відогнути відігнути

відознавати дізнаватися,
довідуватися, навідувати

відознати дізнатися, довідатися;
провідати когось

відоймати віднімати, відбирати

відоймати, відньїти, відобрати
відібрати, відняти

відомєрти померти. не повернувши
боргу: залишити у спадок

відомєршина садиба. в якій ніхто не
мешкає; *образл.* занедбана садиба

відоспати добре виспатися

відпєртий відчинений

відпєртисі відмовитися, не
признатися

відповісти відказати, відмовити;
дати відповідь: *заст.* зробити
комусь заповіт

відпомішьїти, віпомнати
докоряти комусь, згадуючи, що
колись допоміг

відпєрна *бот.* сорт картоплі, плоди
якої мають рожеву шкірку

відпочївок відпочинок

Відправа *церк.* Служба Божа

відправити, відпровадити провести

відправїти відправляти

відпроважїти відпроводжати,
проводжати, виряджати

відпудити налякавши, відігнати

відранї, наскєро день зранку,
зрання. від самого ранку, відрана

відриганї *знев.* забава, весїлля,
галасливе гуляння

відрїбок відробок

відрїктисі, відрїчїсі зрєктися

відробїйти, відробльїти
відробляти; знімати кимось
поробленї чари

відрєбок відрєбіток

відси, відци, відси звїдси

відсилїти, розсилїти відв'язати

відсилїти, відсилювати,
розсилювати відв'язувати

відсипїйтисі, відсипльїтисі
відсиплятися, довго спати,
відновлюючи сили

відстрїчи відстригти

відтам звїдтам

відтворєний відчинений

відтворїти відчинити

відтворїти відчиняти

відти звїдти

відтиратисі линяти (про тканину)

відтогдї відтоді

відтогдї з минулого року

відтрїтити відштовхнути

відтрїтитисі відштовхнутися

відтрїчувати відштовхувати

відтрїчуватисі відштовхуватися

відтьїти відрубати

відудлити *зруб.* випити до дна

відужїти, віходитисі, вічухатисі,
подужїти одужати, виликуватися

відужувати, віздоровїти,
віздоровльїти виздоровлювати,
одужувати

відусїуди звїдусїуди

відхильїти відхилити

відхильїтисі відхилитися

відхідна годїна година смерті

відхїлїти прочинити, трохи
відчинити (дверї, вікно тощо)

відховати заховати; перзаховати

відци, одвїдци звїдси

відчихнути, учнхнїти недбало
відламати гілку

відчутьї відчуття

віжідатисі давно бачитися: давно не
куштувати

віжмакати випрати

візбирати, позбирати зібрати,
позбирати

візвольїти визволяти

візимувати визимувати,
перезимувати

візирати, віглідати визирати,
виглядати; шукати поглядом
когось; бути видним, виднїтися

візнавати визнавати

візнаньї визнання

візнати вивідати, довідатися

війка *анат.* вія

віказувати виказувати;
висловлювати комусь
невдоволення, претензїї

вікандити, віканькати,
віклянчити, вімантити,
віциганити *зруб.* випросити

вікапанїй, вікапїонїй, вілитїй,
вілітїй, віскріснїй, снїюськїй
такий самий; дуже схожий

вікачїнїй, вівалїнїй, вівацьканий
забруднений

вікачїти, вівалїти, вівацькати
забруднити (про одяг)

вікачїтисі сильно забруднитися

вікігати, вітігати витягати

вікігнєний, вітігнєний витягнутий

вікігнути, вітігнути витягнути

вікігти, вітігти витягти

вікінути викинути

вікішкати, вікохати виростити з
маленького

вікласти ватру закінчити палити в
печі

вікликати звати. запрошувати

вікликати позвати

вікобїлюватисі, вікаблїчуватисі,
вімудрьїтисі, віпєндрюватисі,
віпінчїйтисі, ставитисі, нистїсі
поводитися зарозумїло, зверхньо,
пихато, гордовито

віколінкувати забруднити штани на
колінах

вікохати виростити, виплекати
(дитину); вигодувати. викормити
(домашнї тварини)

вікоштуватисі витратитися

вікрататисі тасмно, непомїтно,
крадькома звїдкись вибиратися

вікрєнта, вікрєнти візерунок

вікривїйти, вікривльїти
викривляти

вікривїйтисі, вікривльїтисі
викривлятися

вікривлїнїй викривлений

вікрутяси кривї лінії: крива
траєкторія

вікручувати видаляти воду з
випраної тканини

вікручуватисі обертатися: виходити
з неприємностей любим способом

вікувати довго жити

вікухарити завершити куховарити

вікїйгувати, вітьїйгувати
витягувати

вілагожнїнїй оздоблений,
оброблений

вілазїти вилазити

віліжїтисі вилежатися

вілітїло, віскочило, вішло з
головї цілковито забулося

Вїлішї *геогр.* назва кутка в с. Білі
Ослави

вілічитисі вилікуватися
вілліти вилити
вілля вілла
віловити виловити
віломитисі опанувати ремесло.
професію: вивчитися
вілуп'юватисі вилуплюватися
вілупитисі вилупитися з яйця;
витрішитися, здивовано глянути
вільно можна
вільно чи не вільно? можна чи не
можна?
вімаршкати викрикуючи «марш».
вигнати з приміщення
вімастити забруднити: побілити в
приміщенні
вімацьканий забруднений (про
обличчя)
вімірінний вимірянний
вімір'їти виміряти і вимірювати
вімішінний вимішаний
вімішіти вимішати
вімні вим'я
вімніцканий вим'ятний (про одяг)
вімов'їти, вимов'їти вимовляти
віназивати облаяти, обізвати
вінаймити винайняти
віньстка фотографія великого гурту
людей
вінкі *обр.* етап весільного обряду.
під час якого нареченому
(нареченій) шиють вінок
вінкіль, вінькіль *інстр* кутник:
заокруглення дороги
віно придане, посаг (будинок, земля,
худоба, гроші і т. п.)
віночуватисі переночувати.
пережити ніч, дочекавшись ранку
вінчіні *церк.* вінчання
вінчувати *обр.* вінчувати,
поздоровляти

вінч'їтисі *церк.* вінчатися, брати
шлюб у церкві
віострити вигострити, нагострити
віпадок випадок
віпівший напідпитку
віпинка вискочка
**віпінч'їтисі, вімудр'їтисі,
вімудрюватисі** *заст.* вести себе
зарозуміло, зверхньо;
викаблучуватися
віпиридж'їти випереджувати
віписаний різьблений,
інкрустований, оздоблений (про
дерев'яні та шкіряні вироби)
віпити випити
віплав'їти виплавляти
віплат, віплата заробітна плата
віповнилосі сповнилося
віпомина́ти дорікати, докоряти,
нагадувати про щось
віправа вичинка шкіри; виправа
віправдо́вуватисі оправдуватися,
доказувати правоту
віправити провести
віправ'їти проваджати,
відряджати; виправляти (хиби,
недоліки); вирівнювати
(поверхню); *кушн.* вичиняти
(шкіру)
віпрітатисі покинути приміщення,
забравши свої речі, виселитися;
померти
**віпроб'їувати, вивідувати,
віп'їтувати** влаючись до хитрощів.
вивідувати, випитувати,
дізнаватись про щось таємне,
приховуване
віпростатисі розпрямитися
віпростувати, віпростати
розпрямити, розправити

**віпр'їтувати, віпріт'їувати,
віпріт'їати** виносити все з
приміщення, прибирати;
виконувати восени завершальні
роботи на городі, у полі
віпр'їтуватисі покидати місце
проживання
віпсічити *образл.* висварити
віп'їкувати *кулін.* видаляти кісточки
з вишень, черешень або слив
віпуцуваний, напуцований
начищений до блиску (про взуття,
металевий посуд); дуже охайний
(про чоловіків)
віпуцувати ретельно почистити
віразний виразний, чіткий (про
почерк, узор)
віратуватисі вийти зі скрутного
становища
вірва прірва
віревкнути, віревкнутисі *зруб.*
викрикнути
віре́ккувати *зруб.* викрикувати
віре́нда, віра́нда веранда
вірпати, вірпувати часто
відчиняючи двері, випустити з
кімнати тепле повітря
вірівнати вирівняти
віріхт'їувати виконувати внутрішні
роботи в новозбудованій хаті
віріхтуваний готовий; закінчений;
відремонтований
віріш'їти верещати
віроби прикраси
віробити щось скоїти
віробитисі виснажитися,
знесилитися від роботи: трапитися
(про трагічну подію)
віроб'їти виробляти; витворювати
(про вчинки)

вірубати зробити нашвидкоруч із
молодого дерева, попередньо
обрізавши гілля і верхівку палицю,
держак до лопати, сапи тощо;
вирубати
вісватати висватати, посватати
вісербати висьорбати
вісербувати висьорбувати
віспати виспати: вилити
вісп'їтисі висиплятися
віскатисі, зруб **вішмаркатисі**
висякати ніс
віскнути просочитися (про кров)
вісілій *обр.* весілля
вісімднись'їть *числ* вісімдесят
вісімнац'їть, вісімнац'їть *числ*
вісімнадцять
віскакати вишукати собі пригоду
віскуп єпископ
вістав'їти виставляти
вістарів **ро́зум** втратив розум через
старість; погані вчинки в старшому
віці
вістивати охолоджуватися
вістинути охолонути
вістка звістка
вістрі вістря
вістудити остудити, охолодити;
впустити холод (у приміщення)
вісуваний забруднений
вісуватисі забруднитися
вісьвітитисі висвятитися
вісьвічувати висвячувати
вісьвічуватисі висвячуватися
віт *заст* голова сільради
вітак відтак, потім, пізніше
вітарабанитисі *знев* вилізти, заліти
на щось
вітворити зробити якусь шкоду,
бідувати
вітвор'їти заподіювати шкоду, бідувати

віти вийти
вітінати, втинати віртуозно грати на скрипці
вітінкувати *буд.* заліпити шпарини в стіні глиною або забити мохом
вітир в голові про легковажну, несерйозну людину
вітир, змени вітирець вітер
вітискати витискати; вичавлювати
вітицькати невеликими порціями. частинами видати, віддати, повернути
вітологанений, втологанений *згруб.* витоптаний
вітолочений витолочений
вітолочити витолочити
вітраскати *буд. знев.* погано побілити, пофарбувати; дати ляпасів
вітрафило *знев.* кудись поділося
вітрачьи витрачати
вітрачьи витрачатися
вітрибенькі *тільки ми* розваги; дрібні покупки без потреби
вітримані
 витримка, терплячість, терпець
вітриматисі щіліти, встояти, вижити, переховатися
вітринар, вітринар ветеринар
вітривка *крав.* легка чоловіча коротка блуза спеціального крою
вітрипати вибити від пилюки (килим, покривало тощо)
вітрісати витрушувати
вітрісти витрусити
вітрішити *згруб.* витрішити (про очі)
вітрити виштовхнути
вітручувати виштовхувати
вітуманити, віциганити випросити обманним шляхом

вітцівський батьківський
вітцівщина мала батьківщина; господарка батька після його смерті, що перейшла в спадок комусь із дітей
вітчизнина земля батьків
віфалити вихвалити
віфалювати вихвалити
віфалюватисі вихвалитися
віфасбувати видавати певними порціями, частинами
віфацькати поносити, забруднивши (про одяг)
віфляцкати *знев.* вимазати
віхиритисі *згруб.* виспатися
віхлюзданий вимазаний, забруднений
віхльопати вихлюпати
віхлюпнути вихлюпнути
віхлюпувати вихлюпувати
віховані виховання
віходити вилікувати
віходити проважати відвідувача (гостя) за поріг
віходок вбиральня
віхола буря зі снігом
віхопитисі, віскочити вихопитися, несподівано, раптово вибігти, вистрибнути; вислизнути
віхопийти вихоплювати
віхрещуватисі вихрещуватися
віхреститисі вихреститися
віхт *заст.* харчі
віхтувати *заст.* харчувати, годувати
віцабинитисі *згруб.* вилізти на щось
віцарапатисі, вікарабатисі
 вибратися з великою потугою
віцерькати видоїти
віцігорний *заст.* акуратний, охайний
віціюрити витекти

вічиньїти *кушн.* вичиняти (шкіру)
вічиньїтисі *заст., знев.* бути перебірливим, вибагливим щодо їжі, одягу тощо
вічищїти вичищувати
вічімхане обрубане від гілля дерево
вічімхувати *ліс.* обрубувати сокирою гілля та дрібніші гілки на зрізаному дереві
вічірпувати вичерпувати
вічко накриття для діжки, домовини; віко
вічухатисі вилікуватися від важкої хвороби
вішарувати *буд.* поштукатурити начисто
вішівані вишивання
вішилниця, вішінка тонка копичка складена на остріву
вішитий, вішикий вишивка; вишивання
вішіптатисі витратитися (про гроші)
вішкіритисі *образл.* зробити гримасу, виражаючи злість
вішов вишов
вішпортати виколупати, відкопати, відгребти
віштріпанний у якого почали торочитися нитки
віштудирівувати видумувати, вигадувати, майструвати
вішурувати витерти руками засохле болото тертям тканини об тканину (про одяг)
вішьта, вішьт *виг.* ліворуч (команда коневі)
вішубирати визбирати (про дрібні ягоди, насіння)
вішувати *міст.* пророкувати, передбачати

вішун *міст.* той, хто пророкує, передбачає
віявити виявити
віявитисі *мед.* захворіти на епілепсію; збожеволіти
ві'вати мліти, непритомніти; стомлюватися; в'янути, втрачати свіжість (про рослини)
ві'дати, у'дати часто провокувати сварку, дошкуляти; надривно і безперестанно лаяти (про собаку)
ві'зати в'язати
війзи *мн.* **війзі** поперечина, що з'єднує полози саней (кількість залежить від довжини саней)
війзані в'язання
війзи *анат.* шийний відділ хребта
війзка, війзанка в'язка, в'язанка
війлий в'ялий, зів'ялий (про рослини); млявий, кволлий (про людину, тварину)
війлість в'ялість
війло в'яло
війнути, війти в'янути
вкігнїтисі, укігнїтисі втягнутися; звикнути до своєї роботи, стану
вкішитисі зрадіти
вкішьїтисі радуватися
вклікати вклякати, ставати на коліна
вклікнїти вклякнати
вклонїтисі вклонитися
включку бантом (спосіб в'язання)
вкльїкачки навколїшки
вкотїтисі, укотїтисі народити (про вівцю, козу)
вкримїшни, окримїшни окремо вкרוїти вкряти (хліба, сала, ковбаси)
вкупі разом, спільно
вкьїганий втомлений

вкьйлавіти *мед.* отримати грижу внаслідок фізичного перевантаження
вкьймилюсі набридло, надокучило
вкьййти, втьйти, укьйти, утьйти *ліс.* зрізати, зрубати
вкьйтісі, втьйтісі, укьйтісі, утьйтісі, врізатісі, урізатісі порізатись
влязьйти влізати
влязьйтісі влізатись
влєжітісі дозріти після збору. досягнути повної зрілості (про овочі, фрукти); злежатися, ушільнитися
влєслий, облєслий облєсливий: який вдається до лєстошів, підлабузництва
влізати в шкіру докучати, набридати
вліті, влікі влітку
вломіти зламати: виломати
вломіти гóлу піти, не повідомивши куди
вломлєний зламаний
влупіти стрельнути з чогось; вдарити
влюбльйтісі закохуватися
влютіти розлютіти, розізнити
вльйти влити
вмастіти вдарити; підкинути в масть карту (гральні карти)
вмах дуже швидко, тут же
вмітусь, вмітусть, умітусь, умітусть врізнобіч
вмішьйтісі втрутитися, встряти, вмішатися
вмлівати зомлівати
вмліти, обімліти, умліти зімліти
вмордóвуватісі стомлюватися

вмудрьйтісі вмудрятися, умудрятися
вмўчитісі, змўчитісі, змочісі втомитися, змучитися
вмўчуватісі, змўчуватісі втомлюватися, змучуватися
вна вона
вни вони
вніміти заніміти
вно воно
вногі, ньóга, дрáла навтьоки
внўчі онучі
вовк *мед.* запалення слизової оболонки прямої кишки
вовкй *бот., тільки ми.* дуже тверда трава, якої не їсть худоба; вовчуг польовий
вовкўн велика собака; вівчарка
вóвнінка *крав.* велика вовняна хустка
вовчиньй вовчєня
вогкйй сирий, мокрий, вологий
вогóнь пожежа
вогóнь до рóбóти про завязтого, беручкого до роботи
вóдавйй водявий, водянистий, який має присмак води (про овочі, фрукти)
водіти поганяти коней під час оранки
Водішний *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
водишьйни *етногр.* жителі **Водишого**
водінйй водяний
Водохрєстіє, Водосвйтіє, Водосвйті *церк.* освячення води на Йордан
вóдьйнка *мед.* пухир
вóздух повітря
вóзівні прибудова для воза

Вознісєніє, Знісиньй, Знісиньй *церк.* Вознесіння Господне
позніці, лозніці невелика будівля для сушіння фруктів димом
вóйна *військ.* війна
вóли *мед.* пухлина щитовидної залози; воло (про курей)
вóлі воля
вóлічка *ткац.* різнокольорові високоякісні вовняні нитки для ткання і в'язання
воловід міцна сукана мотузка
вóлок *ліс.* частина зрізаного дерева без сучків, яку тягнуть вручну по землі шнуром або ланцюгом; підготовлена дорога для трєлювання деревини трактором або кіньми
вóлокй вовняні шнурки, або шкіряні вузєнькі ремінці, якими обмотують онучі, звуваючи постоли
волокнó *мед.* гнійний нарив; панарицій кістковий
вóлоком, пóволоком тягнути щось по землі
вóлос, вóлосй волосся
волосóвйй *ткац.* вовняний (про тканину, одяг)
волосувати тягати за волосся
волóськйй горіх грецький горіх
волоцўга дармоїд; ледар
волочйти волочити, тягти; боронувати, скородити
волочйтісі тинятися, вєштатися; ледарювати; тягнутися (про ланцюг за возом)
Волóшина *заст., геогр.* Румунія
вóні сморід
ворйна, ми ворйні смєрекова неколена жєрдина (в огоржі)
вóрйг ворог

ворйтніці вузький перехід, переїзд
ворйчина, ворйчйта *здріб.* хвїртка, невеликі ворота
вóркати, воркотйти, гáркати, пйскувати говорити недоброзичливо, злобно; бурчати, сваритися, огризатися
вóркнути огризнутися
воркотйти муркотйти (про ката)
воробєц, орн. *знев.* жйдик горобєць
ворожбйтєтво, ворожбйштєво передбачєння, ворожіння
вóрон *орн.* крук, ворон
ворóнка льоток у вулику
воронóк мілїєсьєка машина, автозак
вороплйн *заст.* літак
ворохóбити турбувати, непокоїти, не давати спокою, розворушувати
ворохóбитісі турбуватися, непокоїтися, переживати
ворохтйнськйй *єтнолог.* ворохтянськйй(про жителя с. Ворохта)
ворчйти урчати (про живіт)
вóсько війсьєко
воськóвйй війсьєковйй
вош, ми. вўши воша
воуєватісі скандалити, зчиняти бййку, битися
вп'ттьóх вп'яттьóх, уп'яттьóх
впáрити обпєкти; вдарити; вкрати
впáсти в довгй заборгувати
впйгульйти врізати тупою пилою
впйлінати сповити
впйрátісі пручатися
впйрйзátісі підперезатися, затягнутися по талїї (паском)
впйрйщити вдарити (чимось)
впйвночи, упйвночи опйвночі

впікати пра́хтики, **впікати** му́дришкі жартувати
вповідати розповідати
вположитисі *вет.* отелитися (про корів)
вполудни зеніт
впомагáтисі добиватися чогось
впомина́тисі вкотре вимагати повернути борг: нагадувати про обіцянку
впомни́ти нагадати
впорі́дковувати впорядковувати
впорі́дкувати впорядкувати
впоросі́тисі *вет.* народити поросята
впо́тімкі у темряві
вправі́йти *мед.* вправляти (вивихнену руку тощо); *образл.* обзивати когось
впрі́ти, упрі́ти спітніти
впрі́чі, упрі́чі запрягти
впру́дити, упру́дити *кулін.* зварити на слабому вогні; розпарити
впрьі́тати заготовити. накопичити. нагромадити. зробити запас
впстрі́чи пострігти
впстрі́чисі пострігтися
впході́ти поратися біля худоби: доглядати, турбуватися; цікавити, турбувати, стосуватися
враз, ураз завжди
вразі́ти зробити боляче, торкнувшись рани; укус гадюки
вразі́тисі торкнувшись рани. спричинити собі біль
вратува́ти врятувати
вратува́тисі врятуватися
вріга́ти, гарува́ти тяжко працювати
врікну́ти, врікні́ти, врі́чі, наврочіти зурочити
вробле́ний спрацьований, виснажений. стомлений

вроді́ти народити (про жінку); вродити (про врожай)
вроді́тисі народитися; вродитися (про врожай)
вро́кі, зуро́кі *тільки мн.* захворювання від урекливих очей
врочі́сте *церк.* урочисте (про свято, під час якого не можна виконувати фізичних робіт)
все завжди
всі́який всілякий
всі́яко всіляко
вска́кі навскач
вскі́с, навскі́с навскоси
вслу́тіти, вслу́кіти прожити, не проявляючи ні до чого цікавості (про старих і німецьких людей)
всма́жити засмажити
всмалі́ти вдарити
вснова́ти *ткац.* наснувати нитки основи для ткання (полотна, килима тощо)
всоко́тіти, впантрува́ти встерегти, вберегти від небезпеки
вспі́д, успі́д вниз, наспід, на дно, всередину
вспі́ти встигнути
всподу́, усподу́, насподі́ внизу, на дні
вставі́йти вставляти
встано́віти, встано́влю́ти, устано́віти, устано́влю́ти встановлювати
встарі́ти придбати, набути, надбати
встидáтисі, устидáтисі соромитися
вступáтисі, уступáтисі заступатися (за когось); давати дорогу, місце
вступі́тисі, уступі́тисі заступитися (за когось); покинути місце
всьн вся
всьні́ке віді́ти багато пережити

всья́кий, усья́кий всякий. різний, різноманітний
всья́ко, усья́ко всяко
всья́чина всячина
всья́чино, усья́чино багато чого; усе
всьо все; досить. вистачить
всьо-такі все-таки
вталюва́ти, втасува́ти розмістити. скласти за порядком
втворе́ний, утворе́ний відчинений. відкритий
втвори́ти, утвори́ти відчинити
втвори́ти, утвори́ти відчиняти
втвори́тисі, утвори́тисі відчинятися; огризатися, починати сварку
втилі́тисі отелитися
втимні́ти, отимні́ти осліпнути
втинáти віртуозно виконувати на музичному інструменті гуцульську мелодію
втира́ти витирати
втірач, ручні́к *заст.* рушник
вті́ти поправитися. зажиріти (про людей і тварин)
вти́чі втекти
вті́ха, уті́ха радість, задоволення
вті́шитисі, уті́шитисі зрадіти
вті́шний, уті́шний радий
вгологáнний витоптаний худобою (про посіви або траву)
вгологáнити витоптати (про траву та посіви)
втра́сува́ти залагодити справу
втра́чйти втрачати
втро́їти отруїти
втро́їтисі отруїтися
втро́шіло *зруб.* зламало (про гілляку, дерево)

втроші́тисі, втраба́нитисі *зруб.* впасти
втру́тити зіштовхнути; перекинути
втру́чуватисі, втру́чйтисі втручатися
вту́манити обманути
вуглі́ вугілля; жар
вўгол зовнішній кут (ріг) будівлі або вулиці
вўголово шкіряний пристрій, який з'єднує **ціпільно** з **білнем** і забезпечує обергальний рух **білля** на **ціпільні**
вугра́к, вугры́к *мед.* вугор
вўдвуд *арн.* одуд
вўжик *техн.* гумова трубка від велосипедної помпи для накачування коліс або м'яча; *зоол.* молодий вуж
вужі́вка мотузка з лози
вузкі́й вузький
вў́зко вузько
вузкова́то вузькувато
вузкоколі́йка вузькоколійка
вў́йко брат матері; дядько; незнайомий літній чоловік; *жарт.* *мисл.* ведмідь
вў́йна дружина **вў́йка**; незнайома літня жінка
вў́лан *заст.* кавалерист за часів Австро-Угорщини; вояк, персонаж **іродів**
вў́лий вулик
вў́лиці вулиця
вуньі́ти *образл.* смердіти
вуньі́чий *образл.* смердючий
вў́рда *кулін.* *паст.* солодкий сир, виготовлений у результаті вторинної переробки молока
вў́рдитисі скисати під час варіння (про несвіже молоко)

вурльоп, вурлюп, урльоп, урлюп *заст.* відпустка
вўставок *крав.* вишивка на верхній частині рукава жіночої сорочки
вўтлий неякісний, ніякий; худий, змарнілий (про людину); недорозвинутий (про рослину)
вўтло рідко, неякісно, бідно, слабо
вухналь цвях для прибивання підків коням
вучитісі вчитися, навчатися
вущіівній *мед.* хворий на педикульоз
вущь *виг.* уживають, проганяючи курей
вўшінок *крав.* обшитий або обметаний проріз на рукавах або комірці сорочки, який зав'язують зацінкою
вфалатіти, вфалашіти врізати великий шматок (хліба, сала, ковбаси)
вхвўта охота
вхвўчий охочий
вхўдини *обр.* новосілля
вцапіти *образл.* збожеволіти
вцільити вціляти
вчєра, учєра, вчєри, учєри вчора
вчинітісі, учинітісі *мед.* нагноїтися: утворитися (про рану, чиряк)
вчирашний, учирашний вчорашній
вчихнўти, учихнўти нерівно відламати, зламати (гілку, дерево)
вчїмхати *ліс.* відтяти сокирою біля самої основи (про гілку, пагін)
вчолў *буд.* встик, впритул (кінцевими краями)
вчўти, учўти почути; довідатися; відчути
вчутітісі об'явитися, дати про себе знати

вчьис вчас
вчїсно вчасно
вширинў вишир, ушир
вшінўувати вшанувати
вшінувати вшанувати
вшмаліти, влупіти стрельнути, вдарити когось
вшукати ошукати, обдурити
вшукатісі ошукатися, обманутися; дуже довго когось (щось) шукати
вшубирати назбирати (дрібних ягід)

Г

га, шо вживається для уточнення не розчутїї інформації
габўв *ліс.* оклик про заборону спуску деревини
гав *їз бот.* живокіст (лікарська рослина)
гава *міф.* уявна істота, якою лякають дітей
гавкати *зруб.* кричати
гавкач вибоїна на дорозі заповнена водою
гавкўн сварливий чоловік, крикун
галати думати, міркувати, припускати
гадина, гадїюга *зоол.* гадюка
Гадїчий сад назва саду в с.Білі Ослави
гадїчка *бот.* отруйний гриб, поганка
гадка думка; увага; замисел, намір
гадї *зоол.* гади, плазуни
гай-гай *виг.* виражають сподїваючись на покарання за заподїяне зло
гайдўк присядка в танці
гайнўвати марнувати час, майно; веселитися, забавлятися на гостинї зї спиртним

гаїта, гайт *виг.* праворуч (команда коневї)
гаїтувати працювати тяжко, без відпочинку
гаїцувати підтримувати сильний вогонь, підкидаючи дров
гаїкінкрейц *заст.* свастика гітлерівської Німеччини
галай-балай абияк
галайсвіта невідомо куди, світ за очі
галакати беззмїстовно вигукувати; галасувати; голосно співати
галєпа *образл.* неввічлива, погано вихована людина
галўза гілка
галўза *здрїб.* гілочка
галузї *мл.* гілки, галуззя
галўнка, мл. галункї крашанка
гальба кухоль для пива
галька *крав.* жіноча комбінація
гам *виг.* уживають для спонукання малих дітей їсти
гаманї *образл., етногр.* жителї Гаманївки
Гаманївка *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
гамати *дит., пестл.* їсти
гамбарас клопіт, гризня, колотнеча
гамсилити, гаратати сильно бити, лупцювати
гамувати втихомирювати, сповільнювати, стримувати, зупиняти
гамутітісі нудити
гандрабїтий *заст.* довгоногий
ганьба ганьба
ганьбіти сварити
гантах тривога; струнко, виструнчившись
ганўкати голосно кашляти
гирїзд достаток, добро: добре

гарбата *кулїн.* чай
гаркати, гарчїтий гарчати (про собаку); говорити різко, неприязно
гаркїт шум, гам
гармїдир гармидер
гарнєлі шпильки (заколки) для волосся
гарувати, гарувати собўв, гудзувати важко працювати
гатїти перекривати греблею річку; бити з усїєї сили
гати невелика гребля для перекриття річки
гафка *крав.* металевий гачок для застібання одягу; гаплик
гачї *крав.* штани
гачї-пєчі *бот.* шипшина, куш шипшини, плоди шипшини
гачкувати мережити, в'язати гачком
гачўга низькоросла деревина та чагарник
гачь, ачь *виг.* уживають, відганяючи свиней
гашїти, гошїти часто повторюватися (про хворобу, випадки)
гей *виг.* уживають, як звертання до кількох осїб. до групи людей
гейби ніби, наче, мов
гєктар гектар
гєльма *військ.* шолом, каска
гєпати *зруб.* кидати важким (на щось, об щось); бити, докладаючи значних зусиль
гєпатісі *зруб.* падати
гєпнути *зруб.* кинути об землю
гєпнутісі *зруб.* упасти
гет повністю
гет, гаравс, галўндир *виг.* геть звїдси
ги *виг.* уживають, підганяючи корїв

гібільь, гіблнк *інстр.* рубанок
гібіти *заст.* втрачати силу, пропадати
гібліти, гіблювати стругати рубанком
гіблівка, мн **гіблівкі** дерев'яна стружка
гіблярка стругальний верстат
гібльована дошка стругана дошка
Гіга *геогр.* назва гори в с. Чорні Ослави; вершина гори
гідитисі гидувати, бридитися
гідь нечисть
гий як
гікавий заїкуватий
гікавка ікавка
гіла *виг.* уживають, відганяючи гусей
гідити рекомендувати у придбанні чогось
гімбіль торгівля: махінації
гімблювати торгувати, перепродувати
гімбляр людина яка вміє добре торгувати
гіннути танути (про сніг): дуже прагнути, дуже хотіти
гирдигати, гирдиганити, гіркати *заст.* трясти (про віз)
гіркатисі сваритися
гіщи *мн.* жарти, витівки, розіграші
гіщиль жартівник; людина, яка виловлює собак
гіщлик шкіряний гудзик
гікати ікати
гікати, гійкати сварити, обурюватися
гілі, гільі, гілльі гілки з дерев: гілля
гіляга, гіляга гілляка
гінзлі, гінзлі *техн.* збр. гільза

гінтіна частина стовбура хвойного дерева (без сучків, пошкоджень і з прямолінійними волокнами), яку легко розколоти сокирою на заготовки необхідних розмірів (клепки, сектори, гонти тощо)
гірєнький *пестл.* гіркий
гірка **годіна** лихо, нещастя, біда, скрута
гірко прикро
гірчівити гіркнути
гірше дужче, сильніше
гія *заст.* потрібно, треба; *виг.* уживають для дотримання рими у гуцульських коломийках
гла голка
Главосікі *церк.* усікновення голови Івана Хрестителя (11 вересня)
гладун *зоол.* вуж
гладунец глечик
глайти заспокоювати, втихомирювати, мирити
гливкий недопечений (про хліб)
глий, глей *мн.* **глії** в'язка глина сірого кольору
глінінікі *мн.* *образл.* жителі сіл: Нижнього Березова, Середнього Березова, Вижнього Березова, Бані-Березова та Лючок на Косівщині
гліпати, гліпатисі, погліпуватисі зиркати, поглядати
гліці деталь у драбинах воза
гліг *бот., мн.* **глогі** глід; колючка
глій *бот.* шипшина, глід колючий
глот велика черга, скупчення людей, натовп, тиснява
глотитисі юрбитися, тіснитися, намагаючись пройти чи потрапити кудись
глубоко глибоко

глумітисі кривитися, робити гримаси, виявляючи негативне, насмішувате ставлення
глушман, глухман *образл.* глуха людина
гнати швидко їхати, йти; проганяти, виганяти, змушувати йти геть: швидко виконувати якусь роботу
гнатисі наздоганяти, переслідувати
гнідавий *образл.* той, який має гниди
гнілєчі *образл.* лінива жінка
Гнилий *геогр.* назва кутка в с. Чорні Ослави; *образл.* лінивий
гниліці *бот.* сорт груш
гнильік мокрий лапятий сніг; гнила колода
гнильіни *етногр.* жителі Гнилого
гнильічі гнилі дрова
гніздитисі вити гнізда (про птахів): *образл.* вмошуватися
гнітитисі *кулін.* набирати золотисто-коричневого кольору під час випікання (про хліб)
гноївка, гноянка, муст, мустьінка сеча худоби, яку використовують для підживлення фруктових дерев, кущів і трави: яма, в яку стікає сеча худоби
гноїти удобрювати землю гноєм; наривати (про рану)
гноїші висока густа трава, яка росте навколо гною
гнути бандігі розповідати небелиці, жартувати
гов *виг.* уживають, щоб заспокоїти або зупинити когось, зупинити якусь дію
говоріти пустої вживати в розмові непристойну лексику

говоріти на мігі спілкуватися за допомогою жестів і міміки
годен, гідний спроможний
годіна негода
годіти догоджати; мирити
годітисі торгуватися, вести переговори, домагаючись зменшення ціни
годно може (може бути)
гоїтисі *мед.* загоюватися
гой *виг.* уживають, піднімаючи або перемішаючи щось важке
гойданка гойдалка
гойкати вигукувати «гой», перемішуючи щось важке; голосом давати про себе знати
голєчі *паст.* пасовище без трави
голіці вершина гори, яка не поросла лісом
голля *виг.* уживають, щоб заспокоїти або стримати коней
голова *схне* переживати, турбуватися
головництво вбивство, злочин
головіні обвуглене поліно
голомшівий людина з притупленим розумом
голоруч голіруч
голосіти плакати, ридати
голосовані, голосі голосування, вибори
голу голову
голубити пригортати до себе, обніматися
голубиц *кулін.* голубець
голубінка *бот.* сиріжка
голубійтник голуб'ятник
голюкати кричати
гонір честь, гідність, повага; гордість, пихатість, зарозумілість
гонорний сповнений **гонору**

гоно́ровий заможний, поважний, честолюбний, шанований; гордий, пихатий, зарозумілий
гоно́рува́тисі гордитися, пишатися; гордовито триматися, зазнаватися
го́пчічі *виг.* уживають, щоб роздратувати барана
Го́рби *геогр.* тільки *мн.* назва місцевості у с. Чорні Ослави
Го́рбкі *геогр.* назва крутого спуску в с. Білі Ослави
гордо́віна невелика підвишена місцевість поблизу хати
Го́рі *геогр.* скорочена назва кутка
Го́рішньк (Пичні́жин) в горішньому кінці с. Білі Ослави; вгору (про напрямок)
горі́вка, пестя́, горі́вчіна горілка
горі́лиць горілиць, обличчям догори
го́річ духота, спека
горі́че гаряче; спекотно, душно
Го́рішна Сі́гла *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
горі́шний верхній
горі́шні *мн.* **горі́шнийни** *етногр.* жителі **Го́рішніка, Го́рішно́ї Сигли**
Го́рішньк (Пичні́жин) *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
го́рішок *зменш.* горіх; *бот.* дрібна дика конюшина (альпійська)
го́рла́нити горлати, кричати, дуже голосно говорити
го́рла́нка *мед.* гортань
го́рло челюсті (про піч)
го́рне́ц великий глиняний горщик
го́рньй, го́ршьй горня, кухоль
го́роблі оглоблі (про сани)
го́роші́нка невеликий город біля хати
го́рошь́нка бадилля гороху, горохова солома

го́рстка тонкий сніп коноплі або льону
го́ршо́к горщик
го́рьйчий гарячий
го́рьйчка *мед.* жар, підвищена температура тіла
го́спода́рка господарство
го́споді́ні господиня
го́сте́ц *мед.* екзема
го́сті́на банкет, забава
го́сті́ти пригощати
го́сті́тисі гостюватися
го́то́віти варити; готувати
го́цадра́ла *виг.* уживають, констатуючи факт **бидзкавки** худоби
го́цкати підкидати вгору
го́я, тада́ну, тю́га *виг.* уживають для дотримання рими у гуцульських коломийках
граба́р, погра́бач гробокопач, могильник
гра́нь тільки *одн.* жар із дров чи вугілля; розпечені вуглини
гра́ньй грання
гра́ти **варі́ята** вдавати дурня
гре́бінь гребінь; вершина даху (на будинку)
Гри *зверт.* Грицю (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
гриб *бот.* білий, справжній гриб, боровик (інші види грибів називають за власними назвами: козарі, лисички, маслюки)
гриба́рь той, хто збирає або любить і вміє збирати гриби
грибі́нка *інстр.* пристрій для збирання **чорних ягід**
грибі́ти *образл.* сидіти, нічого не робити
грибо́вий грибний

грибо́вищи грибне місце, де постійно ростуть гриби
грибе́ті гребти
грибе́тисі порпатися (про курей)
гризньй гризня, сварка, лайка, дорікання
гризо́та, гриза́ переживання, клопіт, журба; непорозуміння, сварки
гри́зти кусати (про сорочку)
гри́зтисі журитися, переживати, мати клопіт; сваритися між собою
гри́міт, мн. **гри́моти** грюкати, грюкання, гуркіт
гри́мнутисі впасти; вдаритися
Гри́шйха дружина Григорія
Гри́ць Григорій
гри́б могила
гридо́чник загороджена невелика ділянка землі біля хати для вирощування городини, квітів тощо
гробове́ц надгробний пам'ятник
грозі́ти примушувати замовкнути; виховувати (про дитину)
грозі́тисі погрожувати
грома́дити згрібати сіно, отаву, листя
громаді́лникі люди, які сушать та складають в копиці сіно, отаву
гроши́ньята тільки *мн.* грошенята
гру́ба вагітна (про жінку); пічка
гру́бий товстий
гру́бі́ти грубшати
груди́ньята малі жіночі груди
груди́шчі *анат.* грудна клітка
гру́зд *бот.* їстівний гриб
гру́зь, мн. **грузі́** густе болото, грязюка
грузька́вий забруднений болотом
гру́зько болотяно (про вулицю з густим болотом)

грьі́дка грядка
гу́гнавий *образл.* який говорить через ніс; гугнявий
гу́дити осуджувати, критикувати
гу́діти шуміти; п'янтувати
гу́зар, гу́зарь *ліс.* грубший кінець зрізаного дерева; нижня частина снопа
гузі́ці *вульг.* сідниці
гузі́читисі *вульг.* вовтузитися, невміло виконувати якусь роботу; тупцюватися на місці
гузі́чкй тільки *мн.*, *бот.*, *вульг.* місце відриву плоду від плодоніжки (про помідори)
гузі́чник *вульг., крав.* задня верхня частина штанів
гук рило (про свиню); водоспад, буйний потік
гукáтий, гукáч свиня з довгим рилом
гуля́ти танцювати
гу́лькати, гу́люка́ти окликати
гу́лькі тільки *мн.* різного роду розваги, гуляння
гу́пати, гу́ркати стукати, гримати, грюкати
гу́прі, ро́хлі неповоротка огрядна жінка
гурка́ніна гуркотнеча
гуркоті́ти гриміти, створювати гуркіт
гу́синиці *ентом.* гусінь
гу́сі гуся, гусяня
гу́січий гусячий
гу́січка *зруб.* гусячий послід
гу́слі́нка *кулін.* спеціально заквашене густе кип'ячене молоко
гутáтисі забавлятися, заспокоюватися

гутóрити *заст.* розмовляти півголосом
гу́цкати тримаючи на колінах, підкидати вгору (про малих дітей)
гуцу́лка гуцульський танець; *етногр.* гуцулка
гу́шкані штовхання
гу́шканка штовханянина
гу́шкати штовхати головою у вим'я під час годування (про теля, ягня, козеня)
гу́шкатисі штовхатися
гу́штруд, гу́жтруд *заст., ліс.* примусова безоплатна робота для власників коней з трелювання лісу
гуш, гушьйк *ліс.* гушавина

Г

га́бзити, габзува́ти, га́нити ганьбити, сварити, осуджувати, критикувати
га́городзи послід (овечий, козячий, заячий, кролячий)
газда́ *мн.* га́зди дбайливий господар: голова сім'ї: поважний чоловік
газди́ні домогосподарка, добра господиня, порядна жінка
газді́вство господарство; господарювання; будинок разом з прибудівлями та городом
газді́вський, газдо́втий хазяйновитий, роботящий
газдува́ти господарювати, вести господарство; безцеремонно розпоряджатися у чиемусь господарстві, робити на свій розсуд
газе́та, казе́та газета
га́йда *знев.* старий собака
га́лиці воші; земноводні і плазуни (жаби, гадюки, ящірки тощо)

га́лка пігулка, грудка цукру-рафінаду; кулька рахівниці
га́льїрія *буд.* закрита галерея уздовж фасаду будинку
га́льо́п, га́льо́пом дуже швидко
га́нок *буд., здріб.* га́ночок прибудова з площадкою і східцями біля входу в будинок
ганц бездоганно
ганч фізична вада, дефект, недолік, брак
гар, гару́нок *буд.* видовбаний у деревині паз
га́ра короб (скриня) на возі
га́раздува́ти шукати, розкидаючи речі
га́рантува́ти давати слово, запевняти
га́ріга, говда *рідк.* високого росту чоловік
га́рува́ти *буд.* робити пази у дерев'яних брусах або стовпах; тяжко працювати
га́ту́нок порода, сорт, вид, зразок, якість
гва́т *виг.* крик про допомогу; крик, скандал
гва́тнува́ти, кричьи́ти гва́ту кликати на допомогу
гвир, кріс *заст., збр.* гвинтівка
гві́нта *заст.* різьба
ге́гати, гогота́ти гелготати (про гусей)
ге́мба, гьймба, хавка, пісок *згруб.* рот
ге́ндзати надоїдливо щось випрошувати
ге́рдан жіноча нашійна прикраса з бісеру
ге́рун *образл., етногр.* житель с. Чорні Ослави

ге́ргілиці *ентом.* комаха, що їсть зерно; довгоносик амбарний
ге́ймец *буд.* карниз
гіва́ти дівати
гіва́тисі діватися, зникати
гіле́тка, діле́тка *змени.* гіле́тчина, діле́тчина відкрита дерев'яна бочка для молочних продуктів, іноді для квашеної капусти чи огірків; одиниця маси, що дорівнює 25кг
гілетко́вий, ділетко́вий який вміщує в собі гілетку (25 кг)
гімба́тий *образл.* з великим ротом, губатий
гіше́фт дохідна справа, бізнес; угода, оборудка, афера
гле́й загуслий фруктовий сік, який виступає на стовбурах кісткових дерев; сочевиця
глі́д черга
глоні́ти *згруб.* жадібно пити
гльо́мба пломба
гльо́мбува́ти пломбувати
гля́нц блиск
гля́нцпапі́р шліфувальний папір
гля́нцува́ти наводити блиск
гмі́на *заст.* сільська управа
го́вні нерівне сучковате поліно, яке важко розколоти; *знев.* дурна голова
го́годзи *тільки мн.* брусниця
го́дз *бот.* дрібна картопля
го́дзю *виг.* уживають під час лоскотання
го́дзюка́ти, гудзюка́ти, скобота́ти лоскотати
го́дзюка́тисі лоскотатися
го́лганка *куліп.* грудка борошна або крупи у страві

го́нта *буд.* хвойна колена, клиновидна в поперечному перерізі, з поздовжнім пазом тонка дощечка для покриття даху
гонта́рі *образл., етногр.* жителі Горішнік в с. Білі Ослави, де найбільше було майстрів по виготовленню гонтів
гонта́рь майстер, що виготовляє гонти
гонти́вник цвях, довжиною 70мм, яким закріплюються на даху гонти
Го́рган *геогр.* назва гори в с. Микуличин
горгі́ні *бот.* жоржини
го́ргішкі коркоші; на шні когось носити
горла́нка *анат.* горло, гортань
го́рсик *крав.* жіноча вишита безрукавка із чорного сукна
грабелно держак для грабель
гра́лі *тільки мн., інстр.* залізні вила із чотирма гострими зубцями для перекидання гною
гра́єн залізні вила з чотирма тупими зубцями для навантаження овочів
гра́ти граги
гра́тик клітинка у зошиті, на тканині тощо
гре́йда крейда
гре́йцарь *істор.* австрійська розмінна монета; крейцар
гре́тка кольоровий олівець
гре́чний добре вихований, поважний, ввічливий, ширий
гре́чно поважно, ввічливо, чемно, широ
гриндžóли саморобні дерев'яні сани із широкими полозами, виготовлені з дошки твердолистяної породи

гри́па, гри́па *мед.* грип
грис висівки; борошно грубого помелу для годівлі худоби
Гри́тчин *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави
грісік *кулін.* кукурудзяна крупа дрібного помелу
гри́ф інструмент для навантажування колод вручну
гру́ник *зоріб.* невеличкий пагорб
грунт *мн.* **грунті** поле, поля у приватній власності
Грунь *геогр.* назва гори в с. Білі Ослави; вершина невисокої гори
гудз *край.* вузол на нитці, мотузці; гуля (на чомусь); вузлуватий наріст
гудзува́ти в'язати на кілька гудзів, щоб важко було розв'язати; важко працювати
гудзува́тий, гудзова́тий вузлуватий, на якому багато вузлів; який має багато сучків, наростів (про дерево, дошку)
гу́лі гуля
гу́льний єдиний
гу́лфа *мед.* великий пухир
гу́лька *зменш.* гуля
гу́ляш *кулін.* гуляш
гума́кї *мн.* гумові чоботи
густ смак, апетит; хотіти, бажати (когось, щось)
гу́ші *заст., мед.* воло; набряк горла людини
гушувáтий *мед.* людина з хворобливо потовщеною шією
гу́йгнуті *жарт.* раптово померти
гя́вора велика діра, яма, вирва

Д

д' до (рух до когось, до чогось)
д'міні до мене
д'іам до нас

д'ні до неї
д'хати додому
да́вані давання
дава́тисі піддаватися вихованню, приймати правила гри; перемішатися в певному напрямку
да́вити чавити; тиснути (про взуття)
да́витисі *образл.* швидко їсти
да́вний давній
давні́чко трохи давніше, давненько
дави́щи давніше
давні́ший давніший
давно́-при́давно дуже давно
дай Бо́жи прохання про Божу ласку, благословення; вітання при чаркуванні
да́йкати наполегливо, настирливо просити
да́лико далеко
дали́чко трохи далеко
да́на, да́ну *виє.* ужив. для дотримання рими у гуцульських коломийках
Дани́лиха дружина Данила
данті́ст зубний лікар
да́рі *обр. мн.* обдаровування на весіллі молодими родичів
да́рмо даремно, безоплатно, задарма
да́рунок подарунок
да́ти бала́бухів набити когось кулаками
да́ти бо́бу висварити, набити когось
да́ти відчі́пного заплатити дуже мало, відмовившись від подальшої співпраці
да́ти га́йцу підсилити вогонь
да́ти за́прости́бі дати милостиню
да́ти на ні́ж заплатити різникові за роботу салом, м'ясом та м'ясними виробами
да́ти ньо́га втекти від страху

да́ти поза́вуш дати ляпаса, дати запотиличника
да́ти рі́гі вдарити задніми ногами (про худобу)
да́ти шпру́нга раптом побігти; раптом скочити
да́тисі **взнакі** помститися
дба́лий дбайливий
двана́цітиро *числ.* дванадцятєро
двана́ціть *числ.* дванадцять
два́цять *числ.* двадцять
два́цятьї *числ.* двадцятий
два́цятька *числ.* двадцять років; двадцять гривень
дверч́їта, дверч́їта дверцята
двеч́їру надвечір
дві́гати насилу піднімати, важко нести
дві́гнути підняти тягар з великим зусиллям
дві́ста *числ.* двісті
дво́цалев́ний брус *заст., буд.* брус, товщиною 50 мм
дво́який двоколірний; дволикий
де ни де, там нітам дуже рідко
де́бнути кинути на землю
де́бнутисі упасти на землю (про людину)
де́брі урвище, непрохідні місця, нетрі
де́в'їднисьїть *числ.* дев'яносто
де́в'їть *числ.* дев'ять
де́в'їтьсо́т *числ.* дев'ятсот
де́вчїм в чомусь
де́йнди деінде
де́ка покривало, накидка; одиниця ваги, що дорівнює 10г
де-ле́да де-небудь
де́нни вдень
де́ши *дет.* вставка у сопілці

де́нька робочий день, тривалість зміни
де́гати *заст.* йти дуже повільно (про старших людей)
де́путат депутат; старший на полонині, той, хто брав полонину в оренду
де́рво дерево; *буд.* заготовлена деревина для будівництва
де́рло *мн.* **сі лице́** було мені дуже соромно
де́рти рвати на шматки (тканину); просити непомірну плату за роботу; скубити пір'я
де́рти рі́пу вибирати картоплю
де́рґати *заст.* вичісувати волокно льону або конопель на **де́рґівці**
де́рґівка *заст., інстр.* велика дерев'яна нерухома шітка з металевими зубцями для вичісування волокна коноплі, льону
де́с *заст.* дець
де́сітиро *числ.* десятиєро
де́сіть *числ.* десять
де́сітькі́левий десятикілограмовий
де́хоть дьоготь
джа́рапин, жа́рап *бот.* ялівець (лікарська рослина)
джоло́бати довбати
джо́я *орн.* сойка
джуми́рі неохайна зачіска, нестрижене волосся на голові
джу́р *кулін.* 1-2 потерті картоплини вкинуті на кип'ячену воду
джу́с *заст.* парубок, який кохається із заміжною жінкою
дзві́гати, ципі́рити, цибині́ти нести важке
дзві́лніці *церк.* дзвіниця

дзвір, звір яр. ушелина, улоговина, вузька долина між горами
 дзвони *мл., дет.* секції дерев'яного колеса
 дзвунка, дзвінка ромб; бубна (про гральні карти)
 дзенькати лаяти (про собаку); стукати (металевим предметом по металу)
 дзерні зерня
 дзерніта зернята
 дзігар, *мл.* дзігари цигарка
 дзигарністий годинникар
 дзигарнічка мундштук
 дзигарок годинник
 дзигоніти, дригоніти мерзнути, трястися від холоду
 дзир, дзер *кулін.* сироватка
 дзиріти виділяти дзир (про сметану, сир)
 дзирнітий зернистий
 дзілінькати, дзілєнькати дзвонити
 дзінькати, дзіньгати, дзенькотіти дзвеніти
 дзійма *кулін.* пісний суп
 дзюбати клювати
 дзюбок, дзюбок дзюб
 дзюбати колоти, штрикати; боліти (про пульсуючий колючий біль)
 дзюбнути, дзюгнути уколоти тонким предметом
 дзюбнутисі, дзюбнутисі уколотися
 дзюбатий, дзюбатий який має великий дзюб (про птаха); *образл.* чоловік з довгим носом; який має довгий, закручений носок (про постіл)
 дзюбєнька *заст.* невелика сумка через плече, пошита з грубого домотканого полотна, з якою діти ходили до школи
 дзюргоніти, дзюркотіти дзюрчати

дзявкати гавкати дзвінким голосом
 дзяворити *знев., згруб.* голосно плакати, кричати; надриваючись лаяти (про собаку)
 дібати, дибульїти невпевнено ходити (про малих дітей та старих)
 див'їдисьїтий *числ.* дев'яностий
 див'їдисьїтка *числ.* дев'яносто років; коса завдовжки 90 см
 див'їдисьїть *числ.* дев'яносто
 див'їтнаціть *числ.* дев'ятнадцять
 дивїїтий *числ.* дев'ятий
 дивїїтка *числ.* дев'ятка
 діжур почергове чергування
 дижурний черговий, посильний
 ди́к *мисл.* дикий кабан
 ді́ка коза́ *мисл.* серна
 ді́ка кўрка *мисл.* куріпка
 ді́ке мньїсо *мед.* нарїст, доброякісна пухлина
 ді́кта *заст.* буд. фанера
 дикуватисі ховатися
 дику́нок *військ.* бліндаж
 дилє́ко далеко
 дилековато́ далекоувато
 дилековідний далекоглядний
 дилечінь далечінь
 дилікатний дуже гарний
 Дильїтин *геогр.* назва селища Делятин
 дильїтинський *етногр.* делятинський (житель селища Делятин)
 ді́мало ковальський міх
 дим та ні́тка уживають, коли хтось чкурнув
 ді́мка *бот.* цибуля-саджанка
 динці́вка *муз.* сопілка з вставкою у вигляді зрізаного корка
 динчі́ти вставляти дно; закривати дерев'яним корком отвір

ди́ржї́к *інстр.* дерев'яна ручка, держак (про лопату, сапу, граблі, кочергу, вила тощо)
 ди́риві́ти дерев'яніти, терпнути, німіти
 ди́рив'ї́йнікі *заст., шев.* взуття на дерев'яній підошві
 ди́рив'ї́йний дерев'яний
 ди́ривце́ *обр.* верхівка невеликого хвойного дерева, прикрашена стрічками та штучними квітами, яку вбирають на весіллі або при завершенні певного етапу будівництва хати
 ди́ринчї́ти деренчати
 ди́ркати, ди́ркоті́ти шуміти колесами (про віз)
 ди́сітілі́тро́вий десятилітровий
 ди́сте́мінт *заст.* заповіт
 ди́сь ни́ ди́сь негусто
 ди́сьї́тий десятий
 ди́сьї́тка *числ.* десятка; *мисл.* олень з рогами, що мають десять відростків
 ди́тинчї́й, ди́тинчї́й дитячий
 ди́тинчї́й, ди́тинчї́й *зменш., пестл.* дитинча
 ди́фи́ля́да розважальний захід
 ди́хави́ці *мед.* астма, задишка
 ди́хавичний хворий на астму; який важко дихає, задихається
 ди́хало́ *анат.* діафрагма, сонячне сплетіння
 ди́хті́ти дихати часто, неглибоко
 ди́ч *мисл.* дичина, мисливські звірі
 ди́чинна́ *мисл., кулін.* м'ясо мисливських тварин
 ди́чка *бот.* дикоросла яблуня або груша; плід дикорослого фруктового дерева
 ди́вир брат чоловіка
 ди́вка доросла дівчина

ди́вочити́ дівувати
 ди́ву́лі *зруб., образл.* дівуля
 ди́вчині́ши *зруб.* дівчина-підліток
 ди́вчі́ *зруб.* звертання до дівчини-підлітка
 ди́вчі́тник дівчата (підлітки)
 ди́вчу́р, ди́вчї́й дівчина (підліток)
 ди́вчї́та дівчата
 ди́вчї́тка *пестл.* дівчатка
 ди́вчї́чий дівочий
 ди́да́рні, ди́до́рні *ірон., образл.* будинок для перестарілих; прибудова, де живуть старі люди
 ди́ді́знина́ спадщина після смерті діда; спадщина з діда-прадіда
 ди́ди́ч *заст.* власник земель
 ди́до́ батько матері або батька; дідо: старий чоловік; чоловік маминої або батькової сестри (теті); дідух
 ди́дча́ ма́ма важкодоступна міцевість; біда, нещастя, горе
 ди́дча́ шкі́ра *ткац.* цупка тканина (з одного боку гладка, а з іншого фланелева)
 ди́жда́тисі дочекатися
 ди́зрі́ти доглянути, допильнувати
 ди́йні́ці, ди́ні́ці дерев'яна посудина з ручкою збоку для доїння молока
 ди́ї́ти до се́бн опритомніти, отямитися
 ди́йшлі́ доспіли (про овочі, фрукти)
 ди́кува́ти бути дяком на парафії
 Ди́л *геогр.* назва гори в с. Білі Ослави
 ди́лні́ці́ розподіл майна або землі
 Ди́лкі́, Ди́ло́к *геогр.* назва урочища між селами Білі Ослави і Заріччя
 ди́на уживають для дотримання рими у гуцульських коломийках
 ди́равий діривий
 ди́ста́ти отримати стусана
 ди́тва́к *зруб.* дитина

дів'ях дітлах
діти загубити. закинути якийсь предмет
діти дитину *заст.* перервати вагітність
дітійші *зруб.* діти
діт'очий дитячий
діч'я дружина дяка; жінка-дяк; дячиха
діямент, дісмінт діамант
дл'убатисі колупатися
для се́би *фізіол.* справляти фізіологічну потребу
Дми *зверт.* Дмитре (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Дмитрі́ха дружина Дмитра
Дмі́трі *церк.* свято Великомученика Дмитрія (8 листопада)
днина день: ранок, початок дня; день тижня
днува́ти днювати
до лиц'я до лица
до ніни до сьогодні
до оч'яй, до очни на очну ставку
до полудні до обіду
до ра́ні до ранку
добави́ти, добав'ляти добавляти
добага́ти, догажа́ти догоджати
добрий на їду який їсть багато і з апетитом
добри́тисі миритися
добри́, добер'ські великі
добу́тисі дістатися, проникнути всередину чогось, докладаючи зусиль
добу́ток *заст.* приплід
дов'язати дов'язати
довба́ти, шпо́ргати колупати
довба́тисі колупатися
довбенька *змени.* довбня
довг борг

довжиле́зний довжезний
довжнік боржник
довіжа́ти мати добрий зір, добре бачити
довіря́ти довіряти
довй'язувати дов'язувати
довкі́лі довкілля
до́га клепка (складова частина бочки)
доганя́ти наздоганяти; ображати когось
доглоті́тисі дотовпитися
доглю́патисі догадатися, второпати, збагнути
догвор'я́ти договорювати
догвор'юватисі домовлятися
догвор'я́тисі вияснити стосунки, сваритися, задиратися
догреб'я́ти догребти
догромадж'я́ти, догромажа́ти догромаджувати
догуд'овувані догудовування
дожа́ти дожати
дозво́ллі, позво́ллі дозвіл
дозво́ляти, позво́ляти дозволяти
дозира́ти доглядати, пильнувати, піклуватися про когось
доїжджа́ти доїздити
дої́ні доїння
до́йок, ді́йок дійка
докапа́рити нарешті закінчити роботу, недбало її виконавши
до́ків доки
доківа́тисі, дотир'я́тисі торкатися
докіга́ти дотягати
докігну́ти дотягнути
докігну́тисі дотягнутися
докіну́тисі доторкнутися
доко́ряти набридати небажаними розмовами й причіпками
докупи́ти докуповувати

доку́пки *пестл.* докупи
доку́чяти докучати, набридати
доку́йгувати дотягувати
долагожа́ти долагоджувати
долаза́ти долазати, долізати
до́лі доля; *жарт.* чоловік
долі́в униз (про напрямок)
долі́вка *буд.* підлога
долі́влиць долі́лиць
долі́чати долікувати
долі́чувати долікувати
До́лішна Сі́гла *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
долі́шні *етногр., ми.* *зруб.* до́лішньіни жителі До́лішні́ка в с. Білі Ослави
До́лішньік *геогр.* нижня частина с. Білі Ослави
долля́ти долляти
доломі́яти доломлювати
долуча́ти долучати, присднувати, додавати
долуча́тисі долучатися
до́ма вдома
домаре́тво залишатись на господарстві при відсутності господарів
домови́тисі, домов'ля́тисі домовлятися
донька́ дочка
допіка́ти дошкуляти
доправдо́вуватисі оправдуватися: доказувати правоту
доправ'я́тисі, допомин'атисі домагатися, просити, нагадувати, вимагати чогось
допри́кладу уживають, коли хтось висловився римованими словами
допрова́дити довести когось до певного місця; довести до логічного завершення

до́рник, до́рнік *інстр.* пробійник
дороб'я́ти доробляти
дорожа́ти дорожчати
дорожа́чі дорожчача
доруч'я́ти доручення
доруча́ти доручати
до́світа, до́світком, додні́ни на світанку
до́світок світанок
досе́рбати досьорбати
досип'я́ти досипляти
досіга́ти досягати, діставати; дотягуючись, торкатися чогось
досігну́ти досягти
до́ста досить, достатньо
дост'я́чати надбати, забезпечити в достатній кількості
достоме́нно, достиме́нно безперечно
до́світа удосвіта
дотир'я́тисі доторкнутися
доті́чати закінчити тичкувати (про квасолю, горох)
до́тів, до́тний доти. досі
дотри́мувати доглядати, піклуватися (про стару людину)
дотру́тити доштовхати до призначеного місця: *ірон.* дожити
доту́ля́тисі дотулятися
дохиль'я́тисі дохилитися
доходи́ти дозрівати, достигати
лоход'я́к, лоход'я́га *образл.* дуже худий (про людину та худобу)
до́хтор, до́хтір лікар
дочира́ти дочерпувати
до́чи́ста начисто: викінчено
до́чині́ні, до́чині́ні клопіт, морока
до́чісу́ до пори, до часу
дошпе́нта до останнього, цілком, зовсім

дош'юкувати придиратися, провокувати сварку чи бійку
дош'івка дошова вода
драб *образл.* голодранець, босяк
драг'он *крав.* хлястик, пришитий на рівні талії
дралі робітник, який *дре ріпу*
драниці *буд.* колота дошка для покриття даху
др'анка *крав.* стара, рвана сорочка; *образл.* з негативними якостями людина
дрантивий *знев., крав.* дірявий, подертий, обідраний
др'анті, кац'ури, л'ахі *знев., крав.* стара одежа
дрантиюга, ієндза, н'єхарь *образл.* злюка, людина з поганим характером
др'пати дряпати: втікати
др'атва груба нитка
драшпан'ова косиці, драшпанівка *заст. обр.* невеликий букет із штучних та засушених квіток, який пришивали до грудей і на головний убір молодому та дружба́м (молодій і дружка́м тільки на груди)
дріва *ліс., заст.* др'иви дрова
дрігати бити ногами (про худобу)
дриж'іти тремтіти, дрожати; надмірно опікати, оберігати, догоджати; боятися втратити, пошкодити, поламати щось
дрімба *муз.* музичний шипковий інструмент
Дримб'юшка *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави
дріб'онький дрібненький
дріб'онько дрібненько

дрібушіти, дріботіти йти маленькими кроками (про хворих або дуже старих людей)
дріпа́к, дряпа́к, драпа́к, здрі́б. дряпачо́к старий зношений віник; дряпак
дрі́ші *кулін.* дріжджі
дроб'ї́та ягнята, ві́ці
дрові́тні, дриві́тні колода, на якій розколюють дрова; приміщення для дров
дрочі́тисі доводити до нервового стану, виводити з терпіння, дратувати (про людей та собак)
дру́га інша
Дру́га Богоро́диці *церк.* Різдво Пресвятої Богородиці (21 вересня)
дру́га́ти скручувати мотузку або дві нитки разом
дру́гий інший
Дру́гий Сві́тій ве́чір *церк.* Навечір'я Богоявлення (18 січня)
дру́гої іншої
дру́жбити *обр.* бути на весіллі дружбою
дру́к дрюк, дрючок, палиця; *знев.* лайдак
дру́кер, дру́кір *мн.* друк'єри дверна ручка
дручо́к *зменш.* дрючок
друшль'я́к друшляк
дру́щити *обр.* бути на весіллі дружкою
дряпа́к стара мітла
дуба́ти, дубо́ніти, дубасува́ти вибивати ногами під час танцю
дубил'т'івка *збр.* мисливська рушниця, двостволка
дубил'то́вий подвійний
дубі́на *ліс.* дубовий ліс; *кулін.* барвник із відвару кори дуба,

вільхи або сливи; *кулін.* розсіл з листя дуба для соління огірків
дубі́ти вимочуючи у барвнику, фарбувати шкіру, сукно, полотно; *вет.* захворіти на сечокрів'я (про корів)
дубі́вка дубова бочка
дубі́ти *знев.* стояти або сидіти на місці; стовбичити; довго спати; мерзнути; припиняти ріст (про рослини)
ду́жіти одужувати
дубле́ний пошитий із шкіри темно-оранжевого кольору, вимоченою у дубині
ду́ди *мн., крав.* манжети вишитої сорочки
ду́дліти *згруб.* пити
ду́жий здоровий; сильний
ду́жий як дзвін міцний, сильний, дужий (про хлопця)
ду́жчий сильніший
дука́ч багач
ду́лі сорт груш; дулі
ду́на *виг.* уживають для дотримання ритму у гуцульських коломийках
ду́па́к *обр.* парубоцька Великодня гра
ду́пла́вий дуплявий
дурго́ніти, дурко́тіти *заст.* деркотіти (про віз)
дурдо́м психлікарня
дурі́ти, тлу́митисі пустувати, бешкетувати (про дітей)
ду́ркати штовхати з розгону
ду́рно дарма; даремно, марно, безрезультатно; млосно
ду́ти дмухати; надмірно опікати
ду́тисі гніватися, ображатися; надиматися, надуватися
дуфа́ти *заст.* дбати (про когось); сподіватися, надіятися
дух тепло; дух

ду́чка ніша внизу печі для колених дров
душ'юва́ти *паст.* збитися в гурт і важко дихати від спеки (про овець)
ду́шні́ва, зава́ра духота
душ'я́й душа
д'я́к *церк.* дяк
д'я́йка вдячність
д'я́кувати дякувати
д'я́кую, най Бог помага́й й вам відповідь на привітання й побажання «*Божи помагай*»
д'я́рка дірка
дю́г неприємний запах, сморід
дю́гнути вколоти; дати стусана
д'я́ка подяка

Е

Е́ва *церк.* Єва
еде́льве́йс *бот.* гірська рослина, яка зустрічається на вершинах Карпат
ей-де та де, ні
е́мис *заст.* дуже добрий, відмінний; висока якість
емпі́й *збр.* німецька автоматична стрілецька зброя часів Другої світової війни
енкавиді́ст службовець НКВС
е́сик металеве s-подібне кільце для з'єднання ланцюга
ет от

Є

єднан'ка примирення після сварки чи бійки
єдна́ти, їдна́ти мирити, примирювати
єйці яйці

Ж

жаден, жадний жодний
жалоба скарга
жалоба скорбота за померлим
жарівка електрична лампочка
жбирь стрімкий схил; крутосхилий хребет, вкритий рослинністю
жбіханка штовханина
жбіхнути різко штовхнути (у груди)
жбұхнути різко вилити (про рідину); раптом спалахнути (про вогонь)
жвиндіти, типтиліти *зруб.* недоречно говорити, дорікати, нарікати, висловлювати невдоволення, претензії; безперестанно про щось просити, чогось вимагати
жвікати жувати
жгрёбло інструмент для вичісування коней, корів
жгұра, жгұрі кіптява, сажа
жгұрінка пригоріла самогонка
ждань чекання
ждюхати штуркати, штовхати
жебрати жебракувати, просити милостиню
жебри жебракування
желязяка, жилізяка залізяка
жєніні, жинячка одруження (про хлопця)
жердка, жєртка жердина; спеціальна жердина, закріплена до стелі комори або жилої кімнати, для зберігання одягу
жирий пук би'є *зруб.* їж, щоб ти луснув
жерт жарт
жєрти *зруб.* їсти
жєртисі *зруб.* сваритися, ворогувати
живина жива істота

Жівний читвєрь Страсний четвер
живо скоро, швидко
живши скоріше
жид єврей
жидівка єврейка
жиє живе (жити)
жиємо живемо
жий живи
жила *анат.* кровоносна судина; підземне водяне джерело
жилєтко тонка сталева пластина із двома гострими краями, яка є частиною безпечної бритви
жилізько праска
жилізьо залізьо
жйлка ліска, волосінь (частина вудлиша); вроджена риса вдачі
жинятий одружений
жинітисі одружуватися
жинтіці *кулін.* сироватка, утворена під час виготовлення сиру, будза
жир насіння бука
жирєбна вагітна кобила
жиріваний інкрустований
жиртувати жартувати
жити на віру цивільний шлюб; жити невінчаним у церкві
житій життя
жию живу
жібатіні жаб'яча ікра
жібиний жабеня
жідати бажати, хотіти, прагнути
жідний спраглий; жадібний
жідоба жадова
жиліти жалити (про кропиву)
жило жало
жінка дружина
жіночник *церк.* крило у церкві, яке знаходиться від входу і звернене до заходу

жіхнўтисі, жьїхнўтисі несподівано злякатися
жмакати прати білизну руками; зімнути
жмені душі *ірон.* мала тендітна людина
жміток жмут
жнец, мн. жєнци жнець
жовкнуті жовтіти
жовнір *заст.* солдат
жовтіллиці *мед.* жовтяниця
жоліб, жолоб ясла для худоби; ушелина в горах; видовбане у дереві заглиблення для напування худоби
жолобина долинка між двома горбами
жолудок, ожолудок *анат.* шлунок
жонова *орн.* дятел
жончий *заст.* жіночий
жонца *заст.* управитель
жорна млин з ручним приводом
жорнати молоти на жорнах
жубилиці, жўжилиці шкідник, який живиться комахами, черв'яками та рослинами
жўжиль шлак після згорання кам'яного вугілля
жур журба, гризота
журитисі переживати
жувікати, жьвїкати жувати
жьїб'їча робота *зоол.* жабуриння, жаб'яча ікра
жьїба *мн. жїбі* жаба
жьїбівський *образл.* жібак який народився або живе у селищі Верховина (колишне Жаб'є)
Жьїбія *геогр.* стара назва селища Верховина (Жаб'є)
жьїлісливий жалісливий, співчутливий
жьїлісний жалісний

жьїлісно жалісно
жьїлувати жаліти; шкодувати, не давати; жаліти, берегти (про речі)
жьїлуватисі жалітисся, скаржитися
жьїль жаль
жьїти жати
жьїхно страшно, жахливо

З

з споду з-спід низу
за простібі милостиня за померлого душу; задарма
за свої памніти, за свєї памніти, за мєї памніти у період свідомого життя
забавити спізнити
забавитисі затриматися, забаритися, запізнитися
забавйїтисі, забавльїтисі веселитися, розважатися
забавка іграшка
забавний веселий
забагати дуже прагнути чогось, часом неможливого; хотіти того, що важко виконати чи отримати
забагнути, забагти захотіти, забажати
забандижувати *мед.* забинтувати
забизпєчїти *збр.* покласти на запобіжник (про стрілецьку зброю)
забілєний *кулін.* заправлений сметаною (про суп)
забілий занадто білий
забілши забагато
забічи забігти
забізький занадто близький
заблішьїти заблищати
заблішьїтисі заблищатися
заблішьїчий занадто блискучий
заблідий занадто блідий
забліти забекати (про овець)

забовваніти *образл.* остовпіти, зацепеніти
забогатіти забагатіти
забогáто занадто багато
забожітисі поклястися
забороніти забороняти
забрудний занадто брудний
забудіти *кулін.* закоптити
забúдьковатий той, який часто забуває; забудькуватий
забу́жений *кулін.* закопчений
забу́гти *зруб.* заплакати; заревіти (про худобу)
забу́тьи забуття
зав'і́зати зав'язати
зав'і́затисі зав'язатися
зав'і́зка зав'язка
зав'і́зь зав'язь
заваж́іти заважати, мішати
завальі́тисі загубитися (про якусь річ); забруднитися
завару́ха неспокій, погані події, початок війни
зава́цькати забруднити
завбирну́ти повернути у зворотньому напрямку
завбирта́ти розвертатися, повертати назад (про коней)
заввиха́тисі поратися, швидко виконувати роботу
завго́ді, задніни, загоді́, ззагоді́ засвітла, завидна, перед вечором, за дня
завдава́ти допомагати комусь на плечі або спину підняти вантаж
завда́ти допомогти покласти комусь на спину вантаж
заве́ршувати класти останні пласти сіна на копицю, стіг
завзьі́тий завзятий

завзьі́тисі упереджено відноситися, прискіпливо ставитися до конкретної особи
завзьі́то завзято
заві́ваниц *кулін.* рулет із солодкою начинкою
завива́ти загортати
завива́ти молоду́ *обр.* зав'язувати хустину на голові **кні́гині**
за́видіти, за́видувати заздрити
завиді́я верховода
завилі́кий занадто великий
завирбува́тисі *заст.* укласти трудову угоду на сільськогосподарські роботи в інших областях України
за́висний, за́висливий заздрісний
за́висть заздрість
заві́та зав'язана у хустину
заві́ти обгорнути; *мед.* забинтувати
заві́тий загорнутий (у папір); *мед.* забинтований
завиті́ти, перевиті́ти перевершити когось (про риси характеру, інтелектуальні та професійні здібності)
заві́зний зайнятий (про конкретного спеціаліста вузької професії)
заві́зно людно, преповнено кількістю замовників (про млин, пилораму, кузню тощо)
заві́риний *образл.* який має злий вираз обличчя
заві́рйити завіряти (про документ)
заві́рйітисі, заві́рюватисі *образл.* робити злий вираз обличчя
заві́ситисі повіситися
заві́чы́ти, завичы́ти удавати каліку
завйі́заний зав'язаний
завйі́зувати зав'язувати

завйі́зуватисі зав'язуватися
заворочы́ти, завиричы́ти, лоточити, халамандріти завертати голови, морочити голову
завру́довати, повру́довати вирішити заплановані справи
завсі́гді *заст.* завжди
завстида́ти засоромити
завстида́тисі засоромитися, знітисися
заву́зкий занадто вузький
заву́зко занадто вузько
заву́ньтисі засмердітися
завчы́су завчасно, заделегідь
за́вши завжди
за́га *мед.* печія
зага́ти *заст.* заступити
зага́люватисі *зруб.* піднімати передню полу спідниці або сорочки (про жінок)
зага́льниці *церк.* загальниця (установлені церквою дні, коли можна споживати молочні та м'ясні продукти)
заганьі́ти заганяти
загаразді́тисі провалитися; загрузнути; пропасти, шезнути
зага́рати засмагати
зага́рчы́ти загарчати
за́гарь чад
зага́та зовнішнє утеплення хати (кукурудзою, картопляною гичкою, соломою)
зага́тіти перекрити річку, струмок
загі́куватисі заїкатися, затинатися
загінáти жартувати; гнути
за́гинка згин (про тканину, папір тощо); *анат.* місце, де згинається нога (під коліном)
загі́ркий занадто гіркий
загла́дкий занадто гладкий

загла́ти, заї́днати, зає́днати *заст.* помирити, заспокоїти, втихомирити, погодити, владнати проблему
заглу́б'ювати заглиблювати
заглубо́кий заглибокий
заглю́зданий, захлю́зданий, замаше́нний забруднений
загне́ний загнутий
загні́тисі *кулін.* набрати золотисто-коричневого кольору під час випічки (про хліб)
загні́чений *кулін.* добре випечений (про хліб)
заговору́вати, заговоры́ти відволікати розмовою від основної теми
заголе́на *зруб.* з піднятою догори сорочкою або спідницею
заголі́тисі, заде́ртисі, задрáтисі *зруб.* підняти догори низ спідниці або сорочки
заго́нистий впертий, некомунікабельний
загорі́лий, загорі́ений засмаглий: отруєний чадним газом
загорі́ти засмагнути; отруїтися чадним газом, вчадіти
загорі́че занадто гаряче
за́горічи у стані запаморочення (від болю)
за́города *паст.* загороджене місце для худоби
загорта́тисі одягатися (про верхній одяг)
загоры́чий занадто гарячий
заготови́ти заготовляти
загри́зтисі зажуритися
загрози́ти змусити мовчати
загромажы́ти згрібати граблями залишки сіна; загромаджати
загру́бий занадто грубий

загудзобаний зав'язаний у два й більше вузлів, які трудно розв'язати
загудзувати зав'язати так, щоб було важко розв'язати (у два й більше вузлів)
загуло пропало, минулося
загутати забавляти
загутатися забаритися
задачі задача
задерти підняти вгору (про низ сорочки або спідниці)
задешиво занадто дешево
зadzьбнути, задубіти, закоциніти, закапцаніти сильно змерзнути
зadивийтисі задивлятися
зadикуватисі замаскуватися
зadилекий занадто далекий
зadинчіти *заст.* закрити наглухо
зadиривіти задерев'яніти
зadирка *мед.* задирка над нігтем на пальцях рук
зadиркотіти зашуміти колесами (про віз)
зadнійни не дуже пізно; завидна; понадвечір
зadнійнка пряма кишка (у свині)
зadобри занадто добре
зadобріти, zadобрювати задобряти
зadовільньити задовільняти
зadорогий занадто дорогий
zadóрого занадто дорого
zadóста забагато; надмірно
zadрімбати заграти на дрімбі
zadрібно занадто дрібно
zadубати загрюкати (ногою)
zadубіти змерзнути; через низьку температуру припиняти ріст (про картоплю)
zadужи, zafіст занадто сильно
zadужий, zamóцний занадто сильний, занадто міцний

zadурілий очманілий, одурманений
zadурний занадто дурний
zadурно задарма, зaniщо
zadухa *мед.* астма, дихавиця
zajдатисі, zachikatисі довго чекати на когось
zajебрати випросити
zajідати забажати
zajмакати частково випрати тільки забруднене місце
zajмурічи із заплюшеними очима
zajдрити завидувати
zajдрість крeши *заст.* сильно завидувати
zajдріти угледіти, помітити
zazирати заглядати
zazор'ило світає
zazубилати загнудати коня
zazулі *орн.* зозуля
zairзати заіржати (про коней)
zajда струп на губах
zajдатисі залишати на губах рештки їжі; заїдатися; сваритися, псувати стосунки
zajждж'ити заїжджати
zajда *образл.* чужинець, приبلуда
zajмити погнати (про худобу)
zajб'ювати почати вимовляти йой (від болю)
zajшла завагітніла
zakadити задиміти
zakazати замовити; заборонити щось робити або розповідати
zakalavurdити *кулін.* зварити поспіхом (про несмачну їжу)
zakatрупити вбити
zakach'итисі закотитися
zakashлатисі закашлятися
zakvasний закислий

zakvitувати облікувати об'єм виконаних робіт для нарахування заробітної плати
zakів, zakи, zakі поки
zakівчик, kovпачок металевий або пластмасовий наконечник для запобігання поломці пера ручки або стержня олівця
zakigати, zatigати зтягати, зтягувати
zakignути, zatignути зтягнути
zakіжкий, zatіжкий заважкий
zakimарити задрімати
zakirvavлиний закривавлений
zakладини *буд.* толока на будівництві дерев'яного будинку
zakligати *кулін.* приготувати із підігрітого солодкого молока закваску для виготовлення булза
zaklistи закласти
zaklistисі поклястися
zaklyтий заклятий
zakmitити помітити, зауважити, догадатися
zakovтати постукати (у вікно)
zakokirчний загнутий догори
zakolесник деталь веза
zakolinkувати забруднити (про штани на колінах)
zakonzervований законсервований
zakosичиний завітчанний; *жарт.* підпитий (про п'яницю)
zakosичити завітчати
zakoshani любов, кохання
zakochений зігнутий, з піднятим догори кінцем; підкочений (про штани та рукави сорочки)
zakrivий занадто кривий
zakrich'ити закричати

zakrich'ити *кулін.* приправити страву закришкою
zakrichka *кулін.* приправа із дрібно нарізаної цибулі, кропу, петрушки
zakroйшик *крав.* закрійник
zakрут поворот
zakrutivсі світ запаморочилася голова
zakrutka металева або дерев'яна защипка, яка приводиться в дію обертанням
zakurіни молоко пригоріле молоко
zakurіний, zajgurілий, zajgurіний задимлений, почорнілий від диму; пригорілий
zakurіти почорніти від диму; пригоріти при кулінарній обробці(про страву)
Zakut *геогр.* урочище на межі сіл Білі Ослави та Чорний Потік
zakutати замотати; добре одягнути
zakutki сховки
zakuch'ir'ivитисі закучерявитися
zakuch'ir'ivіти закучерявіти
zakushувати їсти після приймання спиртного
zakuyувати зтягувати
zakuyуватисі зтягуватися
zakuyjко заважко
zakuyмити, zatyimitи, zakimувати запам'ятати
zakuyити, zatyити зарубати сокирою в дерево
zakuyитисі, zatyитисі заклинити, різко перестати працювати (про зброю); зтягтися
zalahожений залагоджений
zalahож'ити залагоджувати
zalahований *збр.* заряджений; завантажений

заладува́ти *збр.* загнати патрон у патронник; зарядити; завантажити
залазь́йти залазити
зала́твити залагодити (справу)
залéжітисі забруднитися (про корову під час лежання)
залі́зана пошита з велюру (про спідницю)
залі́зуватисі підтікати при переливанні рідини по стінках посудини з якої переливають
залиш́ьїти залишати
за́ліжка заклад, парі
залі́зко, жилі́зко праска; *мисл.* капкан на звірів
залі́зний кіл лом
залі́зний магази́н господарський магазин
залі́зньїк металевий ящик, в якому зберігається слюсарний інструмент або металеві деталі
залі́зьї, залі́зьїчі *тільки мн.* залізя
залі́пїти *заст.* заклеїти
залі́п'ювати заліплювати
залі́чїти залікувати
залі́чїтисі залікуватися
залль́йти залити
зало́га заборона проїзду; перекриття руху на дорозі
залосний, засмальцо́ваний забруднений жиром, сильно забруднений одяг
заложі́тисі побитися об заклад
заломі́йти, залом'ювати заломлювати
залу́биці скриня на снях, облаштована для перевезення людей
залу́да, залу́дуватий *заст., знев.* неповороткий, вайлуватий

залупі́ти відтягнути шкіру (про мертву худобу); силою вітру задерти парасолою
залу́п'ювати залуплювати
залу́п'юватисі залуплюватися
залуч́ьїти залучати
залуч́ьїтисі залучатися
зая́мити захопити, нечесно щось придбати
зая́мува́ти *крав.* обшити краї вузькою стрічкою (про верхній одяг)
замага́ти перемагати
зама́їти завітчати
замалі́й занадто малий
замасні́й занадто жирний
замасті́ти забруднити, зашмарувати
замасті́тисі забруднитися
замаш́чений, замаш́каний забруднений
замилдува́ти донести на когось
замилдува́тисі стати на облік; дати про себе знати
за́минка густа сира каша з кукурудзяного борошна (корм для домашньої птиці)
замирзль́їк, змирзль́їк людина, яка швидко змерзає; грудя льоду або замерзлого снігу
замі́лкий занадто мілкий
замі́ньїти замінити
замі́ньїтисі замінитися
замі́ріти, замь́їріти поміряти
замі́рьїти заміряти
замі́с *кулін.* певна кількість готового тіста для випічки за один раз
замі́тнік *буд.* короткі частини поздовжньо розрізаної навіл колоди, бруса або товстої дошки (призначені для заповнення

проміжку між вертикальними стовпами у стіні будівлі)
за́міть замет, кучугура снігу
замі́шний замішаний
замі́шьїти замішати
замі́щьїти замішати
замкне́ний, запе́ртий замкнутий, зачинений
замні́кий занадто м'який
замові́йти замовляти
замо́вчіти замовчати
замога́рїчити завершити домовленість могоричем
замогті́, замочі́ побороти, перемогти
замогті́сі, замочі́сі розжитися, розбагатіти
за́мок *буд.* місце з'єднання круглих колод, плиниць та брусів
замокрó занадто мокро
замолоді́й занадто молодий
замолоді́читисі зав'язати хустину кінцями назад
замору́жилосі заросло коротенькою густою травичкою
замотилі́чиний очманілий
замо́цний занадто міцний
заму́дрий, зарозу́мний зарозумілий
заму́їти нанести річкою піску, глини, дрібного каміння
зані́зький занадто низький
заника́ти, запига́ти скрито заглядати
заниха́рити, запаску́дити насмітити, довго не приборати
заниха́ти, зані́ячити занедбати, занехаяти, запустити (про господарку)
зани́мло *згруб., образл.* відібрало мову

зані́хтиці *мед.* гнійний нарив під нігтем
зану́да нудна людина
занудкі́й занадто солодкий
зані́юрилосі, забондо́рилосі захмарилося, зібралося на дош
заню́тува́ти залатати заклепуванням (про каструлю)
заостре́ний загострений
забострий загострий
заострі́ти загострити
забóстро занадто швидко
за́п'їток *шев.* каблук
запада́ти засипати, замітати снігом
запада́тисі провалюватися (про землю)
за́падь великі замети снігу
запалахкоті́ти запалахкати
запа́лині, запалі́ні *мед.* пневмонія
запамні́тати запам'ятати
запамні́товувати запам'ятовувати
за́парі гострий біль у пальцях від холоду; зашпори
за́паска жіночий поясний одяг з двох вовняних кольорових половин, який одягають замість спідниці
запеклі́й упертий, затятий
запе́рти зачинити
запе́ртий зачинений
запива́тисі часто надміру вживати алкоголь
запи́ли́нати сповити (немовля)
запира́ти зачиняти
запирéзаний вперезаний
запі́тани запитання
запи́хати застромлювати
запи́чїтаний запечатаний
запи́чїтати запечатати
запи́чїтувати запечатувати

запішнений який зробив губи тонкими
запишнийтисі робити губи тонкими
запібкати, затрубити подати звуковий сигнал (про автомобіль)
запізно занадто пізно
запір *мед.* закріп, запор
запісний занадто пісний
запічок місце для спання збоку печі
зап'їток закаблук
запліснівити, зпліснити запліснявити
запліснівний, зпліснівний запліснявильний
запліснити запліснявити
заплітка кольорова стрічка або вовняний шнурок, уплетений у косу
заплішити розклинити, забити плішку
заплхій занадто тихий, мовчазний
заповіді *обр. церк.* привселюдне повідомлення священником у церкві про майбутній шлюб; оповідь
заповідний занадто повільний
заповісти замовити; зробити *дистеминт*
заповний занадто повний
заповіли занадто поволі
запоганій занадто злий
заполоч нитки для вишивання
запомогтісі, запомочісі забагатіти
запопирічувати перегороджувати дорогу; грубо втручатися в розмову
запопирічити перегородити, перекрити дорогу
запосієти захопити, зайняти, заволодіти
запотрібний занадто працьовитий

заправіити *кулін.* додавати до страви різні компоненти для поліпшення смаку; заправляти
заприсігнути заприсягнути
запрічішьятисі *церк.* запричишатися
запрітати, запрійтувати наводити порядок
запрічі, запрігті запрягти
запрічісі, запрігтісі віддавати себе тільки виконуваній роботі
запробувати, покушити скуштувати
запроважїти запроваджувати
запропастїтисі піти й довго не повертатися; зникнути; застрягнути, загрузнути у болоті (про транспорт)
запрошені запрошені (про гостей)
запрошині запрошення
запрошїти запрошувати
запрута довгий дрючок, за допомогою якого натягують ланцюг при зав'язуванні на санях чи возі дров, соломи, сіна
запрутити туго зав'язати на возі чи санях дрова за допомогою **запрути**
запрїєти замурликати (про ката); *заст.* заробити прядінням
запрїятати заховати; навести порядок
запуджувати, запужувати залякувати
запусто задарма
запутаний заплутаний
запутати заплутати
запутатисі заплутатися; запутатися (про прив'язану худобу)
запутувати заплутувати
запутуватисі заплутуватися
зарадити порадити, допомогти
зараз за один раз; все зразу

зараз, заріз уже, тепер, зараз
зараза *образл.* погана людина; *мед.* венерична хвороба
зарано занадто рано
зарва зсув ґрунту; урвище
зарватисі зсунутися (про ґрунт)
заржїєти заржавіти
заржїєвливний заржавільний
зарзати заржати
зарватисі зсуватися (про ґрунт)
зариво заграда
зариготатисі *згруб.* засміятися
зарикати замукати
зарібок заробіток
заріджений *кулін.* приправлений смаженим салом, сметаною, олією тощо
зарідити *кулін.* приправити, присмачити
зарідкий занадто рідкий
зарідом один за одним
зарізати надрізати (про дерево або виріб із дерева)
зарікатисі давати обіцянку
зарінок кам'яне та піщане русло річки після розливу
заріський *образл.* **заріцун** який народився або живе у с. Заріччя
зарічісі заріктися
Зарічі *геогр.* назва с. Заріччя
зарічливий який **зарікся**, дав обіцянку не робити чогось
заробїєти заробляти
заростї, зарїєть завести довге волосся, бороду
зарубїти *крав.* підігнути та прошити край тканини
зарубка виїмка чи спеціальна позначка сокирою або ножем на дереві, палиці чи дерев'яному виробі

зарублений *крав.* підшитий (про підігнутий кінець тканини)
заруб'ювати *крав.* підгинати та прошивати край тканини
зарумїєний занадто рум'яний
зарумїєнитисі зарум'янити
зарїєда *кулін.* заправа до страви (топлене сало, сметана, масло, олія, підлива тощо)
засапїти заробити на просапї грошей
засапувати, зацюкувати розпушувати сапою ґрунт
засвїстати засвїстїти
засвїжий занадто свїжий
засвїтлий занадто свїтлий
заслїєгувати *заст., військ.* віддати честь по-військовому
заслїєний занадто мїцний
заслїєти заслїєвати; заселяти
заслїєгувати *заст.* призвати до армії
засїєдані засїєдання
засїєрований застрахований
засїєруватисі застрахуватися, передбачити собі алїбі
заскакувати забїгати, заходити (до когось); виконуючи свою роботу, прихоплювати частину й чужої
заскоботати залоскотати
заскородїти заборонувати
заскочити забїгти
заскрієтїти заскрієтати
заскуєгїти заскуєглити
заслабїє недостатньо мїцний (про виріб, механїзм тощо)
заслабнути *мед.* захворїти
заслїєнений *образл.* забруднений слиною
заслїєти виявити слїди
заслозїтисі засльоєзїтисі

заслоти́ти засльотити
заслоти́тисі засльотитися
засмальцьо́ваний, зашміро́ваний
 забруднений жиром або мастилом
засму́тний занадто смутний
засни́діти потемніти (про
 кольоровий метал); запотіти (про
 вікна)
засні́чений забитий отвір
заснічува́тисі забиватися (про отвір)
засоле́ний занадто солоний
засолоді́ти додати цукру
засоло́дкий занадто солодкий
заста́вити примусити
застави́йти, заставля́йти
 заставляти, примушувати
за́стань *виг.* уживають, спонукаючи
 коня або корову ступити ногою чи
 підняти ногу
заста́рий занадто старий
засті́лий застиглий
застире́жні застереження
застири́чий застерегти
засті́ти застигнути
за́стілка *шев.* шкіряна латка на
 взутті
засто́ла *шев.* шматок товстої шкіри,
 яким підшивають низ **посто́лів**
застрі́гати застрявати, загрузати
застрі́мкий занадто крутий (про
 гірський спуск, берег)
застрій́гнути застрягнути
застуде́ний занадто холодний
застудино́ занадто холодно
засува́тисі забруднитися
засува́тисі зсуватися (про ґрунт)
засухи́й занадто сухий
затала́паний, обтала́паний
 забруднений болотом, заболочений
затала́пати вступити в болото,
 лайно

затанови́ти деформувати (про
 консервну банку, відро)
затановле́ний деформований (про
 жерстяний предмет)
затви́рдий занадто твердий
затворе́ний зачинений
зате́мний занадто темний
зати́кати закорковувати, закривати
затилишува́ти затрясти
затиліфонува́ти зателефонувати
затинкува́ти затинькувати
зати́пліо занадто тепло
за́тирка *куліи.* страва із пшеничної
 або кукурудзяної муки, звареної на
 воді
загірпкі́й занадто терпкий
зати́ти ожиріти, поправитися
затити́рті отетеріти, зацепеніти
зати́чити забити тичку біля квасолі
за́тів, за́ків поки
зати́нок затінена північна частина
 гори або поля під лісом
зати́сний замалий (про взуття та
 одяг)
затка́ти закоркувати
затка́тисі *знев.* замовкнути
зато́ зате
затовчі́ затовкти
зато́нко занадто тонко
затопи́йти, затопля́йти
 затоплювати
затормо́сити смикати за дверну
 ручку, пересвідчитися, чи зачинені
 двері на замок
заторопі́ти завмерти, остовпіти
затра́вити зацькувати
за́траска *крав.* кнопка-застібка для
 одягу
затра́сканий, заля́паний
 забризканий водою або болотом
затре́бувати висунути вимогу
затро́єний затруєний

затро́цюва́ти, затро́цюва́ти
 затупцювати
зату́льїти затулювати
зату́льїтисі затулятися
затупи́й занадто тупий
зати́тий, за́кыйтий впертий, якого
 не можна переконати
зафа́лений захвалений
зафардигува́ти *рідк.* закурити
зафасува́ти безоплатно отримати на
 роботі (перев. спецодяг); отримати
 ляпаса від когось
зафа́цьканий, зафо́йданий
 забруднений
зафі́ст, заду́жи занадто сильно
зафі́вкати засвистіти
зафля́цкати, обфля́цкати
 забруднити чорнилом, фарбою або
 болотом
зафоркоти́ти розірватися зі звуком
 (про тканину)
зафрасува́ти запрасувати
захаламандри́ти, вшукáти
 ошукати, обманути
захаркоти́ти, захарчы́ти захропіти,
 захропти
захі́рлий *згруб.* заспаний
захі́рїти *згруб.* заспати
захі́трий занадто хитрий
захілі́тати захилитати
захла́нний той, якому всього
 замало; жадний, ненажерливий
захлі́паний задиханий (після бігу)
захли́снутисі захлинутися
заховські́й занадто слизький
заходи́тисі поводитися; перехопити
 дух (від сміху або плачу)
захо́піти застати
захуди́й занадто худий
зацві́лий зацвілий; запліснявілий
зацві́єсти зацвісти; запліснявіти

зацїрува́ти *крав.* заштопати (на
 швейній машинці)
заціно́ваний запаяний
заці́хати добитися мовчання
зацо́ркати постукати (у шибку)
зацоркоти́ти задзвонити
заціо́кувати спущувати землю
 сапою після того, як її було
 витоптано людьми, худобою або
 технікою (про город)
заче́рти зачерпнути, набрати
зачи́рати черпати, набирати
зачирну́ти закреслити
зачирстві́й занадто черствий
зачи́щїти зачищати
зачіпа́тисі залищитися жартами,
 компліментами виявляти
 захоплення; провокувати бійку
за́чіпка привід для бійки, сварки
Зачі́тьї, Анни Зача́тіє *церк.* Зачатіє
 праведною Анною Пресвятої
 Богородиці
зачмили́ений *ірон.* п'яний
зачорні́ти перефарбувати у чорний
 колір
зачу́їти *ліс.* затесати товстіший
 кінець дерев'яної колоди (для
 зменшення опору при трелюванні
 волоком)
зачу́їтисі засмердітися (про м'ясо)
зачя́патисі, зачя́пкатисі залишити
 на губах їжу
зачы́ти почати; зачати
зачы́тисі початися
зашальо́ваний *буд.* облицьований
 дошками (про будинок, окрему
 стіну або частину стіни будинку)
зашарува́ти *буд.* частково
 заштукатурити (начисто)
зашвайцува́ти *техн.* заварити (про
 метал)

зашвідко занадто швидко
заширокий занадто широкий
зашіптувати лікувати замовлянням, зашіптуванням
зашкіриний образл. усміхнений
зашкіритисі образл. засміятись; примружити око і зробити гримасу на обличчі
зашкrobotіти зашкrobotіти
зашлейфувати загальмувати віз
шлейфом
зашмарканий забруднений шмарклями
зашмондати забруднити зі середини обидві штанини
зашморкнений зашморгнутий
зашморок зашморг
зашнюпитисі задуматися, замріятися, відволіктися
зашпопотіти зашепотіти
зашпарувати заощадити, зекономити
зашпиліти застібнути за допомогою шпильки (про сорочку)
зашпótати підставити під час ходьби чи бігу певній особі ногу, щоб вона впала
зашпótатисі, зашпóртатисі спотикнутися
зашрубувати закрутити (гайку)
заштиліпати потрусити, потрясти
зашумуватисі заінітинися
защик, заштрик мед., заст. укол, ін'єкція
зашипіти застібнути; зачинити на гачок (про ворота, двері, хвіртку)
зацінка коротка, вузька кольорова стрічка для зав'язування коміра сорочки, рідше рукавів
зацінка́ти зав'язати комір, рідше рукави сорочки

зацінка́тисі зав'язати комір чи рукави сорочки стрічкою (власноруч)
заціпати застібати; зачинити на гачок (про ворота, двері, хвіртку)
заціпатисі застібатися
заясний занадто світлий
за́яц *мисл.* заєць; *кулін.* запечений м'ясний хлібець
за́ячий квас бот. дика низькоросла рослина зі смаком щавлю, схожа на молоду конюшину
за́бавити зіпсувати, поламати
за́бавитисі зіпсуватися
забави́тисі ламатися (про техніку, іграшку); псуватися (про продукти)
заба́дати оглянути (хворого)
заба́нок глечик з одним вухом для молока або води
збивала́ набір **чуфликів** (не менше двох)
збира́тисі одягатись
збіти з панти́лику завадити прийняти рішення
збіткі шкода, заподіяна унаслідок пустошів, витівок, жартів
збиткува́тисі робити шкоду; знущатися над кимось, глумитися, глузувати
збито́чний який пустує, робить збитки, бешкетує
збіга́ти кипіти (про рідку страву)
збігла дити́на, збіглинь передчасно народжена нежива дитина (про викидень)
збіго́виши збіговисько
збідова́ний виснажений
збі́жі збіжжя, зерно
зблудіти, здуріти, зваріювати, зварюва́ти збожеволіти

зблѣ́кнути збліднути
збо́втати, розкалатати розмішати(про рідину)
Збо́ра церк. Собор Пресвятої Богородиці (8 січня)
збо́ятисі, побо́ятисі злякатись
збу́нтува́тисі наробити **рейваху**; виступити проти
збу́тисі позбутися
зва́лашіти простерилізувати (про свиноматку)
звалі́ти повалити на землю (дерево, людину, стовп)
зварга́нити неакуратно щось зробити
зве́рхі зверху
звѣ́сти, скопи́лічити спокусити дівчину, покинувши її вагітною чи з дитиною, зробити її покриткою
звѣ́чера звечора
звиди́нці дівчина, яка народила позашлюбну дитину
зві́кли звичайно, як завжди
звирну́ти перекинути когось
звисті́сі, скопи́лічитисі народити позашлюбну дитину, стати покриткою
звихне́ний звихнутий
звѣ́чай закон, порядок дій
звѣ́дусюди звідусіль
зві́зда зірниця, зірка
зві́й сувій (тканини або паперу)
зві́лені звільнення
зві́лнити звільнити
зві́лнитисі звільнитися
зві́льньіти звільняти
зві́нклюва́ти заст. різко повернути (праворуч, ліворуч)
зві́нувати обр. дати придане
зві́нчіний звінчаний
зві́нчїтисі звінчатися

зві́ритисі викривитися, утратити правильну форму (про сиру дошку під час сушіння)
зві́рка *здріб., мисл.* дика тварина; олениця або декілька оленців
зві́рьїта мн., здріб., мисл. дикі тварини: табунець диких кіз
зві́рьїти звіряти
зві́рьїтисі звірятися
зві́рьїчий звірячий
звісі́мко́ване скривлене у формі вісімки (про велосипедне колесо)
зві́ятисі здійнятися (про бурю, вітер); *зруб.* піти непопередивши
звї́язаний зв'язаний; бути членом сумнівної компанії
звї́язуватисі зв'язуватися
зво́гле вогке (про сіно)
зво́дїни очна ставка
звро́лочіти вищипати траву, посіви
звро́лохіти потурбувати, не дати спокою
звѣ́жуватисі звужуватися
звѣ́рдитисі прокиснути під час варіння (про молоко)
звѣ́тліти змарніти
зганьї́тисі жити мирно, у злагоді
зганьї́ти насварити
зганьї́ти, зігна́ти розбудити
згарі́ти загубити, втратити
зга́ркати загарчати (про собаку)
згиді́тисі збрідитися, згидуватися
згі́нути розтанути (про сніг)
згі́рити збути, продати
згі́кати заборонити, не дати діям волю, викрикуючи «агій»
згі́рковати́ти згіркнути; стати гірким
згі́рчївіти згірчавіти
згоді́тисі сторгуватися
згоже́ний, згожде́ний сторгований

зголо́жений, зголо́джений який
упродовж великого періоду не
доїдає

зго́ру згори, з горішнього кінця (про
напрямок)

зго́товити *кулін.* зварити

зго́товлений *кулін.* зварений

згулю́кати накричати

згурáти підняти шум, виражаючи
незадоволення чужими діями;
зненавидіти

зда́тисі здійснити явку з повинною

зда́чі задача

здзі́рїти виділяти дзир (про
сметану)

здзі́сти з'їсти

здйбав зустрів

здйбанка зустріч, побачення

здйбати зустріти

здйбатисі зустрітись

здйбатисі зустрічатися

здихáти зітхати; *знев.* помирати (про
худобу)

здихну́ти зітхнути

здичі́ти здичавіти

здогада́тисі догадатися

здога́дуватисі здогадуватися;
боятися

здоганя́ти наздоганяти

здогоні́ти здогнати

здойма́ти знімати; піднімати

здоймі́ти, зньі́ти зняти; підняти

здоли́ни знизу

здо́бу з долішнього напрямку

здорóвкатисі вітатися

здорóвлі, здорóв'ї здоров'я

здохльі́к *мн.* дохлік, дохльі́чі
знев., образл. худий, хворий (про
людину); *знев.* худий (про тварину)

здохльі́тина м'ясо померлої
тварини; померла тварина, яка
почала розкладатися; падло

здри́віти зогнути (про дерево)

здры́чий мак *бот.* мак, який
засіюється сам

зе́ро *числ., заст.* нуль

ззи́ратисі дивуватися

зйі́ти зійти

Зйі́ні свя́йта *церк.* Зіслання
Святого Духа. Пресвята Трійця

зи́лине́ц, зи́липухй недостиглі ягоди
та фрукти

зйі́ узимку

зйі́мль земля

зйі́мний холодний

зйі́мува́ти жити протягом зими

зйі́ркати поглядати

зйі́рті́ти *церк.* охрестити

зйі́рка *військ.* вишкіл, муштра

зйі́рува́ти *військ.* вишколювати;
муштрувати

зйі́брані, збóри зібрання

зйі́ратисі одягнутися

зйі́йлі́й, зйі́йлі́й зів'ялий

зйі́нений, зогнений зігнутий

зі́лі *бот.* зілля

зі́лльї́ти злити

зі́мньї́ти зім'яти

зі́прé зупинить

зі́рні́ші вечірня зоря

зі́рні́чно зоряно

зі́ш *заст.* сідло велосипеда

зла́ хорóба, чо́рна хорóба, па́дачка
мед. епілепсія

злабу́дати, злабу́дити *буд.*
збудувати щось невеличке
протягом малого проміжку часу

зла́годити наготувати

зладува́ти завантажити

злазьї́ти злізати

зла́комитисі поласитися,
спокуситися

злапа́ти зловити

злапа́тисі зловитися

зливáти віск лікувати
зашіптуванням на воску

злі́вкі недопите спиртне, злите з
чарок в одну пляшку

зліпчі́ти робитися липким, почати
псуватися (про м'ясо та м'ясні
вироби)

злі́ очі, погáні очі погляд, який
може зурочити

злі́гті́ *мед.* захворіти

злісна́, лісна́ *міф.* нечиста сила у
вигляді дівчини, яка може являтися
чоловікові на подобу його коханої
і заманювати його у хащі

злі́сний ліс лісничий

злові́всі загорівся; спіймався на
чомусь

злові́всі загорітиса

злóгті *мед.* пологи

зложі́ти скласти

зложі́тисі скластися (про гроші)

злóжувати складати

злóжуватисі складатися

злóсний злий, сердитий

злóститисі злитися

злу́чніі з'єднування худоби різних
власників в одне стадо чи отару

злучі́ти з'єднати худобу різних
власників у єдине стадо чи отару

змалéкого малку

змарні́ти, подáтисі схуднути через
важку хворобу, втратити гарний
вид

змаршкати вигнати з хати,
вигукуючи «марш !»

змасті́ти змазати

змерьк темнота, п'ятьма; смерк

змікі́тити, змудрува́ти
зметикувати; обдурити

змілі́ти помилитися; помилити

змірька́тисі смеркати

змішьї́ти змішати

змньї́кнути зм'якнути

змньї́цканий зім'ятий

змньї́цкати зім'ятися

змньї́цкатисі зім'ятися

змолóти на́раз змолоти на борошно
грубого помелу

змордо́ваний дуже втомлений;
побитий

змьї́рїти зміряти

знаві́воротку, наві́вороть навиворіт

знадві́рку зовні, знадвору

знако́мий знайомий

знако́митисі знайомитися

знако́мство знайомство

знаньї́ знання

знасі́лувати згвалтувати

знáтисі бути знайомими

знáтисі як лісі́ коні́ дуже добре
знати одне одного; віддавна
приятелювати

знатú́ритисі стати впертим,
неслухняним (про коня)

значі́ти *вет.* проявляти перші
ознаки вагітності (про худобу);
ставити на власному предметі
помітку, якийсь знак

значóк поштова марка

зньива́жї́ти зневажати

зньї́дитисі, зньї́титисі нагнутися до
землі, зробитися менш помітним

зньї́ділі́ наступного тижня

зньї́діти раптово зникнути; змарніти;
прийти в упадок

зньї́діті раптово зникнути

зньї́мка фотографія, світлина

Знісінь *церк.* Вознесіння Господнє
зніщиний постарілий,
 спрацьований
зноші дуже маленьке у формі кулі
 куряче яйце без жовтка
знуш'їтисі знущатися
знютований *слюс.* з'єднаний
 заклепками (**нютамн**)
знюхатисі *знев.* познайомитися,
 сконтактувати
зньїти зняти
зовиці сестра чоловіка
зойк крик
золá вода, проціджена крізь попіл;
 луг, у якому колись вимочували
 брудну білизну та одяг
золїти випарювати, відбілювати
 гарячою водою, пропущеною через
 дерев'яний попіл
золі *шев.* додаткова шкіряна
 підощва, яку при ремонті взуття
 прибивають до основної підшови
золоті зуби зубні протези з
 кольорового металу
зольований із додатковою
 шкіряною підшовою (про взуття
 після ремонту)
зопрїти випрїти, зогнити; спїтнїти
зорудувати позитивно вирішити
 справу; *згруб.* бути битим,
 наказаним
зорьїї, **ззорьїло** зорїє, зазорїло,
 світає
зпнїти, **зпєрти** зупинити
з-під сонці зі сходу
зприсїдати раптом розпочати або
 посилити гавкання (про собак)
зпрїходу зі входу
зпротївитисі образитися
зрабувати пограбувати

зрáзи *бот.* однорічні пагінці
 фруктового дерева, які
 використовують для
 прищеплювання
зрáні зранку, зрана
зрештов зрештою
зривїдувати обшукати, перевірити
 (про людину)
зрипитувати *збр.* загнати патрон у
 патронник; зарядити; голосно
 закричати від несподіванки
зрїбна *ткац.* пошита з грубого
 домотканого полотна (про
 сорочку)
зрїднути зрїдїти
зрїзати зрїзувати
зрїст рїст
зрїхтувати зготувати; зремонтувати
зруб *ліс.* територія, на якій була
 проведена суцільна рубка лісу
Зрубкї *геогр.* назва урочища в с.
 Білі Ослави
зрунтати зрушити з місця
зручний добрий на початок, добрий
 на руку
зсадїти зняти (з коня, дерева тощо)
зспóду спід низу
зубáтний зубастий
зубела *мн.* залїзна частина вудила,
 яку закладають у рот коневі
зуби на клїнок *жарт.* уживають у
 випадку, коли може виникнути
 потреба у харчах
зувєзди звідусїль
зўпа *кулїн.* суп
зўпало злісно, нервово; зопалу
зурóкї хвороба від поганого погляду
 людини
зурóчити наврочити, вректи
зуфáльний зухвалий
зцїльїти зцїлювати

зцїплий малорухливий, млявий
зчїпїти, **зчїпїти** зчїпляти
зчїстити, **зхáрашїти** *вет.*
 скаструвати (про веприка)
зчїститисі *вет.* видїлити плаценту
 (про корову)
зчїьста часто
зцьїбнути мерзнути
зцьїть зять
з'явльїтисі, **з'явїйтисі** з'являтися

И

їва *бот.* верба
їй *виг.* уживають у разї відмови від
 виконання роботи, дії, вчинку
 тощо
їй-де та де. ні
їйкати повторювати «їй», не
 погоджуватися
їгзáмин, **їгзáминт**, **їкзáмин**,
їкзáминт екзамен, іспит
Ілї, **Ілї** *церк.* пророка Іллі (2 серпня)
Ілчїьха, **Ількóва** дружина Ілька
Ількó Ілько
їльма *бот.* їльм
їнди інде, в іншому місці
їндик індик; *знев.* про підлітка
їний, **їній** їній
їнча інша
їнчи інше, інакше
їнчий їнший
їнчі їнші
їржїй, **їржїй** їржа
їржїьви, **їржїьви**, **заржїьвлинн**
 заржавїле
їрзáтисі *знев.* смїятися
Ірод Ірод; безбожник, вбивця;
 диявол
їрстїти *церк.* здїйснювати
 церковний обряд хрещення;
 хрестити

І

Івá *зверт.* Іване (тільки в селах
 Чорні Ослави і Чорний Потїк)
Івáна Христїтилї *церк.* Собор Івана
 Предтечі (20 сїчня)
Івáна, **Івáна** *церк.* Рїздво Івана
 Хрестителя (7 липня)
Івáнгїлїї *церк.* Євангелїє
Івáниха, **Івáниха** дружина Івана
Івáнови зїлї рослини, зібранї на
 Івана
їга *виг.* уживають для вираження
 радостї
їга-га *виг.* уживають для імітації
 їржання коней
їгó, **їгó**, **ї'го** їгого
їдє личить
їкá яка
їкїй який
їкóсь якось
їмїти, **їмїти** впїймати, зловити
їмїтисі, **їмїтисі** загорїтися (про
 вогонь); схопитися за шось
їмлєний пїйманий
їмў, **їмў**, **їму** їому
їрóди Рїздвяний вертеп
їтї **взáдїсть**, **взáдусть**, **назáдусть**
 задкувати
їтї **водї** їти по воду
їтї **нуркá** пїрнати

І

і́ї діалектна форма особового займенника «її», яка уживається з дієсловом в минулому часі
і́го нець би йму злий дух
і́да їжа, страва
і́дець який багато їсть і має добрий апетит (про свиню, *ірон.* про людину)
і́днатісі миритися
і́дь зміїна отрута; стресовий стан після випадкової зустрічі з гадюкою
і́сник *бот.* моховик (їстівний гриб)
і́сшніці *кулін.* яечня
і́жьйік їжак
і́зьйі, язьйі *образл.* зла жінка
і́м діалектна форма особового займенника «я», яка уживається з дієсловом чол. роду в минулому часі
і́мость, попадьйі дружина священника
і́с діалектна форма особового займенника «ти», яка уживається з дієсловом чол. роду в минулому часі
і́слі *заст.* якщо
і́стівний їстівний (про гриб)
і́стисі сваритися постійно, гризтися
і́цє яйце

Й

й'го нець би йму злий дух
 й'ї і: їй
 й'ка яка
 й'кась якась
 й'ке яке

й'кий який
 й'кі які
 й'кось якось
 й'кньйсь якийсь
Йва *зверт.* Іване
Йван Іван
йди на зл'ману го́лу *згруб.* іди звідси, забирайся геть
ймі́всі блуд заблукати, збитися з дороги під владою нечистої сили
ймі́ти спіймати, зловити
ймі́тисі загорітися
йму йому; зловлю
йо так
йоді́на *мед.* йод
йой *вис.* ой (уживають, виражаючи біль, страх, радість чи здивування)
йойкати, йойкатисі вимовляти «йой» від болю або нещастя; стогнати
йо́кати погоджуватися, часто повторюючи «йо»
йолуп йолоп
Йо́сипиха дружина Йосипа
Йо́сько, Ю́зик *зоріб.* Йосип
йті́ на за́жен *заст.* іти в сусідні рівнинні райони та області на заробітки збирати зернові культури (переважно за десятий сніп)

К

каба́т *крав.* жіночий верхній короткий сукняний одяг
каба́ч, калаба́ч вибоїна, заглибина на дорозі заповнена водою
кабл'ук зігнута у дугу ліщинова палиця, основа іграшкового лука, рибацького сака тощо; дерев'яна вилка, яку прикріплюють до

держака коси під час косіння зернових культур
кава́лір парубок
кавалірува́ти, кавальйрити, парубочити парубкувати
кава́лок кусень, шматок, скібка; *ліс* невелика колода
кава́лочок, кавальчо́к *зоріб.* шматочок
кавальйірка парубочтво; парубкування
кавальйірьський парубоцький
кавальцюва́ти різати на малі шматки
ка́вка *орн.* галка
ка́кати *орн.* кричати (про галок)
каво́вий коричневий; кавовий
каву́лі кривуля (палиця з загнутим кінцем)
кавчу́к пластмаса
кавчуко́вий пластмасовий
ка́гла *заст.* стінний отвір у **сінях** для виходу диму з печі
кагльйнка *заст.* ганчірка, якою затикають **каглу**
ка́гниц каганець
каді́ти диміти
ка́дуб, ка́діб колодязний зруб з цілого пня; польова криниця
ка́ждий, ко́ждий кожен, кожний
ка́зани *церк.* проповідь священника в церкві
каза́ти говорити
кази́тисі гратися, жартувати, створюючи шум, галас, пустувати; *заст.* ламатися, виходити з ладу
кайла́к *мн.* **кайлакй, кайла́чі** *ліс.* коротке поліно, невеликий відрізок дерева, уламок дерева
ка́ка *дит.* лайно
калаба́ні калюжа
каламі́тний каламутний

калатати бовтати, розмішувати (про рідину); бити залізним предметом по залізу
кала́тати теленькати
калатати́сі теліпатися; виконувати незначну роботу вдома чи на роботі
калі́нний *заст.* розчин глею, яким мажуть піч
калісо́ни *крав.* кальсони
калі́цман *знев., образл.* каліка; безрадний, беспорядний чоловік
калі́чтити робити нефахово
калі́чка *змени., пестл.* каліка (про немовлят та пташенят)
ка́луш *техн.* шкворень, металевий палець
кальві́на *знев.* недовірок, безсердечна людина, нелюд
ка́льман, жі́н **ка́льманка** *ліс., паст.* особа, яка підтримує у колибі вогонь, порядок, варить їжу
кальма́нити виконувати обов'язки **кальмана**
кальо́ш *мн.* **кальо́ші** калоша
каля́кати розмовляти незрозумілою мовою
каляма́рник, каляма́рь каламар, чорнильниця
каля́ндир, калянда́рь календар
ка́мніщи́ *заст.* цегляний будинок
ка́мнія́га каменюка
камізе́лька *крав.* жилетка
ка́міні каміння
ка́мінний кам'яний
кана́пка *кулін.* бутерброд
ка́нва канва
канді́ти, манті́ти випрошувати
кандю́чити, ка́нькати настирливо випрошувати

кані *буд.*, *мн.* спосіб з'єднання брусів або плиниць на кутах дерев'яної хати

ка́ні *орн.* хижий птах, схожий на шуліку; канюк звичайний

кано́н *заст.*, *збр.* гармата

кант *крав.* складка, утворена праскою (про штани); зовнішній кут предмета, ребро

канта́рь, канта́р ручна або підвісна вага

кантипу́лька рогатка

канто́вий, канто́ватий ребристий, з кількома кутами (про деталь)

кантува́ти ставити на ребро; ставити сторч

кантува́тисі створювати видимість роботи, працювати напівсили

канту́жиний чоловік з контузією; *знев.* агресивна людина

канці́га *знев.* старий кінь, шкапа

ка́па *ткац.* узорчате покривало

капа́ниці опалі груші, яблука

капа́ра, капа́рство неохайність, безлад; бідність, злидні

капа́рити невіміло, недбало господарювати. бідувати; проживати у злиднях

капа́рник, капа́рний, жін. капа́рниці неохайні люди; особи, які невіміло господарюють, не володіють справою

капа́рно невіміло, неохайно, недбало

капі́стра, капей́стра вуздечка

капішо́н кап'юшон

ка́пку, крі́шку, ця́пку дуже мало, трішки

ка́плі крапля

капра́вний у якого у внутрішніх кутках хворих очей збирається засохла слизь

капрі́ *тільки мн.* засохлі виділення слизи, які накопичуються у внутрішніх кутках хворих очей

ка́пелі *мн.* капелі́ *збр.* капсуль

капелі́ *тільки мн.* невеликі латунні, мідні або бронзові геометричні фігурки для оздоблення виробів із шкіри

капльо́ваний інкрустований кольоровим металом

капу́т, каю́к кінець

капу́ші *ентом., вет.* овеча блоха

капа́нити мерзнути; худнути, передчасно старіти

ка́пці, капчу́рі *мн.* самотні в'язані грубі вовняні шкарпетки

капш́ук висушений сечовий міхур тварини; касет для тютюну з висушеного сечового міхура тварини

караба́йка бляшана коробка

кара́бкатисі, кара́цкатисі іти вгору, докладаючи значні зусилля

карабу́шка коробка

карапа́ні ропуха (чорна жаба)

кара́тисі мучитися

карбува́ти робити позначки, зарубки на дерев'яних предметах

кардіо́н акордеон

карк шия, загривок, потилиця

карма́зинка курка з темно-коричневим пір'ям

карнік мала господарська прибудова, курник, маленький хлівець

ка́ртка аркуш (про зошит, книжку)

кару́к клей для склеювання дерев'яних виробів

кару́ца *заст.* невеликий одноосьовий віз для перевезення вантажів; *знев.* старий віз

каса́рні *військ., заст.* казарма

ката́нка *заст., крав.* жіноча блузка з підкладкою

катафе́льк підвищення, на яке кладуть покійника

ка́тир *мед.* нежить

ката́вані катування

катра́н ганчірка

катра́ні *мн.* лахміття; *знев.* убрання

катра́ньїнка *ткац., знев.* хустина

катру́ц, карнік невелике приміщення у стайні (для маленької худоби)

кафлі́ *буд.* кахлі

кафльо́ва *буд.* кахлева (про піч)

кац, ка́ца *виг.* уживають, проганяючи котів

каца́ба, каца́п, маска́ль, сові́т *образл.* росіянин

каца́бка, каца́пка, маска́лька, сові́тка *образл.* росіянка

кацу́р *зоол., заст.* кіт

кацу́рі, цу́рі дрантя, лахміття

ка́чі *мн.* качі́та каченя

ка́чка *мн.* качкі́ *ткац.* деталь самотічки

качорі́стий строкатий

качьо́н качан; *заст.* корок

качьо́ти котити

качьо́тисі котитися

кашійі́ дамба з колод; кам'яне або бетонне, рідше плетене укріплення берега

ка́шкіт кашкет

ка́шлати кашляти

квадрато́вий квадратний

квандра́с *заст.* чверть (про годину)

кв́апитисі спішити, поспішати

кваро́вітний хворобливий

кв́арта міра об'єму, який дорівнює один літр; горня

квас *бот.* шавель кислий; *кушн.* водяний розчин для вичинки шкіри

квасні́й кислий

квасні́на сироватка, кисле молоко

квасні́ці *кулін.* несвіжа сиворотка; *мн.* дуже кислі яблука, грушки

квасні́йк, квасні́йчка дуже кислий фрукт, прокисле вино домашнього виробництва

кваті́рі квартира

квати́рува́ти проживати у винаймленій квартирі

квати́рька *заст.* міра об'єму, що дорівнює 250 мл

квичьі́ти, кві́чьити пишати (про свиню)

кві́кати кувікати (про свиню)

кві́т кінець розрахунку; нічого одне одному не винні; *заст.* канцелярський документ, довідка

квітува́ти обліковувати

ке́вкати *знев.* подавати голос (про дітей)

ке́нькати *зруб.* випрошувати

кі́коть, культьо́йк частина, залишок відрубаної руки чи ноги; кукса

кі́нути кі́стку спровокувати між кимось сварку, гнів

кі́нутисі раптом злякатися

кі́тиці прикраса з кольорових ниток на одязі (перев. на сорочці); китиця

ківа́їсі, кьі́ваїсі ворухтись

ківа́ти, кьі́вати, тіва́ти, ру́нтати рухати, ворухити

ківа́тисі, кьі́ватисі, тьі́ватисі, ру́шійтисі, ру́нтатисі рухатися, ворухитися

кіга́ніна тяганина

кіга́р, кіга́рь велика вага, тягар; ги́ря

кі́гло тягло (пара запряжених коней чи волів)

кігну́ти тягнути; волочити (волоком)
кіжкий, кішкий важкий
кізлі *мн.* буд. крокви
кілі *мн* кілля, коли, колики
кілішок чарка, келих
кілна *вет.* тільна (про корову)
кіло тіло
кіло́к *мн.* кілкі самобутній, виготовлений із берези цвях (без головки), який використовують для прибиття шкіряних підшв
кілчити пророшувати насіння (перев. картоплі); пробивати і скручувати рило свині дротом (щоб не могла рити)
кілчитисі проростати (про картоплю)
кількана́ціть кільканадцять
кільки, кілько, кілко скільки
кільо кілограм
кільовий кілограмовий
кільо́метр, кільо́митр *заст.* кілометр
кілюха́тний *образл.* череватий
кіма́к *ліс.* невелика низькосортна колода, поліно, шматок дерева
кіма́рнити дрімати
кімува́ти, кьимувати, кьїмити пам'ятати, тямити
кіно кіно
кіньський цьвик *ков.* цвях, яким прибивають коням до копит підкови
кіну́тисі ворухнутися, заворушитися; доторкнутися
кінчы́їсі закінчується: *перен* вмирає
кінчы́йти закінчувати
кіп'ї́ток кип'яток
кіпі́ти кипіти (про страву); кричати, сваритися
кіпі́ш шум, крик

кіпіші́тисі проявляти незадоволення, погрожувати
кіпні́ти робитися безсніжною (про землю): танення снігу
кіпта́рь, кіпта́р, кіптарі́на *куліп* верхній шкіряний одяг без рукавів, пошитий вовною досередини
кіптарьі́нка *знев.* старий, поношений кіптарь
Кіпчі *геогр.* назва гори в с. Білі Ослави
кірва́вий кривавий
кірваві́ці важко зароблений заробок
кірза́к кирзові чоботи
кірі́нити смітити
кірі́нитисі бруднитися
кірі́ні сміття, бруд (про приміщення)
кірі́нник, нє́харь неохайний чоловік, неряха
кірні́ці криниця
кіро́вник *заст.* керівник
кіро́вніці *заст.* кермо велосипеда
кіро́вничка *заст.* жінка-керівник
кіро́н *заст.* керівник на заготовлі лісу
кірті́на *зоол.* крїт
кіру́нок, керу́нок напрямок
кісілі́ці *куліп* пісна перша страва з пшеничного борошна грубого помолу та вівсяної крупи
кіска *мн.* кіскі жіноча коса; в'язанка цибулі або кукурудзяних качанів на насіння
кісьлі́к кисле молоко
кісто *куліп.* тісто; домашня локшина; залишок тіста від попереднього замісу хліба для приготування опари (для наступної випічки хліба без дріжджів)
кісто на молоці *куліп.* молочний суп
кісьба́, ко́шнні косіння, косовиця
кісьй держак коси

кіт *мисл.* рись; *буд.* віконна замазка
кітка *зоол.* кішка
кітлик *змени.* невеликий казан з випуклим дном
кітна́ *вет.* вагітна (про вівцю, козу, кішку)
кітува́ти *буд.* замазування шілін
кітом при встановленні скла у вікно
кіш великий кошик для зберігання вовни; велика, виплетена з ліщини, надбудова до короба воза для перевезення опалого листя, яке використовують для підстелення худобі; горно для засипки зерна (млин)
кіше́ні кишень
кішитисі радіти, тішитися
кішкати ростити (про дітей та малу худобу); кишкати
кішкі гра́ют дуже голодний
кішкий тяжкий, важкий
кішні́ці ділянка, призначена для косіння трави
кля́дні, мн. кладні полукіпок пшеничних, житніх або вівсяних снопів, складених під час жнив; одиниця міри, що дорівнює 30 снопам
кланца́тий *зруб., жін.* кланца́та людина з вкладеними зубами або з рідкими і кривими передніми зубами; зубастий
кля́нци, кланца́кі, клавакі́, **кловакі́** *мн.* *зруб.* зуби, ікла
кляпані́ти *зруб.* старіти
кля́сти помішати, розмішувати, ставити; *буд.* будувати; вставляти (зуби); позначати (про знак); розпалювати (вогнище)
кля́вчик *змени.* молоточок

кле́йго́п *виг., ліс.* увага, стережися (попередження про спуск деревини з гори)
клеп тонка смужка на лезі коси після клепа́ння; звук, утворений під час клепа́ння коси
клепа́ло *паст.* немелодійний, глухий саморобний дзвоник, який прив'язують до шні худоби, переважно овець
клеві́ец *інстр.* молоток
Клі́вка *геогр.* назва гори у с. Чорний Потік
кликоце́й *мн.* *бот.* підсніжники
клин *їхт.* головень (прісноводна риба родини коропових)
клинє́сі божиться
кля́нок цвях у стіні для вішання одягу; вішалка, прикріплена до стіни
кляпа́ні, кляпа́ні, кляпа́ні, **кляпа́чка** *крав., заст.* зимова шапка, пошита з лисячого, рідше собачого хутра та оздоблена зверху вовняною тканиною
кляпанчу́к *заст.* чоловік, який носить кляпаню; *образл., етногр.* житель Білих і Чорних Ослав, Чорного Потюку
кля́гати *куліп.* виробляти будз
кля́нчы́ти стояти навколішки
кляпа́ти моргати; миготіти (про гасову лампу)
кля́сті, кля́їсти клясти, проклинати
кля́стісі божитися
кля́тьба́ проклін
кля́ші *слюс., ков.* кляші; плоскогубці
кля́пкі́й кляпкітний, непосидючий
кля́чі волокно коноплі або льону третього ґатунку, яке залишилося після вичісування основного

волокна на **дер'ягівці**; пакля; клоччя
кльочійнка кужіль із **кlochі**
клуб *мн.* **клуби** частина лівої або правої ноги від коліна до хребта (у тварин), від коліна до таза (у людей)
кльиг *кулін.* сечуг, який використовують для виготовлення **будза**
кльобникі маленькі пучки; зв'язані нитки для вишивання
кльощ *буд.* кількаметрова колода без сучків та вершини
кльош ваза для фруктів, печива тощо; *крав.* фасон пошиття чоловічих штанів
кльоб *заст.* клуб
кльюпа *інстр.* *ліс.* мірна вилка у вигляді штангенциркуля для вимірювання діаметра дерев
кльюпак деталь задньої **тічки** воза
кльюпті дрімати, стоячи або сидячи. куняти
кльюшкі *кулін.* вид галушок із тертої картоплі і борошна
кльючійці *анат.* ключиця; *кушн.* інструмент для розтягування шкіри
кльючка петля, бант; невелика гакоподібна палиця, виламана з гілки дерева або зігнута з дроту для пригинання плодоносних гілок фруктових дерев при збиранні плодів; зачіпка, причина до сварки чи бійки
клякса пляма
клямба *буд.* металева скоба для кріплення будівельних конструкцій
клямка ручка дверей
клянчити просити

клярник *муз.* кларнет
кляса клас
клясувати сортувати
кміль *бот.* кмін
кмїтити помічати, зауважувати
кнайпа кафе
кніги *тільки мн.* *вет.* кендюх
кніглі *кулін.* вид галушок із тіста та домішок вареної картоплі; кнедлики
кнігїні, молодá *обр.* наречена (тільки під час весілля); *образл., перен.* про молоду жінку, яка в чомусь дуже провинилась
кнізі *мн.* *обр.* молодий з друзьбами (тільки під час весілля); *образл., перен.* дуже п'яні хлопці
кніт *заст., ліс.* відрізок колоди, сортимент
кнур самець свині
кньизь *обр.* молодий (тільки під час весілля); *образл., перен.* про молодого чоловіка, який в чомусь дуже провинився (дуже п'яний)
Княжів *геогр.* назва кутка в с. Чорні Ослави
кобзán, корзán *образл.* старий чоловік
кобї якби, аби, шоби
кобїлка *муз.* деталь скрипки для підтримування струн; підтримка
кобїлницї, козлик *буд.* підставка з ніжками для риштування
кобїлчина молода кобила
кобїлка великий круглий плетений кошук із двома вухами (для перенесення сіна, овочів, фруктів)
кобїлчина *змени.* **кобїлка**
кобїта дівчина, жінка
ковáлити ковалювати
ковбán, кубán, змени. **ковбанець, кубанець, ковбанчик, кубанчик**

ліс. коротка дерев'яна колода; невеликий (довж. до 1 м) відрізок дерева, на якому колять дрова
кобвїк невеликий відрізок дерева або бруса
кобдрї *крав.* ковдра
ковёрта конверт
ковїрїти втрачати силу, нидїти (про важкохвору людину, тварину)
кобвїр *крав.* комір
кобвїт, копїт курява
ковпотїти, купотїти здіймати пилюку
ковпотїтисї, купотїтисї здійматися (про пилюку)
кобвтати стукати, грюкати, бити
кобвтнути стукнути
когуг, кугуг півень; *мисл.* глухар
когуткї, кулчикї сережки
когутїй маленький півник
кожушїна, кожушїнка *зев* старий кожух
козárь *бот.* підберезник (їстівний гриб)
козёл *мн.* *жізлі* *буд.* кроква
Козовá *геогр.* назва кутка в с. Чорні Ослави
козуб посудина, виготовлена із сирого кори смереки (для збирання малини, ягід)
козьї козеня
козьїчий козячий
кокірчїтисї згинатися, кошорбитися
коклюш *мед.* кашель
коко *дит.* яйце
кокоїжитисї настовбурчувати пір'я (про півнів); *ірон.* погрожувати, проявляти відвагу до бійки (про підлітків)

колáч, змени. **колáчик** *кулін., обр.* плетений калач із діркою посередині, який випікають на весілля, **Спаса** та на поминки
колáчини *обр.* останній етап весільного обряду, на якому родичі та гості дарують молодим посуду, скатерті, постільну білизну та інш., за що їм дають калач
кологбзник *заст.* колгоспник; цвях не круглої форми (в поперечному перерізі)
колєга колега, товариш
коліба тимчасове житло лісорубів, пастухів
коліво *обр.* посвячена у церкві під час похорону варена пшениця чи нарізаний дрібними шматочками білий хліб, заправлений медом або цукром; вживають на поминках перед трапезою
колік *змени.* невеликий кіл, кілок
колігувати товаришувати
коліднїк колядник
коліжáнка подруга
коліїбовїй залізничний
коліїбвїц залізничник
колінїці *вет.* хвороба свиней на передні ноги
колінкї коліна
колінкувати повзати на колінах; забруднювати штани на колінах
колінїя *рїдк.* покоління
колінїці, коляса одноосьовий віз
колісцє *мн.* **колішїята** колішатко
колія потяг; залізничне полотно
колія врізана колесами дорога
ко́ло біля чогось
коловатень *бот.* сорт коноплі, насіння якого використовують для виготовлення олії

коло́пні *бот.* коноплі
колосо́йна колоски й солома, що витряслися з воза після вивантаження снопів
колотіти збивати масло; робити безлад
ко́логіці *ліс.* колене або неколене однометрове поліно
коло́тівка невеликий оброблений відрізок вершини молодої ялини, прямим кінцем якого мішають **кулешу**, а другим кінцем, з укороченими відростками гілок, **мньи́скають** відварену картоплю
колотне́чі, ко́лот колотнеча
колотю́ха, колача́йка, калача́йка, мньи́ска *куліп.* картопляне пюре
ко́льїндра *бот.* коріандр
ко́лька *мед.* різкий гострий біль; коліки
ко́лька би ті сколо́ла, ко́льки би ті напа́ли вживають як прокля́н
ко́льки напа́ли біль у животі, плечах
ко́льонська вода́ *заст.* одеколон
ко́льорові се́ла *жарт.* назва сіл Білі Ослави, Чорні Ослави, Чорний Потік
колю́к заноза, колючка
колю́шина *бот.* конюшина
кома́рь *ентом.* комар
коме́дія комедія
коме́ндувати, коменди́рувати *заст.* командувати
ко́мин, ко́мінок *буд.* початок димоходу; частина печі, де встановлений **шубир** для перекриття димоходу; коминок, димар

ко́мірне плата за винаймлену квартиру
ко́мірник винаймач житла
ко́мпанія група людей, які мають спільні інтереси у проведенні відпочинку, дозвілля, що супроводжується розпиттям спиртного
ко́нар гілляка, сук
кондзерва́ консерва
кондзервува́ти консервувати
кондиба́снці *рідк.* хмариться
кондо́віта, кондо́віти прагнення, бажання керувати, ухилитися від фізичної праці
ко́нець кінець
ко́ніки ніжки стола, ліжка; *тільки мн.* примхи
ко́ніна молодий кінь; непородистий, невеликий кінь
ко́нісько, ко́ніщи, ко́няга породистий, великий кінь
ко́новка *змени.* **ко́новчина** дерев'яна посудина з ручкою збоку для молока або води
конопа́дити конопатити; наполегливо умовляти, випрошувати; добиватися
ко́нтє́тний задоволений
ко́нтингє́нт, поста́вка у повоєнний період обов'язкова здача державі продуктів, зерна та овочів (про селян)
контитува́тисі отримувати задоволення
ко́нус *образл. заст.* підліток
ко́нчи необхідно, обов'язково
ко́ньїк кінський послід
копа́нці заготовки на полози саней
ко́панка неглибока криничка без бетонного кільця

ко́пати вдаряти когось ногою
ко́патисі *евф.* залицятися; битися ногами
ко́пач патик
копе́ц *мн.* **кі́пці** квартальний стовп
ко́пил позашлюбний син; байстрюк; деталь саней
копи́лиці *образл.* позашлюбна дочка; байстрючка
копи́льїта *мн.* позашлюбні діти
копира́тїва *заст.* магазин
копи́ці копиця, невеликий стіжок сіна
копи́чник *знев.* кіт, який гадить де попало
копи́ччина, копи́чка *здріб.* невелика копиця
ко́піт, ко́поть кіпоть, кіптява
ко́пняк удар ногою
ко́равий зашкарублий (про висохлу від болота одягу)
ко́ралі різномвид нашійної жіночої прикраси
ко́рба коловорот
корду́пиль *заст. образл.* невисокий чоловік (рідше жінка); недоросток
ко́рж *куліп.* тонкий хліб з кукурудзяного борошна випечений у печі, або з пшеничного чи житнього борошна випечений на плиті
ко́рзані, хандо́лі, шкря́би *мн.* старе, зношене взуття
корита́рь коридор
ко́риц *заст.* міра ваги, що дорівнює 100 кг
ко́ріні коріння
ко́рінь ніжка (про гриб)
ко́ркі *тільки мн.* підбори (про жіноче взуття)
ко́рний кутувий (про футбол)

ко́рньїти *заст.* гнати худобу
ко́рняга, кориня́га *ліс.* уламок гілляки; уламок кореня дерева
ко́ро́в'їчий коров'ячий
ко́ро́ваний, куро́ваний *ліс. буд.* очишений від кори
ко́ро́виши *знев.* стара корова
ко́ро́вка корівка
ко́ровчи́на корівчина
ко́рогва́й *куліп.* коровай
ко́роліці *бот.* польові ромашки
ко́ро́на *мисл.* три і більше відростків на кінці рога в оленя
ко́ро́ставий коростявий
ко́ротати укорочувати
ко́ротати вік як-небудь доживати
ко́рпати *рідк.* поступово нагромаджувати
ко́рса полоз (деталь саней)
ко́ртїти хотіти
ко́ртьїчка охота, бажання; *вет.* яйники (про льоху)
ко́рува́ти *ліс. буд.* очищати від кори (про дерево чи колоду)
ко́ру́нка *крав.* мереживо
ко́рч *ліс.* куш; *мед.* судома
ко́рчик *ліс.* *змени.* кушик
ко́рчити з се́би вдавати дуже розумного, інтелігентного
ко́рчі *мн. мед.* варикозне розширення вен; *мед.* спазм судин, судома
ко́рчу́ги вкорочені сани для транспортування деревини кіньми в напівпідвішеному стані
Ко́рчу́нок *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави
ко́ршма корчма
Ко́ршмиши *геогр.* назва площі в с. Білі Ослави (біля горішньої)

церкви), де обговорюються громадські питання
косарь косар: міра площі, яку косар може викосити за один день
косиці зоріб. косічка квітка
косичити квітчати, прикрашувати
косяцьол церк. костел
котёл буд. вмонтований у піч продовгуватий чавунний казан (для постійного підігріву води)
коти тільки мн. круглі дерев'яні поліна, які підкладають під важкий предмет для того, щоб перекотити (не переносити) його на інше місце
котик анат. суглоб, який з'єднує ступню ноги з гомілкою; щиколотка
котики бот., тільки мн. суцвіття верби
котитисі вет. народжувати (про овець, кіз, кролів)
котірчитисі згинатися (від болю)
коти́чка вульг. кошачий екскремент
котьї, коти мн. котьїта, коти́та кошеня
котю́га заст. пес
коц вовняне або бавовняне укривало
коцю́ба інстр. металевий гачок для підгортання жару в печі
коцю́битисі корчитися, судомитися
коче́рга інстр. дерев'яний плоский півкруг з держаком для вигрібання жаринок та попелу з печі, в якій випікають хліб
кочиргі тільки мн., заст. місце у кутку між піччю та дверима
кочіло змени. кочі́лце круг; змоток дроту, линви тощо
коша́рка заст. виплетена з очерету, з двома вухами плоска господарська сумка

коше́лик плетений з ліщини невеликий плоскоопуклий з одним вухом кошик, який при збиранні фруктів та ягодів прив'язують до пояса
кошини́ скошена трава і бур'ян, який залишився після вибирання льону або на стерні (використовують для годівлі худоби)
коші́ль плетений з ліщини плоскоопуклий з одним або двома вухами кошик
кошіні косовиця
Коші́ркі геогр. куток у с. Білі Ослави; тільки мн. місце, де раніше стояли загорожі для овець
коші́рува́ти наст. змінювати місце випасання та перебування овець, переносючи загороду з місця на місце, таким чином, удобрювати землю
кошгрюба́тий розпатланий, непричесаний, лахматий; який має довге недоглянуте волосся
коштúр дерев'яна палиця із загнутим верхнім кінцем; костур
кошу́лі мед. струпи по всьому тілі дитини
кошы́ра загорода для овець; кошара
крава́тка галстук
крадькі крадькома
крайка, крайка ткац. широкий жіночий тканий пояс з орнаментом
крака́ї кряче (про ворону)
крама́рь продавець промтоварного магазину; крамар
крапка́тий крапчастий
кра́сий білий із темними плямами; строкатий (про коня, корову тощо)

кра́ска фарба
кра́сний гарний
кра́стисі йти, щоб ніхто не бачив
красу́лі строката корова; кличка корови
кра́шиний фарбований
кра́шінка пофарбоване в один колір великоднє яйце
кре́динц, крідéнц заст. кухонний буфет, сервант, шафа для посуду
крейц хрест (про гральні карти)
кре́мінь кремній
кре́мсати, клéмцати стукати, грюкати (молотком, сокирою)
кренц металеве облицювання кухонного блята
кривдува́тисі жалітися перед кимось
кривола́бий знев. кривоногий (про тварин і жарт. про людей)
Криву́лі геогр. назва вулиці в с. Чорний Потік; палиця із загнутою ручкою; закрут, поворот; образл. людина, яка має ваду ноги
криву́нок заокруглення дороги, поворот; буд. лежак у комині
кри́га лід
кри́жі тільки мн., анат. поперековий відділ хребта
крижі́вніці передня й задня стінка короба воза
кри́жма обр. біла тканина, якою хрещені батьки сповивають дитину під час обряду хрещення; крижмо
крижува́тисі демонструвати фігуру (у танці)
крижы́лка, крижы́вка капустана
кризі́т збр. вибухова речовина; тротил
кри́івка схованка, укриття
кримди́шн ткац. крелдешин

криміна́л заст. в'язниця
криса́ні заст. капелюх-бриль
кріси тільки мн. поля, краї (про капелюх); нижня розширена частина дзвона
кричй́ти кричати
кричй́ти гва́вту кликати на допомогу
криші́ти кулі́н. дрібно нарізати
кри́шка крихта (хліб)
кри́шку, кри́шку, ка́пку трошки, трішки, небагато
крівлі буд. покрівля
крі́з крі́зь
крі́за відсутність грошей, продуктів тощо; криза
крілі́ці крільчиха
крі́льїта мн. кролята
крі́льїтина кролятина
крі́льїтник кролятник
крі́льїчий кролячий
крісла́тий гіллястий, розложистий, крислатий (про дуба)
кровопролі́ть кровопролиття
кро́їти кряяти, нарізати (хліб)
кро́кіс бот. нагідки (лікарська рослина)
кромса́ти знев. рубати або різати як-небудь, великими шматками
Кропіві́ші, Кропів'ї́ші геогр. назва кутка у с. Чорні Ослави
кропів'ї́ний, кропів'ї́ник ткац., крав. пошитий із тканини, витканой товстими нитками (про міх)
кропівка мед. кропивниця; кімнатна рослина
кро́пка заст. крапка
кро́плі тільки мн., мед. краплі
кро́пнути, кро́мснути вдарити когось

крóсна *тільки мн.* дерев'яний пристрій на чотирьох перехресних ногах для пиляння дров; дерев'яна підставка для підвішування колиски

круг передня або задня частина ліжка

крúглої танець в колі

кругльйк *ліс.* нерозколоте поліно, чи дерев'яна колода

кружóк дерев'яна підставка з ручкою для нарізання м'ясопродуктів та овочів; *військ., заст.* військовий картуз радянських часів

крупй *тільки мн.* крупа

крупййнка *кулін.* каша із кукурудзяної крупи

крутáрь крутий

крутáрька крутійка

крутіш, крутіж вир (про річку)

крутовййзий який за хвороби шийного відділу хребта не може повертати головою

крухкé *кулін.* солодка випічка

ксёндз священник

кубáнка *крав.* утеплена шапка-вушанка

кубасá *кулін.* ковбаса

кубйк один кубометр (об'єм)

кубйкувáти *ліс.* обліковувати об'єм деревини

кувóчити, квóкати квоктати (про курку)

кувóчка квочка

кугéкати плакати (про немовля)

куделі кужіль

кудлáтний *жін.* кудлáта *образл.* який має довге недоглянуте волосся

кузні кузня

кукáні кукання

ку́ку в руку дати хабара

кукуру́дзйний кукурудзяний

кукурудзййнка *бот.* кукурудзяні стебла

кукúц, коку́ц *кулін.* маленька хлібина округлої форми, випечена у печі без бляшки (форми)

кула́стра молозиво; зварене молоко від корови, яка шойно отелилася

кулачкувáти бити кулаками

кулéші *кулін.* густа каша з кукурудзяного борошна зварена на воді; кулеша

кулишйр дерев'яна лопатка або палочка, якою мішають **кулешу** під час варіння; прямий кінець **колотівки**, яким мішають **кулешу**

кулі *збр.* куля; складова частина патрона стрілецької зброї; патрон стрілецької зброї; куля (земна)

кулітурний *заст.* культурний

ку́лко кільце; ланка ланцюга; *заст., знев.* банда

кулчикувáти *паст.* пробивати вуха худобі, ставлячи мітку

ку́мка невелика темно-сіра жаба із жовтим животом

кумуля́тор *техн., заст.* акумулятор

ку́па куча

ку́пало *мисл.* болітце, де качаються олені і дикі свині

ку́пані купання

купéц покупець

ку́пиль приготовлена вода для купання

ку́пина кротовина; мурашник

ку́плі суцільна пряжка із кольорового металу (про солдатський ремінь)

кура́житисі бадьоритися

ку́рі *мн.* **ку́ріта** курча

ку́ріва курява

ку́рій півень-гермафродит; *рідк., знев.* гомосексуаліст

ку́ріні куріння

ку́ріти задимлювати (про кімнату)

ку́річий курячий

ку́річі сліпóти *тільки мн., образл.* сліпота

ку́річка курячий послід

курма́н міцний шнурок, мотузка

курманéц невеличка мотузка

курййк *ентом.* шипавка звичайна

куса́к, кусóк кусень будь-чого (про продукти)

ку́сник *здріб.* невеличка частина

кутáс *геогр.* частина села

кутáс *мн.* кутáси китиця

кутáсик *мн.* кутáсики китичка

кутьй *обр., кулін.* кутя

куфайчина *змениш.* невеличка куфайка

ку́фир скриня для зберігання одягу, нової постільної білизни, коштовностей

ку́фрик, куфéрок *змениш.* скриня невеликих розмірів

кухáрити кухарувати

ку́харька кухарка

ку́хні піч лише для приготування їжі та обігрівання кімнати (кухонна плита); набір кухонних меблів; кухня (приміщення)

куца́к *образл.* товстий і низькорослий (про чоловіка)

ку́чі собача будка; дуже маленьке приміщення для худоби; *знев.* стара хата

ку́чірі кучері

кучййвий кучерявий

кучййвкa жінка з кучерявим волоссям

ку́чма висока бараняча шапка

ку́шіти пробувати на смак; куштувати

ку́шка мала дерев'яна або жерстяна посудина для води і гострильного бруска для коси (носять, зачепивши за пояс)

кушлáтйй кошлатий, розкуйовджений

кушньйрити *кушин.* кушнірувати

кушньйрство *кушин.* кушнірство

кушньйрь *кушин.* кушнір

ку́шь *вис., паст.* уживають, відганяючи овець

куйвáти доторкатися до чогось, чіпати; красти

куйгатисі тегатися; дружити, потаємно кохатися; упродовж довгого періоду судитися

куйдатисі лякатися (раптом)

куйдра *бот.* кедр

куйжко важко, тяжко

куйла міра ваги, яка дорівнює 100 кг; один центнер

куйлавий *образл.* неповороткий, повільний; невмілий; хворий на грижу

куйли *мед.* грижа

куйма пам'ять

куймити, кймувáти тямити, пам'ятати

куймлю пам'ятаю

куйп крик, шум

куййти рубати

куйца, кййцка *мн.* кййцй, кййшй грудка землі разом із травою; дернина

куйць *вис.* уживають, підганяючи телят

куййшка *анат.* кишка; *кулін.* свиняча кишка начинена гречаними або кукурудзяними крупами

Л

лаба *знев.* нога (людини); лапа (собаки)
лабата спідниці *крав.* спідниця пошита із фабричної вовняної квітчастої тканини
лабятий лапятий (про сніг); який носить взуття великих розмірів; довгоногий
лабато написане великими буквами (про почерк)
лабка *змени.* лапа; ніжка (про меблі тощо)
лабузі бадилля
лавиці лава, ослін для сидіння. що не переноситься
лавка кладка; невелика лава; шкільна парта; *інстр.* ручний фуганок
лагодити ремонтувати
лагодитисі готуватися
ладувати вантажити; *збр.* заряджати (про гвинтівку)
ладунок вантаження
лаз велике поле з потічками, заросле кущами, придатне тільки для випасання худоби або сінокосу; урочище
лазані лазання
лазні лазня
лайдак ледар, гультай
лайдаковатий, пустий ледачий
лайдакувати ледарювати
лайдацюга ледачюга
лайдачийши дуже великий ледар
лакомий ласий, охочий до чогось; смачний
лакомитисі ласитися, спокушатися
лакомо ласо
ландати, швендати, швендатисі, шльондатисі тинятися, вештатися

ланц, ланцух ланцюг
ланційши ланцюг з масивними ланками; дуже довгий ланцюг
ланцужок, ланцужок *змени.* тоненький ланцюг для кишенькового ножика, годинника та той, який носять на шиї як прикрасу; ланцюжок
лань *мисл.* оленця
лапати ловити
ласниці *зоол.* ласка (тварина); *мн.* візерунки на замерзлій шибці вікна
ласі, ласька *пестл.* корова; кличка корови
ласій *пестл.* бугай чорної або червоної масті; кличка бугая
ласкавиц *бот.* ласкавець звичайний
лата *буд.* обтесана жердина
латка, посіпака *знев.* зневажлива назва урядовця
латкати *обр.* співати обрядові весільні пісні
лахі, лахмані *зруб.* різна одежа
лахміджі *зруб.* лахміття
лая, тічний, ловчі зграя собак, вовків
легкий до роботи ледар
легкі *анат.* легені
леда ледь
леда-де будь-де
леда-йкий будь-який
леда-шо будь-що
ледви насили
ледіний льодяний
лежі *мед.* лежачий стан хворої людини; лежання
лежіні лежання
лежічи, лежьма, легма, льйгма лежачи
лєкши легше
лєкший легший

лєкшіта, лєчіта *тільки мн., мед.* дерев'яні дві дощечки, які медики використовують у разі перелому ноги або руки; шини
леліти розвіватися (про прапор, волосся)
лен *бот.* льон
Лєнія *геогр.* крутий спуск у с. Білі Ослави; *ліс* широка та довга смуга вирубаного лісу; просіка
леп бруд
Лєсь Олексій
лібавка, сєрбавка, льорбавка *кулі.* рідка страва
лібитисі *знев.* зухвало сміятися
ливада ділянка родючої землі над річкою, яка навесні заливається повеневими водами, а потім після сходу води використовується під городи; велика ділянка землі
лівати бігати туди-сюди
лігати ковтати, пити
лігінь, лідінь парубок, юнак
лігонький легенький
лігонько легенько
лігун, лігійда лінива людина; лежибок
лідвійці *мед.* радикуліт
лидоватіти покриватися льодом
ліжби, нарті лижі
ліжка, лішка ложка
лижньовка *ліс.* лісовозна дорога, проїжджа частина якої вистелена деревиною
лижьїти лежати
лижьчий лежачий
лізані лизання
лизатисі *зруб., жарт.* цілуватися
лізькати лизати (про цукор, мед)
лилік летюча миша; кажан
лімінєвий алюмінієвий

лімінь алюміній
лінва сталевий канат; дріт, закріплений на двох стовпах або на землі, по якому рухається присилений до нього собака
ліндик невеликий шматок (про землю або тканину)
линнійнка трава та бур'ян, який залишився після вибирання льону (використовують для годівлі худоби)
лисинь лисина
Лисіха, Олєксиха дружина Олексія
лисничі плід дикої яблуні; *знев.* кисле яблуко
ліства, ліштва, шпуга *стал* дерев'яна планка; плінтус
лисуні корова з білою плямою на чолі
литьї лиття; *техн.* литво
лихвар торгівець; багач
лихий поганий
ліхо біда; недобре, погано, неякісно (про виконану роботу)
лицані *образл.* повновіда, повношока жінка
лицатий *зруб.* мордатий який має велике обличчя
лицє обличчя; лицевий бік тканини: зовнішній, верхній бік (одягу, тканини тощо)
лицє ми сі лупит переносити великий сором
лічі *тільки мн.* лико
лишень лише
лишїтисі залишитися
лишїй *мед.* лишай
лишїйї залишає
лишїйти залишати
лишїйтисі лишатися, залишатися
лівак лівша

лівкий слабкий (про слабо скручену мотузку); рідкий (про тканину)
лівко м'яко
ліворвер збр. револьвер
лігар, лігарь буд. товстий брус, до якого прибивають підлогу
лігати лягати
лігівниці лігво, лігвище
лігті, лічі лягти
ліжник ткац. домоткане вовняне ворсисте покривало (перев. з візерунками)
лізти, лінітисі линяти (про хутро)
лій застиглий овечий жир; жир рогатої худоби
лікар, лікарь лікар
лікарка, лікарька лікарка
лікарство ліки
лікі, літі влітку
лікімувати *заст.* відкупити когось від призову в армію
ліковані лікування
лікоть *заст.* міра довжини, що дорівнює 60 см
лім *мн.* ломаджі, ріші, фборост *ліс.* сухе гілля, хворост, хмиз
лінітисі лінуватися
лінний ляаний, льяний
ліновіщи шкіра, яку скинула гадюка
ліноль *заст.* лінолеум
лінь лінощі
лінох ледар
ліпіти клеїти
ліпши краше
ліска колена або різана штукатурна драмка; ящик, дно якого зроблене із драмки, для сушіння садовини димом; сплетена з ліщинового лика решітка для сушіння грибів або фруктів у печі

лісківий ліщиновий
лісківий горіх *бот.* ліщиновий горіх
ліскувати буд. прибивати драмку до стін і стелі
лісничівка *ліс.* будиночок лісника у лісі
Лісок *геогр.* назва урочища у с. Чорні Ослави
літипло тепла вода
літитисі проявляти статевий потяг (про корів); паруватися
літна кухні, літнівка буд. допоміжний будиночок, у якому влітку готують їжу
літувати *наст.* перебувати ціле літо на полонині; утримувати худобу протягом літа (про людей і худобу)
ліхтарні переносний газовий ліхтар
лічіти *мед.* лікувати
лічітисі лікуватися
лічний страшний; лячний, жахливий
льїти лити
ловєцтво мисливство
лові *тільки мн.* полювання
ловітисі загорятися, займатися (про дрова); гуснути, коли зверху починає утворюватися сметана (про молоко); чіплятися
ловлі ловля
ломага *мн.* ломаджі зломлена товста суха гілляка
ломі *мн.* багато хмизу, ломаччя
ломіти ламати
лопата кругла дерев'яна лопата для засовування хліба у піч
лопати, хляпати, халавкати їсти з великим апетитом, утворюючи звук (про свиней)
лопітлівий той, що багато говорить

лопотайло, торкотайло, фолькотайло *образл.* балакун, базікало
лопотіти *образл.* говорити безупину; тріпотати (про прапор)
лотока сварлива жінка
лоточини *тільки мн.* знятий із свинячих кишок жир
лоточити набридати наріканнями; набридливо базікати
лошук молодий кінь, жеребець
лошый лоша
лошыйтко лощатко
луб *мн.* луб'ї *ліс* заготовлена та висушена кора хвойних дерев для покриття **колиб**
лубі *шев.* задники
лубкий *крав.* цупкий, грубий, твердий
луг *заст.* водяний настій попелу, який використовують для прання білизни та одягу
лудині, манаткі *заст.* одяг, постільна білизна, речі домашнього вжитку
лужений луджений
лужко ліжко
лук *бот.* елітне насіння часнику (те, що утворилося після його цвітіння); збр. лук
лупак відколена або відломлена велика тріска
лупати очима *образл.* різко водити очима, зиркати, дивитися скося грошей за виконану роботу
лупей *знев.* той, що просить багато грошей за виконану роботу
лупіна лушпиння картоплі
лупіти очищати кукурудзяні качани від листя; знімати лупину з вареної картоплі; знімати шкіру із забитої

тварини; сильно когось бити, або бити по якомусь предмету
лупіж *інстр., ліс.* гостра сталева лопатка на дерев'яному держаку, якою окорюють деревину
лупіщити лупцювати, лупасити
лупкий твердий (про папір, шкіру)
луска *мед.* лупа (про людей)
лутавий впертий, непоступний, неслухняний
лушпінна лушпиння (горіха, каштана та ін.)
лушити вибирати із стручків квасолю, біб, горох та очищувати горіхи
лушінок спілий горіх, який дуже легко очищується від листя (лісковий горіх) та зеленого лушпиння (грецький горіх)
льйжи ляже
льик страх, жах, ляк
льїрка *слос.* плашка
льїтрика електрика
льїцтий капризний, ганебний, злий
льїчно лячно
льбда *кулін.* морозиво
льокі *тільки мн.* локони (про зачіску)
льолі, льолька *дит., крав.* сорочка
льона *образл.* неохайна жінка; мокрий
льопати, ляпати неохайно їсти рідку страву, розливаючи з ложки
льопатисі, галопатисі хлюпатися, плескатися
льорнєтка бінокль
льос жереб; доля
льоха свинюматка
льошка мале поросля (самця)
люб'ю люблю
любá кохання; любов

любас, любасок коханець
любаска коханка
любка кохана дівчина
любоко коханий парубок
любоші *тільки мн.* кохання, любов
людіний людяний
люзом, юзом проїзд із загальмованими колесами, які не прокручуються
люкс дуже добрий, вищий сорт
люксусовий люксичний
люлі, люлька *дит.* колиска; уживають під час колісання у колискових піснях
люляти *дит.* колісати (про дитину)
люстёрко дзеркальце
люстро дзеркало
лютий міцний, гострий на смак, пекучий (про самогон, перець та приправу із хрину); злий (про людей та собак)
лютитисі сердитися, злитися
люті сердиті, злі; *кулін.* гострі спеції
лютість злість
лютранійн *заст.* людина, яка дуже швидко злиться
лють, лютінь, люті холод, холоднеча; лють
люфа *збр.* дуло вогнепальної зброї
люфт повітря; щілина
люфта *мн., буд.* вентиляційні отвори; закриті вентиляційні отвори для вимітання із печі сажі
люфтник, люфтівнік *заст.* курортник
люфтувати провітрювати
люфтуватисі відпочивати при відчинених вікнах або на свіжому повітрі

Лючки *геогр.* назва села на Косівщині, яке межує з Надвірнянщиною
лючійни жителі с. Лючки
лючійнський *етногр.* лючківський (про жителя с. Лючки)
люшні деталь передньої тічки воза
лягір *заст.* в'язниця
ляда прилавок, барна стійка; деталь самобутнього ткацького верстата; дверцята при вході на горище чи у погріб
лялі *дит.* немовля
лялька *анат.* зіниця ока
лямівка *крав.* стрічка для обшиття країв верхнього одягу
лямпа гасова лампа
лямпочка лампочка, жарівка
лямувати *крав.* обшивати краї верхнього одягу стрічкою
ляпавка, хляпавка дощова погода; ляпавиця; сніг з дошем
ляпнути капнути мимохідь рідиною; недоречно висловитися, сказати необдуманно; ляпнути
лярва *знев.* повія

М

м діалектна форма особового займенника «я», яка вживається з дієсловом в минулому часі
магазинер продавець у магазині
маглювати *заст.* прасувати білизну за допомогою тачілки та маглюниці; *знев.* фарбувати
маглюниці, маглівниці дерев'яна ребриста пральна дошка, яку використовували і для прасування білизни за допомогою качалки
магніс магніт
маговші *знев.* голова

мадєрський угорський
мадір угорець, маляр
мазанка *заст., рідк.* пастуша сорочка, виварена в маслі і смолі
мазипінка *військ., крав.* головний убір вояків УГА та УПА
майти прикрашати хату чи город гілками липи, ліщини, дуба або явора на Зелені свята
май травень
майзиль, майзель *інстр.* зубило
майовій травневий
маїстєрка теслярство
маїстир *буд.* той, що займається будівництвом дерев'яних будинків; тесляр
маїструвати будувати, теслювати
майткі жіночі труси
макітрі макітра; *знев.* голова
Маковєя *церк.* свято сімох братів-мучеників Маковеїв (14 серпня)
маковіні маковиння
макогін великий дерев'яний товчач
макух відходи олійного виробництва, які використовують для годівлі худоби; макуха
малєчі малеча
малиннічі *мн.* кущі малини, малинник
малпа *зоол., заст.* мавпа
малпинь мавпеня
малпувати обдурювати, шахрувати
мальовані малювання
мамлати, нямкати невизначно говорити; їсти поволі, без апетиту
мамбна *рідк.* дурниця
мамуні *пестл., дит., жарт.* мама
манá, ма́ра примара, нечиста сила; дівчина-примара, яка змінюючи своєю зовнішністю, являється

чоловікові у ролі його коханої і збиває його з добре знаної дороги
манáшка металева посудина для приймання та зберігання їжі
манджáти прямувати
манєбри *заст., військ.* маневри
ма́нка манна крупа; *кулін.* манна каша; нестача товару, грошей у торгівлі
ма́нна жирність молока
манорія вдача, характер
ма́нтлі *заст., крав., військ.* шинель
манту́л *кулін.* випічка, приготовлена нашвидкоруч і спечена у домашній печі
манюні *пестл.* малятко
манюнький *зменш.* дуже маленький
манюсінський, манюський малесенький
ма́па географічна або топографічна карта
маргарі́на маргарин
маржі́на, това́р, това́рі́та, худі́бка худоба
маржі́нка *пестл.* худоба
ма́ри *церк.* ноші, на яких несуть померлих
марика́нка, марика́нка *бот.* американка (сорт картоплі)
маринува́тисі перебувати в душному приміщенні або у теплому одязі
маринува́ти *ліс.* повертати колоду довкола осі цапіною
маркіра́нт той, хто ухиляється від роботи, симулянт
марко́тний незадоволений
марму́ляда *кулін.* мармелад
марму́рок, майму́рок невеличкий шматок мармуру, на якому заточують ніж, сокиру

марній худий, змарнілий (про людину)
марнотра́т, марнотра́тник чоловік, який неекономно витрачає гроші. матеріальні цінності тощо
ма́рт, ма́рот березень
мартовий березневий
марш *виг.* уживають для проганяння собак
ма́ршкати викрикуючи «марш», виганяти із приміщення
маса́рь, мніса́рь, мнісні́к людина, яка виготовляє вироби із м'яса; м'ясник
маса́йна, тома́сіна сипуче мінеральне добриво
маскально́та *тільки мн., знев.* велика кількість **маскалі́в**
маска́льський російський
маскоро́дити гримати, стукати
маса́йник дерев'яна посудина для збивання масла; масничка; рідина, яка залишається під час збивання масла
масні́й жирний
ма́сний ти́ждень *церк.* тиждень перед Великим постом: масниця
ма́стїти *буд.* ліпити глиною (тинькувати)
ма́стїти в ха́ті білити в хаті
ма́стї́льник *буд.* тинькувальник, штукатур
ма́сть *кулін.* розтоплений жир; *мед.* мазь; колір худоби
ма́те́рія тканина
ма́ти бра́к мати хворобу (про людину, тварину)
ма́ти га́дку стежити; звертати увагу
ма́ти дити́ну *мед.* народити дитину
ма́ти ку́річі сліпо́ти *жарт.* погано бачити

ма́ти на смі́х насміхатися, кепкувати
ма́ти та́ниц, ма́ти коломи́йку мати клопіт, сварку або бійку
ма́ти тиль́й *вет.* отелитися
ма́ти фра́й бути вільним
ма́тири́знина спадщина після смерті матері
ма́тиризува́ти *заст.* гноїтися, наливати гною (про рану)
ма́тисі почуватися
ма́тиці *анат.* матка
ма́хом, біго́м швиденько, миттю
мац уживають для відтворення дії (мацати; вмочати)
маціда́н, маціда́нка порода овець з короткою кучерявою вовною
маці́цька, маціо́нька, мацю́псінька *здріб.* дуже маленька
мацуга́ти шукати у темряві
ма́цьок, жо́лудок *анат.* шлунок тварини
маціо́нький, маціо́пкий, маціо́ський, маціо́сінський, мацю́псінький *пестл.* дуже маленький
ма́чиха мачуха
ма́чі́нка *кулін.* страва з подрібненого та змішаного із сметаною сиром
ма́чы́ти вмочати; вимочувати
ма́шина швейна машинка
маши́ністий машиніст; водій
маши́нка механічна машинка для стрижки волосся
ме буде
медвидю́х, мидвидю́х *ентом.* жук, що живе у землі та підгризає корінці культурних рослин і їсть картоплю; ведмедка або вовчок
медві́дь, мидві́дь *зоол.* ведмідь

ме́ливо мливо
ме́льник майстер у млині з помелу зерна; мірошник
ме́лькати беззвучно вимовляти слова, ворухити губами; артикулювати
ме́мо будемо
ме́нчи-бі́лши більш-менш
ме́нчий менший
ме́рва перепріле, дрібне сіно або відходи сіна
ме́рші *згруп.* корова; мертвечина
ме́талі́чний металевий
ме́ти будете
ме́чик *заст.* рухома деталь **терлиці**
меш будеш
ме́шкані помешкання
ме́шти туфлі
ми мені
ми́гати моргати світлом; непомітно подавати сигнал
ми́гла *ліс.* складені колоди, які готують до транспортування
ми́глува́ти *ліс.* складувати колоди, готувати для завантаження на автотранспорт вручну; штабелювати
ми́гом, ма́хом миттю
ми́дівні́к *кулін.* медовий пиріг
ми́жи між
ми́жівні́к сусід по земельній ділянці
ми́жій межа
ми́кати скубати, рвати бур'ян, траву; зривати (про фрукти)
ми́кї́тити мекетувати
ми́куличьи́ни *етногр.* жителі с. Микуличин
ми́куличьи́нський *етногр.* житель с. Микуличин

мила́й, мила́йник *кулін.* кукурудзяний хліб, замішаний на дріжджовому тісті з пшеничного борошна
мила́йна мука́ *кулін.* кукурудзяне борошно
Мила́ні *церк.* свято Меланії (13 січня)
мила́нка, мила́нкі театралізоване дійство на свято Меланії (13 січня), участь у якому беруть тільки чоловіки
ми́лдува́ти на когось доносити
ми́лі́ні мильна вода
ми́лі́ти намілювати; помиляючись, примушувати допускати помилки інших (про спів, танець тощо)
ми́лі́тисі намілюватися; помилятися
ми́лниці́ велика металева миска, мийниця
ми́млити *образл.* незрозуміло розмовляти
ми́на́тисі закінчуватися; вмирати
ми́рза́ мерзенна людина, огида, паскуда, погань
ми́рсни́ці *іхт.* голянь (невеличка прісноводна риба родини коропових)
ми́рихті́ти мерехтіти
ми́ришьи́ти, мрі́чьи́ти мрячити, мжити
ми́ркоті́ти миркати, бурмотати
ми́ро́м уживають, коли довідуються про вагітність жінок та приплід великої рогатої худоби
ми́ро́м по-доброму
ми́ртве́ць, мре́ц, нібо́жчик, **небі́жчик** мертвець, покійник
ми́рува́ти *церк.* проводити обряд миропомазання

мирч'їти подавати голос легким муканням (про телят та корів)
Мисі́ха, Миха́йлиха дружина Михайла
мисні́к *заст.* полиця для мисок
Мись Михайло
мита́ти кидати; складати сіно в копиці
мі́тка ганчірка
ми́тр метр
Ми́тро Дмитро
ми́тро́вий однометровий
ми́тьї миття
Миха́ *зверт.* Михайле (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Миха́йла *церк.* свято Архистратига Михаїла (21 листопада)
миха́йлнкі *заст., жарт., образл.* жителі с. Чорний Потік
Миха́йлови чу́до *церк.* спогад про чудо від архистратига Михаїла (19 вересня)
ми́ші *пестл.* киця
ми́цька *пестл.* кицька
миць-миць *виг.* уживають, підкликаючи котів
ми́чиш рвеш
ми́ч'їти мукати (корова): мугикати, мимрити
миш *зоол.* миша
мишинь мишенятко
миші́гний *образл.* дурнуватий
миші́та мишенятя
миші́чий мишачий
миші́чка мишачий послід
Ми́шина *геогр.* назва поля у с. Білі Ослави
миші́на *змени.* мисочка
мі́га жест

мі́гати, мрі́гати моргати, подаючи знак рухом повіки, брови
мі́д мед
мі́диці польова миша; *образл.* руда жінка
мі́дний, мосьї́жний мідний
мізе́рія біднота
мізе́рно убого, бідно
мізі́льний па́лиц мізинець
мі́зир обмаль, дуже мало
мі́зка плівка під корою дерева, камбій
мі́й чоловік
мілі́йон *числ.* мільйон
мілі́ціант міліціонер
мі́лкий неглибокий
мі́лко неглибоко
мі́на вираз обличчя; гримаса
міні́тисі змінювати вираз обличчя (від злості)
міну́та хвилина
міні́йти міняти
міні́тисі мінятися
міні́йло той, що збирає ганчір'я в обмін на дрібні речі
мі́ра *ткац., заст.* міра довжини полотна або ниток від лівого плеча до кінця витягнутої правої руки, що дорівнює 80 см; *муз.* однакова тональність звучання скрипки та цимбалів (нота «ля»)
мі́рїти, мьї́рїти міряти
мі́рка *заст.* міра об'єму, що дорівнює двом літрам, або 2 кг; плата мірошникові за помол
мі́рніці *заст.* невелика відкрита дерев'яна бочка на 25 кг; міра ваги зерна, що дорівнює такій бочці
мі́рта *бот.* мирта, мирт (кімнатна рослина)

місний ніж *інстр.* ніж з двома ручками, який тримають обома руками для витісування гонт та інших дерев'яних виробів
місний столе́ц стілець з нижнім зажимом гонти чи інших дерев'яних виробів при їх обробці
місним ножем
мі́сци *анат.* плацента
мі́ток *ткац.* знята з мотовила пряжа
міху́рка *мед.* прищ
мі́чка *паст.* вовна з першої стрижки молодої вівці
мі́ч, сиклі́ні *фізіол.* сеча
міша́нна кулі́н. асорті; натовп, що рухається
міші́гний *образл.* божевільний
міші́нка *бот.* суміш насіння різних трав
міші́йти мішати; заважати, чинити перешкоду; втрачати розум
міші́йтисі вмішуватися
мла імла
мла́вий несмачний (несолений, неперчений); млявий
мла́во мляво
мла́ка заболочена місцевість, болото, мочар
млі́во зерно для помелу; шойно змелена мука
млині́вка штучне русло, яке тече від основної річки до водяного колеса
мли́на
млино́к механічна м'ясорубка; механічна кавомолка
мло́ти нудити
мло́т *ков.* молот
мні мене
мні́кий м'який
мні́кі, мньї́кі м'які
мніко́нький м'якенький

мніку́шка, мньї́куш м'якуш (про хліб)
мнікші́ти м'якшити
мнісі́стий який має багато м'якоті (про фрукт або ягоду); м'ясистий
мнісний м'ясний
мнісні́ці *церк.* визначений період між постами, коли церква дозволяє споживати м'ясо-молочні продукти та проводити весілля
мньї ім'я
мньї́гнути, мо́рснути вдарити
мньї́кнути м'якнути
мньї́ко м'яко
мньї́косирде́чний м'якосердечний
мньї́коті́лий піддатливий, не рішучий, безхарактерний
мньї́коть м'якоть (овочі, фрукти, ягоди)
мньї́кши м'якше
мньї́кший м'якший
мньї́со м'ясо
мньїсопу́сна, мньїсоу́сна *церк.* м'ясопусна неділя
мньї́тисі м'ятися
мньї́тка *бот.* м'яга
мньї́цкати, мньї́ти мнути, товкти
мо́вчіні мовчання
мо́вч'їти мовчати
мога́річ частування алкоголем з нагоди успішного завершення угоди, справи; могорич
мож можна
можлі́вий задовільний, нормальний
мозі́ль *мед.* мозоль
мозі́лити тяжко заробляти гроші фізичною працею; набридати
мо́й *виг.* уживають для надання і підсилення значення наступних слів до однієї особи, виражаючи злість та загрозу

моква́ зтяжний дош
мокрéчі мокреча
Мокріни *церк.* Мокрини
 преподобної сестри Василія
 Великого (01 серпня)
Молда́вія *геогр.* Молдова
молдова́н, молдава́н молдаванин
молода́, молодий, молоді́ *обр.*
 наречена, наречений, наречені
 (тільки під час весілля)
молоді́тисі хмаритися
молоді́ші заміжня жінка
мо́лодіж молодь
молодьо́та, мо́лодіта молоде
 подружжя; молодята
молодо́к, молодьо́к молодий
 чоловік, юнак, молодик
молоко́ з сі́мні *кулін., заст.*
 перетерте у **макі́трі** висушене
 насіння коноплі, розбавлене водою
 і проціджене (вживають як
 молоко)
мо́лоті́льник той, хто молотить снопи
 (вручну); молотник
мо́лоч, молочі́й *бот.* молочай
молоча́рні пункт приймання молока;
 молочарня
молочі́на *здріб.* молоко
мо́льфáр чарівник
мо́ні, мо́нька *дит.* молоко
мо́рава *здріб.* **мо́равка** невелика
 поляна вкрита **мору́гом**
мо́раші́вник, мураші́вник
 мурашник
мо́рва тулове дерево; шовковиця
мо́рг, мо́рд *заст.* міра площі землі,
 що дорівнює 0,56 га
мо́рда *зруб., образл.* обличчя;
 погана людина

морде́вство, мордо́вані фізична або
 розумова праця, яка втомлює та не
 приносить задоволення
мордува́тисі важко виконувати
 якусь фізичну роботу
мо́ре́лі сорт шеплених слив
мо́рімух *бот.* мухомор
мо́ріжо́к зелена травичка
мо́ркові́ні, мо́ркві́ні,
мо́рковійні́ка гичка моркви;
 морквиння
мо́рошо́к, мо́ра́шка *ентом.*
 мурашка
мо́река́ти бити, вдаряти
мо́ру́г молода зелена низькоросла
 трава
мо́сіж латунь
мо́тані́на тяганина
мо́тані мотання
мо́тилі́ці *бот.* калюжниця болотна
 (трав'яниста рослина); *вет.*
 інфекційна хвороба печінки
 худоби (перев. овець)
мо́тилі́чна *вет.* хвора на **мо́тилицю́**
 (про худобу)
мо́ті́ль, мо́ті́ль, митéлик *ентом.*
 метелик
мо́тові́ло *ткац.* пристрій для
 змотування пряжі з веретена
мо́тоці́кіль, мотоці́коль *техн.*
 мотоцикл
мо́туз мотузка, мотузок
мо́тузі́ *мн.* мотуззя
мо́хна́тий зарослий мохом
мо́щний сильний, міцний;
 насичений, концентрований (про
 гірчицю, тертий хрін, алкоголь
 тощо); цупкий (про тканину)
мо́цно сильно
мо́чі мотги

мо́чила́ *мн.* місцевість, де розмішені
 поруч декілька **мо́чил**
мо́чи́ло невеликий, неглибокий
 ставок біля річки для вимочування
 конопель
мо́чір, мля́ка мочар, заболочена
 місцевість
мо́чіркова́тий мочаруватий
мо́чіркова́то мочарувато
мо́ше́нка торбинка для грошей;
анат. мошонка
мо́шна́, му́шна́ *заст., анат.* яєчка
 (про чоловіків)
мо́я дружина
мра́ка, мр'я́ч мряка, туман
мра́чно, мр'я́чно мрячно (про
 погоду)
мрі́гати нервово сіпати губою, оком.
 носом; комусь моргати
мрі́гнути подати якоюсь частиною
 обличчя знак
му йому
му́да́к недоумкуватий чоловік
му́дріти мудрувати
му́дришкі, му́дрішкі жарти,
 витівки, вигадки; вишукана їжа
му́дро гарно, красиво
му́друва́ти придумувати; хитрувати
му́зика музикант; скрипаль
му́зичі́ танці; гурт музикантів
мука́ борошно
му́ка утома
му́л намул
му́літи наносити піску (про річку)
му́лі́ник камінь м'якої структури
му́лі́нка кольорові нитки для
 вишивання; муліне
му́льі́рка, му́ро́вані *буд.* мурування
му́льі́р муляр
му́ндор *військ., крав., заст.* мундир
му́рга грубіян, забіяка

му́ро́вий надійний; сильний; який
 знається в роботі
му́ро́во надійно, добре
му́с, му́сово обов'язковість
му́совий обов'язковий; примусовий
му́сово обов'язково; примусово
му́ха бджола
му́харі́ці *ентом.* комар
му́холо́пка мухоловка
му́чі́ний запорошений борошном
му́чне́ *кулін.* приготовлене з
 борошна
му́шва́ скупчення мух
му́штут мундштук
мші́ти затикати сухим мохом
 шілини

Н

на йке нащо, навіщо
на ко́ні, на ко́неві на коні
на ма́х дуже швидко
на мі́гі спілкуватися за допомогою
 жестів і міміки
на по́па́ ставити сторч
на пу́бліку́ лю́дську на осуд людей
набаке́риний нахилений на один бік
 (про завантажений снопами або
 сіном віз)
наба́кір набік (про головний убір на
 чоловікові)
набі́й *мед.* гнійний нарив на ступні
 ноги; *збр.* патрон; утоптана снігова
 дорога
набра́тисі заразитися
набре́цклий набряклий, опухлий
 (про людину); набухлий від вологи
 (про поліно)
набро́їти *заст.* зробити щось не так
набува́тисі забавлятися, веселитися
 у гостях
набу́дз *ірон.* наголо (про стрижку)

набундюриний набундючений
набундюритисі набундючитися,
насупитися
набу́тний забавний
набу́ток гостина, забава
навидіти, навидітисі поважати,
любити, бути в дружніх стосунках
навидо́ті, навидо́кі видне місце
навелико великими шматками (про
нарізані овочі, м'ясні вироби тощо)
навирта́тисі зрідка провідувати,
відвідувати
навісний приємний (про людину)
навіворіть, навівороть навиворіт
наві́гли навпаки: від себе або не тією
рукою (передача предмета іншій
людині); дати ляпас; взути взуття
не на ту ногу чи не на ту руку
одягти рукавицю
навікруті, навікруть піти швидко, й
незатримуючись повернутися
нав'і́зати нав'язати
навійзувати нав'язувати
навійзуватисі нав'язуватися
навкі́ркі, навтикі́ркі наперекір
навкльі́качки, навко́лінкі
навколішки
навкьі́митисі, укьі́митисі
надокучитися
навмісно, навмісни, навтимісни,
навтикі́ркі, назбі́ткі, навкі́р
навмисне, наперекір
навпе́рид, напире́д наперед;
поперед когось
навраз назавжди
навскі́с, навскосі́ під кутом (щось
покласти, закріпити тощо)
наву́ньїти насмердіти
навче́ра вчорашньої ночі

нагаздува́ти нажити, придбати
майно за відповідний проміжок
часу
нагаздува́тисі нагосподарюватися
наганьїти проганяти
нагібало спіткало
нагилі́ти сприяти у придбанні,
продати або позичити; нарадити
щось комусь непотрібне
на́гло, на́гли раптово, зненацька
нагля́нцований доведений до
блиску (про взуття)
нагля́нцува́ти довести до блиску
(про взуття)
нагна́ти прогнати
наголова́ч вуздечка без зубелів
наголя́са наголо (про роздягнену
людину)
нагру́дникі *крав.* вишиття на
передній частині сорочки
нагу́льковатий нестриманий,
сварливий, дурнуватий
нагуля́тисі натанцюватися
нагу́рт уживають при домовленості
з господарем виконати всю роботу
та отримати укінці погоджену суму
зарплати
на́да корм, спеціально розкладений у
певних місцях для принаджування
сюди диких тварин
нада́вче ра́діо *заст.*
радіопередавач
надві́рнійський надвірянський
надво́ї навпіл
надзира́ти назирати
надзіра́ч наглядач
надіба́ти зустріти когось;
натрапити: знайти
нади́ликій, понади́ликій,
напо́ди́ликій віддалік, подалік,
поодаль

надломі́їти надломлювати
на́до мнов наді мною
надовба́ти наколупати
надоі́да́ти набридати, надокучати
надоі́дливий надокучливий
надоі́сти набриднути
надокучьї́ти надокучати
надолі́ну вниз
надрéглий злегка змерзлий
надрéгнути змерзнути
надрі́бно малими шматками (про
нарізані овочі, фрукти або м'ясні
вироби)
надсади́тисі, подві́гатисі
надірватися, отримати грижу чи
хворобу хребта
наду́тий надутий; ображений
наду́тисі образитися, нагніватися
надчихне́ний надломлений (про
гілку)
надчихну́ти надломити (про
гілляку)
надьі́куватисі надякуватися
наже́ртисі *згруб.* наїстися
нажиртува́тисі нажартуватися
нажьі́луватисі нажалітися
нажьї́ти нажати
наза́дусть назадгусь
назадха́ти, ззадуха́ти но́за хатою
назбі́ткі, насмі́х навмисне
на́звисько назва; *заст.* прізвище
назганьї́ти назганяти
наздоганьї́ти наздоганяти
назива́ти лягати, обзивати
нази́рці крадькома, потайки;
назирцем, слідом
наз'ї́джьї́тисі наз'їджатися
назна́чїти проявити перші ознаки
вагітності (про корів)
назнача́їти, назна́чувати робити
позначки: назначати

назу́стрік навиворіт, навпаки; проти
шерсті
наї́джьї́ти наїджжати
наї́житисі настобурчити пір'я або
шерсть (про півнів або собак, які
готуються до бійки)
най, най-ко нехай, хай; уживають,
коли треба заборонити якусь дію
наї́бі́лши найбільше
наї́бі́лший найбільший
наї́глу́бши найглибше
наї́глу́бший найглибший
наї́горі́чі́ший найгарячіший
наї́ду́ши найдужчий
наї́ду́щий найдужчий
наї́кьї́ши найважче
наї́кьї́щий найважчий
наї́ма́ти нанімати
наї́мі́ти найняти
наї́мі́тисі найнятися
наї́мі́лкі́ши занадто мілко
наї́мі́лкі́щий занадто мілкий
наї́млє́ний найнятий
наї́мокрі́ши наймокріше
наї́мокрі́ший наймокріший
наї́пуста́щий найледачіший
наї́пу́щи найгірше (про якість)
наї́пу́щий найгірший (якість);
останній
наї́студні́ши найхолодніше
наї́студні́ший найхолодніший
наї́сухі́щий найсухіший
наї́та́нчи найдешевше
наї́та́нчий, наї́та́нший
найдешевший
наї́то́нчий найтонший
наї́фа́йні́ша найгарніша
наї́фа́йні́ши найгарніша
наї́фа́йні́ший найгарніший
накавалкува́ти нарізати великими
шматками

нака́зувати нагадувати
накі́гати, наті́гати натягати;
 одягати (про одягу)
накі́гатисі, наті́гатисі натягуватися
накі́гнений, наті́гнений,
накьй́гнений, натьй́гнений,
нашпа́нований натягнутий (про
 дрiт, линву, струну)
накі́гнути, наті́гнути натягнути;
 одягнути
накі́рніти насмітити
накладати́ розуму вести серйозну
 розмову (із дітьми, із розумово
 відсталими або п'яними людьми)
накла́сти ва́тру розпалити вогонь у
 печі, розпалити вогнище
накоко́житисі наїжитися,
 визвіритися: настовбурчити пір'я
 перед бійкою (про півнів)
нако́лінкі навколiшки
нако́рпати, напру́тати накопичити
накривка покривка
накрить́ накриття
накрич́йти накричати, насварити
накрич́итисі накричатися
накру́тити завести (про годинник)
накру́чувати заводити (про
 годинник)
накьй́гувати, натьй́гувати,
шпанува́ти натягувати (про дрiт,
 линву, струну)
наладо́вувати навантажувати
наладува́ти, нагрузи́ти
 навантажити, наповнити
нализа́тисі згруб. впитися
нали́сник кулі́н. завиванець
налль́йти налити
налль́тий налитий
наломіти наламати
наматиризува́ти нарвати гною (про
 рану)

намах́ати згруб. обдурити
намин́ати їсти з апетитом
намі́сть замість
на́мніко некруто, рідко (про варені
 яйця)
намові́йти, намовль́йти намовляти
на́морожні деталь саней
наму́л дрібний пісок з глиною
 нанесений річкою, мул
нанаш́ка хрещена мати; дружина
 хрещеного батька
нанаш́ко хрещений батько
нані́ні минулої ночі
на́ніц нанівець
нао́пашкі накинувши на плечі, не
 запихаючи рук у рукави (про
 верхній одяг)
наоста́нок наслідок
наостре́ний нагострений
наостри́ти нагострити
напальч́йнка пов'язка на
 пораненому пальці
напамні́ть напам'яття
напарфу́нтисі побризкати себе
 парфумами
напа́сблін навмання
напа́сний який у сварці або бійці є
 лідером; настирливий
напастува́ти начистити взуття
 ваксою; безпідставно
 звинувачувати
на́пасть безпідставне звинувачення
наперекос наперекіс
напе́рид бі́лши уживають після
 відповіді співрозмовника на
 запитання про вік
напе́рсник металевий ковпачок на
 палець для зручного шиття;
 наперсток
напе́ртисі улертися, особливо
 наполягати на чомусь

напива́ти напувати
напире́д, напе́рид спершу,
 спочатку; перед, переді
наприбі́саж через плече (спосіб
 доставки невеликого вантажу
 людиною)
напівні́мий наполовину німий
напіврозу́мний наполовину
 розумний
напімну́ти нагадати
нап'ї́лений натягнутий (про
 тканину); відкритий (про
 парасолю)
нап'ї́лити розтягнути (про тканину);
 відкрити (про парасолю)
напійлюва́ти розтягувати (про
 тканину); відкривати (про
 парасолю)
наплавй́гти наплавляти
напома́цкі навпомацки
напомина́ти нагадувати
напомі́тований накачаний (про м'яч)
напо́тімкі усліпу, всліпу
напо́чiпкі навпочіпки
напо́чътку напочатку
напра́вду справді
направй́йти спрямовувати,
 скеровувати; направляти;
 ремонтувати (годинник,
 радіоприймач)
направй́тисі, направль́итисі
 направлятися
направці́, направе́ць, напопи́рикі
 навпростець, наоперек
наприка́зуватисі багато розповісти
напри́крилосі набридло,
 надокучило
напрі́мір, примі́ром наприклад
напропа́ли напризволяще
напрóтiв навпроти
напру́тати назбирати

напу́дити налякати
напу́дитисі злякатися
напу́жиний наляканий
напу́цува́ти почистити, навести
 блиск (про взуття)
нарабо́ване награбоване (про майно)
нара́зі тим часом, поки що
на́рваний злющий, нервовий,
 нестриманий
на́рід народ
нарі́дити обр. обмити та одягти
 померлого
на́рік наступного року
нарі́кати жалітися, скаржитися
нарі́хгува́ти наготувати
наробі́тисі напрацюватися,
 наробитися
нарові́стий непокірний, норовистий
 (про коня); примхливий, улертий
 (про людину)
нарозу́митисі набратися розуму,
 порозумнішати
наро́шни навмисно
на́сад деталь воза, яка служить для
 підсилення задньої осі
насе́лений населення
насе́лений нанизаний
насі́лювати гвалтувати
насі́лювати нанизувати
насіпа́ти насипати; наливати
насі́пати насипати; налити
насі́ні бот. насіння
насі́стисі, заї́хати, завзь́итисі
 упереджено ставитися до певної
 особи; наполягати, не припиняти
 на когось тиск
наско́ро нашвидкоруч
наслідство спадок
на́сліпо наосліп
наставй́йти ставити варити (страву);
 наставляти

на́сторц дибки
насто́ятисі довго відстояти на ногах
насто́ячки навстоячки
Насту́ні Анастасія
натара́пати натрапити; приступ хвороби
натари́ш *заст.* представник адміністративної влади, нотар
натéвхатисі *згруб.* наїстися
наті́на *бот.* лобода
наті́рані натирання
наті́гаї, накі́гаї натягує; одягає
натравити, натрові́ти нацькувати
натраві́йти, натравлі́ти, натрові́йти, натровлі́ти нацьковувати
натрудова́тіти набрякнути (про ноги)
натру́жний стомлений
нату́ра, манорі́я вдача, характер
нату́ристий впертий, неслухняний (про коня)
наформува́ти підбурити
наха́льний нахабний
нахі́льїти, нахильї́ти нахиляти
нахі́льїтисі, нахильї́тисі нахилятися
нахлю́здатисі *згруб.* намазатися (кремом)
на́хта *заст.* нафта, гас
нахтьі́рка газова лампа
на́цапки накарачки, цапки, рачки
наці́діти наповнити глечик молоком. який не можна бовтати
нача́льник начальник
начині́ посуд, начиння; рухома нитяна частина ткацького верстата
начині́йти виготовляти ковбасні вироби; начиняти
начині́йтисі наситившись, перебирати стравами

начира́ти, начі́рпувати начерпувати
на́чіпки навпочіпки
начы́с недовго, дуже швидко, миттю
наші́льник нашийник; *образл.* довгов'язий чоловік
на́ші наша
нашпано́вувати натягувати (про струну, нитку, мотузку тощо)
нашпі́гований *кулін.* нашпигований; намовлений
нашпі́говувати *кулін.* нашпиговувати; намовляти
наштукува́ти, наштикува́ти надточити, збільшити
на́ши натше
нашіпа́ти прищеплювати (про фруктові дерева)
на́шо навіщо
нащубира́ти назбирати (щось дрібне)
нащу́ритисі, нащу́рювати притиснути до голови вуха (про тварин)
наю́дити підбурити. намовити на щось недобре
не́го нього
не́лупка картопля зварена в лупині
не́міч занепад фізичних сил, кволість, слабкість
не́нза, не́ндза злидні; нужда; воші; погана людина
не́рвус *образл.* дуже нервова людина
не́роб *образл.* той, що не хоче працювати, нероба
не́тлі *ентом.* нетля; нічний метелик
не́харь бруд, безпорядки; *образл.* людина, яка має багато негативних рис
ни уживають, забороняючи певну дію

ни вільно, ни во́льно не можна
нибе́сний, нибе́ський блакитний (про колір)
нибо́га *чол.* **нибора́к** бідолаха
нибо́жка, нибі́жка покійниця
нибо́жчик, нибо́щик, нибі́жчик мертвець, покійник
нибо́ри *виг.* вираз здивування та заздрості
нибо́ри, нибо́жи бідолашний
нибу́жый, нибу́жыйтко *пестл.* бідне (уживають, коли потрібно пожаліти дитину)
нивальо́рний нездібний
нивидний людина, яка нічим не виділяється у колективі
ниві́дана незаміжня
ниві́стка дружина сина; невістка
ниві́триманый невитриманість
нив'і́нка грядка, залишена після сівозмін на сінокіс
нивмія́тний, нивмія́тник невмілий
ниво́лі неволя
ни́гати заглядати, когось шукаючи
ниглубо́кий неглибокий
ниго́да погана погода; негода
ниго́дин неможу; кволий, немічний, неспроможний
ниго́дин сі зне́сти *жарт.* метушитися, не знаходити собі місця
ниго́дний виснажений, стомлений
нидба́лиці, нидба́люга недбайлива людина
ниді́лі неділя; тиждень
нидо́буджувати недокопчувати
нидо́будіти недокоптити
нидовиджы́ти, нидовижы́ти недобачати
нидові́рйити недовіряти
нидогово́рйити недоговорювати
нидої́джыйючи недоїджаючи

нидокі́гати, нидоті́гати недотягати
нидокі́гнути, нидоті́гнути недотягнути
нидокы́гувати, нидоты́гувати недотягувати
нидолу́гий, нидомо́таний *образл.* недорозвинутий, недоумкуватий
нидо́рика *рідк.* людина, яка має дефект мови (наполовину німа)
нидоробі́йти недоробляти
нидосипі́йти недосипляти
нидосоло́нений замало солений
нидостя́чі, нистя́чі нестача
ниду́га слабкість, хвороба
низазубе́ланий, низазубі́ланий незагнузданий (про коня)
низда́лий негодящий
низі́нка техніка вишивання
низмо́чї втомитися; захворіти
ни́кати зазираги
Нико́ *етногр. жарт.* Микола (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
Нико́лая, Нико́ли *церк.* Святого Миколая Чудотворця (19 грудня)
Нико́лиха дружина Миколи
нилю́дний нелюдяний, злий, сердитий, непривітний
нимá відкі немає коштів щось придбати
нимá ко́лі немає часу
нимá мо́ци нема сили
нимо́ж неможливо
ни́ні, ни́ніка сьогодні
ни́вншній сьогоднішній
ни́пати шукати, всюди заглядати; безцільно ходити; шукати в пітьмі
нипоры́дний непорядний
нипоры́дно непорядно
нипоры́док непорядок

нипочыйтий, ннпочыйнаний непочатий
нипримірьвши уживають, коли розповідають про нещастя, непорівнюючи
нипритомний без свідомості
нипростий чоловік, який вирізняється своїми знаннями та вміннями, завдяки яким може заподіювати шкоду чи приносити користь людям
нипўтний, нипўтник, нипутёрний жін. **нипўтницьі, нипутёрницьі** *образл.* який працює абияк, нічого до пуття не робить, не може розпорядитися своїм майном, господаркою, що призводить до злиднів
нираз інколи: деколи
нирати шукати (скрізь)
нируш *ви.* не чіпай, фу (команда собаці)
нислівний людина, яка не дотримується слова: брехливий
нислубний нешлюбний
нисогірший непоганий, можливий, нормальний; який влаштовує
ниспосібний нездатний
нітка *ткац.* міра довжини ниток, яка дорівнює 2,5м
нитрудник *заст.* ледар
нифайно негарно
нихарапўтний *образл.* бридкий, поганий: не такий як треба, неакуратний
нихарний *образл.* брудний, неохайний, неприємний
нихотічі ненавмисно, ненароком
нічинницьі *ткац.* пристрій для переплетення ниток у ткацькому верстаті

ничімхане із необрізаним гіллям зрізане дерево
ничісний який народився передчасно (про немовлят)
нищасницьі нещасливиця
нищісті нещастя
ні ній (на ній)
нівідкі нізвідки
нівроку не вректи б: уживають як оберіг від вроків
нігдє, нігдє ніде
нім поки, доки
німо глухо, малозвучно, німотно
ніхоть ніготь
ніц нічого: зовсім
нічий нічий
нічльіг нічліг
нічó нішо; нічого
но але
новослідницьі *мисл.* свіжі сліди на снігу
ножіши *знев.* дуже велика нога
ножницьі ножиці
ноль нуль
нора дірка в землі; джерело, що витікає з землі
носіши *образл.* великий ніс
носóк передній кінець сокири
нотувати записувати, у записній книжечці робити помітки
ноцник нічний горщик
ноші вбрання, стрій, мода; ноша; носилки, ноші
нудкий нудно-солодкий
нужда злидні
нуждєнний злиденний
нуждєнні злиденні
нўмир, нўмиро *заст.* номер
нурнўти пірнути
нутр *вет.* який має тільки одне яєчко

ньи ні
ньóга дуже швидко втекти
ньóка неї
ньюрка мордочка звірів та свійських тварин
нют *слюс.* заклепка
нютувати *слюс.* латати металевий посуд за допомогою заклепок; паяти
нюх *знев.* замкнута людина
нявкани нявкання
нявська кістка нарост на обличчі
нямкати неспішно їсти, або щось невиразно розповідати
нянька *дит.* *змени.* коровка

О

об'їжджўти об'їжджати
об'явльўти оголошувати
оба обидва
оббити, оббамбўрити, обгаратати, обрипіжити сильно когось побити
обвестісі забруднитися
обганьїти обганяти
обганьїтисі обганятися
обгорілий, убгорілий засмаглий
обдєйгатисі обробитися (про корову)
об'єщик *ліс.* *заст.* об'їждчик (сучасн. технік-лісівник)
обзивати, убзивати ображати словами
обзирати, убзирати оглядати
обзиратисі, убзиратисі оглядатися
обзóрини оглядини
обизвїчиний покалічений
обизвїчити покалічити
обизвїчитисі покалічитися
обирлюфт *заст.* квартира (про вікно)

обирнўтисі повернутися
обиртати, убиртати перевертати (про сіно)
обід перше споживання їжі (о 8⁰⁰-9⁰⁰ год) удома чи в полі; сніданок; їжа, яку готують для споживання в обідню пору; *обр.* поминальний обід
обїздрїтисі визирнути після заходу знову на якийсь час (про сонце); озирнутися
обїймані обїймання
обїймати, убїймати обнімати
обїйматисі, убїйматисі обніматися
обїгтї доглянути (про худобу)
обїкрати обкрати
обїльїти облити
обїсхла обсохла
обїськати шукати воші
обїтницьі *церк.* обїдня (Богослуження)
обїшьїти обїцяти
обїч *мн.* обїчі гірський схил
обкорóвувати здирати кору (з колоди)
обкорувати зняти кору (про колоду або дерево)
облаз *мн.* облазї, облїг *мн.* облогї поле, яке виоране минулого року або дуже давно; неорана земля
облаки, облакї небо
облишитисі, ирлишитисі відстати від інших (про пішу ходу, біг, косіння тощо)
облїзлий *образл.* *їрон.* лисий (про чоловіка)
облямувати *крав.* обшити стрічкою край одягу
обляпанний забруднений рідкою стравою

обляпати забруднити рідкою стравою (про одяг або скатертину)
обляпатисі забруднитися рідкою стравою (про одяг)
обме́тиці рештки борошна, які обмітають з жорен
оборіг висока дерев'яна споруда на чотирьох стовпах та накриттям зверху для зберігання сіна, солом, снопів
оборожінні, оборожінні *мн* дерев'яні або металеві стовпи, по яких рухається покрівля **оборога**
обочі *заст.* схили гір
обработаний пограбований
образ *церк.* ікона, образ
обрахуватисі помилитися у підрахунках не на свою користь
обрігатисі забруднитися власною блювотиною
обріхувати зіпсувати; когось побити
обріхуватисі зробити шкоду своєму здоров'ю (покалічитись, перелити)
обробити, обробляти обробляти
обрулений *крав.* обшитий (про краї тканини або виріб з тканини)
обрус скатерть
обручка металеве кільце для кріплення коси до держака; шлюбний перстень
обскочити оточити, взяти в кільце
обтала́паний, обтала́паний забруднений рідким болотом
обтра́сканий оббризканий водою, болотом
обтя́ти обрубати, обрізати
обув, убо́ва взуття
обуватисі взуватися
обфойданий *рідк.* забруднений
обха́яти привести до ладу

обхі́л догляд за худобою у приміщенні; *ліс.* територія лісу, яка закріплена за лісником
обхо́дит стосується
обходи́ти доглядати (старих людей)
обца́с *шев.* підбор, закаблук
обцілюва́ти обцілювати
обцілюва́ний обцілований
обцілюва́ти обцілювати
обчикри́жити *зруб.* обстригти: обрізати багато гілок з дерева, яке росте
обчи́хати обрубати гілля (про зрубане дерево)
обчи́хувати обрубувати гілля (про зрубане дерево)
обшалува́ти *буд.* покрити (облицювати) дошками, пластиком тощо
обшивка *крав.* комір сорочки
обшир простір
обшмо́рганий зношений одяг
обшиба́ти позбивати з дерева (про горіхи, фрукти)
обшипі́ти обійняти
обшипі́тисі обійнятися
ов *виг.* уживають як вираз невдачі або незадоволення
овад *ентом., мн.* оваді гедзь, сліпень
овечка *мн.* овчя́та *пестл.* вівця
ога́рок недогарок свічки
огі́дний працьовитий, наполегливий, той, хто все встигає
огі́рчий огірчиння
огні́ва основа покрівлі **оборога**
ого́ *виг.* вираз незначної втрати, шкоди тощо
ого́ватисі заспокоїтися
о́гризи залишки кормів для худоби; недоїдки

огри́бати, угри́бати підгортати картоплю
о́гри́ккі залишки сіна після громадження
огу́льно без розбору, без вибору
одві́рок *буд.* дверна коробка
оде́н *числ.* один
оде́н в о́дин однакові за розміром, сортом (про висаджені однакової величини саджанці дерев, відібрані однакової величини та кольору фрукти, у корзині гриби тощо)
оде́н з дру́гим уживають у сварці з дітьми та підлітками
оде́нок стіг немолоченого збіжжя
о́ди, о́зди ось, ось тут, осьде
оди́жина, оді́ж, убра́ні одяг
одинаці́ть *числ.* одинадцять
одине́ц один у батьків син; *мисл.* старий дикий кабан
одини́ці єдина у батьків дочка
о́дір *зоол.* жеребець
одна́кий, однаку́ський однаковий
одно́ одне
одно́бічний однобокий
одно́в однією
одно́кінка віз, у який запряжено одного коня
однолі́ток молода гілка на стовбурі фруктового дерева, яка виросла за один рік; ровесник
одове́ц, вдове́ц вдівець
одови́ці, вдови́ці вдова
оже́вка зав'язка із сплетеного пруття (перев. ліщини)
ожиле́да, о́жилідь ожеледь, ожеледниця
ожи́ні *бот.* куші ожини
ожи́нник *бот.* місце, де ростуть ожини

о́й да́на та й да́на *виг.* ужив. для дотримання рими у гуцульських коломийках
о́йта́ *виг.* вираз заперечення
окаля́ри окуляри; *зоол.* дещо світліше забарвлення шерсті навколо очей у тварин
о́кіп канава, рівчак
о́ко *заст.* міра об'єму, що дорівнює 1л (перев. про горілку)
око́ви кріплення для лиж
око́лот, око́літ вимолочений сніг непошкодженої соломки
око́пниці кладовище для тварин
о́крайка вишиваний поясок
о́крайок окраєць (про хліб)
о́кримі́шні окремо
о́кримі́шний окремих
о́кримі́шність відокремленість
о́кру́шкі *мн.* залишки крайців хліба
о́кса́міт, штру́ке оксамит
о́кур невеличке вогнище із сирих гілок, трави або листя для обкурювання коней та корів від мух
Оле́ксиха, Лисі́ха дружина Олексія
оле́ничий оленячий
оли́в'я́рка *техн.* невеличка посудина для мастила; маслянка
оли́ва *кулін.* фабрична олія; *техн.* мастило
о́ливо олово
оли́ниці оленяця
оли́ний оленятко
оли́вце́, олу́фко, олу́фок олівець
о́лій *кулін.* домашня соняшникова, лляна або конопляна олія
о́лійниці олійниця, олійня

омпний зняковилый, засоромлений; незадоволений
омпно няково, образливо, не по собі
онди ось там; недавно
онди́о, ондиво́, ондика́ он там
оногди, уногди недавно
Онофре́я *церк.* Онуфрія Великого (25 червня)
онтó, онтотó оце
онтуда́ в тому напрямку
ону́чі мн. ону́чі тканина, якою обмотують ноги, взуваючись; онуча
опалка, опілка спеціальний розрізаний уздовж мішок, який кріпиться до дишла і слугує для підгодівлі коней у дорозі
опара́т *церк.* верхнє вбрання священника, яке вдягається під час богослужіння
опірь, упірь упир, відьмак
опіло́к крайня (з одного боку опукла) дошка; обапол
опічо́к край верхньої, найбільш гарячої частини печі, у якій випікають хліб
опрішо́к розбійник
опрові́д *обр.* церковний обряд відспівування покійного
опух опухоль
опце́нґлі, обце́нґлі, опце́нґлі, обце́нґлі, цьонґлі *інстр.* обценьки
орані оранка
ору́док справа, робота
ору́дувати, уру́дувати вирішувати справи
орчик пристрій, який з'єднює кінську упряж із возом
осе́, осисе́, ошисе́ оце

осині́вка *паст.* нетривалий гуртовий осінній випас худоби поблизу села після повернення худоби з полонини
осі́док, осе́док господарство, газдівство
осі́чий осиний
оско́мина оскома
оскорбі́ти *заст.* зменшити кількість продуктів, грошей тощо
Осла́ви *геогр.* загальна назва двох сіл: Білих і Чорних Ослав
осла́вський *етногр.* житель **Ослав**
ославцу́ні *етногр., образл., мн.* жителі **Ослав**
осно́ва *ткац.* поздовжні нитки на полотні, килимі та ліжникові
оста́вив залишив
оста́вити залишити
остави́ти залишати
оста́нок останець
оста́тний злющий
о́сти металевий тризубець, яким вночі б'ють у водоймі рибу
о́сті о́стюк (про колос)
остри́ва́ устромлена в землю вершина дерева або молоде дерево з багатьма вкороченими сучками, навколо яких складають сіно в копицю
о́стрий гострий (про ніж); нервовий, нестриманий (про людину); завзятий до роботи
остри́ти гострити
остри́ший гостріший
о́стро гостро; дуже швидко
осту́ди *мед.* гнійні вугрі на обличчі
осу́га пліснява на квашеній капусті, огірках, помідорах та молоці
осу́да людина, яка пліткує
осипна́виц злий дух

П

о́ська *техн.* вісь
о́сьмий восьмий
ота́ва сіно після другого косіння
ота́к, отако́ ось так
оте́ц батько
ото́ї отакої
о́тпуск відпустка
о́тнуєт *церк.* храмове свято
отра́ва, трі́ло отрута
офе́рма, нехлю́я неохайна, брудна людина
офі́ра *церк.* жертва
офі́рувати *церк.* надавати матеріальну допомогу церкві
о́фіцер *військ., заст.* офіцер
о́флис обрізок дошки, тканини, м'яса тощо
оформі́йти оформляти
оформі́йтисі оформлятися
оха́ба *зруб.* дуже велика корова, свиня
охóтник *заст.* доброволець
о́хтіник *жін.* о́хтіниці людина, яка старанно і швидко виконує роботу; *образл.* ледар
оши́сі, осі́ оці
оши́сьй, ошьй оця
очиві́дичи, очиві́дичкі очевидячки
о́чко кільце плетива
очку́р мотузок для підв'язування штанів (замість ремня)
ошпари́ти облияти кип'ятком
ошти́пок недопалок
ошукáти обдурити, ошукати
ошукáтисі дати себе обдурити, ошукатися
оши́пок відірваний шматок чого-небудь
о́щуп дотик

п'єц піч
п'ї́та́ мн. пї́йти п'ята
п'ї́гнаціть *числ.* п'ятнадцять
п'яно́га, п'яні́ші, п'ї́ниці *образл.* п'яниця
паво́ні, паво́нія *бот.* півонія
павузі́на сплетені тоншими кінцями дві ліщинові гілляки (ними пришпилюють копицю, щоб сіно не розвіяв вітер)
павути́ні павутиння
па́далиці, па́данці *тільки мн.* опали або струшені яблука, груші
па́дачка *мед.* епілесія
па́дво́лос *бот.* хвощ польовий (багаторічна трав'яниста рослина)
па́дку, па́дочку, па́доньку, па́дочку гірєнький, па́доньку гірєнький, па́дку гіркий, па́доньку гіркий вираз здивування, страху
па́довий зібраний бджолами під час випадання манни (про мед)
падо́лист *заст.* листопад (календарний місяць)
па́зорь пазур, кіготь
па́ка великий картонний або фанерний ящик
пакува́ти укладати, складати речі перед від'їздом; *зруб.* їсти
паку́нок поштова посилка
па́лаш великий ніж; меч
пали́ниці *куліп.* паляниця
пали́тисі проявляти статеву активність (про свинюматку)
па́лиц палець
па́літ, палы́т палять
палка́ ріпа позеленіла від сонця картопля, яка має гіркий, терпкий і квасний (всі три разом) смак

палконіти палахкотіти (про вогонь)
пальчик пальчик
паль *зменш.* **палик** невеличкий кіл
пальну́ти вдарити
пальок те, що одягають на палець (про рукавицю)
пальюга велика палиця
палямáрь паламар
памні́яти пам'ятати
Памні́тна субо́та *церк.* Поминальна субота
памні́тник пам'ятник
памні́ть пам'ять
памні́тний *жін.* **памні́тна** людина з доброю пам'яттю
пампли́кі ялинкові прикраси
пампу́шок *мн.* пампушки *кулін.* пампушка
панба́рхіт *ткац.* велюр
панськóвийтий який не звук до фізичної роботи; білоручка
пантрува́ти стежити, пильнувати, стерегти, доглядати, дбати
паньі́нка панянка
па́нькатисі терпіти
па-па *виг.* уживають, прощаючись
па́па, па́пка *дит.* хліб
папінде́ка, то́лі *буд.* толь, рубероїд
папирі́вка *бот.* сорт яблук: плід волоського горіха з тонкою оболонкою
папі́рок цигарковий тоненький папір
па́пірок *мн.* па́піркі ратиця
па́поротник місце, де росте папороть
па́прика *бот.* перемелений гострий червоний перець

папуца́тий повношокий; короткий та грубий (про огірок, білий гриб)
папу́ші пачка висушених тютюнових листків
паралі́жованийий *мед.* паралізований
Пара́ні Параска
параста́с *церк.* хліб, цукерки, цитрусові, які несуть на Службу Божу за померлого в день похорону, у сороковий день та річницю смерті
па́риний *кулін.* малосольний (про огірок)
парині́на *мед.* опіки
паркáн пліт (огорожа)
парови́ці *рідк.* пара коней, яких запрягають у один віз, сани, плуг тощо
парубі́й *згруб.* парубок
парубо́цтво парубкування
парубо́чий парубоцький
парубч́ийк дуже молодий парубок; юнак; підліток
па́рхі *тільки мн., вет.* захворювання шкіри коней
парце́лі, парци́ляція невелика ділянка землі
парч́ий *ткац.* парча
парші́вий *вет.* хворий на паршу; *образл.* дуже погана людина
парш́ий, па́рші *вет.* парша
па́рюга злодій
па́сик, пасо́к ремінь; смужка
па́симок *ткац.* нитка, якою перев'язують **пасма** у пряжі
па́синок відросток; *мисл.* відросток на рогах оленя
паску́да людина з багатьма негативними синонімами: нечесна людина

паску́дити робити безлад, смітити; наговорювати, осуджувати
паску́дний негарний, неякісний; брудний, поганий, недобрий
паску́дник неохайний, брудний, з багатьма негативними рисами чоловік
паску́дниці брудна, неохайна, з багатьма негативними рисами жінка
паску́дно неякісно, брудно
па́смо *ткац.* міра ниток для ткання полотна, що дорівнює 12 **чисни́цям**
пасті́вник огорожена територія для випасання худоби
па́стка мишоловка; капкан
пасту́шити випасати худобу
пасу́ї, пасу́є личить, до лища, підходить по розміру, фасону (про поведінку людини, про одяг, взуття тощо)
патéльні, патéльні сковорода
пати́к *ліс.* палиця, невелика жердина
пати́нки *заст.* старі черевики
па́тириці *церк.* оздоблений золотистими металевими променями та лавровим листям круглий образ Ісуса Христа, який прикріплений до дерев'яного держака
па́тли *згруб.* довге недоглянуте волосся
патро́лі *заст.* по чергове вартування жителями села адміністративних будівель у повоєнні роки
пах *мн.* па́хі *анат.* пахва, пахви
па́хати нюхати
па́хкати випускати з рота дим під час куріння; стріляти

пахні́ючий пахучий
па́хторити *заст.* стежити, залицяючись
па́цьї поросля
па́цькати бруднити нечистими руками (меблі, посуд, одяг тощо)
па́цьо́рка, па́ці́рка намистина
па́цю́к молодий вепр, поросля
па́чка паперова коробка
па́ші коротка густа трава, придатна для випасання худоби
па́шпорт *заст.* паспорт
па́штиті́вка *кулін.* паштетна ковбаса
паше́ка, паше́га *зруб.* рот
паюва́ти ділитися
Пе *зверт.* Петре (тільки в селах Чорні Ослави і Чорний Потік)
пе́йса *мн.* пе́йси довгі невідстрижені пасма волосся на скронях у євреїв; пейси
пек *виг.* згинь (уживають, виражаючи досаду, невдоволення, страх)
пе́карь пекар
пе́лиші *знев.* довге недоглянуте волосся
пе́нція пенсія
пе́нь вулик (разом із бджолами)
пе́рвний двоюрідний
пе́рвіска, пе́рвістка корова або вівця, яка вперше отелилася чи окотилася
передсні́шний позаминулого вечора
передто́гідний позаторішний
пе́риц *бот.* перець
пе́рія частина села або ціла вулиця села
пе́рстинь перстень
пе́ртисі пхатися вперед

перчіці червоний стручковий пекучий перець
Пёрша Богорóдиці *церк.* Успення Пресвятої Богородиці (28 серпня)
пёрши тільки- шо, шойно
пёрший раз спочатку
пёрьхнути порватися (про ланцюг, мотузку, нитку тощо); злетіти (про птахів)
пёсик *заст.* дерев'яний пристрій для стягнення чобіт
пёсій, псій собачий
Пётра *церк.* свято Святих апостолів Петра і Павла (12 липня)
пéчиво *кулін.* тістечка, солодка випічка
пйвніці погріб, льох, підвал
Пікур'ява *геогр.* назва села на Косівщині; Прокурава
пил *мн.* пилінні опилки, пилиння
пилénка пелюшка
пйли́нати вповивати, пеленувати
Пйлі́півка *церк.* піст перед Різдом Христовим
пйлі́ти, пйлюга́ти, пйлюга́нти пилати, різати, пилити
пйліхáтий який має неохайну зачіску
пй́лка одноручна невеличка пила
пй́льник *інстр.* напильник
пй́лнува́ти пильнувати
пй́лнува́тисі остерігатися
пй́лува́ти квапити, поспішати
пй́лува́тисі квапитися
пй́лчы́на *зменш.* невеличка пила: пилка; одноручна пила
пй́ніво дуже повільно, мляво
пй́нцáк *кулін.* перлова крупа
пй́пка *дит.* соска

пйрэ́биркі овочі або фрукти найнижчого гатунку, які залишилися після сортування
пйрэ́пічка *кулін.* невеличка кругла хлібина з білого борошна
пйрэ́чити забороняти, заперечувати
пйрэ́читисі сперечатися
пйрибандижува́ти перебинтувати
пйрибкёр́ний, пйрибакёр́ний нахилений на один бік (про завантажений снопами або сіном віз)
пйрибіга́ти перебігати: випереджувати в діях
пйрибіга́тисі повторно виявляти статеvu активність (про корову)
пйрибра́тисі переодягнутися; поміняти місце перебування
пйрибу́ти зйму перезимувати
пйрив'іза́ти перев'язати
пйривёр́ний вивернутий вовною назовні (про кожух, кіптарь); перекинутий (про авто, віз)
пйривирну́ти прекинути (про віз)
пйривиті́ти перевершити у чомусь
пйривіду́нки відвідини з метою вивідування
пйриві́рйити перевіряти
пйривй́зувати перев'язувати
пйригань́ти переганяти
пйридивй́йтисі, пйридивль́йтисі передивлятися
пйриди́хну́ти зробити короткий відпочинок
пйридпосл́дний передостанній
пйридсн́шний вчорашнього вечора
пйридтоѓдний позаторічний
пйридтоѓдь позаторік
пйридчу́ра позавчора

пйридха́та площа перед будинком
пйрийдж́йти переїжджати
пйрикіга́ти перетягати
пйрикігну́ти перетягнути
пйрикігті́ перетягти
пйрикі́ккати накривши покришкою каструлю чи макітру, різко потрясати вгору і вниз (про вареники або картоплю)
пйрикі́ккатисі перевертатися з боку на бік або через голову
пйрикривй́йти, пйрикривль́йти перекривляти
пйрикрит'й́ *буд.* перекриття
пйрикрич́йти перекричати
пйрикь́гувати перетягувати
пйриладóувати перевантажувати: *збр.* перезаряджувати
пйрилазы́йти перелазити, перелізати
пйрилéжйти перележати
пйрили́цюва́ти *крав.* перешивати старий одяг, вивернувши пошеним досередини
пйрйлі́тува́ти прожити ціле літо
пйрилль́йти перелити
пйрилож́йти перекласти
пйрилóжува́ти перекладати
пйрилóм'юва́тисі переломлюватися
пйрилóмй́йти переломлювати
пйримáщувати перемазувати; *буд.* перебілювати (вапняним розчином)
пйримй́натисі переносити вагу тіла з ноги на ногу
пйримньй́цканий перечавлений: зім'ятий (про одягу)
пйримуч́итисі перетомитися
пйринóсиці *анат.* перенісся
пйрипйлі́ці *орн.* перепілка

пйрипй́й *обр.* обдарування молодят під час весілля (перев. гроші, житло, землю, худобу)
пйриправй́йти, пйриправль́йти переправляти
пйрипросй́ти вибачитися
пйрипро́шувати, пйрипрошь́йти вибачатися
пйрипру́дйти не дати повністю молока по причині запізнлого дойння (про корову)
пйрипу́джний переляканий
пйрипу́дйти перелякати
пйрипу́дйтисі перелякатися
пйриробй́йти, пйриробль́йти переробляти
пйриробй́йтисі, пйриробль́йтисі перероблятися
пйрисёл́ніні переселення
пйрисипáти переливати; пересипати; *буд.* перебудовувати (хату)
пйрисипй́йти, пйрисипль́йти пересипляти
пйрискарж́йти перешкоджати
пйриставй́йти, пйриставль́йти переставляти
пйристарй́лий престарілий
пйристрй́льйти перестріляти
пйриступ́ний високосний (рік)
пйритвор'й́ти перетворювати
пйрифалéний перехвалений
пйрифалй́ти перехвалити
пйрифáлювати перехвалювати
пйрифрасува́ти перепрасувати
пйрихй́льйти перехилати
пйрихй́льйтисі перехилатися
пйрихо́уватисі переховуватися
пйриходй́ти перестрівати, зустрічати
пйрицілюва́ти перещілювати

приричирькнѹти перекреслити
приришитѹи перешиття
пририщипати перешеплювати (про саджанці фруктових дерев); перестьобувати (про одяг)
пиріг *кулін.* вареник
пирістий смугастий; рябий. плямистий (про худобу)
писаний кольоровий; різьблений, інкрустований: узорчатий
писані писання
писанка розписане орнаментом Великодне яйце
писарь *заст.* секретар сільради: писар
писатисі носити прізвище
пискати сварливий
пискувати огризатися
пісок *зруб.* рот, обличчя; носок (про взуття)
пистіти пестити
пистьоба яка любить пестоші (перев. про корів)
письї *мн.* **письїта** цуценя
письмо лист; почерк
питані питання, запитання
питльованці *ірон.* страви або печиво з борошна вищого гатунку
питлювати молоти на борошно вищого гатунку
Питриха дружина Петра
Питрівка *церк.* піст перед святом апостолів Петра і Павла
питьї напиток
пичені *кулін.* страва з сушених грибів. м'яса та пересмаженого пшеничного борошна
пичї пекти
Пичинїжин *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави (**Горішньик**)

пичинїзький *етногр.* уродженець і житель селища Печенїжин Коломийського району
пишьїти верещати, кричати
пібратисі одружитися
пів половина
півкані подавання голосу; півкання (про птахів)
півкати подавати голос, пишати (про птахів, про іграшку)
півміток *ткац.* міра ниток для ткання полотна, що дорівнює 15 пасмам
півоко *заст.* півлітра (горілки)
піворити *образл.* верещати
півручкі половина ширини скошеної трави косарем в один бік
півсиротā дитина, яка має тільки одного із батьків
півсотка *числ.* півсотня (гроші); півсотня (вік)
півтара півтора
півторак *заст., буд.* дошка товщиною 40мм
пігулка *мед.* таблетка
під, стрих горище
під'юдити підбурити
підбивка *кулін.* заправка
підбіти *кулін.* заправити (борщ, суп); частково або повністю помінати підошви (про взуття)
підбичувати допомогти конем витягнути воза, сани; допомогти виконати роботу
підборіді підборіддя
підбўдзині *наст.* сироватка, що утворюється під час виготовлення будза
підваїлина *буд.* товста хвойна або дубова балка на всю довжину та

ширину дерев'яної хати, яка є основою стін
підганьїти підганяти
підгáрлі підгорля
підголов'ї те, що кладуть під голову для снання
підготовйїти, підготовльїти підготовляти
піддаші *буд.* прибудова до основної будівлі для реманенту (можл. без стін)
підисьїтий, п'їдисьїтий *числ.* п'ятдесятий
підисьїтка, п'їдисьїтка п'ятдесят років; дошка товщиною 50 мм; нитки за №50
підисьїть, п'їдисьїть *числ.* п'ятдесят
підїм підемо, ходїм
підкáчувати підгинати (про штани або рукави сорочки)
підкїгувані підтягування
підкїдок підкидьок
підкїгати підтягувати
підкїгатисі підтягуватися
підкїлкувати відремонтувати взуття, прибивши підошви кїлками
підкорувати *ліс.* частково зняти кору із свіжозрубаного дерева
підкотїрчити підібрати під себе (про ноги)
підкўрювати давати (перев. дітям) нюхати спалений пучок шерсті собаки, якої дитина шойно налякалася
підкусїти спокусити
підлазьїти підлізати; підлазити
підлатка дерев'яна замінна деталь кїнських саней, яку кріплять до

корси і яка слугує аж до повного зношення
підлізач, підлізувач *образл.* підлабузник
підлізуватисі підлабузнюватися
підложїти підкласти
підложувати підкладати
підмінїти підміняти
підмовйїти, підмовльїти підмовляти
піднесїні піднесення
піднибїні *анат.* піднебіння
підньїти підняти
підньїтий піднятий
підньїтисі піднятися
підобраний підібраний
підобрати підібрати
підогнїний підїгнутий
підогрївати підїгрівати
підозрїні підозріння
підобрювати підозрївати
підоймати піднімати
підойматисі підніматися
підоймити підняти
підопертисі підпертися
підорвїтисі *мед.* від важкої роботи отримати грижу
підп'їлїти підперти
підпалїний *кулін.* заправлений смаженим борошном (про суп)
підпалка *кулін.* смажене борошно, яким заправляють суп
підпасувати підібрати по розміру
підпиньок *бот.* опеньок; *етногр., заст., образл.* житель Білих Ослав
підпора коротка жердина, товста палиця або кїл, що утримує копищу чи стїг від нахилиння
підрайтувати, підрейтувати *крав., заст.* підшити іншою тканиною спереду і ззаду верхню частину штанів

підрубити *крав.* підігнути і прошити кінець тканини
підрубійти, підруб'ювати *крав.* підгинати та прошивати кінець тканини
підсип *буд.* суха земля, пісок, галька чи інший матеріал, який підсипають під підлогу новозбудованої хати
підсипати підливати; підкладати яйця під квочку
підсмитані тонкий прошарок сметани, що залишився після основного її збирання
підсофітка *буд.* облицьована дошками або пластиком нижня частина стріхи
підстрічи підстригти
підстрічисі підстригтися
підтикати підгодовувати; давати добру, поживну їжу (худобі)
підтока ділянка землі, де багато кротовиння (погане місце для косіння)
підтокі *тільки мн.* деталі воза, які з'єднують передню його частину із задньою
підўства *іхт.* підуст (дрібна річкова риба)
підфіркнути підмести (як-небудь)
підфостина частина кінської упряжі
підцўпкувати підскакувати (про козенят)
підчиревина *кулін.* бекон
підчищ'йти підчищати
підчїмханий з обрізаним знизу гіллям (про дерево)
підчїмхати обрубати знизу гілля (про живе дерево)
підчїмхувати обрубувати знизу гілля (про живе дерево)

підчїс каша, зварена з додаванням листя буряків, капусти, трави (для годівлі свиней)
підчмилєний захмелілий
підчмилїтисі захмеліти
підчуліти *ліс.* підрубати під кутом торець розкряжованого дерева
підшивка *крав.* наволочка
пізнавати впізнавати
пізнати впізнати
пізний пізній
пізновато трохи запізно
пїклїстисі отелитися
пїлка *крав.* пола (про спідницю)
пїло пїло (для худоби)
пїльга *ліс.* одна із двох колод, по яких котять інші колоди під час навантаження на автотранспорт вручну
пїнькати, пїнькотїти зачіпати струни нігтем, настроюючи струнний музичний інструмент; шумїти (у вусі)
пїрваний порваний
пїрвати порвати
пїрвати розірвати
пїрватисі порватися
пїргатисі *рїдк.* хизуватися
пїрі пїр'я
пїслі після
пїснїти блїднути (про людину)
пїснїта відсутність в хатї м'ясо-молочних продуктів; біда, голод
пїстр'їк *вет.* відросток чорного кольору у корови на вимені або дїйках
пїстўнка *рїдк.* нянька
пїстўнчити *рїдк.* нянчити
пїті блўдом жити неправедно, грїшно
пїтн'ївїти пїтнїти
пїтьма непроглядна темнота

пїхане *ткац.* оброблене домоткане сукно; *їрон.* щось вишукане, надзвичайне; очищене насіння (пшениці, ячменю) від лузги в ступі
пїхати *ткац.* обробляти домоткане сукно; очищати насіння (пшениці, ячменю) від лузги в ступі
пїхва футляр для ножа
пїхїтов *заст.* пїшки
пїцвинок *зоол.* підсвинок, молода свиня; *образл.* підліток
пїша кушова (про квасолю)
пїшалка, пїшілка *їрон.* свисток
пїяти кукурїкати, співати (про пївнїв)
пїйвка *зоол., мед.* п'явка
пїйда міра довжини, що дорівнює відстані між великим і середнім пальцем руки; п'ядь
Пїйдикі *геогр.* П'ядики (село у Қоломийському районі)
пїйний п'яний
пїйтий *числ.* п'ятий
пїйтиро *числ.* п'ятеро
пїйтка п'ятїрка (оцїнка); задня чатина коси; п'ять гривень
пїйтницї п'ятниця
пїйть *числ.* п'ять
пїйтьсїт *числ.* п'ятсот
пїйон *буд.* висок для вертикального мурування стїн
пїаванї плавання
пїавїні усе, що несе річка під час повенї
пїай *заст.* широка стежка в горах; поляна серед гірського лісу
пїаксїй плакса
пїас плоска поверхня
пїаст *мн.* пїастї хвойна гілка; купка сїна або соломи, яку людина

спроможна вилами викинути на верх **копїці**
пїастїнка *муз.* платївка
пїастовєц лапатий снїгопад
пїастїнка невеличка копїчка (без остриви)
пїавта *мн.* пїавтї *буд.* груба балка уздовж і по краях верхньої частини будівлї, до якої кріплять крокви
пїатївка *здрїб.* невелика платва
пїатїк шматок тканини; ганчірка
пїаха *заст.* колена дошка
пїахта великих розмірїв брезент (для тимчасового накрїття)
пїаш велосїпедна покрїшка
пїєнтати, пїистїсі, шльїндати, штїркати їти повільно, через силу
пїєнтатисі, пїїїнтатисі ходити без дїла, вештатися; плутатися під ногами
пїєснїти легенько вдарити
пїєсо *заст.* місце для купання; велика калюжа; невеличке озеро
пїїванї плавання
пїївати плавати
пїїкати годувати грудьми (немовлят)
пїин *заст.* полон
пїїєтнїк, пїїїєтнїк *їрон.* людина, яка не спить уночі, виконує якусь роботу; людина, яка ворожить по небесних свїтилах; людина, яка бродить, перебуваючи у станї сну
пїїнїці *буд.* одна із двох половин круглого, розрїзаного уздовж, та струганого дерева (використовують для спорудження будинків плоскою поверхнею назовнї)

плиска́ч невеличкий плоский камінець
плисківатий плескатий (про камінець)
плісти пливти
плістка *орн.* перелітний невеликий птах із рухливим довгим хвостом; плиска, трясогузка
пліта *мн.* **пліті** плоский камінь
плітесі ззаду ледве йде останнім
пліснівий пліснявий
пліснівка пліснява
плісніти пліснявіти
пліш плішивість, плішина
плішити розклинювати (ручку молотка, держак сапи, топорища)
плішка плоский, з дерева твердої породи, невеликий клин для розклинювання ручки молотка, держака сапи тощо
плóва, плóви злива (перев. із бурєю)
плохі́й тихий, спокійний (про людину)
площа́дка *буд.* тимчасовий весільний намет
плуга́тор орач, плугатар
плужкува́ти за допомогою плужка просапувати міжряддя картоплі
плужо́к спеціальний пристрій, яким за допомогою коня просапують міжряддя картоплі
плю́нтір поверх (про будинок)
плю́нтро́вий поверховий
плю́тка плітка; людина, яка розповсюджує плітки
плю́рник, п'ю́рник пенал; *образл.* першокласник
плю́та, плю́тка *заст.* дрібний дощ з вітром, негода

плявдува́ти відповідати вимогам, бажанням, смаку
пляц місце; територія; земельна ділянка, площа
пляцо́к *кулін.* виріб зі здобного тіста, пиріг; оладок, млинець, дерун; корж
по Вилі́ціни, по Вилі́цідни після Великодня
по-бу́дному по-буденному
по-і́нчому по-іншому
побива́ти *буд.* покривати дерев'яною крівлею
побизпéчити запевнити
побирижні́к *ліс.* лісник
побі́та *буд.* будівля, яка покрита дерев'яною крівлею
побі́й *буд.* дерев'яна покрівля будівлі
побі́чи побігги
побі́чниці *мн.* боковини (у ліжку)
побра́тисі, пібра́тисі одружитися
поваж'я́ти поважати; звертатися на «ви»
повандрува́ти помандрувати
повбзира́тисі озирнутися
повбі́ямати обняти когось, пообнімати
повдо́віти овдовіти
по́верх понад
пове́рх *буд.* поверх
повирта́тисі *рідк.* перебувати; проживати
повисі́лни, попрáвини *обр.* частування наступного вихідного дня після весілля
повита́тисі привітатися (потиском правої руки)
пові́ркувати періодично подавати голос

повідомі́йти, повідом'я́ти повідомляти
повікі́гати повитягувати
повікі́гатисі повитягуватися
повікрі́в'ювати повикривлювати
повікрив'я́ти, повікрив'я́ти повикривляти
пові́льний повільний
пові́лно повільно
повінчува́ти привітати з днем іменин
повінч'я́ти, звінч'я́ти повінчати
пові́прігати, пові́пр'ятувати прибрати все лишнє, зробити порядок (в оселі); завершити збирання осінніх культур
повісіка́ти повиступати, просочитися (про кров)
пові́смо *ткац.* чесане конопляне або льняне волокно вищого гатунку
пові́сіни́на *ткац., крав.* пошита з пові́снйого полотна (про сорочку)
пові́сіни́не *ткац.* тонке домоткане полотно, виткане з волокна вищого гатунку
пові́тирати повитирувати
пові́трі повітря
пові́тріпувати повибивати пилію (про покривало, килим)
пові́шиник повішеник
пові́ятисі *знев.* податися, кудись піти
пові́язувати пов'язувати
пов́ний ситий
повні́сінький повнісенський
повні́сько повнісінько
пово́жині *заст., рідк.* особистий стан справ, стан здоров'я; поводження
пово́ли поволі

повру́дувати вирішити всі справи
по-всьо́кому по-всякому
повті́раний витертий
повтіра́ти витерти
повтіра́тисі витертися
повх *виг.*, яким імітують звук одиночного вистрілу стрілецької зброї; *зоол.* землерийка
погаздува́ти погосподарювати
пога́ний скупий; злий
пога́нин, по́гань злюка
пога́ньти зневажати когось
По́гар *геогр.* назва гори в с. Білі Ослави
пога́р, пога́рь, пуга́рь склянка
погі́йкувати спонукати корову йти вперед, викрикуючи «ги»
погі́ркуватисі посваритися
погі́ркувати зрідка ображати словами
погі́цкати підняти кілька раз вгору або у себе на колінах, тримаючи за руки (про дитину)
погі́дний погожий
поглуб'юва́ти поглиблювати
поглуб'ли́ні поглиблення
поглуб'ши, чимглуб'ши поглибше
погля́нцува́ти навести блиск (про взуття)
поговору́вати поширювати плітки
поголо́ска чутка
пого́ні погоня
погу́дити осудити, покритикувати
погуркоті́ти поїхати з гуркотом
погутóрити поговорити
пода́тисі змарніти, постаріти
подві́рі подвір'я
поде́лко, пуде́лко невеличка коробка
подзьо́баний подзюбаний

подзьобати попроколювати
гострим предметом у кількох
місяцях

подзявкувати гавкати з
невеличкими перервами

подибульїти невпевнено піти (про
малих дітей та старих)

подивїїтисі, подивльїтисі
подивлятися

подоина рівна місцевість у горах

подїнок, поденок, подїні гілля та
грубі палиці, що кладуть наниз,
коли починають складати сіно в
копицю, стїг або оборїг

подиркотїти подирчати

подірãвити подірãвати

подо́лук *заст.* замість

подобний, подобен подібний,
схожий

подобріти помиритися, наладити
стосунки

подо́бгуватий продовгуватий

подо́лок перед спідниці

подорожілий подорожчаний

подорожіти подорожчати

подорóжний подорожній

подорóжник мандрівник,
подорожній

подражніти подразнити

подражнітисі подразнитисі

подо́рі, подуші́р, подушо́ра горище
у приміщенні для худоби

подудніти помчатися

поду́жити, ві́чухатисі виздоровіти,
одужати

поду́ти подмухати

поду́шити обняти, притиснувшись
обличчям до дитини або дівчини

подуші́тисі побризкатися
парфумами: обнятися (про дитину
або дівчину)

подьїкувати подякувати

пожиртува́ти пожартувати

пожиткува́ти споживати, їсти

пожі́ток здоров'я, користь, благо

пожма́каний зім'ятий, не
прасований (про одяг);

пожмака́ти попрати

пожї́лувати пожаліти

пожї́луватисі пожалітися

позабавїїтисі, позабавльїтисі
позабавлятися

позавї́зувати позав'язувати

поза́втра, поза́втрю післязавтра

поза́вушник запотиличник

позавче́ра позавчора

позага́нїти позаганяти

позакосї́чувати позаквітчувати

позалагоджї́ти, позалагожї́ти
позалагоджувати

позалазї́ти, позалазі́ти
позалізати

позалишї́ти позалишати

позалі́п'ювати позаліплювати

позамашу́вати позамазувати

позамі́рїти позамірювати

позана́рік через рік

поза́очи позаочі

позапіра́ти позачиняти

позапра́вїти, позапра́вльїти
позаправляти

позапрї́тувати поприбирати у
приміщенні; завершити збирання
урожаю осінніх культур

позапў́тувати позаплутувати

позаржї́влювати,
позаржї́в'ювати поржавіти

позастильї́ти позастелювати,
позастеляти

позатво́рювати позапірати,
позачиняти

позатогї́дний позаторічний

позатогї́дь позаторік

поза́шию за шию (про обнімання
однією рукою за шию)

позбавї́ти, позбавльї́ти
позбавляти

позвї́йзувати позв'язувати

позво́лити дозволити

позга́нїти позганяти

поздо́вжний подовжній

поздойма́ти познімати

поздоровї́ти, поздоровльї́ти
поздоровляти, вітати

поздорóвлинї поздоровлення

поздорóвлювати, поздорóв'ювати
поздоровлювати

поз-за поза, з-за

позива́тисі судитися

позира́ти, позира́тисі поглядати

позї́чка державний грошовий займ

позї́чки *мн., бот.* порїчки

позичї́ти позичати

позї́вати позїхати

позї́р погляд

позлазї́ти позлізати

позлазї́тисі позлізатися

позлі́п'ювати позліплювати

позлі́тка фольга, сухозлітка

познако́митисі познайомитися

позна́чений який має мітку (про
худобу та деякі домашні речі)

позна́чїти позначати

познушї́тисі познушатися

пойбо́куватисі постійно вимовляти
йой (від болю)

покавальцьо́ваний порізаний на
дрїбні шматки

покавальцьо́вати порізати на
дрїбні шматки

показї́ти *заст.* зіпсувати

пока́зувати зу́би сваритися,
огризатися, демонструвати злий
характер

пока́ранї покарання

покачї́тисі покотитися

пока́шлати покашляти

пока́йніє, пока́йниє лихо, нещастя

поква́пний швидкий, поспїшний

по́ків поки

по́ків шо поки що

покіга́ти потягати

покігну́ти потягнути; поцупити

покі́й вітальня

покі́й *заст.* спокїй

покіє скошена площа

покі́шити, потї́шити порадувати

по́кладок яйце, яке залишають у
гнізді, щоб кури мали охоту
нести́ся

поклясо́ваний посортований

поклясу́вати посортувати

покмї́тити помїтити

поко́втати постукати

поко́лінї покоління

по́короткий короткуватий,
закороткий

по́котом як-небудь, урізнобіч (про
людей, які полягали спати на
підлозі в тісному приміщенні)

покрива́ло *ткац.* покривало

по́критка дївчина, яка народила
дитину без шлюбу

покрї́шці потрошки

Покро́ва *церк.* свято Покрови
Пресвятої Богородиці (14 жовтня)

поку́та покарання за гріхи

поку́тувати відбувати покарання за
гріхи

покучі́рївити покучерявити

покучі́рївитисі покучерявитися

покучі́рївіти покучерявіти

поку́шати *кулін.* попробувати на смак, скуштувати
по́кьїгувати, потьїгувати потягувати
по́кьїкло, потьїкло появилoся бажання
по́кьїти, потьїти наврочити
по́лагодити, зріхтува́ти поремонтувати
по́лакомитнєсі поласитися; спокуситися
по́ли земельна ділянка віддалена від господарства; *геогр.* сусідні рівнинні райони та області куди жителі гірських районів їздили на заробітки, працюючи на сільгоспроботах
по́ливане вироби покриті емаллю (відро, миска)
по́лива́чка поливалка
по́лиго́нькі полеженько
по́ліг зоріб. **по́ліжо́к** скошена трава
по́літити задовільнити статеву потребу (про биків)
по́літитисі отримати статеvu потребу (про корів)
по́літі сприятливі умови на гарний урожай певної культури; поліття
по́літок сінокісне поле передане в тимчасове користування
по́літу́ра лак по дереву
по́ліче́ний полікований; порахований
по́лічити полікувати; порахувати
по́ловій *заст.* світло-сірий (про волів)
по́ловік *орн.* яструб, шуліка
по́ловіти виловити
по́ловії починає доспівати (про зернові культури)
по́ловінь полум'я

положа́ти полоскати
положа́тнєсі полоскатися
поломи́ти поламати
поломле́ний поламаний
поло́нина́ високогірне пасовище; полонина
по́ло́нник *заст.* **по́ло́дник** велика дерев'яна чи металева ложка з довгою ручкою; ополонник
по́лотня́ний полотняний
по́лошїти лякати
по́лу́біч, по́лу́бічок велика бочка
по́лубка тверда обкладинка книги
по́лува́нниці дерев'яна бочка на ніжках з отвором у дні для відбілювання конопляної пряжі
по́лу́динок обід
по́лу́дни південь; полудень
по́лу́днувати обідати
по́лудня́шний, полудня́чний обідній
по́лу́кіпок міра вибраного льону або конопель, яка дорівнює тридцяти **горсткам**
по́лу́паний потрісканий
по́лу́пити очистити кукурудзяні качани від листя або варену картоплю від лушпини
по́льїдвниці *кулін.* полядвиця, корейка
по́льїна, польїнка поляна
по́лька полячка
по́льо́вані *мисл.* полювання; втекти з дому і ховатись від батьків через якусь провину (про підлітків)
по́льське Рїздво́ *церк.* Рїздво Христове за григоріянським календарем (25 грудня)
По́льшый Польша
по́лю́ляти *дит.* поколосати
по́ляриц гаманець

пома́гани, помі́ч допомога
пома́ли, помало́ поволі
пома́ранчі *мн.* **пома́ранчіта** помаранч, мандарин
поме́нчи поменше
поме́нчити поменшити
поменчи́ти поменшати
поме́рший померлий
поме́тині зметене на купу сміття; *образл.* людина з низькими моральними якостями
поме́шкані помешкання
помі́йниці *образл.* помийниця, неохайна жінка
поміта́ти *вет* втратити теля, мати викидень (про корову)
по́між, поме́жи між
помі́нити пообіцяти
помі́ньїтисі помінятися
по́міч допомога
помі́чний який помагає від певної недуги (про ліки)
помі́шений помішаний; психічно хворий
поміше́йти помішати; перешкодити чомусь; втратити розум
помні́кшіти пом'якшити
помні́кшіти пом'якшити
помні́кшнути пом'якнути
помні́кштити пом'якшити
помні́кшувати пом'якшувати
помні́цкати помнути, почавити
помні́цкатисі помнутися, почавитися
помога́ти помагати
по-молоді́цькі зав'язати хустину на голові кінцями назад (не на підборідді)
помо́стина нижня дошка (дно) короба воза
помочі́ помогти

по́мпкі *крав.* *заст.* штани із широкими штанинами, стягнені внизу гумкою або застебнуті на гудзик
по́мьїріти поміряти
по́нади́ликї поодалік, поодаль
по́напівати́сі понапиватися
по́напо́ювати понапувати (про худобу)
по́наро́б'ювати понароблювати
по́наро́бїти, по́наро́блїти понаробляти
по́нахі́лювати, по́нахі́лїти понахилити
по́нахі́люватисі, по́нахі́лїтисі понахилитися
по́наче́рпувати, по́начі́рпувати начерпати всі ємкості (про воду)
по́ниві́рїтисі поневірятися
по́ниді́лно́к понеділок
по́ниже́йти понижати
по́низу, по́низько низькувати
по́но́в'ювати поновлювати
по́нові́ти, по́новлї́ти поновляти
по́ночи поночі
по́но́ра *образл.* зла людина
по́но́рий похмурий
по́но́ритисі хмуритися
по́о́стрє́ний погострений
по́о́стріти погострити
по́палї́лосі червоні хмари під час заходу або сходу сонця; заграва
по-па́рубо́цькі по-парубоцькому, по-парубоцьки
по́па́рфунітисі побризкати обличчя, одяг парфумами
по́насо́м пасучи на ходу; попаски
по́па́хати понюхати
по́пи́лістий попелястий, темно-сірий (про коней, корів, курей)
по́пири́ломї́ти, по́пири́ломлї́ти поперелом'ювати

попітуватисі цікавитися
попідганьти попідганяти
попідобіч упоперек гори,
 паралельно підніжжю гори
попілнік нижня частина печі, де
 збирається попіл
попіснійлий який зблід із переляку
 чи болю
попісніти збліднути (через переляк
 або біль)
попісцяти поссати
поправити поправити;
 відремонтувати; погострити (косу)
поправитисі поглядшати; набрати
 ваги; одужати
поправити, поправити
 ремонтувати (годинники, тощо);
 поправляти
поправитисі, поправитисі
 поправлятися
попрі понад
попріч, попріч, впріч ударити
 по спині (ременем або палицею)
попрошійтисі попроситися
попруги шкіряні ремені для
 кріплення сідла до спини коня
попуканий потрісканий
порабувати пограбувати
поразити вкусити (про гадюку, про
 ласку)
поратувати порятувати
поратунок порятунок
порівкувати *зруб.* покрикувати
поріпаний, поріпаний
 потрісканий (про ноги, руки, губи)
поржівити поржавіти
поріпатисі потріскатися (про
 ноги, руки, губи)
поріх поріг
поріхувати поремонтувати
поробити поробляти
побровінь пліч-о-пліч

пороз'їжджійтисі пороз'їжджатися
пороззиратисі оглянутися довкола
порозлазійтисі порозлізатися
порозуміні порозуміння
поросна льоха свиноматка
поросій поросля
поросійчий порослячий
порох *мн.* **порохій** пилюка
порохнівий трухлявий,
 порохнявий
порохнівти трухлявіти
порохні трухляве дерево чи колода;
 порохня
порошити здійсмати пилюку
порошний який припав пилюкою
 (про одяг)
портиніці, порткі *крав.* чоловічі
 домоткані штани (про нижню
 білизну)
поручі поруччя
порхавка висушений гриб-
 дошовик; моруха
порція, порціак чарка
порьідний порядний, слухняний
порьідність порядність
порьідно порядно; багато
порьідок порядок, лад
посаг *обр.* речі, які дарують батьки
 нареченої під час весілля
посвідка посвідчення; справка
посербати посьорбати
посідькувати постійно сидіти,
 проводити малорухомий спосіб
 життя (про старих та хворих
 людей)
посирий вогуватий
посігати посягати (рукою);
 здійснювати дії щодо
 привласнення чужого майна
посігнути посягнути (рукою)
посігти посягти (рукою)

посідані потріскані (про ноги, руки,
 губи)
посідатисі потріскатися внаслідок
 вологи, бруду, вітру (про ноги,
 руки, губи)
посіпакі злосливі урядовці
поскаржитисі пожалітися
последний останній
послушний, смірний слухняний
посміх осуд
посмішкливий посмішкуватий
посмішкуватисі насміхатися,
 глузувати
посмотріти, помацати
 попробувати на дотик
посокоити постерегти протягом
 невеликого часу
посоловіти помутніти (про очі
 п'яної людини)
поставити покласти (предмет);
 побудувати (хату)
постарати придбати
постать, постать площа, яку певна
 кількість працюючих за невеликий
 проміжок часу може засадити,
 виспати або вибрати картоплю
постиліні підстилка для худоби; те,
 що підготовлене для снання;
 постіль
постити постувати
Постілка *геогр.* назва вулиці у с.
 Чорний Потік
постіль ліжка
посток *церк.* короткий піст
постоли здріб. **постольта**
 саморобне шкіряне взуття (у
 повоєнні роки й гумове),
 виготовлене з одного шматка
 товстої шкіри без підошви і
 каблуків

посторінок предмет кінської
 упряжі
посторонь осторонь
постояти дуба постояти на голові
постудиніло похолодало
поступитисі, поточитисі
 утративши рівновагу, зробити
 крок; оступитися
посунути *ірон.* понизити на посаді
 або зняти з посади
посвйчувати посвячувати
посвйтити, посвйтити посвятити
потаваіти застрягати у густому
 болоті або снігу; тонути; западати
 (про очі, шоки)
потай *слжс.* неглибоке заглиблення
 у металі під головку гвинта,
 заклепки
потакувати погоджуватися із
 чужою думкою, повторюючи
 «так»; потакати
потановіти занурити
потановлений занурений
потановльити, потановіти
 занурювати
потати застрягти у густому болоті
 або снігу; потонути; запасти (про
 очі, шоки)
потахло потухло (вогонь)
потах *куліп.* сода
потиліпати, потилишувати
 потрясти
потилипати помалу піти
потипліні потепліня
потирмосити, потормосити
 потрусити, похитати, потрясти;
 смикаючи за клямку,
 пересвідчитися, чи зачинені двері
 на замок

потирі́ха труха; крихти хліба;
залишки тютюну, що
випотрошився у кишені із сигарет
потискáти потискувати
потихо́нько потихенько
потичі́сі, потикті́сі *знев.* піти
кудись без відома
пóті *орн.* пташеня
пóтів поки
пóтів-шо поки-що
поті́ха радість
пóтичий пташиний
потовчі́ потовкти
пото́му потім
пото́ркати постукати (у вікно)
пото́чина *здріб.* потічок, струмок
пото́рафити зуміти; поцілити.
влучити; попасти
пото́рафльїти, потора́фйїти
влучати; потрапляти
пото́ріса́ти потрясати
пото́ріса́тисі потрясатися
пото́роїти потруїти
пото́рутити штовхнути,
підштовхнути
пото́ручьїти поштовхати,
розштовхати
пото́рісті потрясти
пото́ра́ти сприяти
пото́чувати повчати
пото́лашувáти порізати великими
шматками
пото́лаїти похвалити
пото́лаїтисі похвалитися
пото́фрасувáти попросувати
пото́хвувати покашлювати
пото́хтніці *образл.* жінка, яка не
тримається своєї хати
пото́літа́ти похилитати
пото́ліпувати схлипувати з
невеличкими переривами

пото́мілі похмілля
пото́взнутисі послизнутися
пото́дїюша я́ма *заст.* напівземляне,
кам'яне або дерев'яне, з дахом
сховище для зберігання картоплі та
інших овочів узимку
пото́хопитисі прийняти передчасне
рішення: дуже швидко перейняти
досвід
пото́хоронок похорон
пото́цлюва́ти поцілувати
пото́цлюва́тисі поцілуватися
пото́цлюнок поцілунок
пото́цукрі́ти поцукрувати
пото́цьомати *дит., пестл.* поцілувати
пото́цюрі́ти потекти
пото́цяпці потрошки
пото́черькати почеркати
пото́чесні *обр.* обдарування молодих
під час весілля (гості кладуть
гроші на тацу)
пото́чика́льні приймальня
пото́чири́з через
пото́чкóвий початковий
пото́чóк, поточьóк латочок
пото́хати почухати
пото́хатисі, потокрї́батисі
почухатися
пото́чорнійнські по-чорнопотіцьки
пото́чїти *вет.* проявити перші ознаки
тільності (про корову)
пото́чїть почуття
пото́чїти почати
пото́чїтий початий
пото́чїтисі початися
пото́шінівок *заст.* здорове
харчування, здорова їжа
пото́шінóваний пошанований
пото́шінóвані пошанування
пото́шінóувати пошановувати
пото́шінува́ти пошанувати

пото́крїюватисі *згруб.* посміхатися
пото́крїбати почухати
пото́крїбатисі почухатися
пото́крьóбати пошкрябати
пото́крьóбатисі пошкрябатися
пото́мондати піти, не піднімаючи
ніг
пото́шовкóвіти стати слухняним,
добрішим
пото́шпóтатисі спотикнутися;
допустити життєву помилку
пото́штальóн, потшта́рь листоноша
пото́штиліпа́ти потрясти
пото́штихувáтисі дійти згоди,
порозумітися
пото́штўркач, потштўркувач *образл.*
людина, якою часто
послугуються; попихач
пото́шо для чого, навіщо
пото́шубира́ги позбирати (щось
дрібне)
пото́шупати перевірити пальцем
наявність у курки яйця
пото́явльїтисі, появйї́тисі
появлятися
пото́равáтний приватний
пото́равáтник приватник
пото́равáтно приватно
пото́равдївній справжній (про гриб)
пото́равїий рівний, прямий
пото́равїлі зібрання рідних та
знайомих у хаті покійника, щоб
віддати йому шану
пото́равїло *буд.* довга лінійка
пото́равїти гострити (косу); вимагати
повернути борг; відправляти
(Службу Божу)
пото́равїчка *вульг.* цнотлива дівчина
пото́равліні правління
пото́равно рівно, прямо
пото́равцюва́ти йти навпростець

пото́раїний пряжений (про молоко)
пото́раїти *кулін.* пряжити; підігрівати
(про кисле молоко для
виготовлення сиру)
пото́раїчний учасник гостини з
нагоди храмового свята
пото́раїник *церк.* храмове свято;
гостина з нагоди храмового свята
пото́раїкува́ти, прораї́гати
жартувати
пото́раїлі прая
пото́раїло великий камінь, на якому
перуть білизну в річці
пото́раїний праний; битий,
лущований
пото́раїний дерев'яна коротка дошка
з ручкою для прання білизни та
полотна вручну; *кулін.* печеня
пото́раньї прання
пото́расóвані прасування
пото́раїтика жарти, веселощі;
практика
пото́раїтикáнт весельчак; практикант
пото́раїкува́тисі практикуватися
пото́раїці їжа, багатий стіл; нажите
майно
пото́рабаба прабаба
пото́рабук правнук
пото́равнучі правнуча
пото́равнучка правнучка
пото́равнучок правнучок
пото́раїділ прадід
пото́раїем хоч
пото́раїсло частина огорожі між двома
стовпами
пото́раїць *заст.* ніби, якби
пото́раїч *виг., заст.* геть
пото́раївльїти, прораї́вйїти
пробавляти
пото́раївльїтисі, прораї́вйїтисі
пробавлятися

прибга́нути придумати
приблуда́ який прибудився (про собак та котів)
прибриха́тисі ввійти в довіру; наладити стосунки обманним шляхом
прибри́хуватисі входити в довіру
прив'язати́ прив'язати
привали́ти покласти зверху гніт (про соління огірків, капусти)
прива́лок *заст.* підвісна полиця для кухонного посуду та продуктів харчування
приви́жйтисі привиджуватися
приві́дпертий привідчинений
приві́язаний прив'язаний
приві́язувати прив'язувати
приві́язуватисі прив'язуватися
привсти́дати пристидити
прига́жйтисі пригодитися
прига́здувати добитися успіхів у веденні господарювання за певний проміжок часу
прига́нйти приганяти
приголу́бити обняти; пригорнути до себе
при́горші пригоршня
приготовля́ти, пригото́вйти приготувляти
пригош́йти пригошати
при́давний прадавній
при́давно дуже давно
придві́діти передбачити
придві́чний дуже давній, передвічний
придивля́тисі, придиві́йтисі придивлятися
при́дійок *вет* недорозвинена дійка
предста́влині представлення; вистава (театралізоване дійство)

предста́вляти, предста́вйти представляти
предста́влятисі, предста́вйтисі представлятися
приду́рити заманити, принадити
приду́рювати заманювати, принаджувати
при́здріти пригледіти
призе́мний низький, приземкуватий (про людину)
призира́ти приглядати
призира́тисі приглядатися
при́знакі ознаки
призна́чйти призначити
при́жджйти́ при́жджати
при́йманка *кулін* сметана, пшеничне борошно, цибуля, морква, якою заправляють першу страву
при́йма́ти частувати у себе вдома: *кулін* заправляти рідку страву сметаною або борошном із сметаною
при́ймлене молоко́, підбі́те молоко́ *кулін* рідка кукурудзяна каша, зварена на молоці
при́йти зна́ти відвідати
прика́зувати розповідати
прика́чйти прикотити
прика́чйтисі прикотитися
прикі́гати, приті́гати притягати
прикі́гнений, приті́гнений притягнутий
прикі́гну́ти, приті́гну́ти притягнути
прико́ськати приручити (про тварин); *ірон.* виховати покірним та слухняним (про людину)
прикорчу́вати привести
прикра́шйти прикрашати
прикра́шйтисі прикрашатися

при́крый клопітний
прикуре́ний який має гіркуватий смак диму (про самогон)
прикля́гуватисі, притя́гуватисі притягуватися
прикля́нуло́сі *мед.* захворіти на рожисте запалення ноги чи руки, бешиху або волокно
прикля́ти, притя́ти обрізати, зробити коротшим
прикля́тий, притя́тий прирізаний зверху, укорочений
прилаго́жйти прилагоджувати
прилуч́йти прилучати
прилуч́йтисі прилучатися
примі́вник *жит.* примі́вниці особи, які лікують зашіптуванням
прі́мір приклад
примкну́ти замкнути
примови́ти, примові́йти лікувати зашіптуванням; примовляти
приморсн́утисі, нроморсн́утисі *рідк.* нагадатися
примудр́йтисі примудрятися
приму́рок виступ на печі, на який можна класти посуд або інші речі
примусі́вка неоплачувана робота (судове покарання за незначні порушення закону)
прі́мхі лишні забаганки
прина́дити заманити
прина́ймі принаймні
принипа́сти вибитися із сил; у зв'язку із поганим станом здоров'я запустити господарку, не справлятися з роботою
прині́с *обр.* те, із чим приходять на весілля і дарують батькам, у яких відбувається весілля (*струцинь*, торт, цукор, цукерки, зерно)

припа́дати приділяти увагу, догоджати
при́парі тепла погода між дощами.
сприятлива для росту грибів
припасу́вати *стол* встановити двері, вікно тощо; підібрати по розміру, фасону, кольору (про одяг та взуття)
припе́рти причинити
припе́ртий причинений
припе́ртисі припертися
припинді́к *ірон.* фартух
припира́тисі припиратися
припи́чи припекти
прі́пінч високий підйом
припові́дати плачучи, вголос висловлюватися про біду, що трапилася; голосити
припусті́ти, пропу́стити віддати молоко (про корову, козу, вівцю)
прирі́хтований приготовлений
прирі́хтовувати приготувляти
прирі́хтува́ти приготувати
прирі́хтува́тисі приготуватися
приро́джіні *заст.* інтимні органи людини
присади́ба земельна присадибна ділянка
приса́дковатий, приса́дкуватий низького росту, товстий чоловік
присво́єний привласнений
присво́їти привласнити
присиле́ний прив'язаний (про худобу чи собаку)
присили́птисі довго їсти з великим апетитом; пристати до людини, не даючи їй спокою
присили́ти прив'язати
присі́лувати заставити

присілювати, присильїти прив'язувати (про худобу та собак)
присипїти присипляти
присігати приближувати, прихилати (про фруктове з плодами дерево або гілляку): присягати, клястися на біблїї (про свідка)
присігнути приблизити гілку з плодами
присігну́тисі, присігтісі присягнутися
присідати проявляти агресію, гавкати з великою лютьтю (про собак)
присістисі домагатися
прискікувати нападати, провокувати бійку
пріскочити спровокувати бійку, проявити агресію
прислабнути прихворіти
прісмерти присмерті
пріспа призьба
приспосіблені пристрій
проставати прилипати: зачіпатися, провокувати
проставїйти, поставльїти поставляти
пристанівок пристановище
пристарати придбати, дістати, роздобути
пристати прилипнути: влитися у колектив
пристиглий достиглий; *ірон.* постарілий
пристоло́чити, настоло́чити наступити ногою (на лежачий предмет, на довгий одяг, який сягає землі тощо); притолочити
пристріг *заст., мед.* коліки
приступїтисі підїйти ближче

присьїга присяга
притвіриц *церк.* притвор (вхідна прибудова до храму, перша частина храму)
притворїти неповністю відчинити
притворьїти неповністю відчиняти
притворьїтисі, притворюватисі прикидатися, удавати
притилепати, притилипати *ірон.* прийти
притилипатисі прийти з трудом
притинати обрізати, робити коротшим
притокміти прилаштувати на тимчасове або довге зберігання (про певну річ)
притокмітисі знайти собі місце (постояти або присісти)
притрісті притрусити
притропцьовувати притупувати
притуліти залишити на тимчасове зберігання
притульїти притулювати
притульїтисі притулятися
прифалїти прихвалити
прифалювати прихвалювати
прифастригувати *крав.* тимчасово зметати ниткою вручну (про тканину)
прихапціми похапки, прихапцем
прихильїти, прихильїти прихилати
прихильїтисі, прихильїтисі прихилатися
прихїлюватисі прихилюватися, прихилятися
приходїти достигати (про фрукти)
прищеп причіп
прищїприти принести з великою витратою сил

прищїльїтисі прищїлятися
причалапати, приплентати *ірон.* прийти
причандалї причандалля
причинїти причиняти
причікати присідати навпочіпки
причікнути присісти навпочіпки
причілок *буд.* бічна частина даху
причіпати причіпляти
причіпатисі причіплятися
причішїти *церк.* пращити
причішїтисі *церк.* пращитися
причїлосі почулося
причутїлосі почало смердіти (про продукти харчування)
причїк присів навпочіпки
причїкчакчі навпочіпки
прїшва *шев.* верхня частина взуття, яка прикриває ступню
пришпандолити *ірон.* прибити; приклеїти
приштимува́ти *крав.* припасувати; відрізати точно по мірці
приштїркати прийти, кульгаючи
приштрямува́тисі приченуритися
прищєпа *бот.* яблуня, яка родить великі кислі яблука
прїшіпка *шев.* латка на шкіряному взутті або шкіряному одязі
прищїриний примружений
прищїритисі примружитися
прищїрюватисі примружуватися
прїгравати програвати
прїграти програти
прїдїт прядуть
прїрва *заст., мед.* грижа; глибоке провалля
прїрваний прорваний
прїти гнити (про дерево)
прїч лежанка з дощок для спання
прїщївий прищавий

пробува́ти перебувати, знаходитися
прова́дити дотримуватися; проводити; супроводжувати
проважїти проваджати
прóвал *мн.* **прóвали** глибокий яр; непрохідне місце із глибоким потоком, заросле кущами та молодим лісом
провалїти розбити (про голову)
Провідна нидїлі *церк.* перша недїля після Великодня
Провідний тїжди́нь *церк.* перший тиждень після Великодня
провікува́ти прожити довге життя
провірїти провіряти
провірїтисі провірятися
провїянт харчовий продукт
провунїтисі просмердітися
прогавити опустити момент
прогаїнува́ти пропити, прогуляти (про матеріальні цінності); змарнувати
прогалина місце в горах не покрите лісом
проганїти проганяти
прогїрїти дешево продати або віддати задарма, утратити
прогу́льки *заст.* прогулянка
продавщїні продавчиня
продїра́в'ювати, продїра́влювати продїрявлювати
продїравити продїрявити
продїравлинний продїрявлений
прожитїй, прожиток прожиття
прозїва́тисі *дит., образл.* називати по прїзвиську (про дітей і підлітків)
проїжджїти проїжджати
прокігати́сі, протїгати́сі протягуватися

прокльїтий проклятий
прокьїти, протьїти прорізати
прокьїтисі, протьїтисі почати прокисати (про молоко, страву)
пролигнути проковтнути
пролитьї пролиття
пролюфтовувати провітрювати
пролюфтувати провітрити
промовїти, промовлїти промовляти
промока́тка промокальний папір (про шкільний зошит)
проні́ра *образл.* людина, яка має здібності входити в контакт з незнайомими людьми, володіє фінансовими та торговими здібностями
пронира́ти *рідк.* провалюватися униз головою
пропаде́нє біда, клопіт; безвихідь
пропа́жі пропажа
пропа́сть безодня
пропо́люс прополіс
пропу́ск перепустка
проріка́ти пророкувати
просвіста́ти, профі́вкати, профі́тькати *ірон.* втратити, прогуляти
просві́тлині рентген
просипа́йтисі, просипля́йтисі просипатися
просі́ти запрошувати
просі́ти на вісі́льї *обр.* запрошувати на весілля
проскіга́ти, простіга́ти простягувати
проскі́гненїй, проскьї́гнненїй простягнутий
проскі́гну́ти, прості́гну́ти простягнути

проскі́гну́тисі, прості́гну́тисі простягнутися
прославі́йти, прославлї́ти прославляти
прослозі́тисі просльозитися
проста́к *образл.* із низьким рівнем інтелекту, малоосвічений
проті́бі подяка за милостиню, вираз вдячності
пробі́тий доступний (про людину)
пробі́тень, проті́рало простирадло
пробі́сто прямо, рівно; навпроти
просто́воло́сїй без головного убору
просто́гін відкрите, незахищене від вітру місце
просторі́ка *заст.* жінка, яка розмовляє підвищеним тоном і вживає ненормативну лексику
проступі́тисі розійтися (про людський натовп, хмари)
протесі́я хоругва
протівитисі́ ображатися
протівичли́вий, протівний образливий, той, хто за будь-що може гніватися
протине́ни мо́локо, протиньї́нка яке почало скисатися
протину́тисі почати скисати (про молоко)
проти́рліга́ти, протрі́нькати прогуляти, неекономно витратити гроші, матеріальні цінності
проті́в проти
проті́о проте
проті́кул протокол
протокулюва́ти протоколювати
протрі́нькувати прогулювати (речі, гроші)

протрї́хлий просохлий після танення снігу або після дощу (про землю)
протрї́хло підсохло (про землю)
протя́г перетяг
профе́сор *заст.* вчитель
профе́сорка *заст.* вчителька
прохолі́дло охолодилося
проци́нтівка *ліс.* прорідження молодого лісу
процисува́ти розслідувати, вести судовий процес
про́чистка *ліс.* вибіркова вирубка молодого лісу або гушавини
прошкүва́ти ходити навпростець
прошпа́рило пронесло (про діарею)
прошума́тисі, прочума́тисі ожити
про́щі *обр.* прощальне слово священика біля домовини під час похорону
прошчї́ти прощати
прошчї́тисі прощатися
проявлї́ти, прояві́йти проявляти
проя́снювані прояснювання
пр-р-р *виг.* команда коневі зупинитися
пру́бний *заст.* випробуваний, перевірений
пру́г слід на тілі людини або тварини у вигляді смуги після вдарення прutom або бато́гом; шов, рубець
пру́діти *кулін.* варити на слабому вогні, тушкувати, томити
пру́дкий, пруткі́й швидкий; який дуже швидко бігає
пру́дко, прутко́ швидко, хутко
пру́тіти туго зв'язати дрова на возі або санях за допомогою **запрути**
пру́ті пруття

пру́тінний прутяний
пру́йдиво волокно льону або коноплі
пру́йдї́лнниці, пруйлі́ пряля
пру́йжі *ткац.* пряжа
пру́йжка пряжка
пру́йсти прясти; муркотіти (про котів)
пру́ятаги збирати, нагромаджувати; ховати; прибирати у приміщенні
пру́йш *мед.* прищ
псі́ха трюмо
пестру́г, обстру́г, стру́г *іхт.* форель
псі́ю́нка *бот.* біловус (коротка тверда трава, яку важко косити та яку неохоче їсть худоба)
псі́йчий собачий
псі́йчити *зруб.* сварити
псі́йчка собаче лайно
псію́ра велика собака
псія́віра *лаїл.* людина із надто поганими рисами характеру
псія́рник *образл.* той, хто розводить і утримує багато собак
псія́рні притулок для собак; *образл.* господарство, де є кілька собак
публі́ка *образл.* наклепник; безсоромна та безчесна людина
публі́чити робити наклеп, неславити
пу́голови́ці пуголовок
пуд страх
пу́дити швидко гнати худобу
пудрува́тисі пудритися
пу́жіло, пу́жілно держак (ручка) батога
пу́жіти лякати, жახати
пу́жітисі жახатися
пук *мн.* **пу́кі, пу́чі** пагін цибулі, редиски що починає цвісти

пу́кавка *крав.* кнопка-застібка для одягу; *заст.* дит. іграшка, виготовлена з бузини, для стрільби **клочім**

пу́кати лопати, тріскати; бубнявіти (про куші та дерева); тріскатися

пука́тий випуклий

пу́катисі тріскатися

пу́кла лопнула, тріснула

пу́кнути тріснути, лопнути

пу́лькити гнівно дивитися на людину

пулька́тий витрішкуватий, лупатий

пульпа́к індик

пуль-пуль *виг.* уживають, підкликаючи індиків

пу́льса *анат.* скроні

пу́пинок пуп'янок

пу́пиц *анат.* пуп

пу́риц *образл.* зарозуміла людина, зазнайко, задавака

пу́скати тумана́ гіпнотизувати, вводити в оману

пу́скатисі кидатися до сварки, бійки; починати діяти

пу́ста́ неродюча (земля); лінива (про жінку)

пу́ста́ бє́сіда даремна, марна розмова

пу́ста́ мйтка *образл.* погана людина

пу́сте́ неякісне; вульгарне, соромітьке (про ненормативну лексику)

пу́стий лінивий; до нічого; неякісний або без зерняти (про горіх)

пустиле́га, пу́стяга *образл.* ледацюга

пу́стині пустеля, пустиня

пу́сті співа́нки соромітькі, непристойні пісні

пу́сто даремно

пу́сто́га розпуста

пу́тати плутати; путати (коней)

пу́татисі плутатися

пу́те́ *невідм.* талан

пу́тний путній

пу́то путо; *знев., образл.* людина, яка не має організаційних здібностей, не вміє і не хоче господарювати; безтолковий

пу́ть дорога подружнього життя

пух чад, неприємний запах

пу́царь *іст., військ.* той, який чистив коней (про армію колишньої Австрії)

пу́цкатисі послуговуватися

пу́цувати чистити, наводити блиск

пу́шка *анат.* кінчик пальця; портсигар; шіпка, дрібка (солі); рушниця

пу́щий гірший

пу́шині, пу́шині *церк.* сиропусна

пхну́ти штовхнути

пчола́ *ентом.* бджола

пшини́ці пшениця; *рідк.* кутя (тільки на Святий вечір)

Р

рабі́вник грабіжник

рабува́ти грабувати

рабу́нок грабіж

ра́дійо *заст.* радіо

раз одного разу

разова́ мукá *кулін.* борошно разового помолу

разови́й *кулін.* хліб із борошна разового помолу

райбува́ти терти

ра́йткі, ре́йткі *крав.* галіфе

райтóвані, рейтóвані *крав.* підшиті іншою тканиною зверху (про штани)

райтувáти *заст.* їхати верхи на коні

райц ланцюг або линва для гальмування коліс у возі чи саней

ра́мці оправа для ікони, портрета; рамка

ра́ний ранній

ра́нішній ранішній

ра́ніши раніше

ра́ніший раніший

ра́но до сходу сонця; вранці, ранком

ранту́х *ткац.* ситцева тканина

рантухо́вий *ткац.* пошитий з ситцевої тканини

ра́павий шорсткий, нерівний

раптове́ц раптовий дощ

рапши́це́р, рапши́цір *мисл.* браконьєр

раска́ль, роска́ль, риска́ль *інстр.* заступ, штикова лопата

ра́ти *заст.* частини; оплата праці або сплата боргу частинами

ратува́ти рятувати

ратува́тисі рятуватисі

ратуно́к рятунок

ра́туш *заст.* ратуша; будинок міської управи

раф *дет.* металевий обід дерев'яного колеса

Рафа́йлів *геогр.* стара назва с. Бистриця Надвірнянського району

Ра́хів *геогр.* назва гори в с. Білі Ослави

раху́нки *заст.* арифметика (шкільний предмет)

рачі́ниці термін закінчення вагітності (про худобу); строк, термін

рачкова́та худóба яка дуже худа і яку неможливо відгодувати

рачо́к *інстр.* цвяхотяг

рая́ ряд складених колених дров

рва́ти блювати

ре́вкати *ірон.* ляяти, підвищувати голос

ре́вний справний

регі́т сильний сміх; регіт

ре́дирка гумка (канцелярська)

ре́йбух *заст., образл.* великий живіт

ре́йвах крик, галас, метушня, шум

рза́ти, ржы́ти іржати; *згруб.* сміятися

риб'і́чи о́ко більмо

риб'і́чий риб'ячий

риб'і́чий тран риб'ячий жир

рива́ш шрам на тілі

ривіду́нок *заст.* перевірка

риві́ти ридати; мукати

рига́ти блювати

рига́тині блювотиння

ригі́ль, регі́ль *буд.* горизонтальна коротка балка, розпірка, затяжка в будівельних конструкціях; ригель

ригоні́ти *вульг.* мочитися

риж *кулін.* рис

ри́жий рудий

ри́жок *бот.* рижик (істівний гриб)

ри́зи *ліс.* жолоб з колод або товстих дошок по якому спускають згори зрубаний ліс; верхнє вбрання священика

ризиде́нція спеціально збудоване помешкання для священика

ри́зі жінка схильна до сварки

ризува́ти *ліс.* спускати по **ризах** або землі зрізану деревину

ри́йка свиняче рило; *образл.* рот

ри́йсора ресора

рика́ти мукати

рикóвниши *мисл.* період парування оленів
рiнва жолоб, трубчатий водовід для скиду води з даху будинку
рiндзі *кулін.* висушений шлунок теляти або ягняти, який використовують для виготовлення будза
риндзюх шлунок худоби (перев. теляти або ягняти)
ринка низька каструля
рiпа стрімкий схил гори, утворений унаслідок зсуву ґрунту; круча
рiпати двирiма часто відчиняти двері
рипира́ція *мед., заст.* операція
рипирува́ти *мед., заст.* оперувати
риштурува́ти *зруб.* кричати
рипі́ти скрипіти
рипуха́тий *образл.* череватий
рiска дефіс; тире
рiскати шукати
рiстора́сія *заст.* ресторан
рихт право, рація
рiчи мукас
ришiтка *вет.* хвороба у свиней (нарости на салі у вигляді горошинок, покритих плівкою із внутрішнього боку черевної порожнини)
ришту́нки *буд.* риштування
рiвна́ти рівняти
рiвчыйк, рiвчик рівчак
рiг рiг (тварини); зовнішній кут будівлі
рiда́ми рядами
рiдiти *кулін.* заправляти страву смаженим з цибулею салом, олією або сметаною (для покращення смаку)

рiдiти ріднути, рідшати
рiднiший рідніший
рiдный рідня
рiдок коралiв разки намиста з коралів
рiжнiци *заст.* різниця
рiжні, ружні *заст.* різні
рiзак *інстр.* коротка ручна пила
рiзані різання
Рiздво́ *церк.* Різдво Христове (7 січня)
рiк *род. відм. мн.* років
рiлль рілля
рiп'iтник *кулін.* корж із картоплі та кукурудзяного борошна, спечений у печі
рiпа *бот.* картопля
рiпiщи *бот.* дика рослина, що жовто цвіте та схожа на рiпак; бруд на ногах
рiпийк *бот.* реп'ях
рiпийнка поле, з якого зібрали урожай картоплі
рiсний рясний
рiснiци віі
рiхтiвний *заст.* готовий
рiхтурува́ти готувати, приготувати (про їжу); ремонтувати, лагодити
рiхтурува́тисі збиратися кудись, лагодитися; готуватися до чогось
рiші хмиз, лім
робак роботяга, трудяга
робiти працювати
робiти збиткi робити шкоду
робiтний робочий (про день); працюватий
робiтник робітник
рoвир велосипед
рoвта *заст., рiдк.* натовп, гурт людей; гурт вояків
рога́тка *ліс.* зачинений на замок шлагбаум, який встановлюють на

початку лісової дороги для запобігання крадіжок лісу
родак свояк
родатисі родичатися
рoдiчi батьки; рідня
роз'iджьiти роз'їжджати
роз'iджьiтисі роз'їжджатися
роз'iстисі дуже розсердитися
розбогати́ти розбагатіти
розбизпéчити *збр.* зняти із запобіжника (про стрілецьку зброю)
розбира́тисі роздягатися
розбóвати, розкалатáти розмішати (про рідину)
розбóтувати, розколóчувати розмішувати
розболiтисі захворіти, занедужати
розва́жний розсудливий
розвези́ний розпешений (про дитину)
розвiднюватисі, розвиднiтисі світати
розвiдник *жін.* розвідниці
розвiднені *мед.* діарея
розвiйзаний розв'язаний
розвiйзувати розв'язувати
розволочéний розбешений
розволочiти розбештити
розволочiтисі розбештатися
розвóра деталь вoза, якою змінюють його довжину
розгадува́тисі підняти господарство на високий рівень
розговори́ти вговорити
розговорува́ти, розговорьiти вговоряти, вговорювати
розгóрний без верхнього одягу; розгорнутий
розгорнiтисі зняти з себе верхній одяг

розгорта́тисі роздягатися (про верхній одяг)
розгу́дзувати розв'язувати вузли
розгу́дзува́ти розв'язати вузли
розда́вити, розтисну́ти розчавити
роззiвiти, роззiвiти роззявити
роззiвлéний, роззiвлéний *зруб.* людина з відкритим ротом; той, що голосно викрикує; роззявлений
роззiвлíти, роззiвíти,
роззiвíти роззявляти
роздибéнди походеньки, пов'язані з придбанням чогось, часом незначними крадіжками
роздiвiйтисі, роздiвлíтисі роздiвлятися
роздобрéхатисі призвичаїтися, привикнути
роздори́жі роздоріжжя, перехрестя доріг
роздрюхатисі, продрюхатисі очуняти після пробудження
розжури́ти роздобути
розжvкати, розжvкати розжувати
роззира́тисі розглядатися
розiбраний роздягнутий
розiбрáтисі роздягнутися
розiгнéний розiгнутий
розiзнáти, розузнáти довідатися
розiллíти розлити
розiллíтисі розлитися
розiмёртисі померти (про одного із двох) без примирення
розiмнíти, розiмнíти розiм'яти
розiпёртiй відчинений (про двері)
розiткати, розiкрiти, розкрiти розкоркувати
рoзказ наказ, команда, дозвіл, розпорядження
розказува́ти *заст.* розпоряджатися, приказувати

розкалатаний, розмішаний, розбóвтаний розмішаний (про рідину)
розкалатати, розмішати, розбóвтати розмішати
розкалатувати розмішувати (про рідину)
розкіп розколена з одного кінця палиця, за допомогою якої можна зашемити гадюку
розкрі́ввити розкривавити
розкрі́ввитисі розкривавитися
розкрі́ввлений розкривавлений
рòзклад, рòзкладка, рòзпал, рòзпалка усе необхідне для розпалювання вогню у печі: тонкі сухі скіпки, сухі дрова тощо
розколений розколотий
розколі́да гуляння з нагоди закінчення церковної коляди
розкрéмлювати, розкрéмлювати, розікрéм'ювати роз'єднувати, відокремлювати
розкричѝтисі розкритися
розкрі́литисі розпустити крила, настовбурчивши пір'я (про квочку)
розкурі́х, лускáч *інстр.* дерев'яний або металевий пристрій для ручного розколювання горіхів
розку́шті розкуштувати
розладу́вати *збр.* розрядити (про зброю); розвантажити
розлазѝтисі розлазитися
розлі́вкувати розхлюпувати
розлі́нитисі розлінуватися
розломі́ло *мед.* злягти від болі в спині, попереку, ногах, руках
розломі́ти розламувати

розлу́чені *паст.* повернення худоби господарям після літнього випасання на полонині; розлучення
розлучѝти розлучати
розлучѝтисі розлучатися
розлю́тити розгнівати, розілити
розма́стити розмазати
розма́ститисі розмазатися
розма́шений розмазаний
розма́щувати розмазувати
розма́щуватисі розмазуватися
розмири́стити зовнішнім видом. поведінкою, поцілунками та іншими діями довести партнера (патнерку) до інтимної близькості
розмири́ститисі дістати кураж та велике бажання до інтимної близькості
розмі́нѝти розміняти
розмі́нѝтисі розмінятися
розмі́риний, розмі́ріний розмірний
розмі́рити, розмі́рити розміряти
розмі́рѝти розміряти, розмірювати
розмі́шений розмішаний
розмі́шѝти розмішати
розмі́шѝтисі розмішатися
розмі́шѝти розмішати, розмішувати
розмі́шѝтисі розмішатися, розмішуватися
розмі́кати розм'якати
розмі́кшѝти, розмнѝкшити розм'якшити
розмнѝклий розм'який
розмнѝкнути розм'якнути
розмнѝкшѝтисі розм'якшитися
розмнѝкшувальний розм'якшувальний
розмнѝкшувати розм'якшувати

розмнѝкшувач розм'якшувач
розмнѝканий розчавлений
розмнѝкати розчавити
розмнѝкувати розчавлювати
розмовлѝти, розмові́ти розмовляти
розно́рокий косоокий
розп'і́лений натягнутий (про тканину); розкладений (про парасолю)
розп'і́лити розпростерти (про тканину); розкласти (про парасолю)
розп'і́ти розпростерти (про тканину); розкласти (про парасолю)
розп'і́ти *церк.* розп'ягти
розпада́тисі *рідк.* дуже переживати
розпарцелю́вати розділити земельну площу на ділянки
розпичѝтати відкрити, розпечатати
розпі́знатисі познайомитися
рòзпірка *крав.* розріз унизу спідниці; ширінка (про чоловічі штани)
розпі́стѝти розпростерти
розпі́стѝтий розпростертий
розпі́стѝтисі розпростертися (унаслідок падіння)
розпѝ́ти розп'яти
розпѝ́тий *церк.* розп'ятий
розплòдок розплодження
рòзплуга широка борозна (між грядками)
розпорі́дитисі розпорядитися
розпорі́жѝтисі, **розпорі́джуватисі** розпоряджатися
розпочѝ́ти розпочати
розпочѝ́тий розпочатий
розпра́витисі стати рівно, випростатись
розпра́вѝти *вульг.* безчестити, лишити дівчину цноти

розпра́вѝти, розпра́вѝти розправляти
розпридѝ́ти розприділяти
розпро́шѝтисі розпрошатися
розпуді́ти розігнати, лякаючи (про худобу)
розпу́куватисі, розпу́катисі розтріскуватися;
розпру́ньковуватися
розпускáти розчиняти в рідині; розтавати (про сніг); збільшувати довжину воза (за рахунок розвори)
розпу́таний розплутаний
розпу́тати розплутати
розпу́туватисі розплутуватися
розпу́шений невихований, розпусний; розчинений (про фарбу)
розпу́шеність розпушта
розрї́ндитисі, розрї́ндитисі розплакатися, не даючи нікому спокою
розробі́ти, розроблѝти розробляти; розчиняти (у рідині)
Рòзроги *церк.* перший день Петрового посту
розсі́пати, росі́пати розсипати сипучі матеріали, розлити рідину
розсі́пчатий, розсі́пчатий розсипчатий
розсі́тисі *зруб.* сісти, не поступившись місцем старшим
розслабу́ватисі розхворітися
розсотáти розмотати
розсòтувати розмотувати
розсòтуватисі розмотуватися
рòзсохі розгалуження віток дерева
розставі́ти, розставлѝти розставляти
розступі́тисі розійтися (про людський натовп, хмари)
розтачѝ́ти розкатати (про тісто)

розтворіти відчинити
розтикати відкорковувати (про пляшку)
розтилепаний розхристаний, розстібнутий
розтоло́чити розтоптати
розтратува́ти розтоптати, понівечити на смерть людей кіньми
розтрійня́ти неекономно витратити (про гроші та майно)
розтрійнюва́ти неекономно витратити (про гроші та майно)
розумі́ні розуміння
розухво́титисі дістати бажання
розфасо́увати розділювати порівну
розфасува́ти розділити порівну (про продукти)
розфля́цкати розляпати, розхляпати
розфля́кнути стати мокрим, почати танути (про сніг)
розфу́рїти розкидати
розфу́фірина *знев.* розмальована, з накрученим волоссям дівчина, жінка
розхіта́ти, розхиліта́ти розхитати
розхлю́зданий розмазаний
розхлю́здати розмазати
розходитисі, розводитисі розлучатися (про подружжя)
розцві́сти розцвісти
розці́на *кулін.* опара для випічки хліба
розчина́ти розпочинати (роботу)
розчиньї́ти *кулін.* робити опару для випічки хліба
розчипі́ти, розщипі́ти, рошипі́ти відчинити ворота, хвіртку, дверцята, які зачинені на гачок; розстібнути (гудзик)

розчипі́тисі, розщипі́тисі, рошипі́тисі розстібнутися
розчипі́ритисі розставити ноги
розчипле́ний, розщепли́ний розстібнутий; відчинений (про хвіртку, ворота або двері, які зачинаються на гачок)
розчиха́ти роззахувати
розчиха́тисі роззахуватися
розчихне́ний роззахнутий
розчихну́ти, розчими́рити роз'єднати дві зрошені гілки
розчихну́тисі під впливом вітру, ваги плодів або дій людини роз'єднатися; роззахнутися (про дві зрошені гілки дерева)
розчийшувати, розчишї́ти розчишати
розчї́яти розпочати
розширї́ти розширювати
розшрубо́увати *слюс.* відкручувати (про гайку, болт)
розшрубува́ти *слюс.* відкрутити (про гайку, болт)
розшінканий розв'язаний (про стрічку, якою зав'язаний комірець сорочки)
розшінка́ти розв'язати зав'язаний стрічкою комірець сорочки
розшінка́тисі розв'язати на собі зав'язаний стрічкою комірець сорочки
розшіпа́ти розстібати
розшіпа́тисі розстібатися
ро́нгіль, ро́нглі невеликий казан з опуклим дном
ропа́ нафта-сирець
ро́пші *образл.* із великим животом жінка
роса́да розсада

росі́л *кулін.* огірковий чи капустяний квас; розсіл
Росі́я Росія
ро́слий який має високий ріст
ро́тищи *образл.* великий рот
рошиба́ти, розшиба́ти, розчиба́ти кидати об землю
ру́бачі *мн.* лісоруби
рубель товста жердина на всю довжину короба воза чи вантажного автомобіля для зав'язування сіна або снопів під час транспортування; карбованець
рубе́ц *крав.* шов, рубець; підрублений край тканини
ру́бцак, ру́пцак, бру́цак рюкзак; наплічник
ру́жі *бот.* троянда, ружа; *мед.* рожисте запалення
ру́жний, рі́жний *заст.* різний
ру́жно *заст.* різно
Ру́зі *етногр.* Розалія
рука́ розві́ласі *мед.* запалення зап'ястя руки
рум ром
руми́гати ремігати, жувати
румї́нниц, рум'я́ниц, румї́ноч *бот.* рум'янок (лікарська рослина)
ру́нитсі, ру́нісі *наст.* випадає з вівці вовна
ру́но вовна із вівці другої стрижки
ру́нтати тривожити, сіпати, тягати, перевертати тощо
ру́ра труба
ру́рка трубка малого діаметра
русьї́вий русявий
ру́ська російська; росіянка
ру́ський російський; росіянин
ручиньї́та рученята
ручі́ці деталь передньої тічки воза
ручі́ші дуже великі руки

ру́чка ручка до молотка; одиниця виміру кількості скошеної трави косарем в один бік
ру́шкати значї́ти *вет.* проявляти перші ознаки вагітності (про корів)
ру́шта *буд.* металева решітка в печі, через яку випадає попіл; колосник
рушї́ти починати рух, рушати; рухати
рушї́тисі ворушитися
ру́йд ряд; *наст.* певна кількість будза, виділеного полонинським ватагом власнику худоби згідно попередньої угоди; порядок
ру́йска *бот.* ряст; *бот.* чоловічі квіти циліндричної форми (ліщини, вільхи, берези); ряска
ру́йсно рясно
ру́ихт *заст.* злагода
ру́бхкати хрюкати

С

'с діалектна форма особового займенника «ти», яка уживається з дієсловом жіночого роду минулого часу
'смо діалектна форма особового займенника «ми», яка уживається з дієсловом у минулому часі
'сти діалектна форма особового займенника «ви», яка уживається з дієсловом минулого часу
са́ватисі провокувати напад (перев. про хижаків, рідше про людей)
Савкі́ *геогр.* урочище в с. Білі Ослави
са́внї́тисі напасти, старатися вдарити
Савті́рі Псалтир
са́джіні садіння

садовина фрукти; сухофрукти; фруктові дерева
садьїт садять, висаджують
саж клітка для курей
сажиниці овоч, який висаджують у ґрунт спеціально на насіння (капуста, морква, буряк)
сажі сажа
сакі на па́кі ужив. для римування слів
са́ком-па́ком готовий
салама́ха *кулін.* приправа з потовченого часнику, олії, води і солі
са́лі *заст.* зала
салідо́ра солідол
салітра́к селітра (мінеральне добриво)
сальцісо́н, сальцісо́н *кулін.* сальтисон
самара́ти бути схожим, подібним
самарно́ правдоподібно, очевидно
самий сам
са́миці статевий орган самиць (про корів, коней, свиней, овець та кіз); самиця
саміський, самісінький самесенький; такий самий
са́мо саме
самого́нка самогон
само́золоч *кушн., крав., заст.* блискуча металева нитка у шнурках для зав'язування (про чоловічий та жіночий зимовий верхній одяг)
самокі́чка, само́тчка *ткац.* пристрій для намотування пряжі у клубок
само́сівка, само́сінка який насіявся сам (про овоч)

самоту́жка, самоту́жні са́ни дерев'яні сани для перевезення вантажу однією людиною
саму́кыйші *кулін.* кисле молоко
санчу́йта санчата
са́па мотика
са́палі жінка, яка просапує рослини; сапальниця
са́пані сапаня
сара́ка бідолаха, сирота
саранчу́й саранча
сарса́ма набір інструментів фахівця
сати́нка *ткац.* сатин
сахну́тисі раптово налякатися
сваві́лі свавілля
сваві́льний свавільний
сваво́лі сваволя
сва́льба *обр.* заручени
сва́тані сватання
сва́ті батьки молодого або молодої
сва́хі *обр.* жінки, які шують молодим вінок та протягом всього весілля співають обрядові пісні
све́рлик *інстр.* свердло
свѝдир, свѝдра светр
свинду́х *образл.* свинтус
Свинний *геогр.* назва кутка в с. Білі Ослави
свиньчи́й свинячий
свиньчи́чка свиняче лайно
свирби́вус *бот.* дикоросла троянда; шипшина
свирби́йчка сверблячка, свербіж
Свирто́ка *геогр.* назва урочища в с. Чорні Ослави
свіста́ло, фі́вкало, фі́вкавка, фі́вка іграшка, що свистить
свиста́ти, фі́вкати свистіти
свіда́нка побачення
свіжи́на сало, м'ясо та м'ясні вироби після забою свині

сві́й чьис критичні дні (про жінок)
сві́т за очи дуже далеко; невідомо куди
сві́т закру́тівсі запаморочилося в голові
сві́т сі кру́тит паморочиться
сві́тий святий
Сві́тий ве́чір *церк.* Святий вечір (6 січня)
сві́тілка *обр.* дівчина-підліток, яка йде з молодим забирати до нього молоду і при цьому засвічує у ку́ті (приміщення молодої) свічку, за що молода дарує їй **бинду** і колач; ранішня зірка
сві́тити освячувати, святити
сві́тівка ранішня зоря
сві́ткува́ти святкувати
сві́то́чний святковий
сві́тце́ *церк.* невеличке церковне свято
сві́чені *церк., обр.* освячене, свячене
сво́ї родина
сво́йов своєю
сво́лок *буд.* дерев'яна балка під стелею
сво́му своєю
сво́рінь *техн.* шкворень; деталь воза
Свьѝтве́чір, Свьѝтнчі́р *обр.* Святий вечір
свьѝ́то, свьѝ́то свято
свьѝ́тість Тобі́ Го́споди, свьѝ́та Го́споди, свьѝ́тісь Го́споди уживають, хрестячись, під час блискавки
се це
се́го цього
сей цей
се́мий сьомий

се́рбавка *кулін.* рідка страва; сьорбавка
се́рбати сьорбати
се́рбнути сьорбнути
се́рши стержень (про олівець)
сі́вий сірий (про тварин)
сиву́лі сірої масті корова; *образл.* неодружена дівчина; *образл.* сива жінка
Сі́гла *геогр.* назва кутків в с. Білі Ослави (Горішня і Долішня Сігла); *ліс.* густий, темний ліс з найвищих дерев
сигля́йни *етногр.* жителі Горішньої та Долішньої Сигли в с. Білі Ослави
сигна́та *заст.* квітання
сигорі́шний цьогорічний
сі́діні сидіння, довге перебування під час відвідин
сиді́ти проживати, мешкати
сиді́ти дубом *образл.* сидіти спокійно, мовчки, не ворухитися
сиді́ти на ві́ру жити без шлюбу
сі́дічи сидячи
сі́дічки навсидячки
сі́кавка саморобна дитяча іграшка з бузинової трубки, з якої діти поливають одне одного; пульверизатор
сі́кати поливати тонким струменем
сиклі́на *мл.* сикліні, сїкі, міч сеча
сі́лінка жіноча прикраса з бісеру; нанизані на товсту нитку сушені гриби; нанизані суниці на довге стебло трави
сі́льний сильний, дужий; міцний (про алкоголь)
сі́ломі́ць насильно

сідувати заставляти, примушувати
сильце *мисл.* заборонене знаряддя
 лову диких тварин; сильце
сильїти пропихати (нитку в
 голку); нанизувати (про бісер,
 сушені гриби та сунічки);
 прив'язувати худобу на прив'язь
синець *мн.* **синці** *мед.* синяк,
 гематома; синець
сїний сїний
сїний камінь мідний купорос
сїнийці *орн.* синиця
сїніва синява
сїнка *буд.* порошок для надання
 синяви вапну при побілці; сїнька
сїнтирувати *військ. заст.*
 призивати до війська
сїнтирунок *військ. заст.* пункт
 призову до війська
сїньїк *бот.* умовно їстівний гриб;
образл. п'яничка; сїнюх
сїпати сипати; лити (про рідину)
сїпїти шипїти
сїпкїй сипучий
сїредній середній
сїрєчі, сїрїйчі сїрі дрова, сїно
сїрїтка *пестл.* сирота
сїрїткї дрібні пухирці, що
 з'являються на шкірі людини від
 холоду або алергїї
сїрїйк *ліс.* сире дерево або колода
сїровє полотнó *ткац.* невідбілене
 полотно
сїромудрий *знев.* хитромудрий,
 зарозумїлий, пихатий
сїротá сирота
сїроті *мн.* **сїротїта** сиротятко
сїстриці жіночий склад
 церковного комітету та церковного
 хору колядників на Рїздво
сїстрїнец, сїстрїнеу син сестри

сїстрїніці, сїстрїніці донька
 сестри
сїтá вода, підсолоджена медом чи
 цукром; сироп
сїтий жирний, вгодований (про
 людей, худобу)
сїх цих
сїч кінцева частина осї у возї, яка
 виступає поза колесом
сїчїйти сичати
сї діалектна форма зворотного
 займенника «себе»; ся; ці
сїда рїда й дáна *ужив.* для
 дотримання рими у гуцульських
 коломийках
сїда рїдочкáми *ужив.* для
 дотримання рими у гуцульських
 коломийках
сїдало спеціально обладнане місце
 для ночівлі курей
сїдатисї трїскатися, репатися від
 вологи, бруду чи вітру (про ноги,
 руки та губи)
сїкáч *мисл.* кабан-самець
сїкїрáція, сїкїрáція страхування
 майна
сїкїрувáтнеї страхуватися
сїмдисїятка *числ.* сїмдесят років
 (про вік); коса завдовжки 70 см
 (про косїння)
сїмдисїять *числ.* сїмдесят
сїмнáцїть *числ.* сїмнадцять
сїмні *бот.* насїння коноплї
сїннїк матрац із соломи чи сїна
сїнчїята *змени.* невеликі сїни
сїпанї сїпання
сїпати скубати (про стрижку
 волосся механїчною машинкою);
 смикати
сїрнїк сїрники

сїтнїк *бот.* кущова трава із
 трубчатими стеблами, непридатна
 для випасання худоби
сїчка нарізанї на **сїчкавні** солома,
 сїно з домїшкою **бобовїйнкї,**
горошїйнкї, фасольїнкї,
кукурудзїйнкї. Пїсля
 запарювання гарячою водою та
 додаванням висївок або тертих
 буряків годують велику рогату
 худобу
сїчкавні соломорїзка
сїянка *ліс.* висадженї молодї
 саджанці лїсу; сорт цибулі
сїянкї *ліс.* робота з висадження та
 просапування молодого лїсу
скавулїти, скавулїтнї,
скавчїйти, скугнїти скиглити
скалїти зубї *образл.* смїятися
скалїчитисї поранитися, отримати
 травму під час виконання фізичної
 роботи
скарбóвий *заст.* державний (про
 землю, лїс)
скаржїтисї жалїтися
ска́т автомобільна, велосипедна,
 мотоциклетна покрїшка; схил
скїнути вáтри відмовити вроки на
 водї та вуглинях
скїгáти стягати
скїгáтисї невпевнено почуватись,
 соромитися
скїгнүти стягнути
скїгнүтисї незважаючи на погане
 матерїальне становище, знайти
 можливість щось придбати,
 збудувати та ін.; стягнути
скїгті стягти
скїгтїсї стягтися
скїлька кїлька
скїна стїна

скїннїй стїнний (про годинник)
скїпáти вправно, із запалом грати
 на скрипці
скїпка тонка колена суха трїска для
 розпалювання печї
скїпнїти залишитися без снїгу (про
 землю)
скїпшїлий скислий (про страву)
скїпшїти скиснути (про страву)
скїрувáти спрямувати
склáданї складання
склáдка, склáтка *обр.* гроші, які
 дарують гостї молодим під час
 весїлля
склапáнїти, скапáнїти
 постарїти, змарнїти, набути
 неприємного виду
склеп *заст.* крамниця
склїканї скликання
склїннїй скляний
склїшуватисї зчїплятися
скльїнка пляшка
скобóтанї, скобóтанка лоскотання
скобóтáти лоскотати
скобóтáтисї лоскотатися
скобóтлївий лоскотливий,
 лоскїтливий
скокї пороги у гїрській ріцї
скокїрчннїй зїгнутий
скокїрчїтисї зїгнутися (від болю)
сколїнїчїтисї *вет.* захворїти на
 колїннїці (про свиней)
сколóтини *мн., кулїн.* маслянка
скопїлїчїтисї *образл.* народити
 дитину незамїжною
скорáвїти зробитися твердим пїсля
 висушування (про мокрї та бруднї
 онучї, штани)
скорбóнка *заст.* шкатулка для
 зберїгання цїнностей
скородїти боронувати

скóром, скорóмна їда *кулін.* м'ясо-молочні продукти і страви; **скором**
скорóмитисі під час посту вживати м'ясо-молочні продукти і страви
скорóмний коли церквою дозволено споживати м'ясо-молочні продукти і страви (про день); приготовлений із м'ясо-молочних продуктів (про страву)
скорóставіти заразитися коростою
скорóх *бот.* горобина
скрадáтисі таємно займатися справами
скрєсла крїга льодохід
скривітисі зробити гримасу після скуштування чогось дуже кислого
скрив'юватисі скривлюватися
скригінцáти, рипіти в зúби скреготати зубами
скрипúх *бот.* умовно їстівний гриб, схожий на біль; сухий грузд, придатний для сухого соління
скричýти закричати
скро́ти штані відлупцювати
скрут поворот; (про дорогу); *мед.* заворот (про кишки)
скрут кішóк *мед.* заворот кишок
скрутіти з'єднати (про дрiт)
скупáрь скупар
скúрвитисі *вульг.* почати жити розпусним життям (про жінок); змінитися у гірший бік: проявляти негативні риси характеру; із працюючого перетворитися на неробу; із доброго майстра стати бракоробом тощо; змінити свої політичні думки
स्कíгнений, скíгнутий, скíгнений стягнутий
скíгвані стягування
скíгувати стягувати

скíгуватисі стягуватися
скíлавіти захворіти на грижу
скíйти стягти
скíтий стягий
слабій *мед.* хворий
сла́бість хвороба
слабо́умний недоумкуватий
слабу́вати *мед.* хворіти
сливйінка *кулін.* слив'янка; самогон зі слив
сли́вка слива
слиж *іхт.* сиква (невелика прісноводна річкова риба, тіло якої майже не має луски)
слиз слизь
слизітисі, слозітисі просочуватися із закоркованої пляшки (про рідину)
сли́навий, сли́навиц слинявий
сли́нитисі *знев., жарт.* цілуватися
слих пропáв безвісті пропасти
слівний який дотримується слова
слі́дно *безособ. дієсл.* (про сліди на снігу, болоті, траві тощо)
слі́дуючий наступний
слі́па кішка *анат.* апендикс; *мед.* апендицит
слі́пáк *образл.* незряча або з поганим зором людина; *образл.* підліток; нарив, чиряк на тілі
слі́пáкі *тільки мн., знев.* очі; *образл.* підлітки
слі́пати йти в темряві; виконувати якусь роботу при поганому освітленні
слобідський який живе у с. Слобода на Коломийщині
Сло́бода *геогр.* назва села на Коломийщині
слоза́ слюза
сло́йок, слóїк скляна банка

слонь слон; *образл.* нерозторопний
слóта тривала дощова погода; сльота
слóтавий сльотавий
слотіти сльотити, дощити
слугá наймит
служіти наймитувати
слúжниці наймичка
слуп стовп
слупóк стовпець
слутій, слúдвáн, слутьїк *образл.* недорозвинутий
слух чутка
слухнйний, слúшний слухняний
слюб *обр., церк.* шлюб
слю́бний *обр.* шлюбний
смажини́ці *кулін.* приправа з цибулі, солодкого молока, сметани для вареної картоплі, вареників
сма́лиц *кулін.* смалець
смирдй́чий смердючий
смирéчині хвоя
смирéчиши дуже велика смерека
смі́ло сміливо
смітьї сміття; *знев.* погані люди
смітьáрка совок (для сміття)
смітьáрник, смітьáрні *знев.* неприбране приміщення
сміховáниц жартівник
сміховáнка жартівниця
смішкувáтисі насміхатися
смóлавий смолистий
сморúжити терти об щось (землю, підлогу тощо)
смотоло́ка *мед.* нежить; *образл.* набридлива людина
смрід сморід
смутні́й засмучений
смúток сум
смúшок *кушн.* каракуль
снасть вісь (воза)

сні́діти тм'яніти (про кольоровий метал); запотівати (про вікна)
сні́ці деталь воза, до якої прикріплюють дишель
сні́дані сніданок
сні́шний зчорашнього вечора
сно́чи учора ввечері
снувáлка, сновáлка *ткац.* пристрій для підготовки **основи** для ткання
снувáти, сновáти *ткац.* готувати **основу** для ткання
Снй́тин *геогр.* Снятин
снй́тинський *етногр.* який проживає у м. Снятині
сні́ський, сні́сінський, вікапй́онний такий самий, подібний
сні́сько точно так, так само
соб *виг.* ліворуч (команда волам та коровам)
сові́ський, руський російський
сóвпати їти поволі по глибокому снігу
согрі́шити згрішити
сокірч́ина, сокьї́рч́ина, сокьї́рка *здріб* мала сокира
сокотіти стерегти, охороняти
сокотітисі стерегтися
солов́ити мутніти (про очі п'яного)
солоджéний посолоджений
солодьї́тко *пестл.* кохана дівчина або коханий хлопець
соломі́ць, соломі́цю силоміць
соломй́нний солом'яний
соломй́нка солом'яний капелюх
солонй́на *кулін.* сало
сóні́чник, сóні́шник *бот.* соняшник
сопокй́й, супокй́й спокій
сопúх важкий дух, сморід
сорови́ці соляна ропа, яку вичерпують із соляних джерел; соляний розчин

сорові́чиник *образл.* житель
Водишного в с. Білі Ослави
сорока́тий строкатий
сорокі́вка сорок років; *буд.* дошка
 завтовшки 40мм; *крав.* нитки за
 №40
сороччи́на маленька сорочка;
 сорочечка
сотати́ *ткац.* мотати; розслідувати
сотати́сі мотатися
сотворі́ні сотворіння
сотенни́й *військ., істор.* командир
 сотні УПА
со́тик одиниця виміру площі;
 площа в один ар
со́тка грошова купюра номіналом у
 сто одиниць; сотня
сохрані́ти зберегти
сп'їлі́ти *буд.* збудувати (про
 невеличку будівлю)
сп'ю сплю
сп'юх сонько, сплюх
спадати́ пропадати (про людську
 красу); про рівень води в річці,
 криниці
спакува́ти скласти речі
спамні́татисі отямитися
спаньї спання
спарити відшмагати
спарши́віти втратити якість, вид
 (про рослину); захворіти на пархі
 (про коня)
Спа́са *церк.* свято Преображення
 Господнього (19 серпня)
спасі́вки, спасо́ві *мн.* фрукти, які
 досягають до Спаса
спасі́ні спасіння
спаску́дити погіршити якість,
 зовнішній вид

спа́цір, спацьї́рка, спацьї́рок,
шпа́цір, шпацьї́рка, шпацьї́рок
 прогулянка
спаці́рува́ти, шпаці́рува́ти
 прогулюватися, проходжуватися
спе́ред *прійм.* від
спе́рти зупинити
спе́ртий несвіжий, затхлий (про
 повітря)
спира́ти зупиняти, стримувати;
 забороняти, заперечувати
спира́тисі зупинятися; опиратися
списа́тисі зареєструвати шлюб;
 розписатися
спі́суватисі зареєструвати шлюб
спитльо́ваний змелений на
 борошно вишого гатунку
спитлюва́ти змолоти пшеницю на
 борошно вишого гатунку
спичі́ спекти
співа́ні спів, співи, співання
співанка пісня; коломийка
співаночка *дит.* коломийка, пісня
 (часто уживають у коломийках)
спід низ
спідний нижній
спідни́ці *крав.* спідниця
спідничі́на *змени., крав.* спідничка
спіж чавун
спіже́вий чавунний
спі́льний спільний
спі́лно спільно
спі́рт спирт
спі́тньї́віти спітніти (про людей);
 запотіти (про вікна)
спі́шовка спецодяг
спї́ит сплять
спї́йчий сплячий
сплавї́йти сплавляти
спла́снути зменшитись (про
 набряк)

сплїска́ти зліпити; створити умови
 для товаришування, дружби та
 спільного проживання
спові́щїти сповіщати
сповньї́тисі сповнятися
сподї́ні те, що залишилося на дні;
 осад
сподні́ *крав.* штани
сподньї́та, сподні́та *крав., змени.*
дит. штанята
спозара́ні спозаранку
спозіва́ти почати позіхати (кілька
 раз підряд)
сполока́тисі сполоскатися
спо́мин згадка
споміна́в'ї згадував її
споміна́ти згадувати
спомо́гані надати колективну
 допомогу бідній, хворій людині
 або людині, яка постраждала від
 стихійного лиха
спорідї́ти, спорідні́ти спорядити
спо́сіб застосування на важких
 фізичних роботах законів фізики
 (важелів, катків із круглих
 дерев'яних полін та ін.)
спосі́бний здатний; здібний
спотри́бітисі знадобитися
спохватї́тисі раптом нагадатися
спочї́ти померти
спочьї́тку, спочї́тку спочатку
справдлі́вий справжній (про
 гриб)
спра́вити показати адресу;
 відремонтувати
справї́йти скеровувати (указуючи
 адресу, місце проживання тощо);
 ремонтувати
справї́йтисі, справльї́тисі
 справлятися
справува́тисі слухатися

справу́нок *заст.* справа
спрахти́кований який має досвід
спрі́крилосі надоїло
спритиска́ти примусити, заставити
спрі́ходу біля входу
спрі́гати́сі допомагати один
 одному в оранці, орючи парюю
 коней (про тих, хто має тільки
 одного коня); спрягатися
спрі́чісі спрягтися
спротї́витисі образитися
спротинї́тисі, протинї́тисі
 починати скисатися (про молоко)
спружї́на *техн.* пружина
спрьї́таний схований
спрьї́тати заховати
спрьї́ток місце зберігання або схову
 предмета; схованка
спудитисі злякатися
спу́за пилюка; попіл
спуза́рь *паст., заст.* той, хто
 підтримує у **колибі** чи **стаї** вогонь
спу́зїний забруднений пилюкою,
 запорошений
снү́зїнікі *мн., згруб.* діти, які
 граються у пилюці
спу́ск один проворот ключа (про
 замок)
сруб *буд.* будівля без даху, зруб
став ставок
става́ти зупинятися; вистачати
става́ти на зні́мку
 фотографуватися
ста́вити, кла́сти *буд.* будувати
ста́витисі *заст.* з'являтися
ста́йні зорї́б **стає́нька** стаціонарне
 приміщення для худоби; стайня
ста́ло вистачило
стальо́вий сталевий
стара́ти дбати
старезні́й дуже старий

старéцький жebraцький
старигán старша людина, старець
стариньй *знев.* старі батьки
стáриц *образл.* старцюга жebraк
старовіцький стародавній
старосвітський предковичний
стáроста *обр.* чоловік, який виконує обов'язки весільного господаря: староста
старно́та *образл.* жebroта
старшина́ батьки
ста́тком *присл.* багато, рясно
ста́тний заможний, багатий
ста́ток багатство
ста́хнути згаснути
ста́ція станція
стая *паст.* полонинська хата без печі; зграя
сте́вхати *згруб.* швидко з'їсти
сте́клий, стичéний скажений; *вет.* хворий на сказ
сте́рво загинбла тварина
стилі́на *буд.* стеля
сти́нути охолоджуватися (про страву)
стиричі́ стерегти
стиричісі́ остерігатися
стирньй, стирньйнка стерня
сти́рта скирта
стирчѣ́йти стирчати
стичі́сі сказитися
стига́тисі обмежувати себе у всьому, заощаджуючи кошти для досягнення мети; соромитися
сти́йка *військ., мисл.* варта
стика́тисі гратися з гучним сміхом, вереском (про дітей)
сти́лниця́ кухонна дошка для розкатування тіста, виготовлення домашньої випічки та вареників; стільниця

сти́лчик низенький одномісний стілець для сидіння; стільчик
стовче́но на якому випасена худобою трава
стоді́льчина, стоді́лчина *змени.* невелика стодола
стодóлиши велика стодола
столéц стілець; *буд.* каркас, основна частина каркасного дерев'яного будинку; лавка для сидіння (для кількох осіб)
столога́нено, столо́чено стоптано (про траву та посіви)
столога́нити, столо́чити витоптати (про траву та посіви)
стольй́р, сто́лір столяр
стольй́рити, столі́рува́ти столярувати
стольй́рка столярка: столярство
стольй́рні столярня
сторо́нський чужий, з іншого села
сторца́к *інстр.* дерев'яний молот для розколювання товстих та сучковатих дров та колод
сто́рцом, сто́рца сторч, вертикально
сторцува́ти ставити сторчки
сточи́ти з'єднати
сто́яні стояння
стра́жник *заст.* дорожний робітник, який підтримує у належному стані центральну дорогу
стражпожа́рна пожежна команда; пожежний автомобіль
страхопу́д той, що будь-чого лякається
страшний *образл.* негарний, невродливий (про людину)
стри́й брат батька
стри́йна дружина стрія

стри́мані витримка; стримання
стри́чи стригти
стри́чисі стригтися
стри́бок *заст.* той, кого найняли органи НКВС для виявлення та знищення вояків УПА та їх прихильників у підпіллі
стри́й, стрóй, стру́й лад
стрі́л постріл; стріляба
стрі́лец *військ.* стрілець; вояк УГА
стрі́льба *збр.* рушниця; стрілянина
стрі́льйти стріляти
стрі́мкий крутий (про берег, вершину)
Стрі́тні *церк.* Стрітєння Господне (15 лютого)
стрі́тити зустріти, стріти
стрі́титисі́ зустрітися, стрітися
стрі́чѣ́йти стрічати, зустрічати
стрі́чѣ́йтисі́ стрічатися, зустрічатися
стрі́мінь дуже крутий берег, крута гора; стромина
струга́ти тесати ножем; очишати від шкірки овочі, фрукти
струга́ти рі́пу *кулін.* чистити ножем сиру картоплю
стружа́к, строжа́к, сіннік солом'яний матрац
струже́ний стомлений
стру́нка *паст.* місце доїння овець на полонині
стру́пішілий струхлявілий
стру́пішіти струхлявіти
струци́нь *кулін.* великий весільний хліб, випечений з борошна вишого гатунку у спеціальній бляшаній формі у вигляді тупого ромба
стри́хло просохло
студéний холодний
студинéц *кулін.* холодець

студинó холодно
студі́ти охолоджувати
студі́нь холод, мороз
студні́ глибока криниця
сту́літи зімкнути (губи)
стус *рідк.* стусан
стуха́ти гаснути (про гасову лампу, багаття, вогонь у печі тощо); зменшуватися (про набряк)
стухну́ти зменшитися (про набряк)
су́вати водити якимсь предметом сюди-туди
су́вати нога́ми йти, не піднімаючи ніг
су́ватисі́ повзати сюди-туди (про дітей)
суді́ти осуджувати
судия́ суддя
сук *ліс.* сучок
су́ка *образл.* гуляша жінка; сука
сука́ти скручувати
сукі́нчйна *крав., змени.* невелика сукня
сукньй́ний сукняний
су́крови́ці лімфа
сукьй́нка *крав.* сукня
су́мерок присмерк
сумлі́ні сумління
су́ниц *мн.* **сунці́** *буд.* дерев'яні відрізки, якими заповнюють стіни дерев'яної будівлі, збудованої в **слупи**
су́ньго́лов стрімголов
супéрниця́ суперниця
су́плітка́ проліт в огорожі
супокі́й спокій
сусі́да сусідка
сусі́к скриня для зберігання зерна
су́тич закуток
сухóзолоч вовняний шнурок, обмотаний металеву блискучою

ниткою на верхньому зимовому одязі

сухóти *мед.* туберкульоз

сухóтник *образл.* туберкульозник

сухóтничі *образл.* хвора на туберкульоз

су́чі суччя

сушини́ці *тільки мн.* сухофрукти

суши́ці *ліс.* сухе дерево

су́ші суша; посуха

сфалчува́ти сфальшувати

схапа́ти швидко згребти та скласти сіно в копиці

сха́пуватисі різко вставати

схильи́ти схилити

схильи́тисі схилитися

схіснува́ти скористати

схну́ти сохнути

схóвзнутисі посковзнутися

схóпитисі різко встати

сца́пати спіймати

сца́ти ссати, смоктати

сцї́плий неповороткий

сцї́пати здоїти

сцї́йти *фізіол.* мочитися

счиня́ти *заст.* починати першим роботу

счіститисі *вет.* позбутися плаценти (про корову)

счв́а́хкати, счя́хкати скосити

ся́ко-та́ко сяк-так

Т

таба́ка *заст.* тютюн

табала́, та́шка *заст.* шкіряна, кирзова або зі шкірзамінника сумка, яку носять через плече

табачы́рка, табакы́рка табакерка

та́блиці шкільна дошка; таблиця

таде́, тале́ ньи *виг.* вираз заперечення

та́йстра вовняна або полотняна сумка, яку носять через плече

та́ки, та́кі, та́кіж, та́кжи також, теж

тако́ отак

такса́тор *заст.* особа, яка проводить визначення розмірів заповідяної шкоди (про посіви, землю тощо)

таксі́вка таксі

таксува́ти оцінювати заповідяну шкоду; заробляти, перевозячи пасажирів власним автомобілем

талала́йство *заст.* непотріб; безпорядок

тала́нник бідний, убогий чоловік

тала́пати іти поволі болотяною дорогою чи стежкою

тала́патисі, таля́патисі хлюпатися, плескатися

талі́ян, талі́яниц *заст.* італієць

талі́янка *заст.* італійка

талі́янський італійський

талюва́ти рівно складати, припасовувати

там ни там дуже рідко (про сходи рослин, про малий урожай фруктових дерев тощо)

та́мничка, тамо́, ота́м тамечки

тамто́го минулого

тамто́й минулий

та́ний дешевий

та́ниц танець

тані́ти дешевіти

та́но дешево

та́нчи дешевше

та́нший дешевший

тарада́йка *знев.* старий віз або автомобіль

тарахкоті́ти тарахкати; *згруб.* голосно говорити

тарі́фа таблиця, панно

тарі́ль *мн.* тарелі тарілка

та́рничі *заст.* дерев'яне сідло

тартак, фі́рас лісопильня; лісопильна рама, пилорама

та́сьма *крав.* гнучкий кравецький метр

та́фгі́бель *стол., інстр.* рубанок, за допомогою якого виготовляють до дверей **тафлі**

та́флі *мн.* **тафлі́** *стол.* деталь дверей, інколи дверної скриньки; *ліс.* дерев'яний жолоб (із букових дощок), що є складовою частиною ризів, якими згори спускають **колотисі**

тафльо́ві зроблені із тафель (про двері)

та́хнути гаснути (про газову лампу, вогонь)

та́ца піднос

та́чілка качалка для розтачування тіста чи прасування білизни

тачы́ти *кулін.* розкачувати тісто; *заст.* прасувати білизну за допомогою качалки та **маглюниці**

та́шка *заст.* сумка

тварь *заст.* обличчя

тверду́шка скоринка (хліб)

те́вхати, халасува́ти *згруб.* жадібно, швидко і багато їсти

те́вхнуло *згруб.* кинуло кимось

те́лпінь недоумкувата людина

те́льбух *образл.* живіт

те́мний незрячий

те́мніва, те́мнь, те́мріч темнота

ге́нькани дзенькання

те́нькати бити металевим предметом по металу; дзенькати

те́нький дуже великий

те́рка тертка

те́риці пристрій для переробки стебел конопель та льону

те́рло місце відкладення рибою ікри і її запліднення

те́рно *бот.* терен

те́рти коло́нні переробляти відмочені стебла коноплі на волокно

те́ртисі нереститися (про рибу)

те́ртиці *буд., заст.* обрізна товста дошка

те́рчіник *кулін.* випічка із тертої картоплі; дерун

те́рх *заст.* важка ноша

герьха́ннити *заст.* важко нести

те́сані *буд.* тесання

те́та сестра матері або батька; тітка

те́чка портфель

те́щі теща

ти діалектна форма зворотнього займенника «тобі»; ті, тії, оті

ти́бель *буд.* дерев'яний кілок, яким скріплюють у стіні **бруси, плинни́** (про дерев'яну хату)

тиле́мбатисі теліпатися

тиле́пати, тили́шувати трясти, теліпати

тилепа́тисі теліпатися

тилі́нка *муз.* гуцульський музичний духовий інструмент

тилі́ці телиця

тиліфо́н телефон

тильи́ теля

тильи́тник *паст.* загорода для телят

тильи́чий телячий

ти́нати кусатися (про комах)

тинкува́ти заліплювати вапняним або глиняним розчином шілини (у стіні, печі); тинкувати
типéрка зараз, тепер
типли́ці природне джерело, у якому не замерзає вода; теплиця
типтили́ти *знев.* говорити про щось монотонно, набридливо, довго
тир рідкий мазут
ти́рба *анат.* людська кров
тире́бити відокремлювати насіння від стебла (про зернові, коноплі, льон, мак)
тире́пка *заст.* жіноча сумка
тирлі́байло *знев.* стара автівка, старий велосипед тощо
тирлі́нка *бот.* дика слива з плодами круглої форми
тирмі́ті відходи від переробки сухих стебел коноплі та льону
тирпе́ц терпець
тирпі́ні терпіння
тирпй́чий терплячий
тирува́ти змащувати мазутом гонтове покриття або інші дерев'яні конструкції
тирха́нити *зруб.* важко нести
тис стискав
тиса́к великий ніж
тисі́чі *числ.* тисяча
тисну́ти стискати
тисовий *ліс.* зроблений з рідкісного хвойного дерева тису
тіти *рідк.* поправлятися, жиріти (про людей і тварин)
титирі́ти отетеріти, зацепеніти
тіфус *мед.* тиф
тихо́нько тихенько
тіщну́ти ткнути
тнчі́ текти
тіччити тичкувати квасоллю

ті тебе (діалектна форма зворотнього займенника **тебе**)
ті́да, ті́да-рі́да, ту́да, ту́ду уживають для дотримання рими у гуцульських коломийках
ті́лько тільки
ті́мниці захисне покриття шкіри на потилиці у маленьких дітей
тімува́ти, ть́мити, кь́мити пам'ятати
тіна́ тінь
тітйон тютюн
ті́чка передня або задня частина воза; *мисл.* час парування звірів
тка́ї *ткац.* тче
ткань́й тканиня; ткацтво; нитки в клубках для ткання полотна (поперечні нитки)
тлума́к, тлума́ч *заст.* перекладач
тлума́чити пояснювати
тлу́стий повний, вгодований, товстий
тльи *ентом.* тля
то те
то ми сі́ розхо́дит це мене цікавить; маю до того відношення
тов, тото́в тою
това́р велика рогата худоба
това́ріта *тільки мн.* худібка
товма́сити гамселити
то́впа товпище
товчі́ товкти (горіхи, варену картоплю, часник тощо)
товчі́сі довго і неспокійно сидіти у дорослих на колінах (про дітей)
тогда́ тоді
тогид́ний минулорічний, торішній
тогидь минулого року
то́жи також, теж
тологáнити, толóчити топтати (посіви)

толока́ колективна безоплатна допомога друзів, сусідів у виконанні фізичних робіт; *наст.* громадське пасовисько
томо́й тому
то́нчи тонше
то́нчий тонший
тоню́нький дуже тонкий
топа́ні, ту́пані тупання
топі́р, топіре́ц, ба́ртка дерев'яний або металевий топірець з довгою ручкою, прикрашений орнаментом (різьбою, інкрустацією деревом або кольоровим металом)
топірчи́на *здріб.* топірець; маленька сокира
то́пка *кулін.* міра об'єму вивареної із **соровиці́** кухонної солі, що дорівнює одній склянці, перевернутої вверх дном, у засушеному стані (без склянки)
топорі́щи дерев'яний держак (рукоять) сокири
торбе́йник *образл.* жєбрак
то́ргані сіпання
то́ргати сіпати
то́ргнути сіпнути
торго́вці частина базарної площі для продажу худоби
то́ркати легко стукати (у вікно, кімнатні двері тощо)
торкотáйло, торкоглі́вий *образл.* балакучий
торкоті́ти утворювати дрібні, сильні звуки; торохтіти; *образл.* багато говорити, не даючи іншим
тормо́сити, тормо́шити, то́рсати сіпати, старатися відчинити; термосити (про зачинені двері)
то́сі *дит.* уживають для спонування немовляти плескати в долоні

гота́ та
тоті́, тоті́ ті
тото́ ото; то
тпр-ру *виг.* стоп (команда волів, корові, рідше коневі)
тпрус, тпру́са *виг.* уживають, проганяючи котів
трабува́ти *рідк.* пробувати
траві́ти цькувати
тран риб'ячий жир
транжі́рити неекономно витратити (про гроші та майно)
тра́пом підтюпцем (про коня)
тра́скати ляскати, плескати (у долоні); брызкати
тра́снути вдарити долонею; брызнути (болотом)
тра́тити витратити; страчувати, знищувати
тратова́р тротуар
тратува́ти топтати ногами (про велику рогату худобу та коней)
тра́филосі́ сталося, трапилося
тра́фити трапити; вцілити, влучити
тра́фитисі́ трапитися, статися
графі́йісі трапляється
графі́йлосі́, трафлі́йлосі́ траплялося, попадалося
трафй́іти влучати
графі́йтисі́ траплятися
трафу́нок пригода, випадок
грахтува́ти пригощати
трацка́ пи́ла *інстр.* дворучна пила для ручного поздовжнього розпилювання колод та протесів на пиломатеріали
грач *мн.* трачі́ робітник, який здійснює ручне поздовжнє розпилювання колод та протесів на пиломатеріали

тра́чка *буд., ліс.* риштування для ручного поздовжнього розпилювання колод на пиломатеріали
тре́тий третій
три́би *мн.* шестерні, зубчата передача
тривкий витривалий; *кулін.* калорійний (про їжу)
трі́дху́ *мед., рідк.* бронхіальна астма; дихавиця (у дітей)
трилі́йон *числ.* трильйон
трима́ти вигодовувати, доглядати (про худобу); тримати голову (про немовля); бути одруженим
трима́ти до Христу́ *обр.* бути хрещеним батьком (матір'ю)
тримбі́та *муз.* гуцульський духовий музичний інструмент
тримбі́тати грати на трембіті
три́на подрібнені залишки сіна разом з насінням різнотрав'я
трина́дцять *числ.* тринадцять
тринді́ти говорити неправду, розповідати якісь небилиці
три́нькати, трі́нькати непрофесійно грати на музичному інструменті; неекономно витрачати (про гроші та майно)
трипе́та *бот.* осика
трипи́цірка випадок; клопіт; бійка, сутичка
трипі́шкатисі пручатися, вириватися (про живу рибу)
трі́ціть *числ.* тридцять
три́цьїтка тридцять років (про вік); *буд.* дошка завтовшки 30мм; *крав.* нитки за №30
трі́йці *церк.* підсвічник на три свічки
трі́ло отрута

трі́пати вибивати з килима пилюку; трясучи, позбуватися пилу (про одяг, постільну білизну)
трі́патисі вириватися з рук (про малу худобу та рибу)
трі́пнути кинути об землю
трі́сини́ці трясовина
трі́скати́й який звилупленими очима; витрішкуватий
трі́сті трясти
трі́стісі трястися
трі́щїти тріщати
трово́йти цькувати (про собак)
тро́їти труїти
тро́їтисі труїтися
троші́ти дуже швидко їсти
трубі́ти подавати звуковий електричний сигнал (про автомобіль)
трудний стомлений
тружда́тисі не знаходити собі місця, переживати, мучитися думками; мучитися у хворобі
тру́нова труна, домовина
тру́нок *анат.* шлунок
тру́піна стовбур дерева
тру́пішний, тру́хлявий трухлявий, спорохнявілий
тру́пішіти трухлявіти
трупцюва́ти тупцювати
тру́сок дрібні тріски
трусь-трусь *виг.* уживають, підкликаючи кролів
тру́тити штовхнути; позбутися
тру́чїти штовхати
тру́чїтисі штовхатися
трі́їсти трясти
трі́їтисі, трі́стісі трястися
ту́гий рік голодний рік
ту́го важко, скрутно
туго́та туга

тульї́ти тулити
тульї́тисі тулитися
ту́лька *іхт.* кілька (риба)
тулю́нкатисі *ошт.* обніматися, притулюючись обличчям одне до одного
ту́ман *образл.* дурень, недотепа
тупа́к *образл.* розумово відсталий чоловік
ту́рба, ту́рма згряя; отара
турлига́ти, турлига́нити смоктати (про немовлят та маленьких тварин)
турну́ти звільнити з посади або з роботи
ту́рок недоумкуватий чоловік
турш, туршу́к, туршу́к *ліс.* молоде високе дерево (перев. букове)
ту́тка тут
ту́чі хмара, буря, гроза
тха́ті додому
ту́йма пам'ять
ту́ймити пам'ятати
ту́їти, ту́їтінка *дит., пестл.* курка
тю-тю-тю *виг.* уживають, підкликаючи курей

У

у в

у доли́ну *присл. з ім.* у долину
у кочирга́х поблизу печі, біля порога, де стоїть кочерга
у шті́ри бчи уживають при таємних перемовинах двох осіб
убе́рі *заст., рідк.* одяг
убира́ти одягати; прикрашати (про ялинку)
убо́ри *тільки мн.* вишукане вбрання; багато вбрання
у́бране вбране

уважї́ти поважати; бути уважним; берегтися
уве́рх угору
уве́рху́ уверх
уві́дітисі побачитися
увилї́тисі ухилитися
увилї́нїтисі ухилитися
увиха́тисі дуже швидко щось робити, квапитися із роботою
уві́їти оселитися в новозбудованій хаті
уві́їти знесилитися
уго́втувати утихомирювати, приборкувати
уго́рнїтисі одягти на себе верхній одяг
уго́ру *присл.* угору
удні́ну удень
удолі́ну *присл.* униз
узбро́єний озброєний
уздрі́ти побачити
узі́р узор
узло́стило розізлило
узму́ візьму
уймі́ти зменшити надій молока; позбавити корову молока за допомогою чарів
укі́с кількість скошеного за певний час
уко́рма їжа під час доїння (коли корова не хоче пропустити молоко)
укритї́й укриття
укру́їти щось роздобути; усукати мотузку; зірвати різьбу
уна́ вона
уни́ вони
уно́ воно
уно́гди, уно́гдички недавно, нещодавно
уночі́ вночі

упадний стомлений або хворий
уповні із повним відром
 (уживають, коли переходять комусь дорогу); уживають, коли настав повний місяць
управльїти, управїйти обзивати когось; управляти, керувати
упра́ти *ірон.* вдарити когось
упріга́ти запрягати
у́прїж кінська зброя, упряж
упру́гий твердий
упуше́ний брудний, неохайний, недоглянутий
урва́ти че́сти прилюдно образити, зганьбити
урва́тнсі розірватися, відірватися, порватися
ури́нилосі *вет.* післяродовий мастит (про корову)
у́рія уряд
ури́довці урядовці
ури́дува́ти керувати, розпоряджатися
ури́дник урядник, службовець
усі́дувати примусити
усі́який усілякий
усі́яко усіляко
уска́куватисі зменшуватися від прання та сонячних променів (про тканину)
уска́читисі зменшитися під дією води чи інших речовин (про тканину)
успі́д униз
усподу́ унизу
устира́ти придбати
устири́чі устерегти
уся уся
утворе́ний відчинений
утвори́ти відкрити
утвори́ти відчиняти

уте́ртисі витертися
утри́мані утримання
утьї́ти врізати
ухво́та охота
ухильї́тисі, ухільї́тисі ухилитися
уявльї́ти, уявї́ти уявляти

Ф

фа́срмур *буд.* вимурувана з цегли стінка (де планують піч) у дерев'яній хаті
фа́йка *заст.* люлька
файне́нко гарненько
файне́синький гарнесенький
файне́сннько гарнесенько
файнний гарний; добрий
файні́ший гарніший
фа́йно гарно, прекрасно, чудово, добре
файне́боха *ірон.* красуня
фа́йронг кінець роботи
файфоро́вий фарфоровий, порцеляновий
файфу́рок деталь люльки, яку заповнюють тютюном
фа́ла хвала
фа́лаш *рідк.* ніж
фалашува́ти різати великими шматками
фа́лди *крав.* складки на жіночому одязі; гофри
фалі́ти хвалити
фалі́тисі хвалитися
фа́лі *заст.* хвилі на гірській річці; сильний густий дощ, що пройшов смугою; буря
фалч фальш
фалчі́вий фальшивий, несправжній; підлий, безчесний
фалчува́ти фальшувати
фальба́ хвальба

фальба́нок полиця для інструменту (про майстерню)
фа́мілія родина; прізвище
фа́міліянт родич
фа́на *заст.* прапор; *церк.* хоругва
фардигува́ти *заст.* курити
фарисе́й підла продажна людина
фарну́ти, парну́ти поцупити, вкрасти
фасо́лі *бот.* квасоля
фасо́льїнка *бот.* гичка квасолі
фастригува́ти *крав.* зметувати (про тканину або виріб із тканини)
фасува́ти *заст.* безплатно отримувати належні продукти, взуття, спецодяг (про робітників та службовців); сортувати, виділяти за нормою
фасу́нок *заст.* належні речі, які безплатно отримує робітник чи службовець для виконання своїх обов'язків
фаца́рний *зруб.* неслухняний, збиточний, злодійкуватий
фаці́ят *буд.* бічна сторона даху
фаши́ні невелике гілля з листям; в'язанка хмизу
фе *виг.* уживають для засоромлювання (перев. дітей та підлітків); не можна, годі
Фе́дириха дружина Федора
фейс обличчя
фель порода (про худобу)
фельц *стол.* прямокутний паз у виробі з дерева; четверть
фелъциги́бель, фелъци́вник *стол.* рубанок, за допомогою якого в дощці роблять фелъц
фе́ртик кінець
фершлю́с *збр.* затвор (про вогнепальну зброю)

фе́стунг сільська молодіжна забава (фестиваль)
филон *церк.* фелон
фі́ратнсі різко махнувши рукою, змести чи відкинути якийсь предмет; бити задніми ногами (коні); неввічливо вести розмову
фирминта́ція бродіння
фирфля́ші баклага
фист сильно, дуже
фі́ци тонкі онучі
фі́цкати бити задніми ногами
фі́вка, фі́квашка, фі́вкало свисток, свищик
фі́вкати свистати у свисток
фі́га дулі
фі́гли *тільки мн.* витівки, жарти, хитроші
фі́глюва́ти жартувати, хитрувати
фі́гляр жартівник
фі́кса зубний протез із металу
фі́ліна похресник чи похресниця
фі́лякір бричка, карета, кінний екіпаж
фі́льва́рок панський маєток із господарчими будівлями
фі́льотовий фіолетовий
фі́ра віз, підвода; міра сіна, снопів, гною, дров тощо
фі́ранок тюль, занавіска, фіранка
фі́рман візник, кучер; той, хто править кіньми
фі́рма́нити доглядати й правити кіньми
фі́рма́нка робота з перевезення вантажів кіньми, догляд за кіньми
фі́ртка хвіртка
фі́ст хвіст; одиниця кількості худоби
фі́тькати свистати в пальці

фіфа, фіфка *знев.* горда, самовпевнена, чванлива дівчина
фіфак, фіфа́ка несерйозний чоловік
фішка *анат.* анус
флейші жирне м'ясо
флінькати *знев.* плакати
флуд замкнутий, нетовариський чоловік
флю́ра, фойда *заст., знев.* повія
фляцкавка негода
фляцкати брызкати рідким болотом: легко вдаряти рукою; падати (про дощ та мокрий сніг); хляпати, ляпати; *знев.* невміло куховарити
фльїкі *тільки мн.* внутрішні органи тварини; фляки
фльїшка *здріб.* фльїшечка, фльїшина, фльїшинка пляшка
фодографуватисі фотографуватися
фолькати, фолькотіти булькати під час кипіння; багато говорити, розповідати нісенітниці
форкотіти форкати
формува́ти *заст.* намовляти, підбурювати
фóрост сухі гілки без хвої
фóса канава, рівчак
фостатий хвостатий
фостáч, фостáчка пластикова, металева або дерев'яна каструлька з довгою ручкою для начірпування води
фóшкати сопіти
фоя *ліс.* хвоя
фра́р самовпевнений хлопець, задавака
фрай воля, свобода
фра́нца *мед.* сифіліс
фрасований *заст.* прасований

фрасува́ти *заст.* прасувати
фре́ла, фрі́лка *муз.* гуцульський духовий музичний інструмент; сопілка без денця
фризі́р, фрізі́р перукар
фризі́рні перукарня
фризу́ра зачіска
фуг *інстр.* різець для вибирання паза при виготовленні гонти
фуждлі́ти сильно віяти; сильно палахкати
фу́зія *збр.* рушниця
фундува́ти жертвувати на щось гроші і платити за когось
фунт *заст.* вага масою 0,5 кг
фунті́вка сорт груші
фура́ж сухий корм для худоби
фу́рити жбурнути
фу́ркало повітряний гвинт, вітряк; *знев.* легковажна людина
фу́ркати пурхати (про пташок)
фур-р *виг.* уживають для імітування злету дикої пташки
фу́рну́ти жбурнути
фурт *заст.* постійно, часто, раз у раз, завжди
фурува́тисі *заст.* злитися
фуру́йти, шпурю́йти жбурляти, кидати
фуру́йтисі жбурлятися
фус осад
фусті́нка *здріб.* хустинка
фустиньі́нка *знев.* стара хустка
фу́стка, фусті́на *крав.* хустина
фу́тир *заст.* харч
фу́тир-то́рба мішок, сумка для харчів (про коней)
футрі́на, обличка *буд.* накладна планка для обрамлення дверей, вікон
фу́тро *крав.* хутро, підкладка

футрува́ти *крав.* підшивати хутро або підкладку; харчувати
футрува́тисі добре харчуватися
фу́фила, фу́филиці завірюха, метелиця
фучьі́ти *заст.* гніватися

X

ха́вкати, га́вкати, гапу́кати *образл.* кашляти
халасува́ти *образл.* швидко їсти
хамла́джи дрібне гілля, яке принесла повінь
хаму́лінка *кулін., заст.* рідка страва із зварених яблук і слив, часом з додаванням кукурудзяної муки
хандо́лі старе, зношене взуття
хап *виг.* уживають, щоб продемонструвати сам процес
хапа́ні хапання
ха́пнути схопити
хапту́рй *обр.* процес дарування дітям у Страстний четвер
перепі́чок
харама́н *заст.* ошуканець
харапу́тно негарно, непривабливо
ха́раші́ти каструвати малих поросят (про самців)
ха́рі *зруб., образл.* обличчя
ха́ркані харкання
харкоті́ні харкотиння
харкоті́ти хропіти
харч їжа, харчі
ха́та *буд.* будинок; кімната
хаті́ *тільки мн.* будинки; багато кімнат
хати́щи велика хата
ха́тищи місце, де стояла хата
хатні́й той, хто живе в цій хаті; хатній

хатні́ *тільки мн.* міжкімнатні (про двері)
хатчи́на *змени.* невеличка хата; хатка
Хаші́ *геогр.* присілок у с. Білі Ослави
хідні́к тротуар
хилі́тати, хилі́тати, холі́тати хилитати
хильо́йтисі, хильо́йтисі хилитися, нахилитися
хіснува́ти використовувати, споживати (про продукти харчування)
хі-хі *виг.* уживають під час сміху
хіхі́кати хихикати, сміятися
хлі́пати *ірон.* жити
хлипа́ти, хлиста́ти *зруб.* швидко пити
хло *зверт.* чоловіче
хлоп чоловік, мужчина
хло́пиц хлопець
хлопій́ний дужий, міцний (про чоловіка)
хлопесь́кий чоловічий, мужицький
хлопчю́й, хлопій́й хлопчина, хлопча
хлопчю́чий хлопчачий
хльо́пати хлюпати
хльо́патисі хлюпатися (про рідину); уживають, коли взувають завелике взуття і воно не тримається на ногах; хитатися (про ручку молотка, держак сапи тощо)
хляпа́ні хляпання
хо́бта *бот.* бузина трав'яниста
хо́ванка дитяча гра
хо́взанка ковзанка
хо́взатисі, спуска́тисі ковзати
ховзкі́й слизький
хо́взко слизько

хóвшні *заст.* невеличка забава з ознакою розпустити; *знев.* розпусна компанія
хóджіні ходіння
хóлод *здріб.* **холодок** тінь, затінок
холоднєчі холоднеча
холо́шні *заст., крав.* чоловічі штани з грубого домотканого сукна
хольі́ва халява
хольі́ра *мед.* холера
хольі́рний цві́нтар місце захоронення тварин, які загинули від якоїсь хвороби
хорба́к *заст.* хребет
Хорба́ка *геогр.* назва урочища у с. Білі Ослави
хóрий хворий
хорóба хвороба
хороблі́вий хворобливий
хорува́ти хворіти
хосе́н користь, вигода
хосьту́, хусьту́ *виг.* уживають, підкликаючи собак
хоть хоч, хоча
хотьі́т хочуть
хóхати хухати, спеціально дихати на щось (на руки, вікно)
храбу́ст залишки листя капусти
хра́мати, храму́льїти, криву́льїти кульгати, шкутильгати
храп охота, потяг, бажання
хрїнь *бот* хрін
хроба́к черв'як
хруні́вство *заст.* зрадництво
хрунь *лайл., заст.* підла та безчесна людина; запроданець; виборець, який продає свій голос
хру́пати хрумати
хрїш хряш
худорлі́вий худорлявий
худьі́к *образл.* худий чоловік

хьї́ба *заст.* програвш
хьїбува́ти не вистачати, бракувати
хьїрі́ні *згруб.* спання
хьїрі́ти *згруб.* довго спати

Ц

цабе́ *виг.* праворуч (команда волам або коровам)
цал міра довжини, що дорівнює одному дюймові (25,4 мм)
цалє́вий дюймовий
ца́лий цілий
цалі́вка *заст.* дошка товщиною в один цал
цалко́м цілком, зовсім
ца́пати хапати
цапі́на *інстр., ліс.* дерев'яний важіль із загнутим металевим кінцем для поздовжнього пересування колод та обертання їх навколо осі
ца́пнути хапнути
ца́пнутисі хапнутися
цапо́к *мисл.* самець, сернюк
цара́патисі дряпатися; лізти вгору
ца́рина околиця, край села; місцевість за селом, де пастух збирає худобу; необроблюване, поросле травами поле; сіножать, пасовище, город, більший кусок поля; пасовище, що знаходиться далеко від хати; долина
Царі́нка *геогр.* назва кутка у с. Білі Ослави; сіножать при садибі
ца́рок перегородка в стайні для телят або поросят; відгороджене місце в підвалі (окремо для картоплі, буряків, моркви та ін.)
цві́рок сосок (про жіночі груди)

цві́сти цвісти, розквітати; *ірон.* пліснявіти (про продукти харчування)
цві́клі, цві́клі *кулін.* третій столовий буряк із хрінном, цукром, оцтом та сіллю; приправа для м'ясних виробів та холодцю
цвірі́нькати співати (про диких пташок)
цві́ркати, чві́ркати плювати крізь зуби
цебри́к *зменш.* невеличкий **цибер**
цент *заст.* міра довжини в один сантиметр
це́нтро центр
це́пкати, цві́кати *заст.* дорікати
це́ркати, ці́ркати видоювати залишки молока
це́ркова, це́ркова, це́ркова церква
ци чи; *виг.* уживають, підганяючи кіз
цибе́р велика низька дерев'яна посудина для прання білизни, купання, годівлі великої рогатої худоби
цибі́нїти, цибі́нїти *підк.* струмити (про рідину)
цибу́ліні цибулиння
цибу́лі цибуля
цибу́х чубук (деталь люльки)
цига́нити випрошувати, видурювати (матеріальні цінності)
цига́нський мі́х ковальський міх
циганчу́к циган - підліток
цигі́кати, цигі́кати непрофесійно грати на скрипці
цигло́вий *буд.* викладений із цегли, цегляний (про будівлю); цеглястий, жовто-червоний (про колір)

циго́льні, циго́льні цегельня
циду́лка шпаргалка; записка
цизо́рик *заст.* кишеньковий складний ніжик
цї́кати давати потрошки, малими порціями
цилі́ндир скло до газової лампи та переносного газового ліхтаря
цилі́ський, цілі́ський цілісінький
цимбалі́стий музикант, який грає на цимбалах, цимбаліст
цимбрі́на *мн.* **цимбрі́ні** дерев'яні або кам'яні стіни криниці; верхнє бетонне кільце криниці, яке у його верхній частині має розширення; цяміна
цинто́мітир *заст.* сантиметр
цинто́рія *бот.* дика лікарська рослина; золототисячник
цинтрї́фуга, цинтдро́фуга апарат з механічним або електричним приводом для перегонки молока в домашніх умовах; перегнане молоко
цинцу́ра *заст.* людський осуд
цинци́рува́ти *заст.* осуджувати
ципні́ти мерзнути
цире́та, це́льта клейонка
цире́товий пошитий із **цирети**
ці́ркати тонкими короткими струйками доїти корову, козу, вівцю
цирко́вний брат член церковного комітету
цирува́ти *крав.* зашивати (на швейній машинці)
цисе́ це, оце
цисі́ ці, оці, оцій
цисю́ оцю
цисьі́, цьи ця
цитрі́на лимон; цитрусові

ці́вка *ткац.* деталь, що входить у комплектацію ткацького верстата; тонкий струмінь води, або якої-небудь рідини

ці́вкати пишати (про маленьких курчат)

ціка́вий цікавий; веселий, працьовитий, енергійний

ціле́н глибокий сніг, по якому ще ніхто не ступав; цілешь

цілі́сько, цілю́сінько цілісінько

цілюва́ти, цьо́мати цілувати

цілюва́тисі, цьо́матисі, цьо́мкатисі цілуватися

цільі́ти ціляти

цільі́тисі цілитися

цілю́ваний цілований

цілю́вані цілування

ціме́нт цемент

ціме́с найкраще, вищий сорт

ці́нгель *збр.* спусковий гачок (про стрілецьку зброю)

ці́нґер, ці́нґір *заст.* годинникова стрілка

ці́нності ціннощі

цінува́ти *слюс.* паяти (лудити)

ці́нькало *муз.* загнутий із дроту гачок, яким ударяють об мідну таріль (про гру на бубні)

ціпі́лно довга ручка від ціпа

ці́пка, ці́понька *пестл., дит.* курка, курча

ці́пкий міцний

ці́пко міцно

ціса́рка центральна дорога, гостинець; *орн.* пясарка

ціса́рь *істор.* цісар

цісі́ ці

ці́хати, заці́хувати повторюючи «ціхо», заставляти замовчати

ці́хо цить: тихо

ці́хува́ти *ліс.* клеймувати дерева, які підлягають вирубці

ці́цька́та яка має великі груди (про жінку)

ці́катисі, чо́катисі стукатися чарками (при горілці)

цол, ца́лі *заст.* міра довжини в один дюйм (25,4 мм)

ці́ркати стукати (у вікно)

цорко́тіти цокотати (про горіхи)

ці́фатисі, ці́фнутисі *заст.* податися назад, відступати

цуг повітря, протяг

цуго́вий *мн. цуго́ві обр.* увітчаний штучними квітами та прикрасами для обслуговування весільного обряду (про коня)

цукéрок цукерка

цукрі́ці *мед.* цукровий діабет

цукрі́вка сорт ранніх груш

цупкати підстрибувати (про козенят); повдаряти взуттям під час танцю або морозу

цур то́бі й пек, цур ї́му й пек, цура́ха *виг.* згинь (уживають, виражаючи досаду, невдоволення, страх)

цу́риц, цу́рис суперечка

цу́рі, кацу́рі дрантя

цу́рік *виг.* назад (команда коневі)

цу́рікну́ти дати трохи назад

цьвик цвях

цьві́чок *зріб.* цвяшок

цьи, цісьй ця

цьі́пати доїти

цьйі́цька *анат.* цицька

цьо́мпиль, цьо́мпіль льодяна бурулька

цьо́мплик, цьо́мприк гострий кінчик

цьо́ні, цьо́нька *дит., пестл.* свиня, свинка

цьо́пчикі, чо́пчикі в'язане або пошите із м'якої шкіри взуття для немовлят

цьо́кати дрібно рубати сокирою тонкий хворост і хмиз

цьо́ндраний, цьо́равий, дра́нтівий подертий, дірявий, обірваний

цьо́няти *дит.* пісяти

цьо́ркало облаштоване джерельце води; дерев'яний жолоб, по якому стікає джерельна вода

цьо́ці *дит.* цукерка, шоколадка, цукор тощо

ця́пку трошки

ця́тка крапинка, крапка, плямка

Ч

ча́вун *заст.* великий чавунний горнець

чалáпати іти поволі густим болотом або по мокрому снігу

ча́плі чапля

чвэ́ртка міра об'єму рідини, яка дорівнює 250 г; чверть

чвэ́ртко́вий 250-грамовий (про посудину)

чві́ркати чавкати, чвакати; утворювати звук, йдучи болотом; плювати крізь зуби

чэ́лідь *мн.* жінки

чэ́люсти частина отвору у комені

чэ́люсть шелепа

чэ́рва *тільки мн.* личинки бджіл

чэ́рвіши великий живіт; черевце

чэ́рво *анат.* черевце, живіт

чэ́рип *буд.* черепиця

Чэ́ртіж *геогр.* назва урочища в с. Білі Ослави; поляна в лісі, галявина на зрубі

чэ́ркати перекреслювати, зачеркувати написане; черкати; різко хапати за груди (про бійку)

чэ́сані чесання

Чэ́сного Хрэ́ста *церк.* Воздвиження Чесного Хреста (27 вересня)

чй́гати скрите бажання чимось заволодіти або зробити комусь щось погане

чй́колонок *мн. чй́колонкі* *анат.* зап'ястний суглоб пальця руки

чй́крй́жити підстригати волосся

чй́ліді́на жінка

чй́миргэ́с *жарт.* спиртне

чй́мирі́ці *бот.* отруйна трав'яна рослина

чй́му́ чому

чй́ні́тисі вдавати, робити вид; *мед.* починати наливати (про чиряк)

чй́новатий *заст., ткац.* витканий спеціальним методом для пошиття скатертин, ряден та рушників (про полотно)

чй́новаті *заст., ткац.* метод ткання (ряден, скатертин, рушників)

чй́пі́ги *тільки мн.* деталь плуга; ручиці для управління плугом

чй́пі́лик маленький тупий ніжик

чй́пі́ль тупий ніж

чй́пі́рнатий клишоногий, кривоногий

чй́по́взати, гука́тисі, ю́рзатисі лазити, неспокійно сидіти чи лежати, товктися

чй́р *кулі́н.* зварена на воді рідка каша з кукурудзяного борошна

чй́рва́к *зоол.* черв'як

чй́рво́ньйк молодий, з рум'янцем на лиці чоловік; гриб підосиновик

чй́рво́ньо́ха молода, з рум'янцем на лиці жінка

чирвоточина численні дрібні отвори, створені червами (про дерево)
чирéна *заст.* пластини ручки ножа
чириві́нка *мед.* діарея; дизентерія
чирипі́йний глиняний посуд
чирипі́йний глиняний, череп'яний; покритий черепицею
чирі́н розпечені вуглини, жар
чирі́нний, чі́рінний корінний зуб
чисні́к, чисно́к *бот.* часник
чі́сний *заст., ткац.* міра ниток для ткання, що дорівнює трьом ниткам на мотовилі
чі́сто зовсім, цілком
чистова́ний пригошений
чистува́ти пригошати
чистю́лі людина, яка любить чистоту; педант
чита́льні читальня; *заст.* сільський клуб
чита́ні читання
читве́рь четвер
чі́хавка, чмі́хавка періодичне чхання
чі́хати, чмі́хати чхати
чі́хнути, чмі́хнути чхнути
чі́є чиє
чі́ї чії
чі́й чий
чі́льдник *заст.* підсобний робітник
чі́мха́ти *ліс.* обрубувати сокирою сучки та гілля на стовбурі зрізаного дерева
чі́п дерев'яна пробка для закупорювання дерев'яної бочки
чі́па́ти чіпляти
чі́па́тисі чіплятися
чі́пі́ти довго чекати; сидіти навпочіпки

чі́пнутисі вчепитися
чі́пурда́ти, чипі́рда́ти іти дрібними кроками; *ірон.* починати ходити (про малих дітей)
чі́р'я́к *мед.* чиряк, фурункул
чісі́ *мн.* часи, роки
чісний той, який своєчасно народився (про немовля)
чісо́м часом
чісти́ти частити
чісува́ти *заст.* очікувати (на пологи, смерть); *заст.* конати
чі́ті́на *ліс.* хвоя
чі́тува́ти підстерігати, чатувати
чі́хавка сверблячка; *зруб.* клопіт
чі́хати чухати
чі́хатисі чухатися
чі́хра́ти *ткац.* очищати волокно льону чи конопель від терміття; розчісувати
чі́чі,чі́чка, чі́чка *бот., здріб., дит.* квітка
чі́чиний *дит.* дуже гарний; уквітчаний, квітчастий
чі́я чия
чма́кати плямкати (губами)
чоботі́ші старі чоботи; чоботи дуже великого розміру
чоботы́та чоботи маленького розміру; чоботята
човник *ткац.* деталь ткацького верстата
човха́ні ковзання
човханка ковзанка
човхати, човгати ковзати (ногами)
човхатисі *зруб.* ковзати
чокан, джога́н *інстр.* кирка, кайло
чоканка *інстр., ліс.* вузька видовжена сапа для посадки лісу
чоканюва́ти копати **чоканом**
чокари́стий строкатий

Чорний *геогр.* скорочена назва с. Чорний Потік
чорні́ці *бот.* ожини (ягоди)
чо́рні́ва чорні хмари перед грозою
чорньві́й чорнявий
чорньні́ *етногр., образл.* жителі с. Чорний Потік
чорньні́ський, чернопо́тіцький *етногр.* житель с. Чорний Потік
чортéйник *зруб.* неслухняний підліток
чу́бок чуб; верхівка предмета; пір'я на голові (про деяких птахів та окрему породу курей)
чудасі́я чудо-диво
чудерна́цький чудодійний
чу́дуватисі дивуватися
чу́жинька *дит.* незнайома людина (уживають для залякування малих дітей)
чужі́тисі поводитися як чужий, сторонитися своїх
чужоло́жити зраджувати (про подружню зраду)
чужосторо́нський чужосторонній
чу́куля́да шоколад
чума́йдан валіза
чу́ні гумове взуття; калоші
чу́пасом силоміць
чу́пир чуб, чуприна
чупрі́ густа трава, яка росте в зрубі, після вирубки лісу, придатна для корму худобі; залишена трава після неякісного косіння
чу́тисі почуватися
чу́тка поголос
чуткі́й смердючий, з відчуттям неприємного запаху
чу́ть ледь
чу́тьї чуття
чу́ть-чу́ть ледь-ледь

чу́флі́нок *інстр.* металевий клин з отвором, який забивають в колоду для транспортування її волоком по землі
чу́хані чухання
чыва́кати ступаючи по рідкому болоті, утворювати звук
чыва́хнути вдарити батоном; вдарити долонею по обличчю
чыйбри́к *бот.* чебрець
чы́с час
чы́сом часом, іноді, інколи
чы́тавий *рідк., заст.* сильний
чы́тамі *заст.* періодично
чы́мпас вершина гори
чы́пати, чы́мкати плямкати під час їди
чы́х *ви.* уживають, імітуючи звук коси під час косіння
чы́хкані чыхання

Ш

ша́йка *перен.* бандитське угруповання
шалапу́т незграба
шалапу́тний незграбний, вайлуватий
ша́лі, ша́лик шарф
шалюва́ти *буд.* облицювати струганими дошками стіни, стелю будівлі або частини даху
шалю́нок *буд.* частина даху, обита тонкими струганими дошками
ша́ндир *заст.* поліцейський за часів колишньої Польщі
ша́ниця *військ.* окоп
шантала́вий *образл.* неохайний, обдертий
шар прошарок
ша́рга дощ зі снігом; дощ із вітром
шарува́ти *буд.* штукагурити

шарунок *буд.* штукатурка
шастати ходити сюди-туди
шахрай-пляц *жарт.* базар
швабський тонке, фабричне лляне або бавовняне полотно; *крав.* пошитий із швабського полотна (про нижню білизну)
швагір, швагρό чоловік сестри; брат дружини
швайка *кушн.* гострий предмет для пробивання отворів у шкірі та виготовлення шкіряних гудзиків ручної роботи
швайціга *інстр.* вузька пилка для криволінійного різання
швайцувати *заст.* варити (електрозваркою)
шварготіти, шварскотіти незрозуміло говорити
шварцувати займатися контрабандною торгівлею, нелегально торгувати
швіц біда, скрута
швіцнути зазнати біди; виконати важку фізичну працю
швіцувати важко працювати
ше *ше*
шестий шостий
шйбатисі кидатися у різні боки, метушитися, скрізь заглядати
шйбиник розбишака
шйбинниці шибениця
шверногий *рідк.* кривоногий
швкїні *крав.* кравчиня
шнлимéха той, хто щось робить дуже швидко і неякісно; партач
шилипотіти, шолопотіти шелестіти
шилифбститисі не знаходити собі місця

шилінóва, шиліні́вка *крав.* виготовлена з тонкої напівшерстяної квітчастої тканини (про спідницю та хустину)
шйна залізнична рельса
шйнка дерев'яна планка; *кулін.* спеціально приготовлене у маринаді копчене м'ясо
шипильіти шепелявити
шипотіти, шопотіти шепотіти
ширетіно́ва, ширетіні́вка тонка вовняна хустка
ширсткій шорсткий, шершавий
шитій шиття
шінóваний шанований
шінувати шанувати
шінуватисі шануватися
шірувати *буд.* підстругувати тонку частину **гонти** на повернутому верх лезом ручному фуганку (перед покриттям даху)
шісдсїйтка шістдесят років; дошка завтовшки 60мм
шісдсїйт *числ.* шістдесят
шіснаціть *числ.* шістнадцять
шіссот *числ.* шістсот
шітківниці шатківниця
шіткувати дрібно нарізати ножем або шатківницею; шаткувати (про капусту)
шітró шатро
ші́фа *заст.* корабель
ші́фкарта *заст.* проїзний квиток на корабель
шкáлка заноза
шкáпа *знев.* старий кінь
шкарáдний, шкарéдний паскудний, неприємний, некрасивий
шкарáдно, шкарéдно погано, неякісно

шкарлітіна *мед.* скарлатина
шкарпіткі шкарпетки
шкваріти *кулін.* смажити (сало)
шкварок *кулін.* дрібний шматочок смаженого сала; шкварка
шкварчїти шкварчати
шкілка, шкўлка *ліс.* огорожена ділянка для вирощування саджанців деревних і кущових рослин; розсадник
шкіра *зруб.* коза
шкіритисі *зруб.* сміятися
шкіриний шкіряний
шкірка *кулін.* скоринка (хліба)
шкірьнка *знев.* старий шкіряний верхній одяг
шклінний *рідк.* скляний
шкло *рідк.* скло
шкóли *тільки мн.* середні або вищі учбові заклади
школупати, школобати колупати
школьїрський школярський
школьїрь школяр
шкрібтати шкребити
шкрібтатисі *жарт.* митися; лупитися (про молоду картоплю)
шкрібанка, шкрібáчка чухання; *образл., мед.* аборт
шкрібати чухати
шкрібатисі, шкрьóбатисі чухатися
шкроботіти, шкрьóбати шкреботіти, шкрябати
шкрум запах горілої шерсті
шкрьóндати поволі ходити, не піднімаючи ніг
шкўльгати налягати на ногу
шлейф ручний гвинтовий привід гальма на возі
шлейфувати гальмувати воза за допомогою **шлейфа**
шлійкі шлейки

шля предмет кінської упряжі; шлея
шльóндра *образл.* жінка легкої поведінки
шлюс *ірон.* кінець
шлюсар *заст.* шлюсар
шлю́фка *крав.* петля на штанах для ременя
шлявф *заст.* надувна камера колеса
шлявфакї *заст., шев.* постолі, виготовлені з камери автомобільного колеса
шляк би тебе тра́фив уживають як проклін
шляпати важко йти болотистою або засніженою стежкою
шляпату́ра *образл.* людина, яка має неприємний вигляд
шляхувати проклинати
шмагу́лі *знев.* самогонка
шмáліти смалити
шма́ркати мати нежиття
шма́рок, шмарка́ч, шмарку́ла *зруб., образл.* підліток
шмат великий кусень ковбаси або сала; великий об'єм роботи
шма́та ганчірка; *образл.* схильна до аморального способу життя жінка
шма́ті білизна
шмельц дрібнота, непотріб
шмі́гнути несподівано зникнути
шмі́рок пригода; біда, клопіт
шмір мазут, дьоготь
шміра́к *знев.* чоловік, у якого одяг у зв'язку зі специфікою роботи постійно забруднений мазутом
шміровóз транспорт для перевезення мазуту
шмірувати змашувати мазутом
шмі́ндати *знев.* ходити, не піднімаючи ніг

шнайш *ліс.* просіка в лісі
шнірьїти, шніратї їздити.
 ходити туди-сюди
шнўрок *ткац.* круглий жіночий
 пояс, витканий із кольорових
 ниток
шо що; чого
шовкóвниці нарїст довгого зеленого
 моху на каменї або деревї від
 постійного перебування у водї;
бот. тутове дерево; шовковниця
шодніни, шоднїй шодня
шопа *буд.* стаціонарне приміщення
 для дров, інвентаря
шораз шораз
шорїк, шорóку шороку
шось шось
шпанглі дерев'яні планки, якими
 перекладають пиломатеріали для
 їх повітряної сушки
шпанглювати перекладати
 дерев'яними планками
 пиломатеріали для їх повітряної
 сушки
шпанéгли кнопки
шпанувати натягувати (струну,
 нитку, дрїт тощо)
шпарá *здріб.* **шпáрка** шілина,
 шілінка
шпарáгус *бот.* аспарагус
шпаркїй *рїдк.* швидкий
шпáрко *рїдк.* швидко
шпаровїтїй економний,
 ошадливий
шпарувати заощаджувати,
 економити; *буд.* протїсувати
 сокирою боковини необрїзних
 пиломатеріалів
шпатáрь частина зламаної тонкої
 гілки дерева з гострим кінцем

шпїгаї, шпильїї, шпїльїї коле
 (про рану)
шпикулювати спекулювати
шпикулянт спекулянт
шпикуляція спекуляція
шпильїти колоти (про гострий
 бїль)
шпїрі крута гора з гострою
 вершиною
шпитáль лікарня
шпїці деталь дерев'яного колеса;
 спиця
шпїг кістковий мозок
шпїгувати *кулїн.* робити перед
 запіканням у м'ясі надрїзи,
 встромлюючи туди шматки сала,
 часнику та лаврове листя
шпїйóн шпигун
шпїль, шпїнь верхній гострий
 кїнець; гостра вершина гори:
 шпиль
шпїнька шпилька (ужив. тільки в с.
 Чорні Ослави)
шпїрт *заст.* спирт
шпїц передня частина взуття,
 носок; металева пластинка,
 прибита до підошви (для
 запобігання швидкого зносу)
шпїцер *мисл.* олень з першими
 рогами
шпóндер, шпóндéрок *кулїн.* бекон
шпóртати колупати
шпóртатисї колупатися:
 спотикатись
шпóтати підставляти певній особї
 ногу для того, щоб вона впала
шпóтатисї утрачати рівновагу,
 спотикатися, зачіпаючи за що-
 небудь ногою
шпрїха спиця у колесї велосипеда
шпрїнькати дорїкати

шпрїнькнути дорїкнути; за
 допомогою великого та вказівного
 пальців різко посунути невеличкий
 предмет (подїбно дати щигля)
шпрунькати давати щигля;
 надавати рух дрібному предметовї
 за допомогою щигля
шпўга *буд.* дерев'яна планка,
 листва
шпўлька дерев'яна котушка з-під
 ниток
шпунт *стол.* паз
шпунтівнїк, шпўнтгїбиль *стол*
 рубанок, за допомогою якого
 роблять шпунт
шпунтувати *стол.* робити паз
шпурити, шпурнїти жбурнути,
 кинути
шрáйбати *жарт.* писати
шрїт *збр. мн.* **шрóти** дрібні
 свинцевї кульки (про патрони
 мисливської рушниці); *техн.*
 сталева кулька підшипника
 кочення; *знев.* дуже дрібна
 картопля
шрўба *слюс.* гвинт
шрўбка *слюс.* гайка
шрўбстак *інстр.* лещата
штáба металевий запор до дверей,
 залїзна рейка
штáйба *зруб.* великий кусень (про
 хлїб, сало)
штанї *евф.* пір'я на ногах деякої
 породи курей
штáнка *крав.* штанина
штáньїта, штáншї *крав., змєнш.*
 невеличкі штани, штанята
штáтнїй державний (про постійне
 місце роботи)
штафéта повідомлення; листівка

штéрна *тїльки мн., військ. заст.*
 погони, зїрки на погонах (про
 офіцерів)
Штéфан Степан
Штéфаниха дружина Степана
штїбéль штахет із тонкої хвойної
 деревини
штикувати *крав.* доточувати
штиліпати трясти
штим дрібні ворсинки, пилюка
штимувати пасувати, підходити за
 розміром
штимўї підходить, гарно, до лиця;
 відповідає чомусь
штїри *числ.* чотири
штїриста *числ.* чотириста
штїркати їти, кульгаючи
штирнацїть *числ.* чотирнадцять
Штпáна *церк.* Стефана
 первомученика (9січня)
Штифáні, Штифáнька Степанида
штих мить, момент; *крав.* стїбок; на
 глибину лопати
штихéта, штихїтїна дощечка в
 дерев'яному парканї, штахет
штихївка *заст.* електричний
 ліхтарик плоскої форми
штихуватисї домовлятися,
 налагоджувати стосунки
штїль дерев'яний важіль, на який
 насаджується **цанїна**; дерев'яна
 ручка для кувалди
штїльвáга поперечна штанга у возї
 з гаками, до яких чїпляються
 орчики, запрягаючи коней
штовб, штуб *ліс.* старе дерево без
 крони, яке засохло на коренї;
 порохнявий стовбур
штовбáк *образл.* відстаючий у
 навчаннї учень; *неук; образл.*
 першокласник

штóвбур *ліс.* стовбур; редиска, цибуля, що зацвіла
штóлі замінні шипи на кінських підковах
штрайба́н дерев'яна перегородка у стайні для худоби
штрама́к, штряма́к, штрама́цький, штряма́цький охайний, акуратний (про чоловіків)
штрама́чка, штряма́чка акуратна, охайна жінка
штрамува́тисі, штрямува́тисі чепуритися
штрі́ка залізниця
штри́кнути вколоти
штріпа́та кострубата; *образл.* нечесана
штруко́вий оксамитовий
шті́глі саморобний дерев'яний протез ноги: милиця
штуде́рний хитрий, умілий
штудирува́ти комбінувати, мудрувати
штудіюва́ти, штудува́ти *заст.* вивчати, вчитися
штúка фокус, витівка, вибрик
штукáр фокусник, витівник
штúркати різко штовхати
штúркатисі штурхатися
штúркнути штурхнути рукою
штурпа́к дуже коротка зламана або зрубана нижня частина тоненького дерева
шту́с удар, тумак, стусан
шту́ц *збр.* обріз
шúбир *буд.* засувка для перекриття димоходу
шубóвтати шубовстати
шубúртатисі копирсатися
шуварі́ сінокісне поле зі старою нескошеною травою

шугáти бігати туди-сюди
шúдрі звабнища
шукáти гúдза, шукáти ключкі *перен.* задритися, провокувати бійку, сварку
шукáти шмі́рка шукати пригоди, біди, клопоту
шúлити, шúлитисі, шúльнути, шúльнутисі, шúгнути, шúсьнути раптово кудись побігти, чкурнути
шулю́к *бот.* кукурудзяний качан разом із листям
шум, шумá піна
шуми́ліна *бот.* стебло кукурудзи разом з листям
шумува́ти пінитися
шуні́ні *кулін.* пісна страва з квасолі та кукурудзяного борошна, заправлена олією і часником
шúра *буд.* велика будівля без перегородок і дверей: господарська прибудова
шúркати часто тикати палицею, коцюбою
шúрнути різко, з силою кинути
шурува́ти терти, натирати; *образл.* іти геть
шурьі́к чоловік сестри
шúстати очищати насіння зернових від лузги
шúтний безрогий
шúтир пісок, гравій, шебінь кількох грубих фракцій
шúтка вітка лози з котиками (освячують на **Шуткову неділю**)
Шуткова́ неділі́ *церк.* Вербна неділя
шутрóва, шутрóвана всипана шутром (про дорогу)

шутрува́ти ремонтувати, насипаючи шар шутру (про дорогу)
шúфілька *змени.* іграшкова лопатка; совок для силучих матеріалів
шúфлі *інстр.* лопата для навантажування сипучих матеріалів
шуфля́да шухляда
шух *ліс.* міра об'єму однометрових дров, що дорівнює чотирьом складометрам
шúхі *тільки мн., ліс.* однометрові колени і круглі дрова; *кулін.* салат із варених буряків, сушених грибів та цибулі, заправлений олією
шьі́пка *крав., змени., дит.* шьі́почка, шіпчі́на шапка
шьі́рварок обов'язкова неоплачувана робота на користь громади села (переважно ремонт доріг)
шьі́хта робоча зміна

Щ

ще раз так, ще так раз удвічі
щез би щезнув би (про нечисту силу)
щезнути пропасти
щéпа *мн.* щéпи *бот.* молода яблуня, груша
щéхость *рідк.* поверхово
щибáти палицею або жердиною збивати з фруктового дерева плоди; ламати ріг (про худобу); пошкодити об камінь палець босої ноги
щибéтані щebetання
щй́кати ікати
щй́кнути *жарт.* померти

щй́на *анат.* моча
щипóвзло, шупóвзло вислизнуло з рук, зіскочило, сповзло
щй́пці *мед.* пінцет
щідра́вий шорсткий
щідрува́ти шедрувати
щивá *бот.* кінський щавель
щі́пка *бот.* пагінець кімнатних квітів для їх розмноження
щі́стити щастити
щі́сті щастя
щодні́ни шодня
щомóга щосили
щубира́ти збирати щось дрібне
щúпати знаходити щось на дотик; вибирати рукою із землі молоду картоплю
щúплий низького росту, худий (чоловік)
щúритисі мружитися (про людину); притискати вуха до голови (про тварину)
щьй́ста часто

Ю

ю́дити підбурювати, намовляти, спонукати до поганих вчинків, дій
ю́зом рухатись транспортом по мокрій або слизькій дорозі з повністю заторможеними колесами
Юрі́ *церк.* свято Юрія Побідоносця (6 травня)
Юрчі́ха дружина Юрка
юхт *шев.* високоякісний сорт виправленої шкіри
юхто́ві чо́боти *шев.* чоботи із високоякісної шкіри
ю́шка *кулін.* суп на м'ясному або рибному бульйоні

Я**яблицо, ябко** яблуко**яблінка** *бот.* яблуня**Явдокі** *церк.* прмц. Євдокії (14 березня)**ягідничі** *бот.* куші суніці, полуниці та чорниці**ягніці** молода вівця, яка ще не дозріла до парування**ягн'ї, ярчі** ягня**ягн'їта, ярчіта** ягнята**ягоди** *бот., тільки мн.* суніці, полуниці (плоди)**Ядирний** *геогр.* урочище на межі сіл Білі Ослави, Чорні Ослави та Чорний Потік**язикані** жінка, яка різко висловлюється, часом нецензурно**яз'ї** зла, сварлива жінка**як штик** дуже точно (бути десь)**якмаї** якраз, майже**як'сти** як ви, якщо ви**якшó** якшо**яліці** *бот.* ялиця**ялівка** телиця, яка не дає приплоду**ялова** корова, яка не дає приплоду**яловéга** *знев.* корова або вівця, яка не дає приплоду**ялóвий** із хвойного дерева (про дрова, дошки та дерев'яні вироби)**Ямка** *геогр.* урочище в с. Білі Ослави; *анат.* місце у черевній порожнині (район сонячного сплетіння)**Ярémчiта** *геогр.* м. Яремче**яримч'їнський** *етногр.* яремчанський (про жителя)**ярка** молода вівця, яка ще не народжувала**ясинь, ясінь** *бот.* ясен**Ясин'ї, Ясін'и** *геогр.* м. Ясіня на Закарпатті**ясік, ясьок** маленька вишита подушечка**ясно** світло; зрозуміло, ясно**ястріб** *орніт.* яструб, шуліка**ящик** скринька

ШКРУМЕЛЯК Михайло Степанович

**ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК
ГУЦУЛЬСЬКИХ ГОВІРОК**

Відруковано на поліграфічній дільниці лабораторії технічних засобів навчання Івано-Франківського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 46, тел. (03422) 77-58-33